II

ANTOLOGIA

* enigma *

enigma

ANTOLOGIA

„ENIGMA“

II

Traducerea a fost efectuată de colectivul Redacției de literaturi germanice a editurii.

Coperta de MIHAI MĂNESCU

ANTOLOGIA

„ENIGMA"

VOLUMUL II

București — 1969

● EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ ●

CAMI

O FEMEIE TERIBILĂ

„Experienţa foloseşte cît un bilet de loterie după tragere."

A. D'HOUDETOT

Mutare tragică

(Scena reprezintă un apartament.)

SOŢUL : Grozavă idee — nu ? — să desfac tot mobilierul nostru în bucăţi mici ; e ca un joc care-ţi cere răbdare, tenacitate. Treaba asta ne permite ca-n preajma termenului fatal să ne mutăm discret. Uite, de azi dimineaţă, în cîteva drumuri am transportat toată mobila la noul apartament în care vom locui.

FEMEIA TERIBILĂ : Portăreasa n-a observat nimic ?

SOŢUL : Nimic. Ştii şi tu că bucăţelele făcute din mobila noastră *puzzle* nu sînt mai mari decît cuburile de zahăr. Pot fi ascunse uşor în buzunare. Portăreasa m-a văzut ieşind. Nici n-a bănuit că în buzunarele pardesiului duceam patul şi masa din sufragerie.

FEMEIA TERIBILĂ : Recunoaşte că asta nu e viaţă ! Nu eşti decît un trîntor. Mai bine-ai munci să-ţi achiţi datoria la scadenţă, în loc să-ţi deformezi buzunarele mutînd mobila.

SOȚUL : Trîntor, eu ? Ah ! Nu blestema, cucoană ! Gîndește-te că în fiecare nou apartament îmi pierd cam două luni și jumătate cu reconstituirea mobilei. Trîntor ! De-abia am re-montat toată mobila, pe care acum a trebuit s-o desfac ca să ne mutăm iar. Auzi, trîntor !

FEMEIA TERIBILĂ : Nu mai trăncăni atîta și dă-i bătaie. Mai ai de desfăcut cele 17 625 de piese ale șifonierului și cele 5425 de piese ale noptierei.

SOȚUL : N-am timp de pierdut. *(Cu ajutorul cleștelui de zahăr culege una cîte una toate bucățelele care compun noptiera.)* Gata, e demontată !!

FEMEIA TERIBILĂ : Bine. Împachetez șifonierul în ziarul ăsta vechi. *(Numără bucățile înainte de a face pachetul.)* 17.625. Numărătoarea e bună. Bagă, ca de obicei, șifonierul în pardesiu și hai să plecăm.

SOȚUL : Hai, putem pleca. *(În timp ce vrea să pună șifonierul în buzunar, îi scapă pe jos cîteva bucăți.)*

FEMEIA TERIBILĂ : Ridică-le, neîndemînaticule. Parcă n-ai avea unsprezece degete.

SOȚUL : De ce-ți bați joc de mine, cucoană ? Cu ce-am greșit eu dacă natura m-a cadorisit cu un deget în plus ?

FEMEIA TERIBILĂ : Ține-ți gura, orgoliosule. Ce folos că ai un deget mai mult decît alții ? Abia că ești mai leneș !

SOȚUL : Dar...

FEMEIA TERIBILĂ : *(cu dispreț)* Gura, cap sec !

SOȚUL : Știi bine că insulta asta mă scoate din sărite. *(Se repede la soție, îi strînge nasul cu un spărgător de alune și îi închide gura cu cleștele de zahăr. Femeia teribilă se prăbușește sufocată.)*

SOȚUL : *(recîștigîndu-și sîngele rece)* Nu-i bine niciodată să te lași orbit de furie. E cazul să repar treaba asta pornită dintr-o proastă dispoziție. *(La un ferăstrău și-și taie nevasta în bucăți, apoi împachetează bucățile într-un ziar.)* Trebuie imediat să împrăștii bucățile bietei mele neveste în diferite cartiere pustii. E o metodă clasică. Și nimic nu poate egala o metodă clasică. *(Pornește spre ușă.)* Ah ! am uitat pachetul cu șifonierul. Era să-mi pierd capul dintr-un fleac. *(În mîna dreaptă cu pachetul conținînd nevasta, în stînga cu pachetul conținînd șifonierul și cu noptiera în buzunarele pantalonilor, părăsește apartamentul.)*

Remuşcarea

(Scena reprezintă un cartier pustiu ; se lasă noaptea.)

SOŢUL : Am să azvîrl cîteva bucăţi din biata nevastă-mea în şanţul fortificaţiilor. Pentru a-mi face curaj, am băut o cantitate serioasă de alcool. Ia să intru în cabaretul ăsta să mai beau... să mai beau... să beau într-una ! *(Împleticindu-se, intră în cabaret. Peste două minute reapare, clătinîndu-se şi mai tare.)* Hai deci, e timpul să arunc ultimele bucăţi ale bietei neveste-mi în locul ăsta pustiu. *(Aruncă ultimele bucăţi pe un teren pustiu.)* Lugubra mea treabă e terminată. Să căutăm noul nostru apartament. Simt cum remuşcarea îmi năpădeşte sufletul şi-mi îngheaţă inima. La urma urmelor, e cît se poate de firesc. *(Pleacă ducînd în mînă pachetul cu şifonierul.)*

Dulcea consoartă

(Scena reprezintă noul apartament.)

SOŢUL : *(intrînd)* Iată-mă în noul apartament. Se face ziuă, mă pot apuca să reconstitui mobila. În pachetul ăsta se găsesc bucăţile şifonierului. *(Începe să îmbuce bucăţile una în alta.)* Îmi tremură mîna, ochii mi se împăienjenesc. Nici vorbă, am băut cam... am băut cam mult... prea mult... *(Continuă tenace.)* Am ajuns la capătul trebii. Nu mai am decît trei bucăţi. Lucrez maşinal... fără să văd... din obişnuinţă. Da, am băut prea mult... prea mult... Aha ! Uite ! Ultima bucată ! Şifonierul e reconstituit.

FEMEIA TERIBILĂ : A trebuit să te îmbeţi ca un porc ca să mă iei drept şifonier !

SOŢUL : *(trezit brusc)* Cerule ! Nevastă-mea ! Am înţeles ! După ce-am ucis-o, am băut ca să-mi fac curaj. Apoi am încurcat pachetele ! Am azvîrlit şifonierul şi m-am apucat s-o reconstitui pe nevastă-mea !

FEMEIA TERIBILĂ : *(cu voce ca tunetul)* Cum ? Ai aruncat bucăţile şifonierului ? Ah ! ţi-am spus că nu eşti bun de nimic ! Trebuie să fii ultimul dintre oameni şi cel mai mare beţiv ca să presari pe străzi un şifonier de stejar, imitaţie de carpen !

SOŢUL : Dar...

FEMEIA TERIBILĂ : *(în culmea furiei)* Ţine-ţi gura ! Dacă n-ai fi băut, nu s-ar fi întîmplat asta ! N-ai fi încurcat pachetele, nenorocitule !

În româneşte de CONSTANTIN OLARIU

ALFREDO SEGRE

ROZE ÎN VEŞMÎNT DE CATIFEA

Azi, doctorul mi-a spus-o pe şleau : dacă ţin la viaţă, va trebui să emigrez spre meleaguri cu climă mai blîndă. Dar nici prin vis nu-mi trece să părăsesc ţinutul acesta al landelor. Pentru cazul cînd diagnosticul medicului s-ar confirma, cred că e mai bine să-mi lămuresc prietenii, cît mai am răgazul s-o fac, cu privire la raţiunea îndelungatului meu exil.

Am sosit la S... ca să-mi petrec o vacanţă obişnuită. S... nu-i o localitate celebră ca staţiune climaterică : n-are nici păduri de pini, nici teatru de vară. Mai mult, e ocolită chiar şi de calea ferată. Am închiriat o căsuţă pe creasta unei coline la poalele căreia se desfăşura o priveliştc destul de banală : cît cuprindeai cu ochii, doar pătrăţelele de şah ale ogoarelor, despărţite între ele prin îngrădituri de bolovani. Chiar mai jos de locuinţa mea, la capătul unui povîrniş lin, acoperit cu mărăciniş şi tufe ierboase se cuibărea o vilişoară împrejmuită de grădină.

Adeseori zărisem în grădină un bărbat între două vîrste, odihnindu-se pe un şezlong. Femeia care-mi vedea de gospodărie mă informase că domnul acela se numeşte Rogers şi că are pasiunea florilor. Fără îndoială, nu mi-aş fi dat osteneala să-i fac o vizită, dacă nu m-aş fi simţit mai singuratic chiar decît îndrăzneam să mi-o mărturisesc.

La prima noastră întîlnire, nu s-a străduit de loc să se arate ospitalier. Şi asta cu toate că ticluisem un pretext verosimil, şi anume venisem să-i cer sfatul în legătură cu nişte plante grase pe care aveam de gînd să le cumpăr, ca să-mi mai înveselesc odaia.

Răspunsul lui mă descumpăni :

— Nu mă pricep de loc la plante cărnoase... la plante cărnoase... la plante cărnoase, da, ăsta-i cuvîntul, mormăi cu dezgust domnul Rogers.

Am refuzat să mă dau bătut şi am început să-i ţin o prelegere despre florile exotice. Dar pe măsură ce-mi dezvoltam punctul de vedere, mă simţeam tot mai stingherit : aveam senzaţia că sînt inoportun.

Domnul Rogers îmi tăie brusc vorba :

— Priveşte trandafirii aceştia.

Am observat atunci boschetul stufos de trandafiri din faţa lui. Roşul porfiriu al florilor îmi amintea nuanţa sucului mustos de struguri negri. Îmi trecu prin gînd că petalele erau îmbibate cu zeamă de struguri şi la această idee simţii cum îmi lasă gura apă.

— Sînt nişte roze minunate ! am exclamat.

— Minunate ? reluă domnul Rogers. Nu — sînt unice. Înţelegi ce vreau să spun ? Unice.

Şi după aceste cuvinte, domnul Rogers se înfăşură din nou în muţenie.

M-am ridicat, luîndu-mi la revedere, nu fără a-l încunoştiinţa mai întîi că locuiam în căsuţa de pe creasta colinei şi că aş fi încîntat dacă s-ar mai ivi prilejul să-i ţin tovărăşie în grădină.

Aş minţi dacă aş afirma că domnul Rogers s-a arătat deosebit de cordial în timpul vizitelor mele următoare, dar, cel puţin, discreţia şi dorinţa de a-i respecta îndelungile-i tăceri făceau ca prezenţa mea să-i fie suportabilă. Nici mie nu-mi scăpase faptul că, uneori, gazda mea îmi punea unele întrebări — cîteodată la răstimp de săptămîni — a căror legătură logică nu o prindeam pe moment, dar care trădau strădania metodică de a limpezi o enigmă — aşa s-ar fi spus.

De pildă, după ce i-am mărturisit că aveam foarte puţini prieteni, m-am pomenit, cincisprezece zile mai tîrziu, explicîndu-i ce înţeleg eu prin noţiunea de prieten. Şi această discretă dar stăruitoare investigaţie mă făcu să devin extrem de evaziv. Numai cînd ne aflam în faţa trandafirului, dintr-o dată şi unul şi celălalt ne simţeam în largul nostru.

Dumnezeu ştie de ce, dar nu izbuteam să mă conving că domnul Rogers ar fi un autentic amator de horticultură. Chiar şi oamenii care sînt sclavii unei manii specifice, gîndesc totuşi şi acţionează conform legilor unei anumite logici.

Or, purtările domnului Rogers mă dezorientau. De pildă, într-o dimineaţă sosind la el pe neaşteptate, l-am surprins exact în momentul cînd aranja o oglindă mare în faţa boschetului de trandafiri şi se pregătea să-l tundă cu o forfecuţă de unghii. Într-o altă zi, l-am observat lustruindu-i ramurile cu o bucată de piele de căprioară. Şi, într-o seară, l-am văzut pe domnul Rogers în grădină, lungit ca de obicei pe şezlong, dar îmbrăcat în smoching şi cu un joben pe genunchi.

Dar incidentul cel mai bizar s-a petrecut într-o după-amiază de toamnă. Domnul Rogers nu-mi auzise zgomotul paşilor pe prundişul de pe alee. M-am oprit la cîţiva metri în spatele lui, cu răsuflarea tăiată. Boschetul de trandafiri era învăluit într-un fel de giulgiu negru, care fremăta la fiece înfiorare de vînt, de parc-ar fi fost viu. Domnul Rogers gesticula, se făcea mereu nevăzut îndărătul ramurilor, şi îl puteam auzi murmurînd cuvinte fără noimă. Pînă la urmă, am înţeles că încerca să înfăşoare trandafirul în ceea ce mi s-a părut a fi o fîşie mare de catifea, dar care nu mi-a fost mirarea cînd am constatat că era vorba de o rochie — o rochie de seară din catifea neagră — şi că domnul Rogers dădea dovadă de o răbdare miraculoasă, căznindu-se, în pofida rafalelor de vînt, să îmbrace mînecile rochiei pe două ramuri — de parcă tufişul de trandafiri ar fi fost un manechin !

Ce-o fi urmărind ? mă întrebam. Vrea oare să înjghebeze o sperietoare pentru vrăbii ? Sau doreşte numai să protejeze rozele tîrzii împotriva intemperiilor toamnei ? Chiar în clipa aceea, domnul Rogers ieşi din tufiş, mergînd de-a-ndăratelea, cu capul înclinat. Ramurile dăduseră trup rochiei de catifea şi o făcuseră să-şi înalţe braţele într-un gest de invocare. Prin decolteul de la gît ţîşnise o bogăţie de frunze şi, chiar în mijloc, se mlădia o roză splendidă.

Timp de-o secundă, m-a săgetat o durere sfîşietoare. Am tuşit. Domnul Rogers s-a întors spre mine tresărind.

— Ce faci aici ?

— Nimic, am bîlbîit, tocmai... tocmai voiam să te văd şi...

Domnul Rogers mi-a încleştat braţul cu degetele şi m-a privit lung, deznădăjduit. Şi apoi, cu un glas care şi acum pare că mă cheamă de dincolo de gardul cimitirului, mă întrebă :

— Ştii dumneata ce înseamnă *a iubi* ?

M-am îndepărtat încet, îndreptîndu-mă cu spatele spre portiță. Rochia de catifea se zbuciuma în bătaia vîntului.

„Domnul Rogers e nebun, mi-am spus, nebun de legat, și nu mai pun piciorul în curtea lui."

O săptămînă mai tîrziu, mi-a bătut în poartă lăptarul și mi-a înmînat o scrisoare. O găsise vîrîtă în gîtul unei sticle goale, lîngă prima treaptă de piatră de la care pornea aleea ce ducea spre locuința domnului Rogers. Am deschis-o:

Dragă David,

Te rog vino să mă vezi. Nu trebuie decît să împingi ușa de la intrare, care nu va fi zăvorîtă. Odaia mea e la parter. Ultima, la capătul culoarului. Vino cît mai repede ți-e cu putință.

Mulțumesc

Am fost cuprins de o neliniște atît de înfrigurată, încît am ieșit în halat și papuci. Tăiam drumul, fără să țin seama de cotiturile cărării șerpuite. Mărăcinii mi se agățau de veșminte. Și dintr-o dată, m-a năpădit o senzație de bucuroasă ușurare la gîndul că mă întorceam iar la domnul Rogers. În timp ce traversam holul, l-am auzit strigîndu-mă. În trecere, am zărit în grabă scara ce ducea la primul etaj. Treptele de lemn erau acoperite cu un strat atît de gros de praf, încît, în penumbra încăperii, ai fi zis că-s de piatră.

Domnul Rogers zăcea chircit în patul lui strîmt; niciodată pînă atunci nu-mi dădusem seama cît era de slab.

— Nu te simți bine? l-am întrebat.

— Ia loc.

O clipă mă cercetă cu atenție.

— Ascultă-mă, David, mi se adresă cu voce stinsă. Am multe să-ți spun... Îți cer să nu mă întrerupi, deoarece mi-e teamă că nu voi mai avea tăria să continui. Și după ce voi fi isprăvit, făgăduiește-mi că ai să te gîndești bine înainte de a-mi da un răspuns.

Am încuviințat din cap.

Lîngă fereastră, am observat un vas mare, plin cu flori veștede.

— Sînt douăzeci și cinci de ani de atunci, începu el, douăzeci și cinci de ani de cînd Milton Briggs a venit și s-a instalat aici. Casa aceasta făcea parte dintr-o moștenire importantă, pe care eu, în calitatea mea de notar, aveam sar-

cina să o lichidez. În consecinţă, eu i-am vîndut lui Milton Briggs această vilă.

Domnul Rogers vorbea pripit, nervos, de parcă se temea ca mărturisirile să nu-i fie curmate.

— Vezi, continuă el, nu-i uşor să depeni întreaga poveste, şi nu-i uşor să dai de capătul firului. Şi cu toate acestea, sînt ani şi ani de cînd mi-o tot repet, încît am ajuns s-o cunosc pe de rost... pînă la cel mai mic amănunt. Vezi dumneata, e vorba de o poveste care curge lin, asemenea unui rîu. Şi la un moment dat, cursul se încetineşte, stă locului, se pierde... Am încercat să fiu cît mai limpede. Da, iată începutul. Cînd a cumpărat vila şi parcul, Milton Briggs era foarte bogat şi mirosea nitel a parvenit. Cîtuşi de puţin expansiv. Părea că nu-l interesează nimic în afară de casă şi de grădină. În primele şase luni după cumpărare, l-a preocupat exclusiv decorarea noii locuinţe şi amenajarea terenului într-un parc pitoresc.

După ce a modificat, pe gustul lui, faldurile ultimei draperii şi după ce o iederă stufoasă a invadat faţada casei, Milton Briggs şi-a anunţat brusc hotărîrea de a-şi căuta nevastă.

La auzul acestei noutăţi, mi-am spus — ţin bine minte — că pesemne o să lipsească vreme îndelungată, pentru că un om căruia-i trebuiseră trei săptămîni pînă să se hotărască dacă să îmbrace pereţii sălii de baie în marmură neagră sau în plăci de faianţă albastră, nu prea risca să se îndrăgostească pe nepusă masă. Ba mergeam pînă acolo încît prevedeam genul de fată care avea să-i fie aleasă : sfielnică, plăpîndă... Vezi dumneata, îmi făceam o idee foarte precisă asupra felului cum trebuia să arate fata, pentru că Milton Briggs zăcuse cincisprezece ani în regiunile miniere din Africa Occidentală. Şi într-o zi mi se destăinuise că din anii aceia i se trăgea deprinderea de a visa cu ochii deschişi. De îndată ce se lăsa seara, dădea frîu liber visurilor, ba uneori visa chiar şi ziua, mai ales cînd venea vremea ploilor. Iată de ce îmi închipuiam că aleasa inimii lui o să fie sfielnică şi plăpîndă : aşa sînt fetele din visurile oamenilor care trăiesc stingheri în inima singurătăţilor.

Dar Briggs s-a întors după numai zece zile. Întovărăşit de soţia lui. Cînd am zărit-o prima dată, se afla acolo... Domnul Rogers ridică braţul şi arătă spre fereastră. N-am

să încerc să ţi-o descriu. La doar aminte că de îndată ce-am văzut-o, m-am îndrăgostit de ea.

Iremediabil. De soţia lui Milton Briggs...

Luptam din răsputeri să mă ţin la depărtare, dar numai gîndul că s-ar putea scurge o zi fără să o văd pe Hayde era de neîndurat. Milton Briggs nu o iubea. Pasiunea lui se confunda cu adoraţia, o adoraţie mută şi bîntuită de nelinişti. De fiecare dată cînd o privea, aveam senzaţia că-şi spune în sinea lui : „Atenţie, Milton... Hayde nu poate fi reală, ştii bine doar... Hayde nu-i decît un vis care se va spulbera ca amintirea unui vis..."

Mîinile domnului Rogers aveau o paloare ca de ceară. Pe un scaun, lîngă pat, zăcea smochingul. Şi deodată, mintea îmi fu obsedată de o imagine : imaginea domnului Rogers, mort, îmbrăcat în haine de ceremonie.

Reluă cu voce scăzută :

— Nu-ţi pot istorisi totul, nu pentru că n-aş îndrăzni... Vocea-i căpătă puţină viaţă şi începu să vibreze. Iubirea mea era pură... ca văpaia flăcării... şi totuşi, iubirea aceasta pură mă obliga să mint de o sută de ori pe zi pentru nimicuri şi să încerc o mie de mărunte deziluzii... Hayde nu mă lua de loc în serios : rîdea, mă bătea prietenește pe umăr... Totuşi, într-o seară am fost aproape, foarte aproape de ea : Milton Briggs m-a rugat să o însoţesc pe Hayde la un concert...

Dar poate că doreşti să ştii cine era Hayde ? M-am întrebat şi eu în nenumărate rînduri... fără să pot afla răspuns. Vezi dumneata, e uşor să întrebi pe orice femeie : „Ce gen de literatură preferaţi ?" „Dumneavoastră aţi tricotat această eşarfă ?"... „Vă place călăria ?" Pe orice femeie, dar nu pe Hayde.

Hayde era femeia fără de trecut... Hayde era — cum să spun ? — ca aurora dimineţii. Şi poţi întreba aurora : „Spune-mi unde te-ai născut, şi de ce erai ieri atît de înnegurată, şi cum se face că azi eşti atît de strălucitoare ?". Nu, ar fi fost cu neputinţă s-o chestionezi pe Hayde asupra propriei ei persoane. Hayde renăştea dimineaţă de dimineaţă, înţelegi ce vreau să spun ?... De fapt e un lucru care nu ţine de înţelegere ci mai curînd de intuiţie. Da, numai de intuiţie. Mă urmăreşti ?

— Da, am răspuns. Da, așa cred.

— Ei bine, închipuie-ți o cum arăta în seara aceea, cînd îmbrăcase o rochie de catifea neagră. Milton avea o criză de paludism. Totuși a ținut să ne conducă pînă la trăsură. Și cînd caii dădură să pornească, a fost pe punctul să-i spună ceva. Dar Hayde îi trimise un sărut din vîrful degetelor și Milton se mulțumi să-și încline capul și să-i mîngîie ușor obrazul cu dosul palmei.

Pe mine mă rodeau gînduri sumbre — remușcări amestecate cu un soi de gelozie demențială — oscilam între reflecțiile cele mai amare și halucinații aproape de neîndurat. Și chinul meu se prefăcu în agonie cînd ne-am urcat în trenul care ne ducea la oraș. S-ar fi spus, zău așa, că prezența lui Hayde stîrnea instinctele animalice latente din sufletele celorlalți călători... N-am să uit niciodată mîna unui tînăr pe care am văzut-o furișîndu-se de-a lungul rezemătoarei pentru braț, către mîna superbei Hayde... Și cît e de oribil să vezi la altul propriile tale gesturi, gesturile înseși pe care tu le socotești sublime... Ah, scuză-mă, n-ar trebui să rătăcesc în amănunte...

O dată ajunși în oraș, am luat-o de braț pe Hayde. Mi se părea că trăiesc un vis devenit aievea : pentru mine, trecătorii erau transparenți, iar vitrinele întrezărite în mers păreau străfulgerări de lumini sclipitoare. Aveam senzația că tot sîngele din trup mi se adunase în mînă, în mîna care ținea brațul lui Hayde. Gîndurile mă părăsiseră toate : un vîjîit straniu îmi amețea capul. Hayde mă readuse la realitate printr-o exclamație de încîntare. Îmi arătă o vitrină în care strălucea un trandafir de un roșu întunecat, un singur trandafir într-o cupă de cristal. Și în vitrină, nimic altceva decît acel trandafir. Și de-odată, am înțeles că Hayde și trandafirul erau una și aceeași... Încearcă să pătrunzi starea mea de spirit : asimilarea femeii cu trandafirul mi se părea de netăgăduit și nu era plăsmuirea unei sensibilități poetice exacerbate... Hayde se identifica trup și suflet cu roza din vitrină, pentru că nimic altceva de pe lume nu i se putea alătura în comparație — nimic decît invoalta dăruire a acestei flori unice, și aceeași putere, aproape înfricoșătoare, de a fi dincolo de marginile analizei.

Am cumpărat roza și i-am prins-o în corsajul rochiei de catifea neagră. La concert, nu am izbutit să ascult nici măcar

o notă. Transportat, îi ţineam mîna în cuibul mîinii mele. Dar cînd sala a izbucnit în ropote de aplauze care marcau sfîrşitul spectacolului, am ridicat capul şi am văzut că Hayde privea spre lojile de rangul întîi. Acolo se afla un tînăr...

Domnul Rogers îşi lăsă pleoapele în jos. Trăiam scena cu intensitate. În faţa ochilor mei scînteiau lojile aurite, stucaturile cu îngeraşi bucălaţi suflînd în trîmbiţe, binocluri de teatru pe pluşul roşu al fotoliilor.

— La ce bun să vorbim despre el? continuă domnul Rogers. De altfel nici nu-i mai ţin minte chipul. Vezi dumneata, oricine ar fi atins-o pe Hayde îmi era deopotrivă de duşman... cu excepţia lui Milton, de bună seamă.

După concert, m-am grăbit să-i aduc aminte tinerei Hayde că soţul ei se găsea pradă unui acces de febră. Nădăjduiam ca în felul acesta s-o izolez de lume, făcînd apel la îndatoririle şi obligaţiile ei... cu care numai cu un moment înainte uitasem aproape cu desăvîrşire de ale mele... Am stăruit îndelung asupra violenţei accesclor de paludism. Dar Hayde era de un calm neştirbit.

„Ştiu, îmi răspunse, însoţindu-şi vorbele de o degajată fluturare a evantaiului, se dezlănţuie pe neaşteptate, ca furtuna ; Milton se aştepta la această criză."

Concertul era urmat de un bal. În zadar am perorat, i-am jurat că sînt foarte ostenit, m-am contrazis de douăzeci de ori ; nimic n-a înduplecat-o ; şi ne-am dus la bal — din moment ce asta îi era voia. Şi totul s-a petrecut întocmai cum presimţisem. Tînărul acela a venit spre Hayde, i-a murmurat ceva şi i-a cuprins mijlocul cu braţul. Hayde m-a rugat să-i păstrez eu trandafirul, ca să nu se strice. I-am ţinut floarea în timp ce valsa. I-am ţinut-o şi în tren, şi în trăsură — în tot timpul cît a durat reîntoarcerea. Milton ne aştepta. Mijiseră zorii. Hayde mi-a cerut trandafirul şi Milton i-a mîngîiat petalele cu buzele.

În lungul răstimp de tăcere care urmă, m-am stăpînit cu mare greutate să nu-mi încalc făgăduiala de a nu rosti nici un cuvînt înainte ca domnul Rogers să-şi fi terminat istorisirea.

— A doua zi, reluă, cu voce înăsprită, povestitorul; cum îţi spuneam, chiar a doua zi Milton veni să-mi facă o vizită la biroul meu din oraş. Petrecusem ultimele ore ale nopţii sfîşiat de presimţiri negre şi, în cele din urmă, luasem hotărîrea

să-l conving pe Milton că Hayde ar fi o mamă perfectă și că el n-avea timp de pierdut dacă dorea să-și mai vadă copiii mari...

Poate o să-ți pară de prost gust asemenea sfat — fără îndoială că așa și era — dar amintește-ți că mă sfîrteca dorința de a-mi înăbuși dragostea și, în același timp, recunosc, și dragostea altuia... Milton mi-a mulțumit că am întovărășit-o pe soția lui la concert, și mi-a anunțat, cu un surîs, că Hayde luase hotărîrea să plece în mod regulat la oraș ca să ia lecții de canto. Această noutate m-a tulburat mai adînc decît aș putea spune. Mai mult, Milton m-a întrebat unde cumpărasem faimosul trandafir, și am rămas înmărmurit de similitudinea dintre gusturile și vederile noastre.

La început, Hayde pleca la oraș doar o dată pe săptămînă. În acea zi nu mă puteam împiedica să nu mă reped pînă la Milton. Ne așezam împreună în grădină ; privirile noastre se ocoleau, dar sînt sigur că amîndoi frămîntam în minte aceleași gînduri, cu toate că, în timp ce amărăciunea mea îmi era mai mult decît familiară, el nu și-o trăda pe a lui prin nici o vorbă. După un timp, Hayde hotărî să sporească numărul lecțiilor. Lucrul acesta mă făcu să-mi pierd cu totul simțul demnității, fapt care-mi prilejui însă cea mai frumoasă zi din viața mea : am urmărit-o pe Hayde și am văzut-o cu ochii mei bătînd în ușa unui bătrîn profesor francez, pe nume Meunier.

I-am anunțat vestea și lui Milton, pe cale ocolită, ca să nu-i trezească nici cea mai vagă bănuială. Milton nu voia să știe — avea destulă tărie de caracter pentru a-și înfrîna curiozitatea. Așa încît, o dată, cînd l-am poftit la o plimbare, i-am istorisit cu totul întîmplător că, aflîndu-mă în vizită la niște prietene, una dintre ele a povestit că este eleva profesorului Meunier. „Și știi, Milton, am adăugat, această prietenă m-a informat că cea mai bună dintre elevele lui Meunier se numește Hayde."

Cunoscîndu-l pe Milton, nu mă îndoiam că se va mulțumi să-și exprime sentimentul de ușurare în chip indirect. Totuși, răspunsul lui mă surprinse prin tonul morocănos pe care i-l imprimă : „Da ? făcu el. O știam de mult, domnule Rogers."

Începu tortura remușcărilor. Remușcări că o suspectasem pe Hayde, că-l privisem pe Milton cu compătimire, că mă înjosisem să spionez. Pentru a-mi potoli conștiința, am hotărît

să-i mărturisesc totul lui Hayde. Să-i mărturisesc iubirea mea atît de profundă... În ziua destinată lecției de canto, am plecat la oraș. Pe drum, nu departe de locuința profesorului, m-am întîlnit față-n față cu Milton. L-am întrebat dacă o însoțise pe Hayde sau dacă o aștepta ca să se întoarcă împreună la Aiken. Rîse, cu o expresie copilăroasă în privire. Pregătea o surpriză, o surpriză pentru Hayde, și mă puse să jur că n-o să divulg taina.

Ne-am dus împreună la depozitul de bagaje de la gară. Pe tejghea, trona un pachet voluminos. Mi-era cu neputință să ghicesc ce putea să ascundă. Milton rupse un colț de hîrtie : răscolise tot orașul, scrisese la o duzină de pepiniere, pînă descoperise pomișorul ăsta. Trandafirul cu roze de un roșu întunecat, atît de intens. Trandafirii mei. Trandafirii lui Hayde.

S-a despărțit de mine spunîndu-mi că se întoarce acasă și că peste noapte, în timp ce Hayde va dormi, o să planteze trandafirul într-un colț de grădină. Și că de îndată ce se vor deschide primii boboci, o s-o ia de mînă pe Hayde ca să i-l arate în toată splendoarea lui.

Rămas din nou singur, m-am grăbit să mă reîntorc. Știam că la ora patru Hayde sfîrșește lecția. La patru fix, Milton se ivi în colțul străzii. Se opri în fața ușii profesorului și aștepta. Prezența lui însemna pentru mine o rechemare la ordine : nu aveam dreptul să-i mărturisesc lui Hayde iubirea ce-i purtam. Dar, în același timp – și poate că acest lucru o să te surprindă — mă irita îngrozitor gîndul că Milton a putut să mă bănuiască și că rămăsese în oraș din pricina mea... Am decis să mă îndepărtez. Pe Hayde aveam s-o văd cu alt prilej. Dar după ce-am făcut cîțiva pași, am aruncat o privire furișă peste umăr. Milton rămăsese în același loc. Trecură zece minute. O jumătate de oră. Hayde continua să nu se arate. Deodată, Milton se apropie de ușă, apoi se opri brusc, se răsuci pe călcîie și traversă pe celălalt trotoar. Nu voia să știe — avea destulă tărie pentru a-și înfrîna curiozitatea... ți-am mai spus-o.

La cinci și jumătate, l-am văzut consultîndu-și ceasul și apoi îndepărtîndu-se cu pași domoli. O siluetă cu capul înclinat, pierind pe după colțul străzii. Dar dacă Milton nu voia să știe, nu același lucru se putea spune și despre mine.

Bătrînul profesor Meunier mă înştiinţă că n-o mai văzuse pe Hayde de aproape o lună.

I-am mulţumit profesorului şi am plecat. La gară, am aşteptat. Hayde trebuia să prindă un tren sau altul, iar ultimul pleca la ora opt. La opt fără cinci, l-am văzut pe Milton ivindu-se în capătul peronului. I-am ieşit în întîmpinare şi am urcat amîndoi în acelaşi vagon. Îndată ce ne-am instalat, amîndoi ne-am repezit la fereastră, sub pretextul că uitasem să cumpărăm gazeta de seară. Aproape de opt, l-am... da, într-un fel l-am îmbrînceit pe Milton, ca să nu poată vedea ce se petrece pe peron. Dar poate că fusese prea tîrziu, sau poate că ochii lui Milton se deschiseseră mai demult. Nu ştiu — aşa cum ţi-am spus, între noi existau afinităţi profunde. L-am îndepărtat cu forţa pe Milton de la fereastră. Pentru că pe peron apăruse Hayde însoţită de tînărul cu care dansase atunci, în seara concertului. Tînărul îşi petrecuse braţul pe după mijlocul ei şi Hayde îl privea cu ochi topiţi în ochii lui...

Durerea îl făcu pe domnul Rogers să se răsucească în pat.

— Cum trenul intra în gara Aiken, continuă el, şi cum Milton nu-şi descleştase dinţii în tot timpul călătoriei, am încercat să duc jocul mai departe. „Milton, i-am spus, ce-ar fi ca Hayde să se găsească în alt compartiment? Ar fi bine să coborîm repede şi s-o facem să creadă că am venit s-o aşteptăm la gară. Nu eşti de aceeaşi părere?“

Se mulţumi să ridice din umeri. Trenul frînă. Coborîrăm în grabă şi cînd am zărit-o pe Hayde, i-am alergat în întîmpinare şi i l-am arătat pe Milton. Am anunţat-o pe dată că urmărisem să-i facem o surpriză. Îi scînteiau ochii. Ne-am urcat toţi trei, fără să rostim o vorbă, în trăsura care ne aştepta.

În noaptea aceea m-am căznit să citesc. Trudă zadarnică. Către orele două după miezul nopţii, m-am sculat şi am coborît colina pe cărăruia care duce de-a dreptul aici. Pe măsură ce mă apropiam de poartă, desluşeam nişte zgomote surde, care, treptat, deveniră tot mai ritmice şi înfundate. Casa era cufundată în beznă. Am înaintat pe alee pînă cînd bufniturile începură să fie distincte şi deodată l-am zărit pe Milton — nu i-am văzut chipul ci numai umerii vînjoşi, în cămaşă albă, detaşîndu-se din penumbră. În viaţa mea nu mă simţisem atît de umilit ca atunci : Milton planta pomişorul.

Domnul Rogers își duse mîna la gît și închise ochii.

— Milton planta trandafirul — o iertase...

M-am întors acasă și am început o scrisoare către el, scrisoare pe care însă n-am terminat-o din pricina îndoielilor ce-mi împresurau mintea : poate că Milton nu văzuse nimic în gară, poate că nu știa ; poate că avea doar unele bănuieli și, în acest caz, ar fi fost mai bine să stau de vorbă cu Hayde, nu despre dragostea ce-i purtam — nu aveam acest drept — ci despre dragostea lui Milton.

Cînd am intrat pe poarta grădinii, erau orele zece dimineața. L-am găsit pe Milton în același loc. Nivela cu palmele pămîntul din jurul trandafirului. Rămase în genunchi și-mi vorbi fără să ridice capul : „Te așteptam, Rogers, îmi spuse. Voiam să-mi iau rămas bun. Eu plec, Rogers... Am încheiat ceea ce aveam de făcut... De aci înainte, trandafirul acesta îți aparține... Curînd o să dea în floare... Sînt încredințat că ai să te îngrijești de roze — ca și de casă, și de tot restul... Pe un fotoliu, ai să-i găsești rochia de catifea neagră..."

Un timp, domnul Rogers rămase tăcut. Fața îi era lividă de oboseală.

— Milton a plecat chiar a doua zi. Douăzeci și doi de ani au trecut de atunci ; n-a mai revenit niciodată. Boschetul de trandafiri înflorește an de an, și în fiecare zi de vară se desfoaie cîte o nouă rază, pentru că Hayde renaște o dată cu fiecare aurore. Și i-am rămas credincios, cum i-a rămas și Milton, iar cînd cobor în grădină ca să-i țin tovărășie sau ca s-o însoțesc la concert, ea poartă rochia de catifea neagră, cu o rază în corsaj... Și acum, te întreb : dacă eu închid ochii, vrei să ai dumneata grijă de casă și de grădină ?

Am contemplat îndelung trăsăturile răvășite ale domnului Rogers.

— Da, am înțeles.

Domnul Rogers e înmormîntat aci, la opt sute de metri depărtare de casa mea, care a fost a lui, care a fost a lui Milton.

Oamenii spun și despre mine că aș avea pasiunea florilor. Scările care duc la primul etaj sînt acoperite cu același strat gros de colb, iar rochia de catifea neagră e sfîșiată, pe alocuri, de spinii trandafirului.

Doctorul mă conjură să emigrez spre meleaguri cu climă mai blîndă, dar nici prin vis nu-mi trece să-l ascult. Aş dori cel mult să lămuresc prietenilor mei, cît mai am încă răgazul s-o fac, de ce-am ales să-mi sfîrşesc zilele în acest sătuc, pierdut printre lande. Unii dintre prietenii mei îşi vor fi amintind, poate, că în urmă cu mulţi ani, am fost îndrăgostit nebuneşte de o tînără doamnă — de o tînără doamnă care n-a acceptat niciodată să-mi spună numele ei, care nu mi-a îngăduit niciodată să cunosc altceva în afară de tulburătoarea-i frumuseţe.

Ultima oară din viaţa mea cînd ne-am întîlnit, am însoţit-o, la gară, la trenul ce pornea la ora opt spre Aiken.

În româneşte de ANTOANETA RALIAN

ROY VICKERS

MORȚII CU BRAȚUL RIDICAT

Arnold Haverston, un mărunt expert-contabil, rob al propriilor sale tabieturi, era cu desăvîrșire tipul de om pe care nu-l remarci pe stradă. Dimineața, cînd se îmbrăca, își potrivea inconștient gesturile după mișcările femeii de serviciu — tot atît de fidelă ca și el ritmului cotidian — și termina de făcut nodul la cravată tocmai în momentul cînd ea pleca. *Breakfast*-ul îl aștepta în sufragerie, cu *Times* și *Daily Record* alături de ceașcă.

Locuia într-un apartament destul de mare pentru un burlac. În afară de odaia lui, avea o cameră pentru musafiri (niciodată folosită), un salon și o sufragerie. Cînd intră luni în sufragerie, zări dintr-o singură privire titlurile mari din *Daily Record*. I-a fost de ajuns ca să nu mai aibă nici o îndoială. Se întoarse și închise ușa cu un gest obișnuit, dar această operație simplă i-a furat astăzi cîteva secunde mai mult decît în celelalte zile.

Citind ziarul, își spunea: „am să descopăr probabil că am comis clasica greșeală care te duce direct la spînzurătoare. Cu atît mai rău, dar dacă n-am să pot scăpa de propriul meu destin, cel puțin voi încerca să mor demn."

Atunci cînd un om de treabă și liniștit comite o crimă, reacțiile sale se deosebesc net de cele ale canaliei pentru care crima face parte din existență. Este neobișnuit, totuși, ca un om de treabă să aibă remușcări, și în cazul de față Haverston se grăbi să-și învinovățească victima de crima săvîrșită. Și-apoi, nu l-a determinat oarecum însuși Webber să acționeze astfel? Dacă Haverston a fost precaut ca să nu fie descoperit, a făcut-o nu atît de teama spînzurătorii, cît dintr-un fel de datorie față de sine; și dacă precauțiile se vor dovedi inu-

tife, atunci vina ar trebui o dată în plus-să-i aparţină ticălosului de Webber.

ASASINAREA UNUI PROPRIETAR
ENIGMATICA POZIŢIE A CADAVRULUI

anunţau titlurile mari din *Daily Record*.

„Enigmatica poziţie a cadavrului! Întrebarea e de unde se informează indivizii ăştia cînd fac asemenea mărturisiri!" exclamă Haverston. Apoi, scîrbit, luă *Times*, un ziar serios, care consacra evenimentului doar un articolaş de cinci rînduri. *Daily Record* relata întîmplarea pe două coloane mari; le citi, mai întîi cu resemnare, apoi cu furie.

„Dar nu găsesc nimic «enigmatic» în poziţia lui! E absurd să se vorbească astfel, şi-apoi nu-i adevărat!" Continuă să citească bănuind din ce în ce mai mult că cineva pătrunsese în vila lui Webber după plecarea sa. *Asasinul s-a furişat în casă pe fereastră şi, după lovitură, a ieşit pe uşa de la intrare. Urme de paşi pe răzorul de sub fereastră, păstrînd aceeaşi direcţie (vezi fotografia de pe ultima pagină). S-au mai găsit bucăţi de pămînt şi pe covorul din salon.*

„Dar n-am intrat pe fereastră... A, da! Cînd m-am întors."

Daily Record relata pe larg, într-un stil melodramatic, o poveste care se putea reduce la următoarele: duminică dimineaţa, un muncitor de la Telefoane, aflîndu-se în *bungalow*-ul locuit de Webber la capătul unui sat din Sussex, a chemat poliţia. O maşină, care nu aparţinea victimei, lăsase în grădină o urmă dublă de pneu, de la care porneau urmele tălpilor ce se îndreptau spre fereastră. Mortul a fost găsit pe scaun, în faţa biroului său, într-o poziţie atît de neobişnuită pentru un cadavru, încît fotografiile luate de poliţişti erau mai clare decît raportul lor.

Acestea înfăţişau un bărbat corpolent — în aparenţă plin de viaţă — cu mîna stîngă pe receptorul telefonului dus la ureche şi cu cotul pe masă, într-o mişcare foarte firească. Braţul drept, întins, era *suspendat în aer*, exact la douăzeci şi patru de centimetri deasupra biroului, cu pumnul strîns şi degetul gros îndreptat în jos. Îţi dădea impresia că te afli în faţa unei persoane întrerupte în mijlocul unei convorbiri telefonice de sosirea unui prieten. Continuînd să discute cu amîndoi, degetul gros îndreptat în jos indica prietenului că o spe-

rantă comună li s-a năruit, dacă nu voia să indice prin acest gest vreun obiect de pe masă. În orice caz, degetul întins dădea impresia că victima insista asupra unui fapt.

Inspectorul principal Karslake, chemat de urgență duminică dimineața, consideră poziția mortului cu adevărat enigmatică. Ea nu se putea explica decît dacă Webber ar fi fost împietrit pe loc, dar în realitate fusese omorît de un glonte de revolver. Și trupul unui om ucis de un glonte nu poate arăta astfel, polițistul o știa foarte bine. Poziția cadavrului dădea atît de bine iluzia că omul se află în viață, încît te așteptai să vezi degetul gros coborînd. Fără să vrei te gîndeai la una dintre acele statui al căror personaj e în plină mișcare : generalul cu sabia în mînă sau un cal cu piciorul ridicat.

— Nu știm încă dacă a vorbit la telefon, explică Karslake doctorului. Dar știm precis că a ridicat receptorul pe la nouă și jumătate sîmbătă seara. Receptorul n-a fost pus în furcă, de aceea l-a sunat telefonista, dar nu i-a răspuns nimeni. A doua zi dimineață a venit un instalator și, cînd a văzut... ceea ce vedeți și dumneavoastră, a anunțat imediat poliția locală. Karslake privi furios cadavrul.

— Ați mai văzut vreodată ceva asemănător, doctore?

— Asemănător, nu. Dar ați mai avut vreodată prilejul să urmăriți efectele capricioase ale rigidității unui cadavru?

— Nu-i vorba de un capriciu, doctore. Omul acesta era pe cale să facă ceva: dădea un telefon. Și priviți poziția degetului mare: dacă Webber n-a spus „totu-i o greșeală", înseamnă că voia doar să apese pe soneria electrică. Dar nu-i nici o sonerie pe masă, nici măcar un fir, și nu era nimeni în casă ca să răspundă. De altfel, un cadavru nu înțepenește imediat, nu ?

— Nu. Timpul care trece pînă cînd un cadavru înțepenește complet diferă după poziția corpului. În cazul de față nu pot spune exact. Asta-i sarcina laboratorului, dar cred că a durat cel puțin un ceas pînă cînd rigiditatea a devenit suficient de puternică pentru a susține brațul întins. Da, pe puțin un ceas.

— Mi-ați spus însă că mortul n-a fost mutat din loc după ce a murit ! protestă Karslake.

— Da ! Pot adăuga că moartea n-a fost instantanee. Webber a trăit șapte sau opt minute după ce a fost împușcat.

Poate a fost conştient, poate nu. Poate s-a mişcat, a apucat receptorul, dar nu cred că a putut vorbi clar. În momentul morţii, braţul stîng avea aceeaşi poziţie pe care o are acum, dar nu şi cel drept. Cu neputinţă. *Braţul drept trebuia să se sprijine pe ceva.*

— Ce părere aveţi despre următoarea idee, şefule ? întrebă Rowlings, tînărul asistent al lui Karslake. Criminalul intră pe fereastră, iese pe uşa de la intrare, lăsînd-o deschisă. Fiind grăbit, uită un obiect oarecare, se întoarce după un ceas şi ia acest obiect de sub mîna cadavrului.

— Ah !... oftă Karslake, vrei să spui că tot ce avem de făcut este să-l arestăm pe asasin şi să-l întrebăm ce a căutat în vila lui Webber ! Tinere, caută între timp prin casă şi adu-mi toate hîrtiile care au pe ele nume şi adrese.

Fotografii îşi terminaseră prima parte a sarcinii lor. În afară de amprentele digitale ale mortului, luaseră în salon o a doua serie de amprente, iar în bucătărie o a treia. Acestea din urmă au fost mai tîrziu identificate ca fiind ale femeii de serviciu.

După ce mortul fu scos din casă, Karslake înconjură pavilionul, care putea fi numit *bungalow* pentru că, deşi construit solid din cărămizi, nu avea etaj. Pardoseala era acoperită cu nişte covoare destul de frumoase. Mobilierul modern, dar fără ostentaţie. Nu era foarte nou, deşi în foarte bună stare. Seiful zidit în perete nu fusese forţat. În sertarul biroului, care nu era închis cu cheia, se aflau 15 lire. Pe jos, o cutie de aur pentru ţigări. Dacă la astea adăugăm cele 30 de lire pe care mortul le avea asupra lui, este evident că nu furtul fusese mobilul crimei.

După ce s-a asigurat că subalternii săi lucrează serios, Karslake s-a dus la centrala telefonică şi a întrebat telefonista de serviciu cînd a avut loc crima.

— Abonatul formase numărul centralei şi am răspuns îndată. (Telefonista vorbea pe un ton cît se poate de „oficial".) Neauzind însă nimic...

— Perfect. Dar spuneţi-mi, n-aţi auzit absolut nimic ?

— Nu, nimic. Doar maşina de scris.

Această destăinuire îl surprinse oarecum pe inspectorul principal, căci nu văzuse nici o maşină de scris în *bungalow.*

— Şi cît timp s-a bătut la această maşină ?

— O, nici măcar un minut ! Fata părăsi tonul oficial. Şi

dacă acest lucru vă este de folos, atunci vă pot spune că zgomotul nu se asemăna cu zgomotul care se aude cînd se bate o scrisoare. Sora mea este dactilografă, și cunosc zgomotul. Se gîndi o clipă. Mai curînd se subliniau niște cuvinte. Dar nu un rînd întreg. Un cuvînt, apoi urma o pauză înainte de a sublinia următorul, și tot așa în continuare.

După părerea medicului, în clipa aceea Webber probabil nu era în stare să vorbească. Karslake împrumută o mașină de scris.

— Nu vă deranjează dacă vă întoarceți cu spatele la mine ? o întrebă el pe telefonistă. Vreau să-mi dau seama ce se poate auzi din poziția asta. Lovi o clapă la întîmplare de cîteva ori în șir.

— Cam același zgomot, dar avea ceva deosebit în ritm, dacă înțelegeți ce vreau să spun.

Instantaneu, Karslake bătu trei lovituri scurte... apoi trei lungi... și iar trei scurte. S. O. S.

— Asta-i ! exclamă ea. Exact !

Reluă proba de cincisprezece ori. Ori de cîte ori făcea semnalul, telefonista îl recunoștea, fără să-și dea însă seama că era alfabetul Morse.

Reporterii n-au găsit-o pe telefonistă decît luni dimineața. Amabilă, ea le povesti tot ce știa, și acum putea chiar să și imite semnalul pe care ziariștii l-au recunoscut de îndată. Cele aflate erau prețioase, dar, foarte recunoscători, n-au menționat sursa informațiilor, temîndu-se ca nu cumva telefonista să fie concediată pentru că furnizase date în legătură cu munca ei.

Edițiile de după-masă îl înștiințară deci pe Arnold Haverston că poziția cadavrului nu mai prezenta nici un mister.

Putem înștiința încă de pe acum că asasinul a pătruns în bungalow *cu o mașină de scris portativă care îi aparținea. Înspăimîntat, a uitat fără îndoială această mașină care l-ar fi identificat și s-a întors după un ceas sau două s-o ia. Acest fapt ar putea explica poziția brațului, dacă presupunem că mașina se afla pe birou, cu claviatura îndreptată spre cealaltă parte a corpului. Lovit mortal, Webber a putut să mai apuce receptorul, dar nu să și vorbească. Cu brațul drept sprijinit pe carul mașinii, a bătut în claviatură cu degetul mare, folosindu-se de alfabetul Morse pentru a face apelul S. O. S.,*

exact în poziția în care a fost găsit de poliție, dar telefonista n-a înțeles semnalul.

O mașină de scris portativă! Haverston nu văzuse decît în vitrină. Și acest Morse... ce stupiditate! Dacă poliția credea asemenea baliverne, cu atît mai bine, deoarece în felul acesta se îndepărta de la drumul cel bun.

Ceea ce era și adevărat. Dar Haverston nu știa, din fericire pentru el, că o mașină de scris care n-a jucat nici un rol în toată afacerea asta — mai mult încă, nici măcar n-a existat — făcea parte dintre acele dovezi care pot deveni foarte periculoase pentru un criminal, după ce-a fost greșit înregistrat de serviciul cazurilor clasate.

*

Arnold Haverston își dădu seama că incidentul cu mașina de scris îi calmase nervii. Se întrebase mai întîi, neliniștit, dacă nu cumva vreun obiect uitat în casa lui Webber ar putea fi folosit drept carte de vizită care să îndrepte poliția pe urmele lui. După toate aparențele nu era însă cazul, deoarece dacă s-ar fi întîmplat într-adevăr așa, după patruzeci și opt de ore de la săvîrșirea crimei polițiștii ar fi fost pe urmele sale. Webber nu lăsase desigur nici o notă printre hîrtiile lui. Cît timp trecuse de fapt de la penultima întîlnire cu Webber? Paisprezece ani... da, paisprezece ani! În răstimpul acestei perioade îndelungate, calitățile de contabil ale lui Haverston îi aduseseră o clientelă destul de serioasă. Cîștigase încrederea oamenilor datorită meticulozității sale maladive. Avînd o inteligență greoaie, nu acționa niciodată spontan, și în ultimii ani devenise un om lipsit de personalitate, ale cărui obiceiuri păreau să aparțină mai curînd unui bătrîn decît unui bărbat de patruzeci și trei de ani.

Și dacă Webber observase că era urmărit? Dacă scrisese într-un loc sigur ceva de felul acesta: *dacă voi fi omorît într-o zi întrebați-l pe Arnold Haverston.* Nu-i urmărise oare mașina de prea multe ori? Consultă neliniștit o agendă. Să vedem... era 7 aprilie 1936. Pe pagina de la 15 februarie găsi scris următorul cuvînt: *chibrit*, și se întrebă o clipă de ce crezuse că trebuie să se folosească de un cuvînt cheie inteligibil doar pentru el.

Tocmai vizitase un client din City. Adăpostit sub porticul unui imobil, își aprindea o țigară, cînd Webber ieși și trecu pe lîngă el fără să-l vadă. A avut un șoc. Fusese mai mult decît sigur că dușmanul său e în Canada — în închisoare, fără îndoială — și că nu va mai auzi niciodată de el. Apoi observă plăcuța de cupru de pe ușă : „Ress & Webber, misiți".

Intră. Cinci camere sus... și altele, jos. Frumoasă casă ! Plăcuța nu era nouă ; Webber făcea probabil de ani de zile afaceri serioase și ajunsese să fie considerat o persoană importantă.

Neînsemnatul contabil a avut nevoie de cincisprezece zile ca să găsească garajul lui Webber. La început, n-a putut să-i urmărească mașina pînă la capăt. Firea lui șovăielnică făcuse din el un șofer păcătos, în timp ce Webber excelase totdeauna în activitățile ce pretindeau calități fizice. Haverston începu prin a se așeza în drumul său, apoi sfîrși prin a-l urmări pe misit pînă în comitatul Essex, singurul loc la mai puțin de douăzeci de mile de Londra unde se mai pot găsi sate autentice. *Bungalow*-ul lui Webber era admirabil situat pentru comiterea unei crime, dar intențiile lui Haverston nu i se formulau încă atît de limpede în minte.

La ultima lor întîlnire de acum paisprezece ani, îl lovise pe Webber cu pumnii, convins fiind că dreptatea era totdeauna de partea lui. Bazîndu-se pe acest lucru, a rămas uimit văzînd că Webber îi răspundea la fiecare lovitură. Webber avea zece centimetri și douăzeci de kilograme mai mult decît el, și Haverston a stat în pat după aceea trei zile.

„Ar putea să mă atace din nou !" Haverston se folosi de acest pretext pentru a purta mereu asupra lui revolverul din timpul primului război mondial, ceea ce era stupid dacă ar fi vrut să-și omoare dușmanul, căci arma era înregistrată pe numele său.

Ajunse în fața *bungalow*-ului către nouă seara și lăsă mașina în grădină după ce stinsese farurile — comportare într-adevăr de neînțeles dacă singura lui intenție fusese să schimbe cu Webber doar cîteva cuvinte lipsite de gingășie. Cînd ajunse în fața ușii de la intrare, ea se deschise.

— Bună-seara... spuse proprietarul *bungalow*-ului, pe un ton puțin încurajator.

— Aș vrea să vorbesc cu domnul Webber.

— Lasă gluma, Arnold Haverston... te-am recunoscut! Intră, bătrîne!

În hol, Haverston recunoscu o ladă de stejar care îi aparţinuse altădată, sau mai exact aparţinuse nevestei sale. Se simţi uşor tulburat.

Webber îl conduse în salon şi Haverston regăsi alte amintiri... covoare... biroul... scaune... dulapul..., totul aparţinuse nevestei sale.

— Astea sînt mobilele Isobelei! exclamă el regretînd apoi cele spuse.

— Da, e ce-am putut salva. Dar, moral dacă nu legal, îţi aparţin. Le poţi lua pe toate dacă vrei.

— Mulţumesc, nu vreau. Încerca să înţeleagă cu mintea lui cam înceată. Credeam c-au fost vîndute.

— Le-am amanetat. Ca să-mi plătesc... excursia în Canada. Dar după trei luni m-am întors. Unele dintre cărţile de joc pe care le aveam în mînă erau atuuri; un prieten m-a ajutat, am devenit asociaţi, şi de atunci n-am mai privit înapoi niciodată. M-am întors în Canada, unde am lucrat pentru firma noastră, şi am plecat de acolo definitiv anul trecut. În acest răstimp am amanetat toată mobila. Tonul lui Webber devenea din ce în ce mai cordial. Dragul meu, am impresia însă că şi ţie ţi-a surîs oarecum viaţa!

Haverston tăcu pentru o clipă, lăsînd tăcerea să se aştearnă grea, şi-apoi răspunse:

— N-am venit să stau de vorbă, Webber, am venit doar să-ţi pun cîteva întrebări. Dacă îmi răspunzi, nu te mai plictisesc cu prezenţa mea nici un minut în plus.

— Sînt pregătit să răspund la orice întrebare, răspunse Webber cu indiferenţă. Dar, la naiba, nu trebuie să faci din asta o dramă. Sînt paisprezece ani de atunci! Dacă vrei să discutăm, să discutăm liniştit. Bem ceva?

— Nu, mulţumesc.

— Atunci bea măcar o cafea cu mine ca un gentleman! Tocmai făcusem una. Webber ştiuse întotdeauna să dea replica pe loc şi-şi păstra frumuseţea prostănacă de la douăzeci şi cinci de ani.

— Dacă ţii neapărat, atunci beau.

Haverston zări cafetiera şi ceaşca pe tavă.

— Serviciul de porţelan de Ashwinden ! exclamă el.

— Da, nu mai am decît două ceşti, pe cealaltă o ţin în vitrină.

Webber se sculă şi se duse după ea. Serviciul acesta fusese cadoul de nuntă din partea tatălui ei, care îl proiectase pentru fabrica de porţelanuri Ashwinden. Cafetiera, cana pentru lapte, zaharniţa erau intacte. Lui Haverston nu-i plăcuse niciodată serviciul acesta. Era ultramodern, cu creneluri ca o fortăreaţă, şi greu de mînuit. Capacul de metal al cănii pentru lapte, prevăzut cu un resort, sărea ca un drăcuşor dintr-o cutie cu surprize. Isobel ţinea mult la el în semn de afecţiune pentru tatăl ei, şi cu timpul Haverston se legase de el. Dar acum nu-i mai plăcea de loc şi se simţi aproape fericit cînd îl auzi pe Webber declarînd :

— De fapt serviciul nu are valoarea pe care i-o acordăm noi. Îl trecusem pe listă cu 150 de lire, dar cei de la magazinul de antichităţi l-au evaluat la 20 de lire. Vrei lapte ?

— Da, te rog.

Webber îl servi ţinînd cafetiera într-o mînă şi cana pentru lapte în cealaltă. Gestul familiar de ridicare a capacului i-o aminti lui Haverston pe Isobel. Ura nestinsă i se redeşteptă în suflet.

Fiindcă vrei cu orice preţ să evoci trecutul, lasă-mă pe mine să vorbesc mai întîi. Ai făcut o mare greşeală obligînd-o pe Isobel să-şi ia mobila. Asta îi amintea mereu că te părăsise, şi rezultatul a fost că în cele din urmă m-a părăsit şi pe mine. A ieşit foarte rău pentru toţi trei.

— Rău pentru dumneata, Webber ? Cum adică ? A plecat, s-a mutat singură în acest apartament, te-a scăpat de orice grijă faţă de ea, şi mai mult decît atît, atunci cînd a putut te-a şi ajutat. Mi-a scris odată în timp ce locuia aici. În scrisoarea aceea — singura pe care am primit-o de la ea — Isobel îmi spunea, printre alte lucruri foarte puţin măgulitoare la adresa dumitale, că îţi trimite bani. O am la mine, uite-o. I-o întinse. Poţi s-o citeşti.

— Nu mă interesează. Webber nu schiţă nici un gest spre scrisoare. Vorbeşte, Haverston, spune tot ce ai pe suflet. Ţi-am pricinuit o mare suferinţă cînd ţi-am sedus nevasta. Poate că nu mi-a fost prea greu... dar să trecem peste asta. E adevărat că mi-a trimis bani. Voia — mărturisise singură

într-o scrisoare — să-mi restituie cel puțin o parte din ceea ce cheltuisem pentru ea.

Haverston ridică din umeri.

— Mi-a dăruit mobila, reluă Webber. Intenția mea era să i-o dau înapoi, dacă mi-ar fi cerut-o. N-am considerat niciodată această mobilă ca fiind proprietatea mea, pînă... pînă la moartea ei. Atunci nu aveam nici un ban, fiind într-o situație în care tu n-ai fost probabil niciodată. Pentru că mă curățase într-adevăr de bani cît timp am fost împreună și, fiindcă îmi propunea să-mi restituie o parte, i-am acceptat oferta, asta-i toată povestea.

— Cunoșteai foarte bine felul cum cîștiga banii pe care ți-i trimitea. Și de asemenea știai că se droga ca să-și învingă scîrba ce i-o pricinuia meseria asta.

Webber răspunse ceea ce n-ar fi trebuit niciodată să răspundă bărbatului care-o iubise pe Isobel.

— Scîrbă ? Ce glumă ! Nu ți-i fi închipuind c-ai fost primul în viața ei ? A avut duzini de bărbați înaintea ta, dragul meu... duzini !

Dacă Haverston ar fi acționat deliberat, stîngăcia l-ar fi făcut să dea greș, dar ochi fără să se gîndească și trase.

Dintr-o dată simți cum se naște în el o altă persoană. Spiritul său plutea în jur, privindu-l uimit, dar plin de admirație, pe acest Arnold Haverston care îl omorîse pe mîrșavul Webber. Apoi redeveni o singură ființă, băgă pistolul în buzunar, se îndreptă spre ușa salonului și stinse lumina. Străbătu holul cu pas victorios și deschise ușa de la intrare. În timp ce-o închidea, fu uimit văzînd holul încă luminat. Răsuci comutatorul și, părăsind *bungalow*-ul în deplină obscuritate, trînti ușa în urmă lui. O clipă mai tîrziu, trînti satisfăcut și portiera mașinii, înainte de a porni motorul cu un zgomot asurzitor.

Se întoarse pe drumul spre Londra, bucurîndu-se de viață pentru prima oară după paisprezece ani. Nu se mai simțea un om neînsemnat și ridicol, plin de amărăciune. Luminile din West End îi urară bun venit. În Picoadilly, încetini. O femeie tînără, cu mers șerpuit, îi zîmbi de parcă ar fi avut aceeași vîrstă cu el. O pofti în mașină și ea îi șopti o adresă.

Cînd Arnold plecă de la ea, era mai tîrziu de miezul nopții. Motorul zvîcni ușor, înainte ca neînsemnatul contabil să poată pleca.

— Dumnezeule! Am uitat pe birou scrisoarea Isobelei...

Se revăzu în salonul *bungalow*-ului, învingîndu-şi teama şi prejudecăţile morale obişnuite. Poliţia o să-l descopere datorită acestei scrisori. Trebuia neapărat s-o ia de acolo.

Ca şi prima oară, intră în grădină cu maşina şi doar cînd urca scările peronului se gîndi că uşa de la intrare ar putea fi închisă. Cu ce s-o forţeze? Manivela pentru demontat pneurile! Înainte de a deschide cutia cu ustensile, se aşeză pe scara maşini şi se gîndi cum să folosească acea unealtă. În acel moment, o rază de lună căzu pe una dintre ferestrele salonului care nu era complet închisă. Totul deveni simplu în clipa aceea. Arnold trecu peste răzor şi se urcă pe fereastră, pătrunzînd apoi în casă.

În timp ce bîjbîia în căutarea comutatorului, simţi că nervii îl părăsesc şi atunci se hotărî să nu se uite decît la scrisoare. Lumina lanternei îi era de ajuns. Puse imediat mîna pe ceea ce căuta şi se întoarse grăbit la fereastră. Înainte de a sări, ezită un moment: în lumina lămpii zărise ceaşca de cafea, şi chiar dacă serviciul de porţelan de Ashwinden nu avea o valoare comercială, era totuşi un model original, cunoscut la fabrică. Tatăl Isobelei... sinuciderea Isobelei... Webber... bărbatul Isobelei. Pornind de la acest serviciu, poliţia ar putea da de el. Se întoarse pe propriile lui urme, folosind doar lampa de buzunar.

Cele două ceşti şi farfurioarele lor, zaharniţa, cana cu lapte. Fu cît pe ce să scape cafetiera din mîini. Aşeză lampa pe masă ca să pună totul pe tavă, dar încărcat cu toate acestea nu va putea sări uşor pe fereastră. După o clipă de meditaţie, se gîndi la uşa de la intrare şi, de astă-dată, o închise uşor.

Îşi aşeză prada pe jos în maşină şi plecă spre Londra. Garajul imobilului în care locuia fusese înainte vreme curtea unui grajd. Acum era împărţit în compartimente care aparţineau diferiţilor locatari; astfel nimeni nu-l văzu urcînd la el cu serviciul în braţe.

Se culcă, dormi mai liniştit decît oricînd în ultima vreme, şi se trezi abia a doua zi la amiază. *Breakfast*-ul era rece şi de nemîncat. N-avea importanţă. Va lua prînzul în oraş!

„Pe unde o fi blestematul ăsta de serviciu?" se întrebă în timp ce se îmbrăca. Îşi aminti că-l pusese pe masa din hol înainte de a se duce în baie, ieri seară. Îl descoperi în

cele din urmă pe raftul din bucătărie. Femeia de serviciu îl spălase şi-l pusese acolo.

Dacă l-ar face acum să dispară, femeia s-ar mira, şi n-ar mai uita întîmplarea.

*

Inspectorul Rason văzu pentru prima oară funcţionînd o maşină de calculat la un an după asasinarea lui Webber. Căutînd la ora *lunch*-ului pe unul dintre prietenii săi care lucra într-un birou din City, observă un funcţionar întîrziat care stătea în faţa maşinii.

Tinerii sub douăzeci de ani, indiferent de clasa socială căruia îi aparţineau, erau înclinaţi să se comporte cu Rason ca şi cum ar fi fost un unchi onorific, şi o blondinetă din birou era pe cale să-i explice cum funcţionează maşina.

— Dacă loveşti clapele acestei maşini fără să ştii s-o foloseşti, nu se aude oare acelaşi zgomot ca şi atunci cînd baţi la maşina de scris ?

— Mai bine să n-o foloseşti dacă nu ştii cum ! protestă fata rîzînd. Dar e simplu ca bună ziua ! Vreţi să încercaţi ?

— Am să vă arăt ceva, răspunse Rason cu un ton misterios. Şi-i secret... Îmi cunoaşteţi meseria, aşa încît am încredere în dumneavoastră.

Formă numărul Scotland Yard-ului la telefonul alăturat şi-l ceru pe inspectorul principal Karslake.

— La telefon Rason, şefule. Ascultaţi... Bătu la maşina de calculat trei lovituri scurte... trei lungi.... trei scurte.

— Bine, înţeleg, răspunse Karslake. Ai plecat fără bani ! Unde eşti ?

— Păstraţi-vă sentimentele generoase ! O să ne întîlnim după masă. *Bye-bye !*

Rason se întoarse la maşină şi-i citi inscripţia : „Societatea pentru maşinile de calculat Ashwin". O notă pe carnetul său, o dată cu adresa, şi se duse acolo, prezentîndu-se sub un nume fals drept viitor cumpărător. O jumătate de oră mai tîrziu, plecă încărcat cu prospecte, pliante şi alte reclame.

Karslake nu se întoarse la Yard înainte de ora trei după-amiază. Rason avu deci tot timpul să studieze afacerea Webber, al cărei dosar i-a fost înmînat după ce juriul *coro-*

ncr-ului dădu verdictul „omor săvîrşit de una sau mai multe persoane necunoscute".

Parcurgînd inventarul pus la dispoziţie de magazinul de antichităţi unde Webber antrepozitase mobila în timpul călătoriei sale în Canada, Rason se opri la următorul punct: *un serviciu de porţelan de Ashwinden (valoarea 20 de lire).* Îi veni atunci în minte una dintre acele idei luminoase care îl îndreptau descori pe căi greşite, dar care, în caz contrar, erau puse de către colegii invidioşi pe seama „hazardului".

— Afacerea Webber, şefule. Cred că am găsit o pistă. Cel puţin începutul uneia. Azi-dimineaţă aţi crezut că mă foloseam de o maşină de scris. Nici vorbă, era o maşină de calculat.

Karslake se încruntă şi Rason continuă grăbit.

— E vorba tot de o maşină, desigur, şi se poate bate la fel, dar specialitatea ei este matematica. Iată, am o grămadă de prospecte... o să vedeţi claviatura. Priviţi numele firmei, e foarte important!

— Sînt foarte fericit să aflu în sfîrşit un lucru important, mormăi inspectorul principal. Webber folosea deci o maşină de calculat în locul unei maşini de scris. Ei şi?

Rason zîmbi cu indulgenţă.

— Iată, întocmit de oamenii dumneavoastră, inventarul cu tot ce se găsea în *bungalow*. Nici o maşină de calculat. Şi iată inventarul magazinului de antichităţi întocmit în timpul şederii lui Webber în Canada. Priviţi... acolo unde am făcut o cruce.

— Serviciu în porţelan Ash*winden*... maşină de calculat Ash*win!* exclamă Karslake.

— Întocmai ca şi: Automobile Ford, tractoare Ford*son* E probabil un model de fantezie.

— Vorbiţi de maşină de calculat... atunci de ce este scris serviciu de porţelan? Întreab-o pe nepoata dumitale, Rason. O să-ţi spună că Ashwinden este o fabrică de porţelan cunoscută în lumea întreagă. Şi întreab-o pe telefonistă dacă ceea ce a auzit nu era zgomotul cuiva care bătea mai curînd într-o ceaşcă decît la o maşină de scris. Şi crede-mă, Rason, ai face bine să te aprovizionezi cu o cutie de şocolată.

Rason strînse dosarul şi plecă. Karslake era cu siguranţă un om foarte de treabă, dar extrem de limitat. În definitiv, probabil că existau o groază de firme intitulate Fordson, des-

pre care Henry Lord nu auzise niciodată. De ce să nu se întîmple acelaşi lucru cu Ashwin şi Ashwinden ? Şi apoi, oricine ar fi putut greşi copiind un inventar. Rason hotărî să viziteze totuşi magazinul de antichităţi.

Şi-a prezentat legitimaţia oficială şi directorul l-a primit imediat şi l-a condus la serviciul de evaluare, unde a dat ordin funcţionarilor să fie complet la dispoziţia poliţistului. Şeful acestui serviciu ceru dosarul lui Webber şi văzîndu-l exclamă :

— Îmi amintesc totul acum ! Webber declarase la început că acest serviciu de porţelan valora 150 de lire. Am luat legătura cu fabrica...

— Va să zică e vorba de un serviciu de ceai ? întrebă Rason, complet deconcertat.

— Nu, de un serviciu de cafea. Fabrica ne-a răspuns că se renunţase la acest model încă înainte de a fi executat pentru comerţ. Putea avea deci oarecare valoare ca piesă de colecţie, nu foarte mare, şi atunci noi l-am evaluat la 20 de lire.

Şi nimic despre o maşină de calculat ! Trebuia să revină la serviciul de porţelan. „Karslake marchează un punct", gîndi Rason în timp ce bea o ceaşcă de ceai.

„Numai să nu..." Începu să lovească farfurioara cu ceaşca în speranţa zadarnică că va putea imita zgomotul unei maşini de scris, dar nu reuşi decît s-o alarmeze pe femeia care servea ceaiul.

În timp ce făcea puţină ordine pe biroul său şi punea inventarele în dosar, îi veni o nouă idee : Serviciul de la Ashwinden figura în inventarul magazinului de antichităţi, dar nu şi în cel al poliţiei ! Poate că Webber l-a vîndut între timp. Nu, ce nevoie ar fi avut să-şi vîndă vesela, de vreme ce la moartea sa avea cîteva mii de lire depuse pe numele lui la bancă, acţiuni la întreprinderea unde lucra şi, pe deasupra, pe nimeni în grijă.

„E necesară o discuţie cu fosta femeie de serviciu a răposatului", îşi spuse Rason.

— Îi pregăteam micul dejun sărmanului domn în fiecare zi, în afară de duminică. Celelalte mese le lua în oraş ; cu asta îmi terminam treaba la amiază.

— Şi cafeaua, tot dumneata o pregăteai ?

— Nu. O cumpăram doar, domnul şi-o pregătea singur. Pesemne îi era teamă să nu-i sparg serviciul cel preţios, de aceea îl spăla întotdeauna singur şi-l punea apoi în vitrina din

salon. Aş fi vrut să vedeţi mizeria pe care o lăsa în chiuvetă după ce termina treaba !

— Ai spus poliţiei că nu lipsea nimic din *bungalow*. Ai văzut acest preţios serviciu cînd ai fost chemată luni dimineaţa?

— Nu pot să spun că l-am văzut, dar am observat că pachetul de cafea pe care-l cumpărasem sîmbătă era desfăcut, şi-atunci m-am gîndit că şi-a băut cafeaua ca de obicei, şi-apoi a fost omorît, sărmanul de el !

— Chiuveta era murdară în dimineaţa aceea ?

— Nu, dacă stau să mă gîndesc acum. Poate că domnii ăia de la poliţie au spălat singuri. S-or fi gîndit ei că în situaţia asta nu puteau să se bizuie pe mine !

Deci Webber mai avea serviciul de cafea în momentul crimei. Cu toate acestea, duminică dimineaţă serviciul nu mai era acolo. Pe drum, la întoarcere, Rason încercă să găsească o explicaţie acestui mister.

„Ei bine... asasinul soseşte cu un revolver şi o maşină de scris pe care o scoate din husă. Are de gînd să-l lichideze pe Webber ca să-i şterpelească serviciul de cafea. Trage şi crede că şi-a omorît victima pe loc. Ia serviciul, uită maşina de scris pe care Webber bate S. O. S. înainte de răsăritul soarelui, asasinul se întoarce să-şi ia maşina — în fond de ce nu o maşină de calculat ? — şi-i pune husa. Nu luase serviciul prima oară, şi-l ia acum, de data asta. Da, dar în cazul acesta la plecare ar fi avut ambele braţe încărcate..."

Jonglînd cu astfel de idei ciudate, mintea lui Rason deveni mai activă. Cînd faptele stabilesc că un om disperat se comportă ca un debil mental, asta dovedeşte că unul dintre fapte e prost evaluat.

A doua zi se duse la fabrica de porţelan Ashwinden.

— Serviciul acesta, i-s-a răspuns, a fost proiectat pentru noi de către un domn, pe nume Thane. Majoritatea proiectelor sale erau foarte bune, dar acesta, îmi pare rău că trebuie să spun, a fost una dintre puţinele sale greşeli. Firma i-a vîndut doar piesele fabricate pe o sumă pur nominală. Iată fotografiile şi devizul descriptiv.

— Arată ca un nou castel Windsor ! exclamă politicos Rason. Mi-aţi putea da adresa domnului Thane ?

— A murit. Fabrica plăteşte văduvei sale o pensie. Doriţi adresa ei ?

Rason se duse s-o vadă pe doamna Thane, mama Isobelei Haverston, aflînd astfel tragica poveste a fiicei sale.

Era noaptea cînd reluă legătura cu inspectorul principal.

— Aveţi dreptate, şefule. Nu era decît un serviciu de cafea, nu de ceai. Vorbesc despre afacerea Webber. E ca şi rezolvată ! Dacă vă simţiţi obosit, mă pot ocupa singur de arestare !

— Nu eram obosit, dar încep să fiu, răspunse Karslake cerînd amănunte. Ascultă relatarea subalternului său cu un interes crescînd şi fu cît pe ce să-şi manifeste aprobarea. Dar se abţinu la timp şi se mulţumi să spună :

— Dacă n-aş fi fost acolo să te împiedic, l-ai fi arestat pe omul acela fără să fi avut cea mai mică dovadă.

În ciuda expresiei morocănoase a lui Rason, adăugă :

— Dacă a luat serviciul ca să şteargă o urmă, poţi fi sigur că nu-l ţine în vitrina din mijlocul salonului, aşteptînd vizita dumitale. Ceea ce este necesar acum e să faci rost de amprentele lui digitale. Dacă corespund cu cele luate în *bungalow*, mergem la el. Şi te însoţesc.

*

În decurs de un an, Haverston se schimbase mult. Gesturile-i şovăielnice deveniseră simple ticuri, şi se îngrăşa văzînd cu ochii. Cînd o saluta însă pe femeia de serviciu, aceasta îi răspundea cu o răceală evidentă, deoarece găsise nu o dată urme de ruj pe batistele domnului, şi nu-i plăcea felul său nou de viaţă.

După anchetă, regăsindu-şi curajul, neînsemnatul contabil putu să examineze lucid situaţia. O scurtă călătorie în Olanda (în timpul nopţii) i-a dat posibilitatea să-şi arunce revolverul în Marea Nordului, şi după aceasta se simţi în stare să înfrunte toate întrebările pe care poliţia i le-ar fi putut pune.

Trecură săptămîni, luni, şi puţin cîte puţin se linişti complet. Cînd Rason şi Karslake veniră la el, era în salon într-o companie galantă. Poftindu-i pe cei de la Yard în sufragerie, trebui să facă un efort ca să-şi amintească planul apărării sale.

— Domnule Haverston, cred că-l cunoaşteţi pe Francis Webber, nu ? îl întrebă Rason.

— Da...desigur. Adică l-am cunoscut.

— Cînd l-aţi văzut ultima oară ?

— În seara morţii. Pe la opt, în *bungalow*-ul lui.

Acest răspuns, pregătit acum zece luni, reprezenta prima operaţie a planului A, prevăzut pentru o anchetă obişnuită, de rutină. Îi văzu pe detectivi schimbînd o privire mirată — ceea ce corespundea întocmai planului A.

— Nu m-am prezentat atunci la poliţie, pentru că nu vă puteam fi de folos cu nimic. Şi-apoi aveam un motiv serios să nu mă fac cunoscut : cu ani în urmă, nevasta mea a fugit cu Webber. Prezenţa dumneavoastră dovedeşte fără îndoială că sînteţi la curent.

— Asta nu era motiv să tăceţi, răspunse sever Karslake. Am luat în *bungalow* nişte amprente digitale a căror proveniență ne intrigă foarte mult.

— Vai, îmi pare foarte rău că a trebuit să căutaţi ! Am stat cinci sau şase minute în salon la el : probabil, deci, amprentele sînt ale mele

— Probabil ! mormăi Karslake. O să controlăm. Deşi cazul îi aparţinea lui Rason, Karslake, şeful său, preluă această obligaţie. Scoase din trusă tamponul cu tuş şi-i dădu lui Haverston instrucţiunile dorite, pe care acesta le execută cu bunăvoinţă exagerată.

În timp ce inspectorul principal compara rezultatul muncii sale cu amprentele luate în *bungalow*, Rason întrebă :

— Cînd aţi intrat în salonul lui Webber, n-aţi remarcat vreun obiect care să vă fie familiar ?

Poliţiştii ştiau deci de existenţa serviciului de cafea. Planul A nu presupunea acest lucru. Haverston recurse la planul B. Riscurile creşteau.

— Am observat totul. Mobila din salon şi din hol — şi probabil din tot *bungalow*-ul — aparţinuse nevestei mele şi făcuse parte din căminul nostru. Asta este motivul indirect pentru care l-am vizitat, dar trebuie să vă explic mai întîi... L-am pierdut pe Webber din vedere acum paisprezece ani... nu, cincisprezece ani. Haverston învăţase aceste explicaţii pe dinafară anul trecut. De astă dată nu trebuia să comită nici o eroare. Îl credeam plecat în Canada, şi moartea bietei Isobela închisese definitiv acest nefericit capitol din viaţa mea. Anul trecut, în februarie, Webber şi cu mine ne-am întîlnit întîmplător în City. Ne-am recunoscut fără să ne vorbim.

La 5 aprilie, întorcîndu-mă acasă, l-am găsit în faţa garajului. Mă aştepta de ore întregi. Avea acasă mobila nevestei mele, îmi explică el, şi considera că-i datoria lui să mi-o restituie, dacă voiam. Am fost politicoşi amîndoi, dar întrevederea era lipsită de cordialitate.

I-am spus că putea păstra mobila, dar că doream să iau serviciul de cafea care avea pentru mine o valoare sentimentală. Fusese proiectat de tatăl nevestei mele, care lucra pentru fabrica de porţelan Ashwinden.

— O, gemu Rason, în timp ce pe buzele inspectorului principal se stingea un zîmbet larg.

— Continuaţi, domnule Haverston, spuse Karslake.

— Iireşte, Webber a acceptat să mi-l restituie. I-am propus să vin să-l iau cu maşina ca să nu-l mai plictisesc cu împachetarea. Ne-am înţeles să plecăm îndată spre *bungalow*-ul său. L-am urmat în maşina mea şi am ajuns acolo pe la opt seara.

— Ce s-a întîmplat cu serviciul de cafea ? întrebă Rason.

— E în salonul meu. Vi-l aduc imediat, dacă vreţi să-l vedeţi.

Haverston ieşi, lăsînd uşa deschisă în spatele lui. Karslake spuse cu jumătate de glas :

— Nimic, dragul meu ! Îţi aminteşti de amabila dumitale propunere de a-l aresta în locul meu, dacă aş fi fost prea obosit s-o fac singur ?

Se auzi glasul lui Haverston explicînd prietenei sale :

— Nu, se uită doar la bibelouri şi pleacă. Poţi să rămîi, draga mea.

Se întoarse să pună serviciul pe masa din sufragerie. Cafetiera... cana pentru lapte care semăna atît de mult cu castelul Windsor... zaharniţa... ultimele două ceşti.

Rason scoase nişte fotografii şi devizul descriptiv, ca să-l verifice, şi întrebă în treacăt :

— Domnule Haverston, eraţi ofiţer de infanterie în 1915 ? Mai aveţi revolverul ?

— Nu... adică... nu ! răspunse contabilul deconcertat. Revolverul nu figura în planul B. Mi-a dispărut de ani de zile. Probabil mi l-a furat cineva.

Karslake aşteptă întrebarea lui Rason, dar acesta în loc să asculte răspunsul, se ocupa de cafetieră măsurînd-o cu o riglă gradată.. Inspectorul principal se hotărî să pună şi el o întrebare.

— Cînd erați în salon, se afla o mașină de scris sau una de calculat pe masă ?

— Nu-mi amintesc să fi văzut. (Planul B prevăzuse această întrebare.) Am citit în jurnale că un obiect asemănător servise pentru a lansa semnale Morse, dar nu pot să vă dau nici o indicație.

Rason scoase o altă fotografie din servietă și o întinse gazdei.

— Priviți această fotografie, domnule Haverston.

Contabilul luă cartonașul, tresări și fu cît pe ce să-l scape din mînă.

Fotografia, făcută după moartea lui Webber, înfățișa cadavrul într-o poziție ciudată.

— E... oribil, murmură Haverston.

— Priviți bine diagrama de pe margine, continuă grăbit Rason. Priviți linia punctată care pornește de la brațul cadavrului și coboară pe masă. Acest braț se ținea fără nici un suport la douăzeci și patru de centimetri deasupra mesei. Înțelegeți ? *Iar cafetiera dumneavoastră măsoară exact douăzeci și patru de centimetri înălțime !* Ați luat cafetiera cîteva ore după ce l-ați omorît pe acest om, domnule Haverston.

— Eu...

— Nici un cuvînt. Tot ceea ce veți spune va fi reținut, putînd fi folosit împotriva dumneavoastră. Deși nu mai are nici o importanță acum ! Iată cum reconstitui scena...

Se aplecă peste masă, cu mîna stîngă lîngă ureche, de parcă ar fi ținut receptorul unui telefon. Brațul drept era ușor întins, antebrațul sprijinindu-se pe capacul crenelat al cafetierei.

— Degetul mare e la cincisprezece centimetri deasupra mesei. Dacă măsurați, șefule, o să vedeți că este exact.

Coborî degetul mare pînă ce ultima falangă atinse țumburușul de pe capacul cănii de lapte și, din cauza greutății, jumătatea din capacul metalic se ridică brusc ca un drăcușor cu arc țîșnind dintr-o cutie.

Inspectorul începu să bată cu degetul mare în capac : trei lovituri scurte... trei lungi... trei scurte...

În românește de IRINA RUNCAN

A. CONAN DOYLE

S-A PIERDUT UN TREN SPECIAL

Mărturisirile lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte la Marsilia, au făcut posibilă lămurirea uneia dintre cele mai inexplicabile crime ale secolului — întîmplare fără precedent, cred, în analele criminalistice ale tuturor ţărilor. Deşi cercurile oficiale refuză să discute cazul şi presa a primit prea puţine informaţii, există totuşi indicii că declaraţiile acestui abil criminal sînt confirmate de fapte şi că s-a găsit în sfîrşit dezlegarea uneia dintre cele mai uluitoare întîmplări.

Deoarece cazul s-a petrecut acum opt ani, iar importanţa lui a fost oarecum estompată de o criză politică ce a acaparat atenţia publicului în perioada aceea, ni se pare necesar să facem o expunere a faptelor, în măsura în care am reuşit să le verificăm autenticitatea. Sînt luate din ziarele de atunci din Liverpool, din procesele-verbale ale anchetei deschise asupra lui John Slater, mecanic de locomotivă, şi din rapoartele pe care cu multă amabilitate mi-le-a pus la dispoziţie compania de cale ferată *London and West Coast*. Pe scurt faptele s-au petrecut precum urmează.

La 3 iunie 1890, un domn, care s-a recomandat drept Louis Caratal, a cerut să vorbească cu Mr. James Bland, inspector în gara Liverpool al companiei de cale ferată *London and West Coast*. Era un bărbat mic de statură, de vîrstă mijlocie şi negricios ; mergea adus de spate de parcă ar fi avut o diformitate la şira spinării. Îl însoţea un prieten, un bărbat cu o înfăţişare impozantă, care-i arăta un respect şi o atenţie deosebite, ceea ce atesta calitatea lui de subordonat. Acest prieten sau însoţitor, al cărui nume n-a fost pronunţat, era cu siguranţă străin, şi, dat fiind tenul lui oacheş, probabil spaniol sau sud-american. Atrăsese atenţia faptul că în mîna stîngă ducea

o mică servietă din piele neagră, şi un funcţionar de la Biroul Central, cu ochii pătrunzători, observase că servieta era prinsă de încheietura mîinii cu o cureluşă. Atunci nimeni nu acordase vreo importanţă acestui amănunt, dar evenimentele ulterioare au arătat că el avea o anumită însemnătate. Domnul Caratal fu introdus în biroul lui Mr. Bland, în timp ce însoţitorul său rămase afară.

Domnul Caratal îşi expuse repede doleanţele. Sosise în după-amiaza aceea din America Centrală. Afaceri de cea mai mare importanţă reclamîndu-i prezenţa la Paris, nu putea să piardă nici o oră. Şi scăpase expresul de Londra. Un tren special trebuie să i se pună la dispoziţie, banii nu contau. Doar timpul avea importanţă. Dacă îl ajuta să plece imediat, compania de cale ferată putea să-i ceară orice preţ.

Mr. Bland sună, îl chemă pe Mr. Potter Hood, şeful circulaţiei, şi în cinci minute aranjă totul. Trenul avea să plece peste trei sferturi de oră. Era nevoie de acest timp ca să se elibereze linia. La puternica locomotivă Rochdale (în registrele companiei figura cu nr. 247) au fost ataşate două vagoane de pasageri şi un vagon de bagaje, la coadă. Primul vagon fusese pus doar pentru a atenua zdruncinăturile. Cel de-al doilea era împărţit, ca de obicei, în patru compartimente : unul de clasa întîi, altul de clasa întîi pentru fumători, al treilea de clasa a doua şi al patrulea de clasa a doua pentru fumători. Primul compartiment, cel mai apropiat de locomotivă, fu dat călătorilor. Celelalte trei rămaseră goale. Conductorul trenului special era James McPherson, salariat al companiei cu vechime de cîţiva ani. Fochistul, William Smith, era un angajat nou.

Ieşind din biroul inspectorului, domnul Caratal se apropie de însoţitorul lui şi după semne evidente se vedea că aşteaptă cu extremă nerăbdare să plece cît mai repede. După ce plătiră preţul cerut, care s-a ridicat la cincizeci de lire şi cinci şilingi, după tariful de cinci şilingi mila pentru un tren special, rugară să li se arate vagonul în care se instalară imediat, deşi fuseseră asiguraţi că linia nu va putea fi eliberată decît după aproape o oră. În acest timp, în biroul pe care domnul Caratal tocmai îl părăsise se petrecea o stranie coincidenţă.

O cerere pentru un tren special nu-i lucru prea neobişnuit într-un mare centru comercial, dar două cereri pentru trenuri speciale în aceeaşi după-amiază era ceva cu totul

ieşit din comun. Or, de-abia terminase Mr. Bland cu primul călător, cînd un al doilea intră în birou cu o cerere similară. Acesta era un oarecare Mr. Horace Moore, un bărbat cu o înfăţişare de militar, care, pretextînd faptul că soţia lui se îmbolnăvise grav la Londra, voia să plece imediat, fără să piardă nici un minut. Durerea şi neliniştea îi erau atît de evidente, încît Mr. Bland făcu tot ce-i stătu în putinţă pentru a-i satisface dorinţa. Despre un al doilea tren special nu mai putea fi vorba, deoarece serviciul local obişnuit fusese şi aşa oarecum perturbat de cel dintîi. S-ar fi putut însă ca Mr. Moore să împartă cu domnul Caratal cheltuielile trenului şi să călătorească în celălalt compartiment de clasa întîi, care era gol, dacă domnul Caratal nu l-ar fi primit în cel ocupat chiar de el. Nu era de presupus că o asemenea combinaţie ar fi putut întîmpina obiecţii, şi totuşi domnul Caratal, căruia Mr. Potter Hood îi făcu propunerea, refuză categoric s-o ia în consideraţie. Trenul era al lui, spunea domnul Caratal, şi ţinea să-l aibă în folosinţă exclusivă. Nici un argument nu reuşi să-i înfrîngă împotrivirea răuvoitoare, şi, pînă la urmă, ideea trebui abandonată. Mr. Horace Moore părăsi gara profund îndurerat, după ce află că nu-i rămîne altceva de făcut decît să ia personalul care pleca din Liverpool la ora şase. Exact la ora patru şi treizeci şi unu, după ceasul gării, trenul special, în care se aflau diformul domn Caratal şi însoţitorul lui uriaş, ieşi din gara Liverpool. Linia fusese între timp eliberată, aşa că trenul nu trebuia să aibă nici o oprire pînă la Manchester.

Trenurile companiei *London and West Coast* aveau să folosească liniile altei companii de cale ferată pînă la Manchester, unde trenul special urma să ajungă înainte de ora şase. La şase şi un sfert mare fu mirarea şi consternarea funcţionarilor de la Liverpool cînd primiră de la Manchester o telegramă în care li se anunţa că trenul nu sosise încă. Cerîndu-se informaţii la St. Helens, staţie ce se găsea la un sfert din drumul dintre cele două oraşe, li se răspunse :

„Către James Bland, inspector, gara L. & W. C. Liverpool — Trenul special trecut aci 4,52 ora prevăzută — Dowser, St. Helens."

Telegrama fusese primită la 6,40. La 6,50 un al doilea mesaj din Manchester anunţa :

„Nici o știre despre trenul special anunțat de dumneavoastră".

Și zece minute mai tîrziu, un al treilea mesaj, și mai derutant:

„Presupunem că trenul special a greșit traseul. Trenul local din St. Helens, care trebuia să vină după el, tocmai a sosit și n-a văzut nici un tren special. Rugăm telegrafiați instrucțiuni. Manchester".

Întîmplarea lua un aspect nemaipomenit, deși dintr-un anumit punct de vedere ultima telegramă venea ca un fel de ușurare pentru autoritățile din Liverpool. Dacă trenul special ar fi avut vreun accident, nu ar fi fost posibil ca trenul local să treacă pe aceeași linie și să nu observe nimic. Și totuși, ce altceva s-ar fi putut întîmpla? Unde era trenul? Să fi fost tras pe o linie secundară ca să lase personalul să treacă? Nu era exclus, dacă ar fi avut nevoie de o reparație urgentă. Se trimiseră telegrame la toate gările dintre St. Helens și Manchester; inspectorul și șeful circulației așteptau, într-o tensiune îngrozitoare, să li se telegrafieze răspunsurile din care trebuiau să afle exact ce se întîmplase cu trenul dispărut. Răspunsurile sosiră în ordinea în care fuseseră trimise telegramele, adică ordinea gărilor începînd cu prima de după St. Helens:

„Trenul special trecut ora cinci — Collins Green".

„Trenul special trecut ora cinci și șase — Earlestown".

„Trenul special trecut ora cinci și zece — Newton".

„Trenul special trecut ora cinci și douăzeci — Kenyon Junction".

„Nici un tren special nu a trecut pe aici — Barton Moss."

Cei doi funcționari se uitară unul la altul, uluiți.

— Așa ceva nu mi s-a întîmplat niciodată în cei treizeci de ani de cînd lucrez, spuse Mr. Bland.

— Absolut fără precedent și inexplicabil, domnule. Trenul special a greșit drumul între Kenyon Junction și Barton Moss.

— Totuși, dacă-mi amintesc bine, nu există nici o bifurcație între cele două stații. Probabil că a deraiat.

— Dar atunci cum a putut trenul următor, cel de patru cincizeci, să treacă pe aceeași linie fără să-l vadă?

— Altă soluție nu există, Mr. Hood. *Trebuie* să fie așa. Poate că trenul local o fi observat ceva care ar putea să lămurească cît de cît toată povestea. Să cerem la Manchester in-

formații suplimentare, iar la Kenyon Junction să trimitem instrucțiuni ca linia să fie imediat cercetată pînă la Barton Moss.

Răspunsul de la Manchester sosi după cîteva minute.

„Nici o știre despre trenul special dispărut. Mecanicul și conductorul trenului personal susțin că n-a fost nici un accident între Kenyon Junction și Barton Moss. Linia complet liberă și nimic care să indice ceva anormal — Manchester".

— O să le arăt eu lor, mecanicului și conductorului ăstuia, spuse Mr. Bland, sinistru. S-a întîmplat un accident și ei n-au văzut nimic. E clar că trenul special a deraiat fără să deterioreze linia — cum de s-a putut așa ceva, asta depășește capacitatea mea de înțelegere — dar altfel n-are cum să fi fost și vom primi în curînd o telegramă din Kenyon sau Barton Moss în care o să mi se anunțe că trenul a fost găsit la poalele vreunui terasament.

Dar profeția lui Mr. Bland nu era sortită să se împlinească. După o jumătate de oră sosi următorul mesaj de la șeful gării din Kenyon Junction :

„Nici o urmă a trenului special dispărut. E sigur că a trecut pe aici și nu a ajuns la Barton Moss. Am detașat locomotiva de la tren de marfă și m-am dus eu însumi pe linie ; e complet liberă și nicăieri nici un semn de accident".

Uluit, Mr. Bland își smulse părul din cap.

— Îți vine să înnebunești, nu alta, Hood ! exclamă el. Se poate oare să dispară un tren în Anglia, ziua în amiaza mare ? E absurd, absurd. O locomotivă, un tender, două vagoane de pasageri, unul de bagaje, cinci oameni — totul pierdut, pe o linie dreaptă de cale ferată ! Dacă pînă într-o oră nu aflăm ceva precis, îl iau pe inspectorul Collins și mă duc chiar eu acolo.

În sfîrșit sosi o știre precisă, sub forma unei telegrame din Kenyon Junction.

„Cu părere de rău vă informăm că a fost găsit cadavrul lui John Slater, mecanicul trenului special, într-un tufiș de dobriță la patru kilometri de gara Junction. A căzut de pe locomotivă pe terasament și s-a rostogolit în tufiș. În cădere s-a lovit la cap, în cîteva locuri, ceea ce pare a-i fi provocat moartea. Împrejurimile au fost cercetate cu atenție și nu s-a găsit nici o urmă a trenului dispărut."

Țara se afla, așa cum s-a mai spus, în plină criză politică, și atenția publicului era îndreptată asupra importantelor și

senzaționalelor evenimente de la Paris, unde un scandal monstru amenința să răstoarne guvernul și să compromită reputația multor oameni politici din Franța. Ziarele nu vorbeau decît despre aceste evenimente și ciudata dispariție a trenului special trezi mult mai puțin interes decît ar fi făcut-o într-o perioadă mai liniștită. Caracterul neverosimil al întîmplării îi atenuă importanța, deoarece ziarele erau prea puțin înclinate să dea crezare faptelor așa cum le erau relatate. Mai multe ziare din Londra calificară întîmplarea drept o farsă ingenioasă; și abia ancheta procurorului în legătură cu moartea nefericitului mecanic (o anchetă care nu dădu la iveală nimic important) reuși să convingă opinia publică de tragismul incidentului.

Mr. Bland, însoțit de inspectorul Collins, detectivul principal al companiei, plecară la Kenyon Junction chiar în seara aceea și cercetările lor durară toată ziua următoare, dar se soldară cu un rezultat absolut negativ. Nu numai că nu se găsi nici o urmă a trenului dispărut, dar nu se putu face nici măcar o presupunere care să fi ajutat la explicarea faptelor. În același timp raportul oficial al inspectorului Collins (pe care-l am în fața mea acum cînd scriu) arată că ipotezele erau mai numeroase decît s-ar fi crezut.

„Între aceste două localități, de-a lungul căii ferate, spunea el, regiunea este presărată cu forje și mine de cărbuni. Dintre acestea unele sînt în exploatare, altele au fost părăsite. Nu mai puțin de douăsprezece mine au mici linii înguste pe care circulă vagonete pînă la linia principală.

Acestea, bineînțeles, nu trebuie luate în considerație. Dar mai sînt șapte mine care au sau au avut linii proprii ce merg pînă la linia principală, unde se face racordarea prin macaz, pentru ca producția să fie transportată direct de la gura minei la marile centre de distribuție. În toate cazurile, aceste linii n-au decît cîțiva kilometri lungime. Din șapte, patru due la mine epuizate, sau la puțuri de extracție care nu mai sînt folosite. Acestea sînt minele Redgauntlet, Hero, Hough of Despond și Heartsease, ultima fiind, cu zece ani în urmă, una dintre principalele mine din Lancashire. Aceste patru linii trebuie eliminate din ancheta noastră, deoarece, pentru a preveni accidente posibile, șinele din apropierea liniei principale au fost scoase, și racordarea nu mai există.

Rămîn celelalte trei linii secundare care duc :
a) spre forjele Carnstock ;
b) spre mina de cărbuni Big Ben ;
c) spre mina de cărbuni Perseverance.

Dintre acestea, linia Big Ben nu e mai lungă de patru sute de metri şi se termină în faţa unei grămezi de cărbuni care aşteaptă să fie transportată din gura minei. Nimic special nu s-a văzut sau auzit aici. Pe ziua de 3 iunie linia care duce spre forjele Carnstock a fost blocată de şaisprezece vagoane de minereu. Fiind doar o singură linie, nimic n-ar mai fi putut trece pe acolo. Cît priveşte linia Perseverance, aceasta este o linie dublă şi largă, cu trafic considerabil, deoarece producţia minei este foarte mare. Pe ziua de 3 iunie traficul s-a desfăşurat în chip obişnuit ; sute de oameni, printre care o echipă de muncitori de cale ferată, au lucrat de-a lungul celor patru kilometri cît măsoară linia, şi e de neconceput ca un tren neanunţat să fi trecut pe acolo fără să nu atragă atenţia tuturor. În concluzie, trebuie remarcat că această derivaţie este mai aproape de St. Helens decît locul unde a fost descoperit mecanicul de locomotivă, aşa încît avem toate motivele să credem că trenul trecuse de derivaţie atunci cînd s-a petrecut nenorocirea.

În ceea ce l priveşte pe John Slater nici cadavrul lui, nici leziunile de la cap nu dovedesc nimic. Nu putem spune decît că, după toate aparenţele, şi-a găsit sfîrşitul căzînd de pe locomotivă, dar de ce a căzut sau ce s-a întîmplat cu locomotiva după ce el a căzut este o problemă la care nu mă simt în stare să dau vreun răspuns".

La sfîrşitul raportului inspectorul îşi înainta demisia, fiind foarte iritat de faptul că ziarele din Londra îl acuzau de incompetenţă.

Trecu o lună, în care timp atît poliţia cît şi compania de cale ferată continuară cercetările, dar fără nici cel mai mic succes. Se oferi o recompensă şi se promise iertarea în caz de crimă — însă tot zadarnic. În fiecare zi publicul deschidea ziarele cu speranţa că un mister atît de fantastic va fi pînă la urmă limpezit, dar săptămînile treceau şi rezolvarea rămînea la fel de îndepărtată. În plină zi, într-o după-amiază de iunie, într-o regiune dintre cele mai populate ale Angliei, un tren de călători a dispărut definitiv, de parcă un mare maestru în nobila artă a chimiei l-ar fi făcut să se evapore. De alt-

fel, printre diversele supoziții făcute în presă erau și unele care afirmau cu seriozitate că, fără îndoială, acționaseră forțe supranaturale sau cel puțin extranaturale și că diformul domn Caratal era probabil un personaj cunoscut mai degrabă sub un nume mai puțin onorabil. Alții îl acuzau pe oacheșul lui însoțitor a fi autorul nenorocirii, dar ce a făcut acesta exact nimeni nu putea formula în cuvinte.

Printre numeroasele ipoteze emise de diverse ziare sau de indivizi particulari, una sau două erau destul de plauzibile pentru a capta atenția publicului. Astfel un detectiv amator, care se bucura de o anumită celebritate în vremea aceea, încerca, într-o scrisoare apărută în *Times*, să trateze cazul într-o manieră critică și semiștiințifică. Pentru ilustrare un fragment e de ajuns, iar cine dorește poate găsi scrisoarea în întregime în numărul din 3 iulie.

„Este un principiu elementar al raționamentului practic, observa el, că atunci cînd imposibilul a fost eliminat, ceea ce rămîne, *oricît de improbabil* ar părea, trebuie să cuprindă adevărul. Este cert că trenul a plecat din Kenyon Junction. Este cert că n-a ajuns la Barton Moss. Este cu totul improbabil, dar totuși posibil, s-o fi apucat pe una din cele șapte linii secundare practicabile. Fiind absolut imposibil ca un tren să meargă fără șine, trebuie să reducem improbabilitățile la cele trei linii utilizabile și anume minele Carnstock, Big Ben și Perseverance.

Există oare acolo o societate secretă a minerilor, o *camorra*[1] englezească, în stare să distrugă un tren cu pasageri cu tot ? Este improbabil, dar nu imposibil. Mărturisesc că nu pot să sugerez nici o altă soluție. Aș sfătui compania de cale ferată să depună toate eforturile pentru a ține sub observație aceste trei linii și pe muncitorii care lucrează la capătul lor. O supraveghere atentă a dughenelor ținute de negustorii de haine vechi din district ar putea aduce unele elemente prețioase în clarificarea faptelor."

Ipoteza, venind de la o autoritate recunoscută în materie, a trezit un viu interes, dar și o opoziție înverșunată din partea acelora care considerau această declarație drept o calom-

[1] Societate secretă în Italia de sud.

nie absurdă la adresa unor oameni cinstiți și merituoși. La această critică „autoritatea" a răspuns doar că-i desfide pe oponenți că ar putea da publicului explicații mai plauzibile. Ca replică, au fost emise alte două ipoteze (*Times*, 7 și 9 iulie). Prima sugera că probabil trenul a deraiat și a căzut în canalul Lancashire și Staffordshire, care se întinde paralel cu calea ferată pe o porțiune de cîteva sute de metri. Această sugestie a fost respinsă de comisia de anchetă din cauza adîncimii canalului, cu totul insuficientă pentru a ascunde un tren întreg. Cel de-al doilea corespondent atrăgea atenția asupra servietei, singurul bagaj al călătorilor, și presupunea că ar fi putut să conțină un tip de exploziv cu o fantastică putere de dezintegrare. Dar era o absurditate evidentă să presupui că întreg trenul a fost făcut praf în timp ce șinele n-au suferit nici o avarie. Investigațiile ajunseseră în acest punct mort cînd se întîmplă ceva cu totul neașteptat.

Mrs. McPherson primi o scrisoare de la soțul ei, James McPherson, conductorul trenului dispărut. Scrisoarea, datată din 5 iulie 1890, fusese trimisă din New York, și ajunsese în mîinile destinatarei la 14 iulie. Au fost exprimate unele îndoieli în ce privește autenticitatea ei, dar Mrs. McPherson recunoscu scrisul, iar faptul că în plic se găsi o sută de dolari în hîrtii de cîte cinci era edificator, așa că ipoteza unei mistificări fu înlăturată. Scrisoarea nu indica nici o adresă a expeditorului și suna precum urmează :

Draga mea soție,

M-am gîndit mult și îmi vine foarte greu să renunț la tine și la Lizzie. Încerc să nu mă mai gîndesc, dar gîndul e mai puternic decît mine. Îți trimit ceva bani pe care îi poți schimba pentru douăzeci de lire engleze. Îți va ajunge ca să traversezi Atlanticul, împreună cu Lizzie, și vei constata că vapoarele din Hamburg, care fac escală la Southampton, sînt foarte bune și mai ieftine decît cele de la Liverpool. Dacă vei reuși să vii aici și să tragi la *Johnston House*, voi încerca să-ți comunic unde să ne întîlnim, dar acum am foarte multe greutăți și nu sînt foarte fericit, fiindu-mi cumplit de greu să renunț la voi două. Atît deocamdată, de la soțul tău iubitor

James McPherson.

Un timp s-a crezut sigur că această scrisoare va lămuri întreaga poveste, cu atît mai mult cu cît s-a stabilit că un pasager, semănînd ca două picături de apă cu conductorul trenului dispărut, a părăsit pe ziua de 7 iulie portul Southampton, sub numele de Summers, pe pachebotul Vistula, care face ruta Hamburg-New York. Mrs. McPherson, împreună cu sora ei Lizzie Dolton, a plecat la New York aşa cum i se indicase şi a stat la *Johnston House* trei săptămîni, fără să primească nici o ştire de la soţul dispărut. S-ar putea ca unele comentarii stîngace din presă să-l fi avertizat că poliţia va folosi cele două femei drept momeală. Orice ar fi fost, sigur e că nici n-a scris, nici n-a apărut, iar cele două femei au fost nevoite să se întoarcă la Liverpool.

Şi lucrurile s-au oprit aici, şi aici au rămas pînă în acest an 1898. Oricît ar părea de incredibil, în cursul celor opt ani n-a ieşit la iveală nimic care să fi aruncat o cît de slabă lumină asupra extraordinarei dispariţii a trenului special în care se aflau domnul Caratal şi însoţitorul lui.

În urma unor cercetări serioase privind antecedentele celor doi călători s-a stabilit doar faptul că domnul Caratal era binecunoscut ca financiar şi agent politic în America Centrală, şi că în timpul călătoriei în Europa se arătase foarte nerăbdător să ajungă la Paris. Însoţitorul lui, care se înscrisese pe lista pasagerilor cu numele de Eduardo Gomez, avea o reputaţie de om violent şi un renume de bandit şi ucigaş. Era însă evident că fusese sincer devotat intereselor domnului Caratal şi că acesta, fiind atît de pirpiriu, îl folosea ca pază şi protector. Trebuie adăugat că de la Paris nu s-a primit nici o informaţie cu privire la scopul călătoriei precipitate a domnului Caratal.

Cele expuse mai sus cuprind tot ce se cunoştea în cazul trenului dispărut, pînă la apariţia, în ziarele din Marsilia, a recentei mărturisiri a lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte pentru asasinarea unui negustor numit Bonvalot.

Declaraţia sună precum urmează :

„Nu din orgoliu şi nici ca să mă laud m-am hotărît să vorbesc, căci dacă aş fi împins de asemenea mobiluri aş putea povesti o duzină de alte acţiuni la fel de splendide ; dar relatez această întîmplare pentru ca anumiţi domni din Pa-

ris să priceapă că în cazul cînd — din cine știe ce motive — comutarea pedepsei, pe care o aștept, nu sosește destul de repede, așa cum vorbesc despre soarta domnului Caratal, aș putea declara și în al cui interes și la cererea cui a fost comisă acțiunea. Băgați de seamă, domnilor, înainte de a fi prea tîrziu ! Îl cunoașteți pe Herbert de Lernac și știți că se ține de cuvînt. Grăbiți-vă deci, sau sînteți pierduți !

Deocamdată n-am să pomenesc nici un nume — dacă ați și despre cine e vorba, ce v-ați mai minuna ! — mă voi mărgini doar la a vă povesti cît de ingenios am lucrat. Atunci m-am purtat loaial față de patronii mei, și nu mă îndoiesc că și ei se vor purta la fel față de mine acum.

Sper cel puțin și, pînă nu mă voi convinge că m-au trădat, aceste nume, care ar face să se cutremure toată Europa, nu vor fi divulgate. Însă în ziua în care mă vor trăda... dar deocamdată nu spun mai mult.

Deci, pe atunci, în 1890, avea loc la Paris un proces faimos în legătură cu un îngrozitor scandal politic și financiar. În afară de agenții secreți, printre care eram și eu, nimeni nu putea ști cît de îngrozitor era scandalul. Onoarea și cariera multor conducători din Franța erau amenințate. Ați văzut de multe ori o grămadă de popice stînd drepte, rigide, inflexibile. Și deodată, de departe, vine bila și pop, pop, pop — popicele sînt la pămînt. Acum imaginați-vă că vreo cîțiva dintre cei mai de vază oameni din Franța sînt popicele și domnul Caratal bila ce se rostogolește de departe. Dacă domnul Caratal ar fi ajuns la Paris, ar fi fost pop, pop, pop pentru toți aceștia. În consecință, s-a hotărît să nu ajungă.

Nu-i acuz pe toți acești oameni că ar fi știut întocmai ce avea să se întîmple. Erau în joc, așa cum am mai spus, mari interese financiare și politice, și a fost creată o organizație pentru a conduce acțiunea. Unii au aderat la ea fără să fi înțeles prea bine ce urmărea. Dar alții au înțeles perfect și îi asigur că nu le-am uitat numele. Fuseseră anunțați de sosirea domnului Caratal, cu mult înainte ca acesta să fi părăsit America de Sud, și știau că dovezile pe care le deținea însemnau distrugerea lor, a tuturor. Organizația dispunea de sume de bani nelimitate, înțelegeți, absolut nelimitate. Era nevoie de un om capabil să dirijeze această putere gigantică. Cel ales trebuia să fie inventiv, hotărît, maleabil — un om

cum nu se găsesc doi la un milion. L-au ales pe Herbert de Lernac și trebuie să recunosc că n-au greșit.

Eu aveam datoria de a-mi alege subordonații, de a folosi cum credeam de cuviință puterea pe care ți-o dă banii, și de a face în așa fel încît domnul Caratal să nu sosească niciodată la Paris. Cu energia care mă caracterizează, la o oră după ce primisem instrucțiunile, am pornit să-mi îndeplinesc misiunea, iar măsurile pe care le-am luat erau cele mai bune pentru atingerea scopului urmărit.

Un om în care aveam încredere a fost trimis de îndată în America de Sud, ca să călătorească cu domnul Caratal spre Europa. Dacă ar fi ajuns la timp, vaporul n-ar mai fi intrat niciodată în Liverpool, dar, vai! vaporul plecase înainte ca agentul meu să se fi putut îmbarca. Am echipat și înarmat un mic bric ca să intercepteze vasul, dar nici de data asta n-am avut mai mult noroc. Ca toți marii organizatori, eram totuși pregătit pentru un eșec, și aveam concepute cîteva alternative, una dintre ele trebuind neapărat să-mi reușească. Nu cumva să subapreciați greutățile acțiunii mele, sau să vă închipuiți că un asasinat vulgar m-ar fi satisfăcut. Nu numai domnul Caratal trebuia făcut să dispară, dar și documentele domnului Caratal, și însoțitorii domnului Caratal, dacă am fi avut motive să credem că le-a comunicat și lor secretele sale. Nu uitați că și acești domni erau în gardă și foarte atenți să nu se lase prinși în vreo cursă. Sarcina se dovedea demnă de mine, deoarece eu sînt cît se poate de perseverent, acolo unde un altul s-ar da bătut.

Eram gata să-l primesc pe domnul Caratal la Liverpool și nerăbdarea mea era cu atît mai mare cu cît aflasem că aranjase ca de la Londra pînă la Paris să fie însoțit de o escortă impresionantă. Trebuia deci acționat între momentul cînd punea piciorul pe cheiul din Liverpool și momentul sosirii lui la Londra, la capul terminus al liniei *London and West Coast*. Elaborasem șase planuri, unul mai amănunțit decît altul; care dintre ele urma să fie folosit depindea de ceea ce ar fi făcut domnul Caratal. Dar orice ar fi făcut, noi eram pregătiți. Pentru eventualitatea că ar fi rămas în Liverpool, aveam un anumit plan, dar eram pregătiți și pentru cazul în care ar fi luat un tren obișnuit, un expres, sau un tren special. Totul fusese prevăzut și pus la punct în cele mai mici amănunte.

E clar că n-am putut face toate astea de unul singur. Ce știam eu despre șinele de cale ferată? Dar cu bani găsești agenți serviabili în orice parte a lumii, și curînd avui la dispoziție, ca să mă ajute, una dintre cele mai ascuțite minți din Anglia. N-am să dau nici un nume, dar n-ar fi cinstit din partea mea să-mi asum toate meritele. Aliatul meu englez era demn de o asemenea alianță. Cunoștea foarte bine linia companiei *London and West Coast* și angajă un grup de muncitori inteligenți și de încredere. Ideea îi aparținea, și mie mi se ceru părerea numai în ce privește amănuntele. Am cumpărat cîțiva funcționari, cel mai important dintre ei fiind James McPherson, pe care l-am găsit foarte indicat pentru a fi conductorul unui tren special. Smith, fochistul, era de asemenea în serviciul nostru. Am încercat să-l cumpărăm și pe John Slater, mecanicul de locomotivă, dar s-a dovedit a fi periculos de încăpățînat, așa că am renunțat. Nu aveam certitudinea că domnul Caratal va lua un tren special, dar considerăm acest lucru ca foarte probabil, căci era extrem de important pentru el să ajungă la Paris fără întîrziere.

De aceea am făcut pregătiri speciale în vederea acestei eventualități, pregătiri care fuseseră puse la punct pînă în cele mai mici amănunte cu mult înainte ca vaporul să atingă țărmul Angliei. V-ar amuza poate să știți că pe bordul vasului-pilot care a ajutat pachebotul să acosteze se afla unul dintre agenții mei.

În clipa cînd Caratal debarcă în Liverpool am știut că presimțea o primejdie și că era în gardă. Luase cu el ca însoțitor un tip periculos, numit Gomez, care avea asupra lui arme și n-ar fi pregetat să le folosească. Acest tip ducea documentele secrete ale lui Caratal și era gata în orice moment să le apere atît pe ele cît și pe stăpînul lor. Nu era exclus ca domnul Caratal să-l fi pus la curent cu secretele lui, așa că a-l face să dispară pe Caratal fără a-l face să dispară și pe Gomez ar fi fost o inutilă pierdere de energie. Se impunea să împărtășească aceeași soartă, iar planurile noastre în vederea acestui scop au fost mult ușurate de faptul că au cerut un tren special. Veți ști că pe acest tren special doi din cei trei angajați ai companiei erau în serviciul nostru, la un preț care le dădea posibilitatea să trăiască după aceea fără griji toată viața. N-am să merg atît de departe încît să spun că engle-

zii sînt mai cinstiți decît oricare altă națiune, dar am constatat că pentru a-i cumpăra trebuie să plătești mult mai scump.

V-am vorbit mai sus despre agentul meu englez — un om de mare viitor, dacă o boală a gîtului n-o să-i curme viața prea devreme. El a organizat totul la Liverpool, în timp ce eu m-am instalat la un han din Kenyon, unde așteptam un mesaj cifrat ca să încep să acționez. Cînd trenul special a fost aprobat, agentul meu mi-a telegrafiat imediat și m-a anunțat să termin pregătirile cît mai repede. El însuși, sub numele de Horace Moore, a solicitat de asemenea un tren special, în speranța că va putea să plece cu domnul Caratal, ceea ce în anumite condiții ne-ar fi fost de folos. Dacă, de exemplu, marea noastră lovitură ar fi eșuat, agentul meu avea datoria să-i împuște pe amîndoi și să le distrugă hîrtiile. Caratal era totuși circumspect și refuză să accepte vreun alt călător. Atunci agentul meu părăsi gara, se întoarse pe o altă ușă, se introduse în vagonul de bagaje al trenului special prin partea cea mai depărtată de platformă, unde dădu de McPherson, conductorul trenului.

Poate vreți să știți ce făceam eu între timp. Totul fusese pregătit cu cîteva zile înainte și nu mai era nevoie decît de un ultim retuș. Linia secundară pe care o alesesem se întîlnise odată cu linia principală, dar racordarea fusese demontată. Nu aveam decît de pus la loc cîteva șine pentru a racorda din nou cele două linii. Aceste șine au fost instalate pe cît s-a putut fără ca cineva să bage de seamă, și nu mai rămăsese decît să se facă joncțiunea cu linia principală și să se aranjeze macazul în poziția respectivă. Traversele nu fuseseră scoase niciodată, iar șinele, eclisele și niturile erau gata pregătite, deoarece le luasem de pe porțiunea abandonată a unei linii secundare. Cu grupul meu de muncitori, puțini dar pricepuți, terminasem totul cu mult înainte ca trenul special să sosească. Cînd a sosit, a trecut pe mica linie secundară atît de ușor, încît cei doi călători nici n-au simțit slaba zdruncinătură provocată de macaz.

Planul nostru era ca Smith fochistul să-l cloroformizeze pe John Slater, mecanicul de locomotivă, ca să dispară o dată cu ceilalți. În acest punct, și numai în acest punct, planul nostru a dat greș — nu vorbesc despre imbecilitatea criminală a lui McPherson de a-i fi scris soției. Fochistul nostru acționă

atît de stîngaci încît Slater, luptîndu-se, căzu de pe locomotivă, şi cu toate că soarta a ţinut cu noi, căci în cădere şi-a frînt gîtul, el rămîne totuşi ca o pată pe ceea ce, altfel, ar fi fost una dintre acele capodopere desăvîrşite pe care nu poţi decît să le contempli într-o admiraţie tăcută. Un expert în criminalistică îl va considera pe John Slater singura fisură din minunata noastră combinaţie. Un om ca mine, care a avut atîtea succese, îşi poate permite să fie franc, de aceea am curajul să-l consider pe John Slater ca o fisură.

Trenul nostru special trecuse pe mica linie secundară, lungă de vreo doi kilometri şi care ducea la mina părăsită din Heartsease, cîndva una dintre cele mai mari mine de cărbuni din Anglia. Veţi întreba cum de nimeni n-a văzut trenul trecînd pe această linie nefolosită. La aceasta răspund că linia trece pe toată lungimea ei printr-o excavaţie adîncă şi trenul nu putea fi văzut decît dacă cineva s-ar fi aflat sus pe marginea acestei excavaţii. Şi cineva *se afla* acolo. Eu. Acum vă voi spune ce am văzut.

Unul dintre subalternii mei rămăsese la macaz ca să supravegheze trecerea trenului pe acolo. Cu el mai erau patru oameni înarmaţi, pentru ca în cazul cînd trenul ar fi deraiat — se putea întîmpla, pentru că macazul era foarte ruginit, — s-ar fi năpustit asupra călătorilor. După ce văzu trenul apucînd-o liniştit pe linia secundară, îmi lăsă mie conducerea în continuare a operaţiunilor. Stăteam într-un loc de unde puteam supraveghea gura minei ; eram înarmat, ca şi cei doi însoţitori ai mei. După cum vedeţi orice s-ar fi întîmplat, eram pregătit.

După ce trenul intră bine pe linia secundară, Smith, fochistul, a încetinit viteza, şi apoi după ce a trecut iar la viteza maximă, împreună cu McPherson şi cu locotenentul meu englez, au sărit jos, înainte de a fi fost prea tîrziu.

Încetinirea vitezei îi alarmă poate pe călători, dar cînd îşi scoaseră capetele pe fereastra deschisă, trenul alerga cu toată viteza. Îmi vine să zîmbesc cînd îmi imaginez cît de uluiţi trebuie să fi fost. Închipuiţi-vă ce aţi fi simţit dacă, privind pe fereastra elegantului dumneavoastră compartiment, aţi fi observat deodată că şinele pe care aleargă trenul sînt roase, îngălbenite şi înroşite de rugină. Răsuflarea li s-o fi oprit brusc cînd şi-au dat seama că la capătul acestei linii sinistre

îi aștepta nu Manchesterul, ci Moartea. Trenul alerga cu o viteză nebună, rostogolindu-se și zguduindu-se pe șinele putrezite, în timp ce roțile făceau un vacarm îngrozitor pe fiarele ruginite. Eram aproape de ei și puteam să le văd fețele. Caratal se ruga, așa cred, căci din mînă i se bălăbănea ceva ce semăna cu niște mătănii. Celălalt urla ca un taur care flerează mirosul de sînge dintr-un abator. Ne văzu stînd sus pe taluz, și-și agită brațele spre noi ca un nebun. Apoi își rupse curelușa de la încheietura mîinii și aruncă servieta pe fereastră, în direcția noastră. Bineînțeles, semnificația gestului era clară. Ne dădeau documentele și ne promiteau să tacă dacă le-am salva viața. Ne-ar fi plăcut s-o facem, dacă am fi putut, dar afacerile sînt afaceri. De altfel trenul ne scăpase de sub control, așa cum le scăpase și lor.

Gomez încetă să urle cînd trenul gemu la curbă și amîndoi văzură deschizîndu-li-se în față hăul negru al minei. Scoseserăm scîndurile care o acopereau și curățaserăm porțiunea de la intrare. Mai demult șinele duceau foarte aproape de puțul de extracție pentru a ușura încărcarea cărbunelui ; și noi am adăugat doar cîțiva metri de șină pentru ca linia să ajungă chiar pînă la marginea puțului. De fapt, lungimea șinelor nefiind perfect corespunzătoare, linia noastră se continua cam un metru deasupra vidului. Vedeam cele două capete la fereastră : Caratal dedesubt, Gomez deasupra ; dar amîndoi amuțiseră de groază.

Și totuși, nu puteau pleca de la fereastră. Ceea ce vedeau părea să-i fi paralizat.

Mă întrebam ce se va întîmpla cu trenul care gonea în mare viteză cînd va intra în puțul minei, unde îl îndreptasem eu, și-l urmăream plin de nerăbdare. Unul dintre colegii mei spunea că va sări pur și simplu peste el din viteză și era cît p-aci să se întîmple așa. Din fericire, saltul a fost prea scurt și tampoanele locomotivei se izbiră de cealaltă margine a puțului cu o bubuitură înspăimîntătoare. Coșul locomotivei zbură în aer. Tenderul, compartimentele și vagonul de bagaje se făcură praf într-un talmeș-balmeș, care, împreună cu resturile locomotivei, înfundară cîteva clipe gura puțului. Apoi ceva cedă în mijloc și întreaga masă de fier verde, de cărbuni fumegînd, de piese de aramă, roți, lemnărie și perne se prăvăli cu un vacarm infernal în fundul minei. Auzirăm tot fe-

lul de zgomote cînd *débris*[1]-urile se loviră de pereți, și în fine, după un timp răsună bubuitul surd care ne înștiință că resturile trenului atinseseră fundul minei. Explodase probabil cazanul cu aburi căci un trosnet puternic se auzi după bubuitură, și un nor dens de vapori și fum se ridică în vîrtejuri din hăul negru, pentru a cădea într-o ploaie deasă în jurul nostru. Apoi vaporii se destrămară în fîșii subțiri, care se îndepărtară plutind în soarele de vară și totul se liniști iar în mina Heartsease.

După ce ne îndepliniserăm planul cu atîta succes, nu ne mai rămînea decît să înlăturăm orice urme. Micul nostru grup de muncitori de la capătul celălalt al liniei scosese deja șinele și racordarea cu linia secundară, punînd totul la loc, așa cum fusese înainte de a porni la acțiune.

Aveam de lucru și la mină. Am aruncat în puț coșul locomotivei și alte resturi, gura minei a fost din nou acoperită cu scînduri, iar șinele care duceau la ea au fost smulse și duse de acolo. Apoi, fără agitație, dar fără să pierdem vremea, ne luarăm tălpășița, cei mai mulți dintre noi plecînd la Paris, colegul meu englez la Manchester, și McPherson la Southampton, de unde emigră în America. Ziarele englezești de atunci au relatat cît de conștiincios am lucrat, și cum i-am derutat pe cei mai inteligenți detectivi.

Vă amintiți că Gomez a aruncat servieta cu documente pe fereastră, și cred că nu trebuie să mai spun că am ridicat-o și am predat hîrtiile patronilor mei. Dar poate că pentru acești patroni nu e lipsit de interes să afle că am sustras din servietă una sau două hîrtiuțe, așa ca amintire. Nu intenționez să public aceste documente ; totuși, în lumea asta, fiecare pentru sine, și ce alteeva îmi mai rămîne de făcut dacă prietenii mei nu mă vor ajuta atunci cînd voi fi la nevoie ? *Messieurs*, trebuie să știți că Herbert de Lernac este la fel de extraordinar cînd e împotriva voastră ca și atunci cînd e cu voi, și nu este el omul să meargă la ghilotină mai înainte de a fi sigur că fiecare dintre dumneavoastră este *en route*[2] pentru Noua Caledonie. În interesul vostru, dacă nu într-al meu, grăbiți-vă, *Monsieur* de..., și General... și Baron... (puteți completa chiar

[1] Resturile (franc.).
[2] În drum (franc.).

dumneavoastră locurile albe cînd veți citi). Vă promit că în ediția următoare nu vor mai fi locuri albe de completat.

P. S. Recitindu-mi declarația, nu observ decît o singură omisiune. E vorba de nenorocitul de Nicholson, care a fost destul de necugetat ca să-i scrie soției și să-i dea întîlnire la New York. Vă puteți închipui că atunci cînd interese ca ale noastre erau în joc, nu puteam să riscăm ca un om de teapa asta să le divulge unei femei. Își călcase jurămîntul, scriindu-i soției, așa că nu mai puteam avea încredere în el. Am luat deci măsuri ca să nu-și mai vadă niciodată soția. Mă gîndeam uneori că ar fi frumos din partea mea să-i scriu femeii și s-o asigur că nimic n-o mai poate împiedica să se remărite."

În românește de LINICA MOSCOVICI

LEV ŞEININ

Din volumul „Un vechi cunoscut"
Goslitizdat, 1957

POMPELNICUL MORŢILOR

Soţii Şcerbinin erau religioşi. Locuiau într-o mahala veselă din Rostov, în casa lor, construită încă prin 1929. Casa era mare, solidă, cu fundaţie de cărămidă. În spatele casei aveau o livadă mănoasă, optzeci şi unu de pomi pe rod, care le aduceau un cîştig bunicel. Pe lîngă asta, creşteau păsări şi capre, ceea ce le mai rotunjea venitul.

Copii n-aveau şi, cum se întîmplă totdeauna cu oamenii vîrstnici, a căror bătrîneţe nu e încălzită de urmaşi, duceau o viaţă izolată, singuratică şi plicticoasă. Ce-i drept, Anna Timofeevna avea nişte neamuri în Rostov, dar le vedea foarte rar.

Anna Timofeevna era femeie de serviciu la fabrica de macaroane, iar după slujbă avea de furcă pînă seara tîrziu cu treburile gospodăriei, ba în livadă, ba la grădina de zarzavat, ba cu păsările şi cu caprele. Şcerbinin, un bătrîn zdravăn, întunecat la faţă şi cu sprîncene dese, care-i ascundeau ochii, lucra tîmplărie şi mai făcea puţin negoţ. Cu cît creştea gospodăria, livada, numărul caprelor şi al păsărilor, cu atît devenea şi bătrînul mai zgîrcit. Lucra din zori pînă-n noapte fără o clipă de răgaz, îi impunea nevesti-si aceeaşi muncă istovitoare, făcea economie şi la un capăt de aţă, slujind cu frenezie, ca un fanatic, unui singur zeu — zeul lăcomiei.

De altfel, i se părea că e credincios, că se închină altui dumnezeu, că are toate motivele să obţină un locşor călduţ pe lumea cealaltă.

Poate că de asta nu lipsea de la nici o slujbă, pereţii casei se încovoiau sub greutatea chivotelor şi icoanelor, iar el era membru permanent în consiliul enoriaşilor şi, cu toată zgîrcenia, nenumăratele candele nu duceau niciodată lipsă de ulei.

Așa li se scurgea viața, zilele se perindau una după alta, și nici una nu le aducea nimic nou.

În 1936, soții Șcerbinin au închiriat bucătăria de vară Dariei Nesterova, o văduvioară de vreo treizeci de ani, isteață, singură.

La început Daria s-a împăcat bine cu Anna Timofeevna, dar pe urmă s-au pornit neînțelegerile. Șcerbinina era geloasă pe chiriașă. Pesemne că avea motive, pentru că în ultima vreme bătrînul se schimbase într-adevăr, începuse să lucreze mai puțin, avea ochii galeși, umbla țanțoș și devenise mai vesel.

Își făcea mereu drum la bucătărie și de acolo se auzea rîsul cochet al chiriașei și vocea de bas, cu accente duioase, a moșneagului.

Anna Timofeevna era tot mai geloasă, scenele dintre ea și Nesterova tot mai dese; ajunseseră chiar la păruială.

Desigur că viața cu soțul ei nu mai era de suferit, fiindcă în ziua de Sfînta Treime, la 20 iunie 1937, Anna Timofeevna și-a luat lucrurile și a plecat pentru totdeauna.

Mai întîi s-a dus la Bataisk, de acolo la Ordjonikidze, pe urmă la Soci și, în sfîrșit, a poposit în Extremul Orient. De pretutindeni a trimis scrisori, lui Șcerbinin și la două vecine — Kalinina și Sidorova. Iar cum Anna Timofeevna nu știa carte, scrisorile i le făceau diferiți oameni, la rugămintea ei.

În octombrie 1937, o rudă îndepărtată a Șcerbininei i-a anunțat dispariția la secția a IX-a a miliției din Rostov. S-au făcut cercetări, dar constatîndu-se că există scrisori de la dînsa, dosarul a fost închis.

În august 1938, ruda a reclamat din nou, la aceeași secție de miliție, că Șcerbinina n-a mai dat semne de viață și că dispariția ei e suspectă.

A fost chemat bătrînul, care a povestit calm cum se petrecuseră toate și a prezentat cinci scrisori din diferite orașe, scrise de diverse persoane la cererea fostei sale soții. La miliție au citit scrisorile și bătrînului i-au dat drumul.

— Ciudată bătrînica dumitale, a șters-o englezește — i-a spus în încheiere un inspector de miliție.

— Da, nu s-a purtat creștinește Anna Timofeevna, a încuviințat Șcerbinin.

În sfîrșit, în 1939, aceeași rudă fără astîmpăr a înaintat a treia reclamație. De data asta s-a făcut și o percheziție la Șcerbinin, dar nu s-a descoperit nimic suspect. Pe urmă, cazul l-a interesat pe procurorul raionului Feroviar din Rostov, un tovarăș tot fără astîmpăr, probabil. Acesta l-a însărcinat pe anchetatorul Bagdarov să reia cercetările asupra dispariției neașteptate a Șcerbininei.

Și iată-l pe anchetatorul Bagdarov acasă la Șcerbinin. Bătrînul lucra în grădină. Au intrat amîndoi în casă.

— Am venit în legătură cu soția dumitale, i-a spus Bagdarov. N-ai mai primit scrisori ?

— La început a scris — i-a răspuns Șcerbinin — dar uite că se împlinește anul de cînd nu mai dă nici o veste. Mă tot freacă miliția cu treaba asta, și eu ce pot să spun ? Nu demult mi-au făcut și percheziție, dar nici ei nu știu ce caută.

Așa a început discuția. Apoi s-a ivit și Nesterova. Neștiind că se află un străin în casă, a intrat desculță, îmbujorată, veselă, cu aerul degajat și sigur al femeii care se simte stăpînă în casă.

— Unde-ai dispărut, scumpule ? — începu ea să ciripească, dar tăcu brusc, văzîndu-l pe Bagdarov.

— Chiriașa noastră, răspunse-scurt bătrînul, la întrebarea mută a anchetatorului.

— De mult locuiești aici ?

— Păi, de vreo trei ani.

După ce a terminat interogatoriul lui Șcerbinin, care a povestit amănunțit împrejurările plecării Annei Timofeevna, Bagdarov i-a prezentat mandatul de percheziție.

— Mă rog, căutați, a ridicat din umeri bătrînul. Aveți tot dreptul, dar să știți că degeaba îmi amărîți bătrînețele.

Spre sfîrșitul percheziției, care nu dăduse nici un rezultat, anchetatorul s-a apropiat de ungherul unde atîrnau icoanele. Aici, sub un chivot, erau frumos aranjate biblii mari și mici, evanghelii și viețile sfinților.

Văzînd că Bagdarov întinde mîna spre cărți, Șcerbinin se încruntă și-i spuse aspru :

— Eu sînt un om credincios, iar cărțile astea sînt sfinte. De aceea vă rog să nu atingeți cărțile și celelalte lucruri de credință și să nu-mi obidiți sufletul.

— De unde obida ? îi răspunse calm Bagdarov. Noi nu obidim pe nimeni. Mă uit numai, cu mare fereală.

Şi s-a uitat într-adevăr cu fereală, dar şi cu atenţie, pînă a dat peste un carneţel legat frumos în piele, avînd pe copertă o cruce şi scris „Pomelnicul morţilor".

În carneţel erau trecute foarte ordonat, cu date şi cifre, numele diferiţilor adormiţi întru Domnul, rude şi prieteni, pentru care se ruga Şcerbinin. Iar printre alte însemnări, meticulosul Bagdarov a găsit una care glăsuia astfel :

„20 iunie. Pentru odihna veşnică a roabei lui Dumnezeu Anna Timofeevna, care şi-a dat sufletul astăzi."

— Cum aşa, dumneata încurci vii cu morţii ? l-a întrebat Bagdarov.

Şcerbinin a zîmbit şi i-a răspuns calm :

— Pentru mine, Anna Timofeevna nu se mai află printre cei vii. Pentru oameni trăieşte, dar pentru mine e moartă.

— De ce asta ?

— Pentru că la douăzeci iunie şi-a părăsit soţul legiuit şi a plecat. Ca soţie, pentru mine a murit.

Şi a continuat să insiste asupra acestei interpretări a însemnării, însă anchetatorul avea altă părere, şi de aceea a început să caute cadavrul Annei Timofeevna.

Zile întregi, s-au săpat gropi în diferite locuri din întinsa grădină a lui Şcerbinin. Bagdarov împărţise terenul în treizeci şi cinci de pareele, dispuse ca pătratele pe o tablă de şah.

Şcerbinin urmărea sumbru, dar liniştit, cum se sapă o groapă după alta. Numai din cînd în cînd le arunca scurt săpătorilor osteniţi :

— Mai uşurel cu lopata, că stricaţi rădăcinile pomilor.

Bagdarov dădea indicaţii. Era şi el obosit, însă nu se lăsa. Gropile apăreau una după alta, fără nici un rezultat, şi toată tevatura asta părea absurdă, ridicolă şi penibilă. Dar anchetatorul continua săpăturile, sigur pe intuiţia lui.

În sfîrşit e gata şi ultima groapă, a treizecişicincea, dar cadavrul nu se găseşte.

Anchetatorul căzuse pe gînduri.

Şcerbinin se apropie de el şi i se adresă fără pic de răutate :

— V-am spus că degeaba vă bateţi capul. Chiar degeaba. A plecat, şi pace bună.

Bagdarov zîmbi și îi răspunse :

— Mai fac o ultimă încercare. O să caut în dormitor, sub dușumea. Dacă nici acolo n-o găsesc, norocul dumitale.

Și au intrat în casă. Oamenii au scos dușumeaua din micul dormitor, apoi au săpat în adînc. Șcerbinin asista la fel de sumbru și calm.

În cele din urmă, la o adîncime de doi metri și jumătate, au dat peste trupul Annei Timofeevna. Cînd i-au descoperit ceea ce fusese o dată fața, anchetatorul a spus :

— Poftim, Șcerbinin, salut-o pe nevasta dumitale.

Bătrînul și-a făcut cruce și a murmurat în șoaptă :

— Acuma scrieți. Eu am ucis-o. Din cauza chiriașei, a Dariei. Tot ea m-a ajutat s-o îngrop pe Anna Timofeevna. Iar scrisorile de la ea le-a ticluit Daria și le-a trimis cu ocazii de prin diferite orașe.

Poate că acum, cînd am povestit faptele, treaba făcută de anchetatorul Bagdarov pare simplă. Dar așa-s toate cazurile penale : o dată rezolvate, par o bagatelă.

Cititorul va vedea însă, dincolo de această simplitate aparentă, de această ușurință înșelătoare, situația dificilă a anchetatorului, ascuțimea intuiției sale, perseverența, mintea sa limpede.

1939

În românește de DAN DEMETRESCU

FRANCIS ILES

PLIMBARE SUMBRĂ

Cayley era pe punctul de a săvîrşi un asasinat. Îl pregătise în cele mai mici amănunte. De săptămîni de zile frămînta planul. Îl cîntărise, îl examinase, îl discutase cu sine însuşi în lumina fiecărei eventualităţi, iar acum îl considera satisfăcător, inatacabil. Aşadar, acum avea să-l pună în aplicare.

De fapt, Cayley nici nu dorea cu tot dinadinsul s-o omoare pe Rose Fenton.

Perspectiva aceasta îl făcea dimpotrivă să se înfioare, chiar şi cînd era băut. Însă ce ar fi putut face altceva? Ajunsese la capătul răbdării; Rose nu voia să-i dea drumul. Credea că are drepturi asupra lui, şi era decisă să se folosească de aceste drepturi. Or, Cayley n-avea cîtuşi de puţin intenţia s-o ia în căsătorie pe Rose Fenton.

Nu se gîndise niciodată să se însoare cu ea. Un funcţionar într-un birou de avocatură, care abia de acum încolo trebuia să-şi croiască drum în viaţă — un funcţionar cu toate şansele de a ajunge într-o bună zi asociatul patronului său — nu-şi putea permite să se însoare cu o femeie ca Rose Fenton. Baza unei cariere de avocat o constituie caracterul onorabil. Şi, pe lîngă acestea, acuma mai exista şi Miriam. Miriam Seale, unica fiică a bătrînului Seale însuşi, asociatul principal al firmei de avocatură unde lucra Cayley...

Cayley îşi vedea aşadar întregul viitor compromis de legătura sa cu Rose. La început nici nu i-ar fi venit să creadă. Şi alţi bărbaţi au aventuri, deci de ce să nu aibă şi el? Însă pentru avocaţi, aventurile de acest fel nu sînt niciodată rentabile, iar Rose nici măcar nu era o aventură, ci pur şi simplu o povară. Rose era o fată cu mare putere de voinţă, Cay-

Ley avea toate motivele să știe asta. Și deocamdată, Rose nu știa nimic despre Miriam.

Cayley își amintea cu uimire vremea cînd fusese îndrăgostit pînă peste urechi de Rose. Acum, bineînțeles, o detesta. Rămînea ceasuri întregi închis în casă, cu o sticlă de whisky, gîndindu-se cît de mult o detesta pe Rose. Înainte de clipa cînd Rose devenise imposibilă, cu neputință de suportat, nu bea niciodată singur. Acum devenise într-o tot mai mare măsură sclavul whisy-ului, și situația nu mai putea continua. Trebuia să se termine, într-un fel sau altul.

În definitiv, Rose își căutase singură soarta. Nu voia să-l lase liber. Nu vroia să înțeleagă că orice aventură trebuie să aibă un sfîrșit. Cayley nu dorea cîtuși de puțin s-o omoare pe Rose, însă era cuprins de o bucurie sălbatică la gîndul că această femeie avea să dispară. Nu-și va regăsi libertatea decît atunci cînd Rose va fi moartă. Știa bine asta. Nu, Cayley n-avea de loc poftă s-o omoare pe Rose, însă ce alteeva putea face ?

În momentul acesta aștepta ca Rose să se înapoieze : o aștepta pe marginea drumului, noaptea, amețit de whisky, cu un revolver în buzunar.

În timpul așteptării, Cayley își simțea trupul ca de plumb. Noaptea era călduță ; însă lui nu-i era nici cald, nici frig : nu se simțea nici deosebit de curajos, dar nici nu-i era frică, nu avea nici febră și nici nu era toropit. Nu simțea absolut nimic. Trupul și spiritul îi erau inerte, și nu făcea altceva decît să aștepte, de-abia dîndu-și seama că trece vremea.

Zgomotul autobuzului îl smulse din această stare de semiinconștiență. Cayley îl ascultă apropiindu-se pe șosea : zgomotos atunci cînd nici un obstacol nu-i oprea sunetul, motorul autovehiculului avea o rezonanță ciudată, întretăiată de tăceri subite atunci cînd trecea prin spatele gardurilor vii sau al accidentelor de teren. Rose se afla în autobuz, însă pe Cayley gîndul acesta nu-l impresiona în nici un fel. Totul devenea din ce în ce mai inevitabil, scăpînd oricărui control al voinței.

Cayley aștepta în josul pantei, la vreo două sute de metri de cotitură. De acolo se deschidea un mic drum de țară, bine bătătorit, pe care Cayley îl remarcase cu multe săptămîni în urmă, în clipa cînd îi venise ideea s-o omoare pe Rose. Venise împreună cu Rose acolo, la un picnic, într-o duminică era

după-amiaza liberă a Rosei. Se așezaseră pe larga pelază care mărginea drumul și Cayley se gîndise că avea să fie simplu să-și oprească aici motocicleta cu farurile stinse, așteptînd-o pe Rose. Intr-un loc atît de pustiu, noaptea, cu farurile stinse, ar fi fost cu neputință ca întîlnirea lor să fie remarcată.

La început Rose nu înțelesese de ce Cayley ținea s-o aștepte într-un loc așa de izolat și de singuratic, departe de pavilionul lui și departe de Merchester ; însă Cayley reușise s-o convingă.

Ceea ce plănuia el să facă și să spună cerea ca întîlnirea cu Rose să rămînă tainică. Așa se explica, de altfel, pentru ce Rose venea la întîlnire, cu ultimul autobuz de la Stanford spre Merchester, și nu cu cel de la Merchester spre Stanford, deși Rose locuia la Merchester și tot acolo își avea și Cayley serviciul.

Stanford și Merchester erau două localități de o oarecare importanță, la vreo treizeci de kilometri una de cealaltă, și dacă ar fi fost probabil ca Rose, care nu era de prin partea locului, să fie recunoscută la plecarea din Merchester, era aproape cu neputință ca cineva s-o remarce la plecarea din Stanford. Cayley nu lăsase nimic la voia întîmplării.

Autobuzul se oprise cu zgomot chiar înainte de cotitura drumului și acum motorul pufnea din nou. Cayley auzi în întuneric pași care făceau să scîrțîie pietrișul drumeagului. Așteptă nemișcat să se apropie pașii, fără să țină seama de vocea Rosei care, înaintînd prin beznă, îl chema mereu, cu glas mai ridicat decît ar fi dorit el.

— Rose, spuse în cele din urmă, încetișor.

Rose scoase un chicotit :

— Ah, uită-te ! M-ai speriat. Nu puteai să răspunzi cînd te-am chemat ?

— Ți-ai lăsat geamantanul la gară ?

Pentru planurile lui Cayley era neapărat necesar ca în după-amiaza aceea Rose să-și fi lăsat bagajele la gara din Liverpool Street din Londra.

— Sigur că da... Ei cum, se alintă Rose, nu mă sărută nimeni ?

— De ce crezi că te-am așteptat ?

Inima lui Cayley bătu ceva mai repede atunci cînd o îmbrățișă pe Rose pentru ultima oară. Îi veni în minte Iuda. Se simți tulburat, însă nu-și scurtă prea mult sărutul, ca nu cumva ea să bănuiască ceva.

— Ai băut, nu-i așa ? întrebă Rose.

— Nu mare lucru, răspunse Cayley liniștit, căutîndu și pe pipăite motocicleta în întuneric. O picătură.

— Prea multe picături de cîtva timp încoace, scumpule. O să am eu grijă și de asta. N-am de loc chef să mă trezesc cu un bărbat beţiv ; așa ceva nu-i pentru mine.

Cayley se simți cuprins de un val de furie. Glasul Rosei exprima un sentiment de dominație, certitudinea insolentă că de acum încolo ea avea să organizeze după bunu-i plac existența lui Cayley. Dacă i-ar mai fi rămas vreun scrupul, vocea Rosei i l-ar fi risipit.

— Haide, spuse brusc. Să plecăm de aici.

— Bine, bine. Ce ești așa de grăbit ? Unde-i motocicleta ? A, uite-o, n-o văzusem. E întuneric beznă.

Cayley își împinsese motocicleta în șosea și-i aprinsese farurile. O ajută pe Rose să se instaleze în ataș și urcă el însuși în șa.

— Minunat. Parc-am pleca în luna de miere, rîse Rose. Închipuie-ți că am fi în luna de miere, Norm.

— Mda, spuse Cayley. Curios, deși era ultima lor întîlnire, diminutivul acesta al numelui său folosit de Rose îl irită mai cumplit decît oricînd.

Cayley conducea încet în jos pe șosea.

— Ai întîlnit vreo cunoștință la Stanford ? întrebă el cît putu mai degajat.

— Chiar că ar fi fost și de așteptat ! Cunosc atîta lume...

— Dar n-ai văzut pe nimeni ?

— Nu, n-am văzut pe nimeni. Altceva mai ai să mă întrebi ?

Intraseră pe șoseaua principală, și Cayley acceleră.

Whisky-ul pe care-l băuse nu-l deranja la conducere. Ținea ghidonul cu mînă sigură, sporind în același timp viteza, nerăbdător să se vadă ajuns și să termine o dată cu toată chestia asta. Nu-i arunca nici o privire Rosei, care se instalase confortabil în ataș. Era ultima plimbare pe care avea s-o facă Rose vie în acest ataș, și cu toate astea prezența ei acolo îl exaspera mai mult decît oricînd, ca și felul cum își strîngea picioarele sub ea ridicîndu-și genunchii bine la vedere. Cayley își urmărea reacțiile cu destulă surprindere. S-ar fi așteptat să simtă o oarecare indulgență față de gesturile Rosei. Constată, ușurat, că hotărîrea lui rămăsese la fel de nezdruncinată. Acum, cînd

trebuia să înceapă a-şi pune planul în aplicare, era de un calm desăvîrşit.

Ştia prea bine că de obicei nu era un om calm, şi se temuse să nu-şi piardă capul şi să încurce lucrurile ; îi fusese teamă că va avea un aer ciudat, că o să tremure, că o s-o facă pe Rose să simtă că pune la cale ceva groaznic. Însă nu era nici o primejdie. Rose nu bănuia ce avea să i se întîmple, iar Cayley, el însuşi, se simţea aproape indiferent, ca şi cum întreaga poveste nu l-ar fi privit nici în cea mai mică măsură. Totul fusese pregătit ; evenimentele aveau să se înlănţuie de la sine ; nici el, nici Rose, şi nici nimeni altcineva nu mai putea să schimbe nimic.

Cayley conducea nepăsător. O auzea vag pe Rose protestînd împotriva vitezei exagerate, însă nu ţinea de fel cont de spusele ei. De acum încolo Rose n-avea decît să-şi piardă vremea dacă s-ar mai fi gîndit să protesteze împotriva vreunui gest de-al lui.

Micul pavilion izolat al lui Cayley nu se afla lîngă şosea. Se afla dincolo de o cotitură a drumului, la vreun kilometru de sat. Satul era şi el destul de mic - vreo două duzini de case şi două-trei prăvălii. Lui Cayley însă îi convenea faptul că se afla la oarecare distanţă de această aşezare — iubea singurătatea. Mai ales de cînd se hotărîse s-o omoare pe Rose, înţelegea cît îi era de favorabilă vechea lui înclinaţie spre singurătate. Un astfel de amănunt neînsemnat avea să-l ajute s o suprime pe Rose.

Părăsind drumul mare, se simţi pătruns de dragostea lui de singurătate. Visase vreodată Rose că avea s-o primească în colţişorul acesta de univers pe care şi-l clădise numai pentru sine, pe ea, Rose, cu incurabila ei vulgaritate de gîndire şi de limbaj ?

Un fior de ură îl străbătu : îşi imagină o clipă silueta robustă a femeii învîrtindu-se în jurul căsuţei care nu fusese decît o ruină calcinată cînd o cumpărase cu micile lui economii pentru a o reconstrui cu propriile sale mîini. Rose, plimbîndu-se ca un *grenadier* prin grădiniţa creată de el ! Rose, atît de sigură de drepturile ei asupra tuturor celor ce se aflau în jurul acestei căsuţe, încît el însuşi s-ar fi simţit un intrus în propriul său domeniu ! Miriam nu s-ar fi purtat niciodată astfel. Şi apoi, Miriam era...

Cayley se surprinse gîndindu-se cu aviditate cum totul avea să fie din nou liniştit şi frumos o dată ce Rose va fi fost înlăturată ; atît de liniştit şi de promiţător !

Ajuns la vreo sută de metri de pavilion, opri motorul. Deşi era tîrziu, s-ar fi putut ca bătrîna doamnă Wace, menajera lui, să nu fi plecat încă. Îi plăcea să mai întîrzie seara făcîndu-şi de lucru, şi Cayley evitase să comită greşeala de a-i spune să plece mai devreme. Cu toate că era cam surdă, s-ar fi putut să audă motocicleta apropiindu-se de micul hangar unde o gara el, în fundul grădinii. Cayley avusese grijă să repete această parte a programului. Evident, Rose protestă cînd opri vehiculul, însă Cayley îşi avea răspunsul pregătit.

— Nu mai am benzină, spuse el calm. Din fericire aproape am ajuns. Ajută-mă puţin s-o împing, Rose.

— Ca să vezi ! Asta zic şi eu politeţe — să-i ceri aşa ceva unei doamne, protestă Rose din principiu.

Împinseră amîndoi motocicleta în spatele pavilionului. Înainte de a ajunge la hangar, Rose consideră că demnitatea ei îi impunea încă un protest.

— Asta e o muncă prea grea pentru mine. Te rog să nu mă mai pui la aşa ceva, Norm.

— Bine, spuse Cayley încet. Acuma pot să mă descurc şi singur.

Nu mai rămîneau de parcurs decît vreo cîţiva metri.

— În fond, a fost vina ta...

Cayley nu mai răspunse. Motocicleta era grea şi avea nevoie să-şi economisească suflul. Rose venea în spatele lui.

— Hei, stai niţel. Să-mi scot valiza cît mai e motocicleta afară...

— Nu te mai osteni, îi răspunse Cayley peste umăr. Ţi-o scot eu într-o clipă.

Lăsă motocicleta lîngă hangar şi deschise uşa.

Rose, siluetă întunecată în noaptea de august, contempla stelele.

— Niciodată n-a fost atît de întuneric, niciodată.

— Luna răsare după miezul nopţii, răspunse Cayley absent ; se străduia să întoarcă motocicleta cu faţa spre şosea. Mai bine s-o întoarcă de acum, să fie gata.

— O noapte tocmai bună pentru o răpire, îţi spun eu. Vocea Rosei suna ironic. De asta ai şi ales-o, nu ? Cu vîrsta

devii chiar galant, nu, Norm? E o oarecare diferență, cred și eu.

Cayley își îndreptă corpul ștergîndu-și fruntea.

— Diferență? Față de ce?

— Față de nimic. Mă gîndeam doar că ai fost cam distrat zilele astea.

Era o notă sentimentală, aproape tandră, în vocea Rosei.

— Prostii, draga mea. Bineînțeles că nici vorbă de așa ceva.

— Ba nu. Chiar pot să-ți spun. Am avut la un moment dat impresia că-mi pregătești o surpriză neplăcută.

— Îți pregătesc o surpriză plăcută, dimpotrivă, spuse Cayley.

— Ne mai iubim noi oare, Norm?

— Sigur că da.

— Dar unde ești?

Degetele lui Cayley se strînseră pe micul revolver pe care-l avea în buzunar.

— Aici.

— Nu poți să vii mai aproape, ce Dumnezeu? spuse Rose rîzînd.

Cayley o apucă de braț.

— Vino o clipă în hangar, Rose.

— Dar de ce?

— Așa, te rog eu.

Rose rîse din nou.

— Știi, Norm, ești într-adevăr o figură!

Cu buzele și gîtul uscate, Cayley o împinse pe Rose înăuntru și închise ușa. Nu-i era frică. Din nou avea senzația că visează. Totul devenise ireal. Retrăiau scene din trecut. Rose murise de fapt. Asemenea unor fantome, nu făceau altceva decît să retrăiască gesturi și acțiuni dintr-un trecut îndepărtat, dintr-o altă viață; fiecare cuvînt și fiecare gest le erau impuse, nu puteau schimba nimic și nici măcar nu doreau să schimbe ceva.

Rose dădu din nou drumul rîsului ei stupid, gutural.

— De ce închizi ușa? E și așa destul de întuneric.

Numeroase experiențe îi demonstraseră lui Cayley că, stînd în casă, doamna Wace nu putea auzi o împușcătură din hangarul cu ușile închise; dar, bineînțeles că nu-i putea explica asta Rosei.

Mereu calm, scoase revolverul din buzunar.

În întuneric, două mîini calde se agățau de el și trebui să facă un efort ca să țină revolverul deoparte.

— Eu te iubesc mereu, la fel de mult, Norm, șopti Rose.

— Și eu, Rose. Unde ești ?

— Ce întrebare ! Unde vrei să fiu ? Nu mă simți ?

— Ba da.

Cayley îi găsi umărul și i-l strînse încet, încercînd în același timp să alunece în spatele ei. Metodic, îi pipăi ceafa și plasă acolo țeava revolverului.

— Hei, fii atent la pălăria mea, te rog. Ce-i asta... ce faci, Norm ?

Cayley trase.

Zgomotul detunăturii fu atît de asurzitor, încît Cayley își imagină că toată lumea, din pavilion și pînă în sat, îl auzise. Un spasm de teroare îl străbătu. Exista oare vreo ființă în întreaga Anglie care să nu-l fi auzit ? Rămase nemișcat așteptînd alarma care, fără îndoială, avea să fie dată.

Nimic nu se clinti.

Lui Cayley îi veni inima la loc. Evident, detunătura nu fusese mai violentă decît alte dăți, cînd încercase ziua. Nu era momentul să se lase stăpînit de asemenea spaime. Își dădu seama că mai ținea încă în brațe trupul Rosei. Fusese atît de aproape de ea cînd tresărise, încît căzuse spre el și o prinsese mașinal în brațe. O întinse pe podeaua hangarului. Apoi aprinse o luminare pe care o adusese anume acolo, cu cîteva zile înainte. Hangarul nu avea ferestre și ușa rămăsese închisă.

Cayley nu putea crede că Rose era moartă.

Totul se petrecuse prea ușor : prea repede. Nu era cu putință să fi murit atît de repede. Nu Rose. Era prea viguroasă, prea plină de vitalitate pentru ca viața s-o fi putut părăsi într-o atît de infinitezimală fracțiune de secundă. O privi cum zăcea întinsă acolo, îmbrăcată în rochia ei cea mai bună, de mătase albastră, cu pălăria de pai neagră, cu pantofii negri și ciorapii de mătase de nuanță deschisă. Oamenii sîngerează — nu ? — cînd primesc un glonte în trup. Și totuși, nu se vedea de loc sînge. Rose nu sîngera de loc. Fruntea lui Cayley se acoperi de o sudoare rece. Iată, așadar, că Rose nu era moartă ! Își greșise ținta pe întunericul acesta. Revolverul nu fusese proptit de ea, ci de cine știe ce altceva.

Rose nu era decît leşinată. Şi încă... poate se prefăcea doar : era o comedie.

Cayley căzu în genunchi alături de ea şi îi căută febril inima. Constată că Rose era moartă, însă lucrul acesta i se păru imposibil. Totuşi, inima nu-i bătea.

— Rose, rosti el cu vocea tremurătoare, Rose, poţi să vorbeşti ? Rose !

Nu putea crede în moartea ei.

Rose zăcea întinsă pe spate, cu faţa spre tavanul hangarului, cu pleoapele pe jumătate coborîte peste ochi. Cayley nu ştia nici el de ce îi vorbea cu vocea atît de scăzută. Rose nu-i putea răspunde, desigur. Murise.

Îi dădură lacrimile. Înţelegea acum, cînd era prea tîrziu, că asasinarea Rosei ar fi putut fi evitată. Dacă ar fi fost un om ferm, totul s-ar fi aranjat. Rose ar fi înţeles, Rose avusese întotdeauna bun simţ. Şi acum, pentru că el fusese un om slab, Rose era moartă, iar el un criminal.

— Dumnezeule ! gemu. Cît aş vrea să n-o fi făcut. Doamne, cît aş da să nu fie nimic adevărat.

Însă era adevărat, şi Rose murise. Cayley se ridică încet. Era groaznic s-o vadă pe Rose, întinsă pe jos, cu capul pe podea. Era o pernă veche pe o etajeră. Cayley o luă şi o strecură sub capul Rosei. Şedea mai bine aşa.

De altfel, s-ar fi putut ca Rose să nu fie moartă. Dacă-şi revenea, o pernă sub cap ar fi făcut-o să se simtă mai bine.

Cayley rămase deodată înţepenit locului. Se auzise un zgomot afară ? Rămase nemişcat, de-abia îndrăznind să respire. Era cineva ? Asculta cu intensitate. Asculta cu efort, căci sîngele îi zvîcnea violent în urechi. Era ca foşnetul înăbuşit al valurilor pe o plajă îndepărtată, acoperită cu pietriş. În afară de vîjîitul acesta, nu auzea nici un sunet.

Foarte încet, încercă să mişte clanţa. Era o clanţă veche şi, în ciuda unor precauţii infinite, cedă brusc. Cayley tresări violent. Clanţa nu făcuse decît un sunet neînsemnat, însă pentru urechile lui sună ca trompeta Judecăţii de Apoi.

Împinse uşa, ieşi afară şi o închise în urma sa. Apoi încremeni din nou, ascultînd. Nu se auzea nimic. Reîncepu să meargă încet spre pavilionul aflat la vreo cincizeci de metri.

Înainta din ce în ce mai încet. Avea dintr-o dată o impresie înfiorătoare : cineva îl urmărea, pas cu pas. Capul în

vîjîia şi părul i se făcu deodată măciucă ; avea senzaţia că cineva deschisese uşa hangarului şi că Rose ieşise fără zgomot. Acum îl urmărea.

Îi simţea prezenţa în spatele său. Picături de sudoare îngheţată îi lunecau pe şira spinării. Ar fi vrut să aibă putere să-şi întoarcă o clipă capul, să vadă că Rose nu era cu adevărat în spatele lui, însă îi fu cu neputinţă. Să privească îndărăt, spre uşa hangarului, era acum pentru Cayley o imposibilitate fizică. Reuşi totuşi să se oprească, să asculte, în ciuda zvîcnetului pe care îl simţea în timpane. Îl treceau fiori reci şi pielea i se încreţea pe braţe. Aştepta ca dintr-o clipă într-alta Rose să se apropie, să-l atingă. Credea chiar că-i simte atingerea. Cu greu se putu stăpîni să nu ţipe.

În sfîrşit, cu un fel de geamăt, se sili să se întoarcă.

Nu era nimeni în spatele lui. Doar întunericul cel mai de nepătruns.

Însă exista ceva mai puternic decît el ; undeva în obscuritate, între hangar şi locul unde se afla el, trebuia să fie cineva sau ceva. Scoase revolverul din buzunar şi-l îndreptă spre hangar. Trebuia să fie pregătit : în fiece moment o siluetă se putea isca din beznă. Aştepta, crispat, cu gîtlejul uscat. În cele din urmă, cu un efort brusc, se precipită spre hangar.

Uşa era tot închisă.

Cayley îşi vîrî din nou revolverul în buzunar şi se îndreptă cu paşi repezi spre pavilion.

Rămase în faţa uşii cîtăva vreme, mişcîndu-şi maxilarele pentru a-şi umezi buzele şi gîtlejul crispat. Bucătăria era în spatele casei. Din colţul grădinii, Cayley putea să vadă careul de lumină al ferestrei. Doamna Wace era încă aici.

Genunchii lui Cayley tremurau atît de tare încît i se atingeau. Doamna Wace era acolo şi trebuie să fi auzit detunătura. Cu neputinţă să n-o fi auzit, oricît ai fi fost de surdă. Greşise calculele. El făcuse experienţe cu împuşcăturile ziua, dar noaptea zgomotele se transmit mai limpede. Nu ţinuse seama de asta. Doamna Wace auzise detunătura şi acum îl aştepta să afle ce s-a întîmplat. O clipă Cayley fu stăpînit de o panică atît de violentă, încît îi clănţăneau dinţii. Nu se mai putea stăpîni. Reuşi totuşi să se tîrască dincolo de colţul casei, şi să se furişeze, observator nevăzut, pînă la ferestrele bucătăriei.

Doamna Wace își făcea de lucru lîngă dulapul cu provizii. Își pusese pălăria. Cayley o văzu luînd în mînă trei cepe, examinîndu-le, punînd una în plasa ei cu provizii, iar pe celelalte două la loc în dulap. Îi scrută chipul. Nu părea preocupată decît de gesturile proprii. Poate că totuși nu auzise nimic.

Trecu repede prin fața casei și intră în camera sa de lucru.

Luă de pe o etajeră o sticlă de whisky și un pahar. Apoi, împingînd la o parte paharul, scoase dopul și bău cu aviditate alcoolul, direct din sticlă. Lichidul scăzuse la jumătate cînd puse sticla la loc.

Imediat se simți mai bine. Așteptă încă puțin pînă ce căldura binefăcătoare i se răspîndi în tot trupul. Apoi pătrunse cu pas hotărît în bucătărie.

Doamna Wace tocmai ieșea pe ușa din spate. Se opri locului văzîndu-l, și lui Cayley i se păru că-l privește ciudat.

Degetele lui Cayley se crispară pe revolver ; prin buzunar țintea spre capul femeii.

— A, v-ați întors ? îl întîmpină doamna Wace bine dispusă.

Cayley suspină ușurat. Degetele lăsară revolverul. O clipă mai tîrziu se strînseră iarăși pe armă.

— Întors ? Nici n-am plecat. Am ieșit în grădină să fumez.

— Da ? De, fiecare cu gusturile lui, observă liniștită doamna Wace. Noapte bună, domnule Cayley.

— Noapte bună, doamnă Wace.

Cayley reveni în camera sa de lucru, epuizat. Dacă doamna Wace ar fi auzit ceva, sau ar fi formulat vreo bănuială, ar fi împușcat-o. Era sigur de asta. Ar fi fost o nebunie, dar ar fi făcut-o. Luă sticla de whisky și un pahar de cocteil de pe etajeră și-și servi o doză respectabilă. Își dădu seama că tremură din toate încheieturile.

Deodată, avu impresia că în hangar Rose nu era moartă. Nu fusese decît amețită. Dacă i-ar da puțin whisky, și-ar reveni. Cu sticla în mînă se îndreptă spre hangar, traversînd grădina cufundată în noapte.

În fața ușii se opri. Cu neputință să intre, să pătrundă în încăperea această. Dacă cumva...

— Rose, șopti stins. Rose !

Tremura ca varga.

Îi trebui un minut întreg şi o nouă doză de whisky pentru a-şi mai veni în fire.

Rose zăcea exact în aceeaşi poziţie. Era moartă de-a binelea.

Cayley bău o nouă înghiţitură de whisky, de data asta mai mică şi, cu o mînă care de acum încolo nu mai avea să tremure, puse sticla pe o scîndură. Ce idiot fusese ! Totul mersese ca pe roate. Tot ce avea de făcut în continuare era să-şi ducă planul pînă la capăt.

Era un plan excelent.

Directoarei ei din Merchester şi singurei rude pe care o mai avea, o mătuşă bătrînă de la Streatham, Rose le scrisese, după indicaţiile lui Cayley, că pleca să se mărite în Canada. Canada era mai plauzibilă decît Statele Unite. Rose crezuse cu adevărat că Norman Cayley avea să deschidă în Canada o filială a biroului său.

Cu privire la bagaje, fusese de asemenea foarte abil. Rose trebuise să plece de la Merchester spre Londra în după-amiaza aceasta, să-şi înregistreze bagajele la gara din Liverpool Street. Într-un loc atît de aglomerat, cum era gara din Liverpool Street, Rose n-avea cum să fie remarcată şi nimeni nu va putea să-şi amintească de ea acolo. Tot atît de discret, Cayley putea să-i scoată mai tîrziu bagajul cu recipisa care trebuia să fie undeva în poşeta Rosei şi să-l facă să dispară în liniştе. Nimic în această operaţie nu ar fi putut fi pus în legătură cu dispariţia Rosei.

Evident, Rose ridicase obiecţii. Din moment ce de la Merchester se afla doar la zece kilometri de pavilionul lui Cayley, la ce bun să mai facă tot drumul pînă la Londra ca să revină apoi la Stanford. Însă Cayley reuşise s-o convingă ; plecau spre Canada de-abia a doua zi. Era foarte important ca Rose să nu fie văzută la pavilion, fiindcă asta ar fi putut arunca o pată pe buna sa reputaţie, chiar dacă a doua zi, înainte de a se îmbarca, aveau să se căsătorească la Londra. Argumentul o convinsese, căci Rose era foarte sensibilă la ce putea scorni gura lumii.

Deşi obiectase de asemenea împotriva cheltuielilor, căci era o fată cam strîngătoare, Rose acceptase în cele din urmă. Dacă n-ar fi fost de acord cu acest plan, Cayley n-ar fi îndrăznit niciodată s-o omoare. Rose îşi semnase singură con-

damnarea la moarte acceptînd să-şi transporte bagajele la gara din Liverpool Street.

Şi acum, încremenit în hangar, Cayley o privea, întinsă la picioarele lui.

Cadavrul nu-l mai înspăimînta. Whisky-ul pe care-l înghiţise îl făcea sentimental. Două lacrimi îi alunecară grotesc pe obraji. Sărmana Rose. În fond nici nu fusese chiar atît de rea. O adevărată ruşine că fusese silit s-o omoare. Cayley ar fi dat orice să nu fi trebuit s-o ucidă.

Brusc, sentimentalismul fu măturat de un val de teroare.

Dar dacă Rose nu adusese cu ea recipisa de la biroul de bagaje al gării? Dacă o lăsase undeva, sau însărcinase pe altcineva să-i scoată bagajele? Cayley îşi dădu dintr-o dată seama că aici putea să apară fisura planului său atît de bine pus la punct.

Nu luase toate măsurile cuvenite şi nu verificase dacă Rose avea recipisa asupra ei; presupusese de la început că o avea. Şi dacă n-o găsea, dacă n-ar fi putut să scoată bagajele, totul se prăbuşea. Mai devreme sau mai tîrziu bagajele aveau să fie deschise, deci se va descoperi dispariţia Rosei şi atunci...

Cayley se înfioră.

Încerca zadarnic să-şi spună că chiar dacă dispariţia Rosei ar fi fost descoperită, faptul n-avea de ce să fie pus în legătură cu el însuşi. La Merchester se arătase întotdeauna foarte discret în relaţiile cu Rose. Însă, în spaima de care fusese cuprins, îi era cu neputinţă să accepte o astfel de argumentare. Pentru el totul depinde de această întrebare vitală: avea Rose asupra ei recipisa de la gară?

Poşeta zăcea pe podea, pe jumătate prinsă sub trupul femeii. Cayley înlătură cu brutalitate cadavrul pentru a putea s-o ridice. Degetele îi tremurau atît de violent, încît abia o putu deschide.

O clipă mai tîrziu scoase un suspin de uşurare. Recipisa se afla acolo. „Un cufăr...“ Literele îi jucau în faţa ochilor. Era salvat.

Trebui să recurgă din nou la sticla de whisky.

Era salvat. Acum trebuia să termine cît mai curînd şi mai calm punerea în aplicare a planului.

N-ar fi crezut niciodată că Rose era atît de grea. În teorie păruse simplu s-o aşeze în ataş, s-o fixeze într-o poziţie cît mai firească, şi s-o ducă la o carieră de piatră părăsită, unde

groapa îi şi fusese săpată şi avea pregătită o lopată ca s-o astupe. Însă, în practică, era cumplit să trebuiască s-o ridice pe sus ca pe un sac de cartofi, şi să bîjbîie cu ea în braţe prin întuneric spre uşă. Cînd ajunse la motocicletă, era la capătul puterilor.

Însă efortul fizic îi făcuse bine. Nu mai era nervos. Acum se simţea cuprins de exaltare. Ca să-ţi reuşească o crimă aveai nevoie de curaj şi de inteligenţă. După ce pînă acum fusese torturat de îndoieli, Cayley înţelegea deodată că le avea pe amîndouă. Şi cînd te gîndeşti că existau unii oameni — Cayley ştia foarte bine asta — care-l considerau un om slab, un şovăitor. Acum putea să rîdă el mai bine. Chiar şi animalele blînde pot să muşte. Înainte de a pleca spre cariera de piatră, reintră în hangar. Trebuia să înlăture lumînarea şi să verifice cu grijă totul, să fie absolut sigur că nu lăsase nici o urmă. Riscul era infim, însă Cayley nu dorea să-şi asume nici un risc, oricît de infim ; în orice zi ar fi putut să treacă pe-acolo vreun vagabond.

Nu exista nici o urmă. Doar cîteva pete de sînge pe pielea pernei, pe care le şterse cu puţină vată, arsă apoi la flacăra lumînării. Nimeni n-ar fi putut bănui că hangarul acesta fusese scena unui asasinat.

Înainte de a stinge lumînarea, scoase preţioasa recipisă din buzunarul pantalonului unde o strecurase la început, pentru a o pune mai la siguranţă în portofel. Curios că-şi pierduse capul atît de rău pentru un detaliu aşa de mărunt. Îl mai cercetă o dată cu ochii înainte de a-l strînge în portofel. Scrisul care adineauri îi tremurase prin faţa ochilor, era acum perfect lizibil.

În aceeaşi clipă simţi cum i se opreşte inima. Apoi începu să-i bată tot atît de repede ca şi motorul propriei sale motociclete. Căci recipisa nu provenea de la gara din Liverpool Street ; nici chiar de la cea din Stanford. Era de la gara cea mai apropiată de pavilionul lui. Rose nu se mai dusese pînă la Londra. Păstrase banii daţi de Cayley şi se deplasase doar pînă la gara locală. Cayley săvîrşise o greşeală fatală atunci cînd subestimase avariţia Rosei. Şi ca urmare a acestei avariţii, se putea acum stabili o apropiere între ultima apariţie a Rosei şi amantul său.

Cu un fior de oroare, Cayley se aşeză pe prag prinzîndu-şi capul cu amîndouă mîinile. Gemu cu voce tare. Ce să facă acum ? Pentru numele lui Dumnezeu, ce mai putea face ?

Cayley nu avea să ştie niciodată cît timp rămase astfel, buimăcit, copleşit de deznădejde şi de milă pentru sine însuşi; nici cît timp îi trebui să-şi poată aduna gîndurile. Primul şoc ce-i repuse spiritul în mişcare fu gîndul la Rose care aştepta acolo — care-l aştepta în ataşul motocicletei. Cayley îşi înăbuşi un rîs isteric. Rosei nu-i plăcuse niciodată să aştepte.

Se ridică dintr-un salt.

Brusc, ca şi cum n-ar fi fost nevoie decît de destinderea muşchilor pentru ca gîndurile să i se pună în mişcare, văzu că, în fond, situaţia nu era chiar atît de disperată. Cufărul putea rămîne la gară zile, săptămîni întregi poate, înainte ca cineva să-şi pună întrebări. Şi pînă atunci, dacă lucrurile aveau să se încurce, Cayley putea ajunge în America de sud.

Însă poate că cel mai bun lucru ar fi fost ca el însuşi să-l scoată după o zi sau două. Era prea puţin probabil că funcţionarul şi-ar mai fi amintit cine îl depusese. Rose nu era cunoscută prin partea locului. Nu ar fi avut de ce să stîrnească bănuieli. Bănuielile nu se nasc decît atunci cînd o persoană e declarată dispărută. Rose nu va fi niciodată declarată dispărută. Nu, situaţia nu era de loc disperată. Cayley începea să-şi revină în fire. Situaţia nu era nici măcar critică. În afara unui amănunt sau două de mică importanţă, planul rămînea perfect în picioare.

Începu chiar să fluiere în timp ce o înfăşura cu grijă pe Rose într-o cuvertură. Apoi demară. Cariera de piatră nu era decît la o depărtare de vreo trei kilometri. Într-un sfert de oră totul se va termina.

Da, lucrul cel mai simplu este adeseori şi cel mai bun. Avea să scoată el însuşi bagajul. Putea să-şi prevadă şi o mică deghizare, pentru orice eventualitate. O deghizare. Şi pe urmă...

Gîndurile lui Cayley se curmară brusc. Scoase o înjurătură. Se oprise motorul.

Trase pe marginea drumului. Pana era simplă — nu mai avea benzină. Se simţi cuprins de spaimă. Umplu rezervorul înainte de a pleca s-o aştepte pe Rose ; cum de se golise atît de repede ? S-ar fi spus că-l urmărea fatalitatea...

Nu era fatalitatea, ci pur și simplu o scurgere din rezervor. Strînse febril șurubul desfăcut, și, împingînd-o fără menajamente pe Rose la o parte, scotoci în ataș după bidonul de rezervă. Își binecuvînta prevederea care-l făcuse să-și ia un bidon de rezervă. Într-adevăr, prevăzuse totul.

Cînd tocmai urcase în șa, un zgomot îl făcu să înpietrească. Cineva se apropia pe șoseaua pustie. Cineva cu pas greu. Cineva cu o lanternă electrică. Existase o șansă la o mie ca un asemenea lucru să se întîmple, și totuși se întîmplase.

Cayley apăsă disperat cu piciorul pe pedala de pornire, însă carburatorul se descărcase. Apăsă, apăsă deznădăjduit fără a reuși să smulgă motorului măcar un singur sunet. În sfîrșit, cînd pașii ajunseră alături de el, încetă să mai acționeze asupra pedalei, și aștepță nemișcat.

— Ați rămas în pană ? îl întrebă polițistul.

Cayley își trecu limba uscată peste buzele și mai uscate. „Nu, ar fi vrut să murmure. Doar puțin... benzina... îmi umplu..."

— A, dumneavoastră sînteți, domnule Cayley ? Frumoasă noapte, nu-i așa ?

— Mda. E, trebuie să plec.

Cayley se ruga cerului ca vocea să nu-i sune atît de spart cît i se părea lui. Lumina lanternei polițistului îi tremura pe față și avu o instinctivă mișcare de recul. Înainte de a se fi putut stăpîni, cuvintele îi țîșniră de pe buze :

— Stinge dracului lanterna asta blestemată !

— Scuzați-mă, domnule Cayley.

Polițistul avea aerul jignit.

— Mă orbea, murmură Cayley.

— Da, are baterie nouă. Ei, atunci, noapte bună, domnule Cayley. Nu pot să vă ajut cu ceva ?

— Nu, mulțumesc.

Cayley apăsă pe pedală. Fără nici un rezultat. Polițistul mai întîrzie o clipă.

— Un adevărat noroc să întîlnești pe cineva pe un drum pustiu cum e ăsta.

— Da, ai dreptate.

Cayley încerca mereu să demareze. Ar fi vrut să-i strige omului aceluia să plece o dată. Într-o clipă avea să izbuc-

nească. Nu, nu trebuia să ridice vocea. Trebuia să-şi stăpînească nervii, aşa cum reţii capetele unei plăgi deschise, trebuia să-şi împiedice panica lăuntrică să ţîşnească în afară.

— Noapte-bună, articulă el răspicat.

— Ei, noapte bună, domnule Cayley. Ia te uită ! Văd că aveţi un colet !

— Da. Cayley îşi plecase capul. Vorbea acum printre dinţii aproape încleştaţi : Nişte cartofi pe care...

— Cartofi ?

— Da, un sac de cartofi. Ţi-am spus o dată să stingi lanterna aia !

— Uşurel, uşurel ! Domnule Cayley, nu am de primit ordine de la dumneavoastră. Ştiu eu mai bine ce am de făcut şi mi se pare...

— Lasă pătura ! urlă Cayley.

Poliţistul se opri stupefiat. Apoi vorbi calm, ţinînd încă în mînă un colţ al păturii.

— Domnule Cayley, trebuie să vă cer să-mi arătaţi ce aveţi aici în ataşul motocicletei. Nu au de loc aerul să fie cartofi. Şi pe lîngă asta...

— Foarte bine, atunci, şi dracu' să te ia ! Glasul lui Cayley urcase isteric : Foarte bine !...

Zgomotul detunăturii se confundă cu izbucnirea bruscă a motorului, căci, aplecîndu-se să tragă, Cayley apăsase cu piciorul pe pedala de pornire... De data aceasta motorul răspunse. Motocicleta fu proiectată brusc înainte.

Cayley conducea drept înainte, cît de repede îi permitea motocicleta. Faţa îi era strîmbată de spaimă. Ştia că nu-l omorîse pe poliţist, căci îl văzuse sărind în lături în clipa cînd motocicleta pornise.

Ce-l apucase aşa deodată, să tragă ? Şi să tragă fără să-şi omoare adversarul, ceea ce era şi mai rău ? Acum, pentru el totul se terminase. Cayley simţea că singura sa şansă era să se întoarcă, să-l găsească pe poliţist şi să-l omoare pe loc. Era singura sa şansă de acum încolo — şi nu se putea decide s-o folosească. Nu, nu putea.

Ce era de făcut ?

In momentul acesta poliţistul dăduse probabil alarma. În curînd poliţia avea să fie pe urmele lui. Nu trebuia să se mai oprească. Singura sa speranţă era să se îndepărteze cît mai mult în timpul cel mai scurt.

Mergea cu o viteză sălbatică, ignorînd cu totul direcţia în care se îndrepta, cînd la dreapta, cînd la stînga, la întîmplare, după cum întîlnea încrucişări pe şosea, încercînd doar să-şi încurce urmele şi să se depărteze de poliţist.

Conduse astfel pînă cînd ochii îi fură aproape orbiţi, şi braţele îi înţepeniră pe ghidon. Şi Rose era alături de el, tot timpul alături de el.

Rose !

Nu vroia să scape de ea, nu îndrăznea s-o lase undeva. Nu îndrăznea nici măcar să se oprească. Dacă se oprea, puteau să dea de el. Şi atunci aveau s-o găsească. Şi dacă nu se oprea — măcar atîta timp cît i-ar fi trebuit s-o îngroape undeva — tot aveau s-o găsească pînă la urmă. Însă nu îndrăznea să se oprească. Singura sa dorinţă era să continue să alerge. Atîta vreme cît era în mişcare, rămînea în siguranţă.

Are să meargă mai departe, nebuneşte, oriunde, atîta vreme cît o să mai fie în stare. Ochii nu-i părăseau şoseaua din faţă ; însă după un timp buzele începură să-i tremure. Vorbea cu Rose, cea de alături, din ataş.

— Am muncit pentru tine, Rose. Tu voiai să pui mîna pe mine, în loc să-ţi vezi de treaba ta. Ei, uite, ai izbîndit ! Ultima noastră plimbare, Rose. Sper că e pe gustul tău.

Nu îndrăznea să se gîndească la ce avea să se întîmple cînd se va termina benzina. Nu voia să se gîndească la asta. Creierul îi era ameţit. Nu mai ştia decît două lucruri : să conducă înainte motocicleta, să fugă, să fugă de poliţişti şi de alarma pe care o dăduse aceasta. N-avea nici cea mai vagă idee unde se găsea, nici care erau satele şi localităţile străbătute în trombă.

Nimic nu avea nici un fel de importanţă atîta vreme cît putea continua să meargă mai departe. Un singur cuvînt i se mai agăţa în mintea învălmăşită : Scoţia. Îşi imagina că odată ajuns în Scoţia ar mai fi avut o şansă.

Străbătea noaptea ca o furtună — spre Scoţia, împreună cu Rose.

Însă Cayley nu avea să ajungă niciodată în Scoţia. Fie că animalul uman se învîrteşte în cerc cînd este înnebunit de spaimă, fie că în subconştientul său paralizat mai dăinuia încă o licărire din marele plan, fapt este că, pe cînd se credea în drum spre Scoţia, Cayley apucase din instinct pe drumul desfundat care se deschidea la dreapta, şi că dru-

mul acesta se termina brusc chiar deasupra carierei de piatră unde trebuia să fie îngropată Rose.

Însă asta Cayley n-avea s-o mai afle niciodată, după cum nu recunoscu nici balustrada de scînduri de la marginea drumului atunci cînd îi ţîşni în întîmpinare în fasciculul de lumină al farurilor. Apoi fu prea tîrziu ca să mai recunoască ceva pe lumea asta.

Mai erau şi alte lucruri pe care Cayley nu avea să le ştie vreodată. N-avea să ştie niciodată că poliţistul, care era şi el motociclist, îi observase mişcarea involuntară a piciorului pe pedala de pornire. N-avea să ştie niciodată că poliţistul, foarte amuzat, îşi dăduse perfect seama că pornirea neaşteptată a vehiculului îl luase prin surprindere pe conducător. Mai mult încă — şi lucrul acesta de asemenea Cayley n-avea să-l afle vreodată — poliţistul nu bănuise nici o clipă că asupra lui se trăsese un foc de revolver.

În româneşte de MIRCEA IVĂNESCU

RAYMOND CHANDLER

PEȘTIȘORII DE AUR

1

Nu prea mă ținusem de treabă în ziua aceea ; pur și simplu zăceam, urmărindu-mă cum îmi bălăbăneam picioarele. Răbufniri de vînt cald pătrundeau pe fereastra biroului aducînd pale de funingine de la crematoriul hotelului „Mansion House", pe care le purtau de-a lungul aleii și le depuneau pe cristalul biroului meu, în particule infinitesimale, plutind ca polenul pe pămînt viran.

Tocmai mă gîndeam să mă duc la masă, cînd intră în cameră Kathy Horne.

O blondă înaltă, clorotică și cu ochi melancolici, care lucrase cîndva în poliție și-și pierduse slujba pentru că luase de bărbat un mărunt falsificator de cecuri, Johnny Horne, pe care voia să-l reformeze. Nu izbutise să-l reformeze, dar acum îl aștepta să iasă de la închisoare, ca să mai încerce o dată. Pînă atunci însă, ținea debitul de tutun de la „Mansion House" și privea șmecherii și escrocii care i se plimbau prin fată, învăluiți în fumul argintiu al țigărilor de foi. Și, din cînd în cînd, împrumuta cîte unuia dintre ei zece dolari ca s-o poată șterge din oraș. Așa era ea, bună la inimă. Se așeză pe un scaun, își deschise poșeta mare, lucioasă, scoase un pachet de țigări și-și aprinse una cu bricheta mea de birou. Suflă un rotocol de fum și-l urmări, încrețindu-și nasul.

— Ai auzit vreodată de perlele Leander ? mă întrebă. Ia te uită ce lustrin albastru porți ! După toalele astea se vede că ai bani la bancă.

— Nu, şi cu asta răspund la ambele tale întrebări. N-am auzit în viaţa mea de perlele Leander şi nu am bani la bancă.

— Atunci poate ca nu ţi-ar strica o porţie de douăzeci şi cinci de mii de dolari.

Mi-am aprins o ţigară din pachetul ei. Kathy se ridică de pe scaun şi închise fereastra, spunînd :

— Mi-e de-ajuns cît înghit mirosul ăsta de hotel cînd sînt la debit.

Se aşeză iar şi continuă :

— S-a întîmplat cu nouăşpe ani în urmă. Tipul a stat cinşpe ani la Leavenworth şi de patru ani i-au dat drumul. O matahală de cherestegiu din nord, unul Sol Leander, le-a cumpărat pentru nevastă-sa — perlele, vreau să spun — numai două dintre ele. Valorează două sute de mii de dolari.

— Cred că i-a trebuit un vagonet ca să le urnească din loc.

— Văd că te pricepi grozav la perle, răspunse Kathy Horne. Nu mărimea contează. Oricum, azi le-a crescut valoarea şi recompensa de douăzeci şi cinci de mii de dolari pe care o oferă cei de la Asigurări stă încă în picioare.

— Înţeleg. Cineva le-a umflat.

— Ei, acu mai vii de-acasă. Îşi depuse ţigara într-o scrumieră, lăsînd-o să ardă, aşa cum obişnuiesc femeile. A trebuit să i-o sting eu. De astă a fost băgat tipul la Leavenworth, numai că n-au putut dovedi că el le luase. A fost o chestie de furt în vagonul poştal. Tipul a reuşit să se ascundă în vagon, şi sus, în Wyoming, l-a împuşcat pe curier, a umflat coletele recomandate şi a întins-o. A trecut de postul de control înainte de a fi fost prins. Dar pe marfă n-au putut pune mîna — cel puţin atunci. N-au pus mîna decît pe el. A încasat pe viaţă.

— Ei, dacă-i o poveste aşa de lungă, hai să bem ceva.

— Nu beau niciodată înainte de apusul soarelui. Aşa-ţi menţii tăria de caracter.

— Grea e viaţa eschimoşilor ! am spus eu. Mai ales vara.

Kathy m-a urmărit în timp ce scoteam o sticlă plată. Apoi continuă :

— Sype îl chema — Wally Sype. A făcut-o de unul singur. Despre marfă n-a suflat o vorbă, nici un cuvîntel Pe urmă, după cinşpe ani l-au graţiat, cu condiţia să predea toată prada. A predat absolut totul în afară de perle.

— Dar unde le ţinea ? În pălărie ? am întrebat.

— Uite ce-i, mie nu-mi arde de glumă. Am dat de firul bilelor.

Mi-am astupat gura cu palma şi am luat o înfăţişare solemnă.

— A ţinut-o morţiş că în viaţa lui n-a pus ochii pe perle şi se vede că l-or fi crezut, fiindcă alftel nu l-ar fi graţiat. Totuşi perlele erau printre coletele poştale recomandate şi de atunci nimeni n-a mai dat de ele.

Începeam să-mi simt gîtul uscat. Continuam să tac.

Kathy Horne îi trăgea înainte :

— O dată, la Leavenworth, o singură dată în toţi anii ăia, a băut un bidon de şerlac alb şi s-a îmbătat criţă. În celulă cu el mai era unul, Peeler Mardo. Fusese condamnat la douăzeci şi şapte de luni pentru că falsificase hîrtii de douăzeci de dolari. Sype i-a spus atunci că îngropase perlele undeva în Idaho.

M-am aplecat uşor înainte.

— Începe să-ţi trezească interesul, ha ? Atunci află următoarele : Peeler Mardo locuieşte în casa mea, e cocainoman şi vorbeşte în somn.

M-am rezemat din nou de speteză.

— Ia te uită, am spus. Şi eu care pur şi simplu îmi cheltuiam banii de recompensă fără să ştiu.

Îmi aruncă o privire tăioasă. Apoi faţa i se destinse.

— Foarte bine, replică puţin descurajată. Ştiu că totul pare o aiureală. Au trecut atîţia ani, şi cîte capete deştepte n-or fi încercat să dezlege misterul, oameni de pe la poştă sau de la agenţii de detectivi particulari. Şi deodată un cocainoman să scoată iar totul la suprafaţă. Dar i-un derbedeu simpatic şi într-un fel îl cred. Ştie unde se află Sype.

Am întrebat-o :

— Şi toate astea le ciripeşte în somn ?

— Firește că nu. Dar mă ştii pe mine. O poliţistă bătrînă are urechi ascuţite. Poate că m-am vîrît prea mult, dar l-am mirosit eu că-i fost puşcăriaş şi m-am arătat îngrijorată că ia prea mult drog. E singurul chiriaş pe care-l am acum. Şi am eu un fel de a mă strecura pe lîngă uşa lui şi de a trage cu urechea cînd vorbeşte de unul singur. Mi-a fost deajuns ca să-l pot încolţi. Restul mi l-a spus singur. Vrea să-şi adune ajutoare.

M-am înclinat din nou în față.

— Unde-i Sype ?

Kathy Horne zîmbi și clătină din cap.

— Asta-i singurul lucru pe care nu vrea să-l spuie. Asta și ce nume poartă astăzi Sype. Dar se găsește pe undeva prin nord, în sau pe lîngă Olympia, Washington. Peeler l-a văzut pe acolo, și a aflat unde stă, dar zice că Sype nu l-a observat.

— Dar Peeler ce face aici ?

— Aici au pus gheara pe el cînd l-au trimis la Leavenworth. Nu știi că un pușcăriaș se întoarce întotdeauna să se uite la poteca pe care i-a alunecat piciorul. Dar acu nu mai are nici un prieten pe aici.

Am aprins încă o țigară și am mai tras o dușcă.

— Spui că Sype a ieșit de patru ani. Peeler a făcut douăzeci și șapte de luni. Cu ce s-a ocupat tot timpul de atunci încoace ?

Kathy Horne își deschise larg ochii de porțelan albastru, privindu-mă cu milă.

— Îți închipui cumva că nu mai există și altă închisoare unde să poată intra ?

— O.K. am răspuns. Crezi că o să stea de vorbă cu mine ? Bănuiesc că are nevoie de cineva care să discute cu cei de la Asigurări, în cazul cînd ar exista asemenea perle și Sype i le-ar pune în palmă. Este ?

Kathy Horne oftă.

— Da, o să stea de vorbă cu tine. Asta așteaptă. Se teme de ceva. N-ai vrea să te duci acuma la el, înainte de a-și lua porția de seară ?

— Desigur — dacă asta ți-e dorința.

Scoase din geantă o cheie plată și scrise apoi o adresă pe agenda mea. Se ridică încet în picioare.

— Sînt două apartamente lipite. Partea mea e separată. Între ele există o ușă despărțitoare, cu o cheie în broască, înspre apartamentul meu. Asta pentru cazul cînd n-o veni să-ți deschidă ușa de la intrare.

— O.K., am răspuns.

Am suflat fumul în tavan și m-am uitat la ea. S-a îndreptat spre ușă, s-a oprit, s-a întors. Și-a ațintit privirea în podea.

— Să ştii că nu pun mare bază pe povestea asta, îmi spuse. Poate că n-o să iasă nimic. Dar dacă aş putea avea şi eu o mie-două de dolari pentru Johnny, cînd or să-i dea drumul, poate că...

— Poate c-ai să-l aduci pe calea cea bună, i-am tăiat eu vorba. E un vis, Kathy. Totul nu-i decît un vis. Dar dacă nu e vis, atunci primeşti o treime dreaptă.

Îşi ţinu răsuflarea şi mă privi dilatîndu-şi ochii, pentru a-şi stăpîni lacrimile. Se îndreptă spre uşă, se opri şi se întoarse din nou.

— Nu-i vorba numai de asta, îmi spuse. Mai e şi nenorocitul ăla — Sype. A stat cincisprezece ani la răcoare. A plătit. A plătit cu vîrf şi îndesat pentru ele. Nu-ţi dă senzaţia că ce facem noi e meschinărie ?

Am scuturat din cap.

— El le-a furat, nu-i aşa ? A omorît un om. Din ce trăieşte ?

— Nevastă-sa are bani, răspunse Kathy Horne. El îşi omoară vremea cu peştişori de aur.

— Peştişori de aur ? Lua-l-ar dracii !

Kathy ieşi din cameră.

2

Ultima oară cînd am fost prin districtul Gray Lake am ajutat unui procuror districtual, Bernie Obis, să împuşte un gangster, Poke Andrews pe nume ! Dar asta s-a petrecut mai sus, pe coasta dealului, la considerabilă depărtare de lac. Locuinţa lui Kathy era situată ceva mai jos, în bucla pe care-o face strada înconjurînd pintenul dealului. Se ivea izolată şi cocoţată pe pantă, cu un zid coşcovit în faţă şi terenuri virane în spate.

Întrucît la origine fusese o locuinţă dublă, avea două uşi de intrare, cu două rînduri de scări. La una dintre uşi era un bilet prins de grătarul care acoperă vizorul : Sună 1432.

Mi-am parcat maşina şi am urcat aleea spre scările din dreapta, am trecut printre două răzoare de garoafe, am mai suit cîteva trepte, îndreptîndu-mă spre uşa cu biletul. Îmi

spuneam că aceea trebuie să fie locuința chiriașului. Am sunat. Cum n-a răspuns nimeni, m-am îndreptat spre ușa cealaltă. Nici aici nu-mi răspunse nimeni.

În timp ce așteptam, un Dodge-cupeu cenușiu scrîșni la curba străzii și o fată mărunțică și drăguță, în albastru, mă privi o secundă. Nu am observat cine mai era în mașină. N-am dat nici o atenție. Nu știam că era important. Am scos cheia dată de Kathy Horne și am pătruns într-o odaie cu geamurile închise, care mirosea a terebentină. O încăpere mobilată doar atît cît trebuie, cu perdele curate, și o rază domoală de soare care se cernea pe sub draperiile ușii din față. Am străbătut apoi o sufragerie mică, o bucătărie, un dormitor, care, evident, aparținea blondei Kathy, o cameră de baie, un alt dormitor mai în față, ce părea să fi fost transformat într-un fel de atelier de croitorie.

În această din urmă încăpere se afla ușa care dădea în cealaltă locuință.

Am descuiat-o, și am intrat parcă într-o oglindă. Toate camerele păreau reflectate aidoma, cu excepția mobilei. În odaia de zi din partea cealaltă se afla un pat dublu, care n-avea aerul să fi fost folosit.

M-am dus spre încăperile din spate, trecînd pe lîngă baie și am bătut în ușa închisă ce corespundea dormitorului ocupat de Kathy.

Nici un răspuns. Am apăsat clanța și am intrat. Omulețul întins pe pat era, probabil, Peeler Mardo. Primul lucru pe care l-am observat la el au fost picioarele ; deși era îmbrăcat în pantaloni și cămașă, picioarele-i erau desculțe și atîrnau peste marginea patului. Legate strîns cu o funie în jurul gleznelor.

Tălpile îi fuseseră arse de ajunseseră carne vie. În cameră, cu toate că geamul era deschis, plutea un miros de carne friptă. Ba și de lemn ars. Un fier de călcat electric, vîrît în priză, se afla încă pe masă. M-am dus și l-am deconectat.

M-am înapoiat în bucătărie la Kathy și am găsit în frigider o sticlă de o jumătate de Brooklin Scotch. Am tras cîteva înghițituri, am respirat adînc și un timp am rămas cu privirile pierdute spre locurile virane. În spatele casei se întindea o alee îngustă, pavată, cu cîteva trepte de lemn verde ce duceau în stradă.

M-am întors în camera lui Peeler Mardo. Pe un scaun

atîrna o haină cafenie vărgată cu dungi subțiri, roșii ; buzunarele erau întoarse cu căptușeala în afară, și conținutul lor împrăștiat pe jos.

Peeler Mardo purta pantalonii de la haină, și buzunarele pantalonilor erau de asemenea întoarse. Pe pat, lîngă dînsul, se găseau cîteva chei, niște mărunțiș, o batistă, și o cutie de metal, ca o pudrieră, din care se risipise o pulbere albă, strălucitoare. Cocaină.

Era un bărbat scund, nu mai înalt de 1,60, cu păr castaniu, rărit, și urechi mari. Ochii nu aveau o culoare definită. Erau pur și simplu ochi, larg deschiși și morți. Brațele-i erau smucite în lături și legate la încheietura mîinilor cu o funie care trecea pe sub pat.

Am cercetat dacă n-are răni provocate de glonț sau de cuțit, și n-am găsit nimic. Nici o altă urmă în afara tălpilor. Șocul spaimei sau o criză de inimă, sau amîndouă la un loc îi făcuseră figura. Era cald încă, iar călușul din gură era cald și umed.

Am șters bine toate obiectele pe care le atinsesem și, înainte de a părăsi casa, am privit un timp pe fereastra de la ușa de intrare folosită de Kathy.

Erau orele trei și jumătate cînd am pășit în holul de la „Mansion House" și m-am îndreptat spre ghișeul cu țigări din colț. M-am rezemat de tejgheaua de sticlă și am cerut un pachet de Camel.

Kathy Horne mi-a azvîrlit pachetul, mi-a strecurat restul în buzunarul de la piept și mi-a dăruit zîmbetul ei rezervat clienților.

— Ei, ce se-aude? Nu ți-a luat mult timp, îmi spuse aruncînd o privire piezișă spre un bețiv care se căznea să aprindă o țigară de foi cu o brichetă de tip vechi, cu cremene.

— E lată, i-am răspuns. Pregătește-ți sufletul.

Se întoarse repede și-i împinse bețivului, pe tejgheaua de sticlă, un plic cu chibrituri de carton. Omul bîjbîi după ele, scăpă pe jos și chibriturile și trabucul, le adună furios de pe podea și se îndepărtă uitîndu-se într-una peste umăr, de parcă aștepta pe cineva să-i tragă un picior în fund.

Kathy privi peste capul meu, cu ochi reci și pustii.

— Sînt pregătită, spuse.

— Pupi o jumătate întreagă din recompensă. Cu Peeler s-a zis. I-au venit de hac — chiar în patul lui.

Pleoapele i se zbătură. Două degete se zgîrciră pe sticlă, lîngă cotul meu. O linie albă i se ivi în jurul buzelor. Atîta tot.

— Ascultă-mă, i-am atras atenţia. Nu sufla o vorbă pînă nu termin. A murit din pricina şocului. Cineva i-a ars picioarele cu un fier ieftin de călcat. Nu al tău. Am cercetat. Aş spune că a murit repede şi nu a putut divulga mare lucru. Încă mai avea căluşul în gură. Îţi mărturisesc sincer, cînd m-am dus acolo eram convins că toate nu-s decît gogoşi. Acum nu mai sînt la fel de sigur. Dacă a dat drumul la ce ştia, ne-am ars, şi s-a zis şi cu Sype, afară doar dacă reuşesc să dau eu mai întîi de el. Amicii care au făcut-o n-au prea multe reţineri. Dacă însă n-a vorbit, atunci mai avem timp.

Întoarse capul şi-şi aţinti privirile pe uşa rulantă a holului. Pete albe i se lăţeau pe obraji.

— Ce trebuie să fac eu? întrebă cu răsuflarea tăiată.

Am deschis o cutie de trabucuri şi am vîrît cheia înăuntru. Degetele ei lungi o scoaseră fără greutate şi o ascunseră.

— Cînd te duci acasă, îl descoperi. Nu ştii absolut nimic. Nu pomeneşti nimic despre perle, nu pomeneşti nimic despre mine. Or să-i ia amprentele, or să vadă că are cazier şi or să-şi închipuie că-i vorba de-o răfuială.

Mi-am desfăcut pachetul de ţigări şi am aprins una, continuînd un moment s-o privesc pe Kathy. Nu se clintise.

— Crezi că poţi face faţă? am întrebat. Dacă nu, acuma-i momentul s-o spui.

— Te cred. Sprîncenele i se arcuiră. Arăt eu a ciripitoare?

— Te-ai măritat cu un escroc, i-am răspuns încruntat.

Obrajii i se aprinseră, ceea ce urmărisem şi eu.

— Nu-i escroc! E numai un imbecil fără leac. Şi nimeni nu şi-a schimbat părerea bună despre mine, nici măcar băieţii de la Direcţia generală.

— Foarte bine. Aşa te vreau. La urma urmei nu noi l-am omorît. Şi dacă am vorbi acum, poţi spune la revedere oricărei părţi din recompensă — dacă se va plăti vreodată vreuna.

— Să fie al naibii ăl care suflă, exclamă Kathy Horne cutezătoare. Oh, bietul nenorocit, şi aproape că hohoti în plîns.

Am bătut-o încetişor pe braţ, i-am rînjit cît de inimos am putut şi am ieşit din „Mansion House".

3

Birourile Companiei de Asigurări se aflau în imobilul Graas, unde ocupau trei cămăruțe lipsite de orice personalitate. Aveau suficientă mobilă ca să-și poată îngădui să apară neglijente și îmbîcsite cît le poftea inima.

Directorul general se numea Lutin, un om între două vîrste, chel, cu ochi calmi și degete îngrijite care mîngîiau o țigară de foi pestriță. Stătea în spatele unui birou masiv și bine șters de praf și se uita blajin la bărbia mea.

— Carmady, da? Am auzit de dumneata. Cu un deget mic strălucitor, îmi atinse cartea de vizită. Și ce dorești?

Mi-am învîrtit țigara între degete și mi-am coborît glasul:

— Vă amintiți de perlele Leander?

Îmi răspunse cu un zîmbet molcom, puțin plictisit.

— Ar fi greu să le uit. Au însemnat pentru Compania mea o pagubă de o sută cincizeci de mii de dolari. Eram pe vremea aceea un băgător de seamă june și plin de fumuri.

Am continuat:

— Eu am o idee. S-ar putea ca totul să fie un foc de paie. E probabil. Totuși m-aș încumeta să încerc. Recompensa de douăzeci și cinci de mii de dolari pe care o oferiți dumneavoastră stă încă în picioare?

Chicoti.

— Douăzeci de mii, Carmady. Diferența am cheltuit-o cu cercetările noastre. Îți pierzi timpul de pomană.

— E timpul meu. Deci douăzeci de mii. În ce măsură pot conta pe sprijin?

— Ce fel de sprijin?

— Îmi puteți da o scrisoare de recomandație pentru celelalte sucursale ale dumneavoastră? În cazul cînd ar trebui să plec în alte state. În cazul că aș avea nevoie de sprijinul organelor judiciare locale.

— Și în care stat anume pleci?

I-am zîmbit. Își ciocăni trabucul pe muchea unui platou și-mi întoarse zîmbetul. Dar nici unul dintre zîmbetele noastre nu era sincer.

— Fără scrisoare, îmi răspunse. La New York nu s-ar prinde. Avem și noi limitările noastre. Dar în rest, oricît

sprijin dorești — confidențial. Și cei douăzeci de mii, dacă-ți merge. Dar n-o să-ți meargă.

Mi-am aprins țigara și m-am lăsat pe speteaza scaunului, trimițînd fumul în tavan.

— Nu ? Și de ce mă rog ? Voi n-ați putut pune mîna pe bilele alea. Și totuși au existat, nu ?

— Te cred c-au existat. Și dacă mai există, nouă ne aparțin. Dar două sute de mii de dolari nu zac îngropați douăzeci de ani ca apoi să țîșnească deodată la suprafață.

— Foarte bine. O fac pe timpul meu.

Scutură scrumul trabucului și mă privi de sus în jos.

— Îmi place mutra dumitale, chiar dacă ești sărit, îmi spuse. Dar noi sîntem o organizație puternică. Dacă te filăm începînd din clipa asta ? Ce faci atunci ?

— Mă las păgubaș. Am să-mi dau seama dacă-s filat. Nu m-am născut ieri. Las totul baltă, declar la poliție ce știu, și mă duc acasă.

— Dar de ce să amesteci poliția ?

M-am aplecat din nou spre biroul lui.

— Pentru că, i-am răspuns răspicat, tipul care avea în mînă firul afacerii a fost omorît astăzi.

— O-o-oh !

Lutin își frecă nasul.

— Nu eu l-am omorît, am adăugat.

Urmă un răstimp de tăcere. După care Lutin reluă :

— Nu-ți trebuie nici un fel de scrisoare. Nici măcar n-ai s-o porți asupra dumitale. Și acum, după ce mi-ai spus asta, știi foarte bine că nu m-aș încumeta să-ți dau vreuna.

M-am ridicat în picioare, am rînjit, m-am îndreptat spre ușă. Se ridică și el, foarte grăbit, înconjură biroul în fugă și-mi puse pe braț o mînă mică, îngrijită.

— Ascultă, știu că ești țicnit, dar dacă găsești ceva, fă să ne parvină nouă, prin băieții noștri. Avem nevoie de reclamă.

— Dar din ce dracu-ți închipui că trăiesc eu ? am mîrîit.

— Douăzeci și cinci de mii.

— Parcă ziceai douăzeci.

— Douăzeci și cinci. Dar îți spun că ești țicnit. Sype n-a avut niciodată perlele. Dacă le-ar fi avut, ar fi căutat de multă vreme să ajungă la o înțelegere cu noi.

— O. K. Ați avut destul timp să vă faceți o părere.

Ne-am strîns mîinile, ne-am zîmbit ca doi băieți șmecheri care deși știu că nu duc pe nimeni, tot nu se lasă.

Cînd m-am întors la birou, era cinci fără un sfert. Am dat două pahărute pe gît, mi-am îndesat pipa și m-am așezat la discuție cu mintea mea. Telefonul începu să sune.

O voce de femeie întrebă :

— Carmady ?

Era o voce seacă, rigidă, rece. N-o cunoșteam.

— Da.

— N-ar strica să te duci să-l vezi pe Rush Madder. Îl cunoști ?

— Nu, am mințit. De ce să-l văd ?

La capătul firului se auzi un clinchet de rîs rece ca gheața.

— Din cauza unui individ cu dureri de picioare, răspunse vocea.

Se auzi țăcănitul receptorului. Am agățat și eu telefonul în furcă, am scăpărat un chibrit și am rămas cu ochii pironiți pe zid pînă cînd flacăra mi-a ars degetele.

Rush Madder era un șmecher de avocățel din Quorn Building. Un vînător de ambulanțe, un șperțar, un tîlhuitor de alibiuri, gata să se vîre în orice afacere putredă care i aducea un ban. Nu auzisem însă numele lui legat de vreo acțiune mai serioasă; ca de pildă arderea tălpilor unui om.

4

Pe Spring Street era forfota obișnuită la ora de închidere a birourilor. Taxiurile stopau lîngă bordura străzii, stenografele o porniseră spre casă cu cîteva minute mai devreme, tramvaiele se înșirau ciorchine și agenții de circulație împiedicau lumea să cotească legal la dreapta.

Quorn Building era un imobil cu fațada îngustă, de culoarea mustarului uscat, avînd la intrare o reclamă mare ce înfățișa o dantură falsă. Lista locatarilor cuprindea nume de dentiști care fac extracții fără dureri, nume de oameni care te învață cum să devii scriitor, nume fără nimic altceva, sau

numere fără nici un nume. Rush Madder, avocat, era la camera 619.

Am ieşit din cuşca bîţîită a unui lift deschis, am aruncat o privire spre o scuipătoare murdară de pe un covoraş de cauciuc murdar, am înaintat de-a lungul unui coridor care mirosea a mucuri de ţigară, şi am încercat clanţa de sub geamul mat al camerei cu numărul 619. Uşa era încuiată. Am bătut.

Pe geamul mat se proiectă o umbră şi uşa se deschise cu un scîrţîit. Mă aflam faţă-n faţă cu un om îndesat, cu bărbia moale şi rotundă, sprîncene groase şi negre, pielea unsuroasă şi o mustaţă tip Charlie Chan, care făcea ca mutra să-i apară şi mai grasă decît era.

Întinse spre mine două degete pătate de tutun.

— Ia te uită, bătrînul hingher în persoană. Ochiul care nu uită niciodată. Carmady e numele, dacă nu mă înşel.

Am intrat şi am aşteptat scîrţîitul de închidere a uşii. O încăpere fără covor, cu podeaua acoperită doar de un linoleum cafeniu, un birou plat şi altul acoperit cu un capac rulant, fiecare în cîte un colţ, un seif mare, verde, care părea la fel de rezistent ca o pungă cu delicatese, două fişiere, trei scaune, o debara zidită în perete, şi o chiuvetă în colţ, lîngă uşă.

— Ei, ei, ia loc, mă îndemnă Madder. Mă bucur să te văd. Se foi prin spatele biroului, aranjă o pernă cu căptuşeala plesnită şi se aşeză pe ea. Drăguţ din partea dumitale că ai trecut pe la mine. Interes de afaceri?

M-am aşezat, am luat o ţigară între dinţi şi l-am măsurat din priviri. N-am scos o vorbă. Urmăream cum îi ţîşnesc broboanele de sudoare. I se iviseră întîi în păr. Luă un creion şi începu să deseneze pe sugativă. Îşi ridică o clipă ochii fulgerîndu-mă cu o privire pătrunzătoare, apoi îi coborî din nou pe sugativă. După care, se adresă sugativei:

— Vreo idee, ceva? întrebă încet.

— În legătură cu ce?

Continuă să nu se uite la mine.

— În legătură cu vreo mică afacere pe care am putea-o întreprinde împreună. Să zicem, pietre preţioase.

— Cine era femeia? am întrebat.

— Cum? Care femeie?

Nu-şi clinti ochii.

— Aia care mi-a telefonat.

— Ți-a telefonat cineva ?

Am pus mîna pe telefonul lui, un aparat de tip vechi. Am ridicat receptorul și am început să formez foarte încet numărul Direcției Generale a Poliției. Eram sigur că știe numărul acela cum își știe pălăria.

Întinse mîna și apăsă furca în jos.

— Stai puțin, începu să se lamenteze. Prea te pripești. De ce chemi sticleții ?

I-am răspuns rostind cuvintele rar :

— Pentru că doresc să stea de vorbă cu dumneata. Deoarece dumneata cunoști o fată care știe ceva despre un om cu dureri de picioare.

— Și e nevoie s-o luăm pe calea asta ?

Gulerul îi devenise prea strîmt. Începu să-l smucească.

— În ceea ce mă privește, nu e nevoie. Dar dacă-ți închipui că am să stau aici, lăsîndu-te să-mi pui reflexele la încercare, atunci e nevoie.

— În regulă, răspunse-cu voce joasă. În regulă. Nu te înfuria.

— Atunci încetează să te mai joci de-a v-ați ascunselea cu mine, am mormăit. Vorbește normal. Dacă ai ceva pentru mine, probabil că-i o treabă prea murdară ca să mă tenteze. Totuși am să te ascult.

Dădu din cap. Acum se simțea la largul lui. Știa că mizez pe bluf. Scoase un vălătuc de fum albicios și-l privi cum plutește.

— În regulă, repetă cu voce domoală. Mai fac și eu pe prostul din cînd în cînd. Adevărul este că știm cum stau lucrurile. Carol te-a văzut intrînd în casă și apoi plecînd. Și n-ai chemat reprezentanții legii.

— Carol ?

— Carol Donovan. O prietenă a mea. Ea ți-a telefonat.

Am încuviințat dînd din cap.

— Spune mai departe.

Dar nu spuse nimic. Rămase nemișcat, privindu-mă fix.

Am rînjit, m-am aplecat puțin peste birou și i-am trîntit :

— Am să-ți spun eu ce te frămîntă : nu știi ce-am căutat acolo și, din moment ce-am fost, de ce n-am chemat poliția. La asta-i lesne de răspuns. Am socotit că e un secret.

— Stăm amîndoi și ne tragem de limbă, ripostă Madden cu acreală.

— Bine, am răspuns. Atunci hai să vorbim despre perle. Așa-ți convine ?

Ochii îi scînteiară. Voi să-și dea frîu liber curiozității, dar se reținu. Răspunse cu o voce joasă, rece :

— Carol a dat într-o noapte peste el, peste individul ăla. Un tip cam într-o ureche, îndopat cu cocaină, dar c-o idee bine înșurubată în țeastă. Vorbea despre perle, despre unu din nordul Canadei care le-a dosit acu nu știu cîți ani și le-ar mai avea încă. Numai că nu voia să spuie cine-i ăla sau unde-i. Făcea pe șmecherul cînd venea vorba de asta. Își ținea gura. N-aș putea spune de ce.

— Fiindcă simțea nevoia să-i ardeți picioarele, am răspuns.

Lui Madder îi tremurară buzele și o nouă boare de transpirație îi umezi părul.

— N-am făcut-o eu, răspunse cu glas sugrumat.

— Dumneata sau Carol, ce importanță are ? Tipul a murit. Pot s-o transforme în caz de omucidere. Dar n-ați aflat ce-ați vrut. De asta mă găsesc *eu* aici. Îți imaginezi că dețin unele informații pe care dumneata nu le-ai obținut. Scoate-ți asta din cap. Dacă eu aș fi știut destul, n-aș fi venit aici, și dacă dumneata ai fi știut destul, nu m-ai fi chemat. Pricepi ?

Rînji foarte încet, de parcă îl durea. Se mișcă în fotoliu, trase un sertar adînc dintr-o parte laterală a biroului, scoase o sticlă cafenie, frumos modelată, și două pahare vărgate. Murmură :

— Drumurile noastre se vor despărți. Rămînem numai dumneata și cu mine. Pe Carol o las naibii. Prea-i dură, Carmady. Am mai văzut eu femei dure, dar asta-i platoșă de oțel. Și cînd te uiți la ea, n-ai crede o mie de ani așa ceva, nu ?

— Am văzut-o ?

— Cred că da. Ea spune c-ai văzut-o.

— A, fata din Dodge.

Dădu din cap și umplu cu generozitate două pahare, apoi puse sticla la loc și se ridică în picioare.

— Apă ? În al meu pun.

— Nu. Dar de ce mă vîri pe mine alături de dumneata ? Nu cunosc date în plus față de cele pe care mi le-ai înșirat. Sau, oricum, prea puțin. În nici un caz atîta cît îți trebuie ca să faci asemenea planuri.

Mă privi pieziș, prin pahar.

— Eu știu unde se pot căpăta cincizeci de mii pentru perlele Leander, adică de două ori cît aștepți dumneata. Îți pot da toată suma pe care contezi, și să-mi păstrez partea mea. Dumneata ai fațada care-mi trebuie ca să pot lucra deschis. Vrei să-ți torn apă ?

— Nu vreau apă.

Se îndreptă spre chiuvetă, dădu drumul la robinet și se întoarse cu paharul pe jumătate plin. Se așează din nou, rînji, ridică paharul. Am băut.

5

Pînă acum făcusem numai patru greșeli. Prima, că mă amestecasem în toată povestea asta, fie chiar și din simpatie pentru Kathy Horne. A doua, că am continuat să mă amestec chiar și după ce am descoperit cadavrul lui Peeler Mardo. A treia, că-l lăsasem pe Rush Madder să înțeleagă că știa ce-i în mintea lui. A patra, și cea mai gravă, că acceptasem paharul de whisky.

Avusese un gust ciudat chiar cînd îl dădusem pe gît. Apoi a urmat momentul acela de acută luciditate cînd am știut, exact ca și cum aș fi văzut, că avocatul schimbase băutura lui cu una inofensivă, aflată în debaraua zidită în perete.

Am rămas o clipă nemișcat, cu paharul gol între degete, concentrîndu-mi forțele. Mutra lui Madder mi se lățea în fața ochilor, devenea tot mai confuză și mai vagă. În timp ce mă privea, un zîmbet gras îi juca pe sub mustața Charlie Chan.

Am vîrît mîna în buzunarul de la șold și am scos o batistă înmodată, bine burdușită. Se părea că Madder nu-i observase conținutul. Cel puțin nu se clinti, după primul reflex de a-și duce mîna la buzunarul interior al hainei.

M-am ridicat, am înaintat clătinîndu-mă ca un om beat și l-am pocnit drept în creștetul capului.

Gîfîi ca sufocat. Dădu să se ridice în picioare. I-am tras una în falcă. Se lăsă moale, mîna vîrîtă sub haină îi lunecă și răsturnă paharul aflat pe cristalul biroului. Am îndreptat paharul și am rămas nemișcat, trăgînd cu urechea, luptîndu-mă

cu un val de amorțeală care creștea în mine, stîrnindu-mi greață.

M-am îndreptat spre o ușă de comunicare și i-am încercat clanța. Încuiată. Începeam să mă împleticesc. Am tras un scaun de birou spre ușa de intrare și i-am proptit spetează sub clanță. M-am rezemat de ușă, respirînd cu greutate, scrîșnind din dinți, blestemîndu-mă singur. Am scos din buzunar o pereche de cătușe și m-am dus iar la Madder.

O fată foarte drăguță cu păr negru și ochi cenușii ieși din debara și întinse spre mine o țeavă de calibru 32. Purta un taior albastru foarte elegant croit. O pălărie ca o farfurioară răsturnată îi cădea pe frunte retezîndu-i-o drept. De o parte și de alta a borului străluceau bucle negre. Ochii îi erau cenușii ca ardezia, reci și totuși luminoși. Obrazul proaspăt, tînăr, delicat, dar tăios ca o daltă.

— În regulă, Carmady, întinde-te și dormi. Nu mai rezişti.

M-am împleticit spre ea fluturîndu-mi mica măciucă. Scutură din cap. Pe măsură ce se mișca, fața părea să i se lățească. Contururile i se pierdeau, tremurau. Revolverul pe care-l ținea în mînă putea fi orice de la un tunel pînă la o scobitoare.

— Nu fi idiot, Carmady, îmi spuse. Cîteva ore de somn pentru tine, cîteva ore de avans pentru noi. Nu mă face să trag. N-am să șovăi.

— Dracu să te ia, am mormăit. Cred că n-ai să șovăi.

— Clar ca lumina zilei. Sînt o femeie care știe ce vrea. E limpede. Așază-te.

Podeaua mă sălta și mă împingea în sus. Stăteam cu picioarele pe dușumea, dar parcă m-aș fi aflat pe o plută purtată de valuri furtunoase. Îmi concentram puterea în palme. Abia de mai simțeam podeaua. Mîinile îmi amorțiseră. Întregul corp mi-era amorțit.

Am încercat să o măsor din cap pînă în picioare.

— Ha-a ! Ucigașo ! am chicotit.

Îmi aruncă un rîs înghețat pe care abia de l-am mai auzit. Începuseră să-mi bubuie tobe în cap, bubuituri de tobe războinice venind dintr-o junglă îndepărtată. În fața ochilor îmi unduiau valuri de lumină, umbre negre șerpuiau și ceva foșnea ca vîntul printre frunze. Nu voiam să mă întind pe jos. M-am întins pe jos.

Vocea fetei veni de departe, o voce de spiriduș :

— Drumurile noastre se vor despărți, așa-i ? Nu-i plac metodele mele, așa-i ? Binecuvîntată fie inima lui nobilă și duioasă ! Avem noi grijă de el.

Foarte vag, de parc-aș fi plutit prin aer, am simțit o vibrație înfundată care putea fi o împușcătură. Speram că-l împușcase pe Madder, dar lucrurile nu s-au petrecut tocmai așa. Mă ajutase doar pe mine să-mi pierd cunoștința dîndu-mi în cap cu propria mea măciucă.

Cînd mi-am revenit, se înnoptase. Păcănea ceva deasupra casei, cu un zgomot sec. Prin fereastra deschisă din spatele biroului, o lumină galbenă împroșca zidul înalt al unei clădiri. Apoi se auzea din nou păcănitul și lumina pierea. O reclamă luminoasă pe acoperiș.

M-am ridicat de pe podea ca un om care se despotmolește din mîl vîscos. M-am îndreptat clătinînd-ma pînă la chiuvetă, mi-am stropit fața cu apă, mi-am pipăit creștetul capului și m-am cutremurat, apoi m-am dus, poticnindu-mă, spre ușă și am dibuit comutatorul.

Pe birou era un talmeș-balmeș de hîrtii risipite, capete de creion, plicuri, o sticlă goală, cafenie, de whisky, mucuri de țigară și scrum. Rămășițe din sertare golite în pripă. Nu mi-am pierdut vremea să le cercetez. Am ieșit din birou, am coborît în stradă cu liftul care se bîțîia, am intrat într-un bar și am luat un rachiu, apoi m-am urcat în mașina mea și m-am dus acasă.

Mi-am schimbat hainele, mi-am strins cîteva lucruri într-o valiză, am băut puțin whisky și am răspuns la telefon. Era aproape nouă și jumătate.

Kathy Horne întrebă :

— Așadar n-ai plecat încă. Speram să nu fi plecat.

— Ești singură ? am întrebat cu glas încă năclăit.

— Da, dar n-am fost. Ceasuri întregi mi-au mișunat sticleții în casă. S-au purtat cuviincios, cu considerație. Au presupus că-i vorba de vreo răfuială veche.

— Și probabil că telefonul e pus acum sub observație, am mîrîit. Și unde gîndeai că am plecat cu ?

— Ei, știi tu. Prietena ta mi-a spus.

— O fată mică, brunetă ? Foarte țepoasă ? O cheamă Carol Donovan ?

— Avea cartea ta de vizită. Cum, nu era...

— N-am nici o prietenă, am răspuns cu cu simplitate. Şi pun rămăşag că absolut întîmplător, fără să-ţi dai seama, ţi-a scăpat un nume de pe buze, numele unui oraş din nord. Nu-i aşa?

— D... d... da, recunoscu slab Kathy Horne.

Am prins avionul de noapte spre nord.

A fost o călătorie plăcută, cu excepţia faptului că aveam o durere în moalele capului şi că simţeam o sete nebună de apă la gheaţă.

6

Hotelul „Snoqualmie" din Olympia se găsea pe Capitol Way, peste drum de obişnuitul scuar al grupului de clădiri centrale. Am lăsat în urmă cafeneaua şi am pornit-o la vale, pe un dîmb, pînă am ajuns la ultima şi cea mai singuratică porţiune a Canalului Puget, cu apă scăzută şi puturoasă, mărginită de debarcadere scoase din uz. Pe chei, în faţă, erau îngrămădite stive de lemne de foc; cîţiva moşnegi tîndăleau printre ele, sau şedeau pe cutii, tragînd din pipă, cu capul rezemat de placarde pe care scria: „Lemne de foc şi surcele. Livrarea gratuită".

În spate se ridica un ţărm stîncos, teşit, pe care se căţărau uriaşii pini din nord, profilaţi pe un cer albastru-cenuşiu.

Doi dintre bătrîni se aşezaseră pe nişte cutii aflate doar la vreo şapte metri depărtare una de alta, dar nu se luau de loc în seamă. M-am apropiat de unul. Purta nădragi de catifea dungată şi ceva ce fusese cîndva o bluză impermeabilă, roşu cu negru. Pălaria de fetru era impregnată cu urmele de sudoare adunată în douăzeci de veri. Într-o mînă strîngea o pipă scurtă neagră, iar cu degetele jegoase ale celeilalte trăgea încet, precaut, extatic, de un fir de păr lung şi creţ, care-i ieşea din nas. Mi-am tras o cutie la marginea cheiului, m-am aşezat, mi-am umplut şi eu pipa, am aprins-o, am suflat un nor de fum şi, arătînd cu mîna spre apă, am spus:

— Nici n-ai crede că ăsta ajunge în Oceanul Pacific.

Se uită la mine. Nu a continuat:

- Canal mort, liniştit, stătut, ca şi orăşelul dumneavoastră. Îmi plac oraşele de felul ăsta.

Continuă şi moşul să se uite la mine.

— Pun rămăşag, am zis mai departe, că un om care a trăit în oraşul ăsta îi cunoaşte pe toţi de pe aici şi de prin împrejurimi.

Întrebă :

- Pe cît pui rămăşag ?

Am scos din buzunar un dolar de argint. Pe acolo mai aveau încă destulă valoare. Bătrînul îl privi, dădu din cap, şi deodată îşi smulse din nas firul lung de păr şi-l ţinu în lumină, ca să-l privească.

— Ai să pierzi, îmi răspunse.

Mi-am aşezat dolarul pe genunchi.

— Ştii pe cineva, prin jur, care se ocupă cu creşterea peştişorilor de aur ? am întrebat.

Se zgîi la dolar. Celălalt bătrîn din apropiere purta salopetă şi pantofi fără şireturi. Se holbă şi el la dolar. Amîndoi scuipară în aceeaşi secundă. Primul bătrîn întoarse capul şi zbieră cît îl ţinea gura :

— Ştii pe vreunu care creşte peşti de aur ?

Al doilea bătrîn sări de pe cutia lui, înşfăcă un topor mare, aşeză un buştean pe muche, trînti cu putere toporul în el şi-l despică în două bucăţi egale. Aruncă primului bătrîn o privire triumfătoare şi urlă :

— Nici eu nu-s ăla.

— E cam fudul de-o ureche, îmi explică primul.

Apoi se ridică încet şi se îndreptă spre o cabană clădită din scînduri vechi, de lungimi inegale. Intră înăuntru, trîntind uşa după el.

Al doilea bătrîn zvîrli toporul, scuipă cu obidă în direcţia uşii care se trîntise, şi pieri printre stivele de lemne.

Uşa colibei se deschise iar, şi omul cu bluza impermeabilă scoase capul afară.

— Culegător de crabi, asta-i tot, şi uşa se trînti din nou.

Mi-am vîrît dolarul în buzunar şi am pornit-o iar la deal. Mi-am zis că mi-ar lua prea mult timp pînă să le învăţ limbajul.

Capitol Way se întindea spre nord şi spre sud. Un tramvai verde şi amărît făcea naveta ducînd la un loc numit Tumwater. În depărtare se zăreau clădirile palatului administrativ.

Spre nord, strada trecea prin fața a două hoteluri, a cîtorva prăvălii, apoi se ramifica la dreapta și la stînga. Dacă luai în dreapta, te ducea la Tacoma și Seattle. În stînga, dădeai de un pod care ajungea în Peninsula Olympici.

Dincolo de această ramificație la dreapta și la stînga, strada devenea subit veche și părăginită, cu gropi în asfalt, un restaurant chinezesc, un cinematograf într-o baracă de scînduri, o dughcană de cămătar. O firmă care ieșea în afară, peste trotuarul murdar, indica: „Bar", și dedesubt, cu litere mici, de parcă nădăjduia că nimeni n-o să le vadă, era scris: „Biliard".

Am intrat, trecînd pe lîngă un raft cu reviste ținător colorate și pe lîngă o vitrină cu țigări de foi și muște. Pe stînga era o tejghea lungă de lemn, cîteva automate cu țigări, și o singură masă de biliard. Trei puști își făceau de lucru pe la automate, iar un bărbat înalt și slab, cu nas lung și bărbie retezată, juca biliard de unul singur, ținînd între buze un trabuc stins.

M-am cocoțat pe un scaun și un om cu ochi ageri și capul chel se ridică de pe un jilț de după tejghea, își șterse mîinile într-un șorț gros și cenușiu și-mi oferi la vedere un dinte de aur.

— O secărică, am cerut. Cunoști pe cineva care crește peștișori de aur?

— Da, a răspuns. Nu.

A turnat ceva pe după tejghea și mi-a împins un pahar din sticlă groasă.

— Șase pence.

Am mirosit lichidul, am strîmbat din nas.

— Cînd ai spus „da", te gîndeai la secărică?

Chelul ridică o sticlă mare cu o etichetă pe care scria ceva despre: „Cremă Distilată din Rachiu de Secară Garantată Vechime Cel Puțin Patru Luni".

— O.K., am zis. Văd că tocmai ți-a sosit în prăvălie.

Am subțiat-o cu puțină apă și am dat-o pe gît. La gust era întocmai ca o cultură de microbi de holeră. Am zvîrlit un sfert de dolar pe tejghea. Barmanul mi-a mai arătat un dinte de aur în cealaltă parte a gurii, a proptit de tejghea două mîini voinice și și-a îndreptat bărbia spre mine.

— Despre ce trăsnaie îndrugai? mă întrebă aproape cu amabilitate.

— Am sosit de curînd în oraș, am spus. Caut niște peștișori de aur ca să-i pun în vitrina principală a prăvăliei mele. Peștișori de aur.

Barmanul îmi răspunse rostind cuvintele foarte rar :

— Am eu mutră să cunosc pe unu cu pești de aur ?

Pălise puțin la față.

Omul cu nas lung care terminase de jucat cu el însuși o partidă de biliard, rezemă tacul, veni la tejghea, aproape de mine, și aruncă o monedă.

— Dă-mi ceva de băut pînă nu te duci să te pișii.

Barmanul își desprinse cu mare greutate mîinile de pe tejghea. M-am uitat să văd dacă degetele nu lăsaseră adîncituri în lemn. Combină un cocteil, îl amestecă puțin cu un pai, trase adînc aer în plămîni și-i dădu apoi drumul pe nări, mormăi ceva și se îndreptă spre o ușă pe care stătea scris „Toaletă".

Omul cu nas lung ridică paharul cu cocteil și se privi în oglinda pătată din spatele barului. Colțul din stînga gurii îi zvîcni scurt. Și pe acolo țîșni un fir de voce neclară, zicînd :

— Ce face Peeler ?

Mi-am împreunat degetul mare cu arătătorul, le-am dus la nas, le-am adulmecat și am scuturat din cap cu tristețe.

— Țintește sus, hai ?

— Da, am răspuns. Nu ți-am reținut numele.

— Spune-mi Soare-apune. Mă trag mereu tot mai spre apus. Crezi c-o să-și ție gura ?

— O să-și ție gura, am răspuns.

— Cum ți se spune ?

— Dodge Willis. El Paso.

— Ai luat cameră pe undeva ?

— Hotel.

Lăsă jos paharul gol.

— S-o-ntindem.

7

Am intrat în camera mea, ne-am instalat și am început să ne măsurăm unul pe celălalt pe deasupra a două pahare de scotch și bere de ghimber. Soare-apune mă cercetă cu ochii lui

apropiați și lipsiți de expresie, aruncîndu-mi din timp în timp căutături scurte, dar din ce în ce mai scormonitoare, și părînd apoi să le adune pe toate cap la cap.

Îmi sorbeam băutura și așteptam. În cele din urmă, mă întrebă cu vocea aceea care ieșea fără să miște buzele :

— Cum de n-a venit chiar Peeler ?

— Din același motiv pentru care n-a rămas aici, cînd a fost.

— Adică ?

— Dă-ți seama și singur.

Încuviință de parcă într-adevăr i-aș fi spus ceva cu cap și coadă.

Apoi :

— Cît e recompensa ?

— Douășcinci de mii.

— Rahat !

Soare-apune deveni emfatic, ba chiar violent.

M-am lăsat pe speteaza scaunului, am aprins o țigară, am suflat fumul înspre fereastra deschisă și m-am uitat cum îl prelua briza și-l destrăma.

— Ia ascultă, începu Soare-apune să se lamenteze. Eu nu te cunosc de la meciul de duminica trecută. Poate că ești sticlete. Nu știu nimic.

— De ce m-ai agățat ?

— Doar aveai cuvîntul de ordine, nu ?

Am plonjat cu ochii închiși. I-am rînjit cu gura pînă la urechi :

— Da. „Peștișorii de aur" era cuvîntul de ordine. Și barul era locul de întîlnire.

Totala lui lipsă de expresie mă făcu să înțeleg că o nimerisem. Era o baftă din aceea cum îți apar numai în vis, dar nici măcar în vis nu te pricepi cum să profiți de ele.

— Bun, care-i mișcarea următoare ? întrebă Soare-apune sugînd un cub de gheață scos din pahar și începînd să-l sfărîme în dinți.

Am rîs.

— O.K., Soare-apune. Îmi place că le prinzi din zbor. Dacă nu, am mai fi putut-o lungi săptămîni întregi cu întrebările. Hai să dăm cărțile pe față. Unde-i individul ?

Soare-apune strînse buzele, le umezi, le strînse din nou. Așeză cu un gest foarte lent paharul pe masă ; mîna dreaptă

îi atîrna moale pe coapsă. Am ştiut că săvîrşisem o greşeală, pentru că, de bună seamă, Peeler cunoştea exact unde-i individul. Aşadar ar fi trebuit să ştiu şi eu.

Nimic din glasul lui Soare-apune nu-mi dădu a înţelege că greşisem.

Mi se adresă furios :

— Vrei să spui că de ce nu dau cu cărţile pe faţă ca dumneata să te holbezi la ele ! Rahat !

— Aşa, atunci ce părere ai de asta ? am mîrîit. Peeler e mort.

O sprînceană şi un colţ de gură zvîcniră. Ochii îi deveniră şi mai lipsiţi de expresie, dacă e cu putinţă. Vocea îi sună hîrşîit, ca atunci cînd îţi treci degetul peste piele scorţoşată.

— Cum s-a întîmplat ?

— Nişte rivali de care voi doi habar n-aveaţi.

M-am lăsat pe spate şi am zîmbit.

Revolverul scînteie în lumina soarelui cu un licăr blînd, metalic. Nici nu-mi dădeam seama de unde răsărise. Dar ţeava era rotundă, neagră şi goală şi privea către mine.

— Nu ţi-ai găsit omul potrivit să-l duci cu muia, spuse Soare-apune cu o voce moartă. Nu-s eu fraierul pe care să se bizuie şnapanii.

Mi-am încrucişat braţele, atent ca mîna dreaptă să fie pe deasupra, la vedere.

— Aşa ar fi, dacă te-aş duce. Dar nu te duc. Peeler a avut de-a face cu o fată care l-a tras de limbă — pînă la un anumit punct. Nu i-a spus însă adresa bătrînului. Aşa că fata şi cu asociatul ei s-au dus să-i facă o vizită lui Peeler acasă. I-au ars tălpile c-un fier de călcat. A murit din cauza şocului.

Soare-apune nu părea impresionat.

— Mai am încă destul loc gol în urechi, îmi spuse.

— Şi eu la fel, am mîrîit, prefăcîndu-mă brusc mînios. De la dumneata ce dracu altceva am scos pînă acum decît că-l cunoşti pe Peeler ?

Răsuci revolverul pe degetul arătător şi-l privi în timp ce se învîrtea.

— Bătrînu Sype e la Westport, mă anunţă cu o voce indiferentă. Asta îţi spune ceva ?

— Da. Are bilele ?

— De unde dracu vrei să ştiu ?

Încetă să mai rotească revolverul şi-l aşează pe coapsă. Ţeava nu mă mai ţintea.

— Şi unde-s rivalii ăia de care zişeşi ?

— Sper să-i fi lăsat în urmă. Dar n-aş pune mîna-n foc. Pot să-mi cobor braţele şi să-mi torn un pahar ?

— Da, vezi-ţi de treabă. Şi dumneata cum ai picat în afacerea asta ?

— Peeler locuia la soţia unui prieten al meu care-i la gherlă. O fată cumsecade, pe care te poţi bizui. Peeler a vorbit cu ea şi ea a vorbit cu mine — pe urmă.

— După omor ? Dumneata cu cîţi te împarţi ? Eu iau jumătate, asta-i stabilit.

Am dat pe gît băutura şi am împins în lături paharul gol.

— Stabilit, pe dracu !

Revolverul se înălţă cu cîţiva centimetri, apoi coborî din nou.

— Cîţi sînt cu totul ? întrebă.

— Acum că Peeler a murit, sîntem trei. Dacă-i putem ţine departe pe ceilalţi.

— Arzătorii de tălpi ? Nici o grijă. Cum arată ?

— Tipul, Rush Madder, o puşlama de avocăţel din sud, cincizeci de ani, gras, mustaţă pe oală, păr negru rărit în creştet, un metru şaptezeci, optzeci de kilograme, cam slab de înger. Fata, Carol Donovan, păr negru, lung, ochi cenuşii, frumuşică, trăsături fine, douăşcinci-douăşopt de ani, un metru cincizeci şi cinci, cincizeci de kilograme, ultima oară a fost văzută îmbrăcată în albastru. Nu prea ştie de glumă. Aliaj dur ca oţelul.

Soare-apune dădu din cap cu indiferenţă, şi-şi aşeză revolverul deoparte.

— Las' c-o muiem noi dacă-şi vîră nasul. Am o rablă acasă. Hai să luăm drumul spre Westport şi să vedem despre ce-i vorba. Dumneata ai să-i tragi povestea cu peştişorii de aur. Se zice că-i complet ţăcănit după peşti. Eu rămîn la adăpost. E prea rafinat pentru mine. Eu put a hazna.

— Grozav ! am răspuns vesel. Toată viaţa m-am dat în vînt după peşti.

Soare-apune întinse mîna după sticlă, îşi turnă două degete de scotch şi puse sticla la loc. Se ridică în picioare, îşi smuci gulerul îndreptîndu-şi-l, şi, atît cît îi stătu în putere, îşi împinse în afară falca fără de bărbie.

— N-o lua prea uşor, băiete. O să fie o chestie tare. În primul rînd înseamnă să ne înfundăm în inima pădurii, şi-apoi o să se lase şi cu niscaiva oase rupte. O să cam fie un fel de jaf.

— E-n regulă. Doar îi avem în spate pe cei de la Asigurări.

Soare-apune îşi trase în jos colţurile vestei şi se scărpină la ceafă. Mi-am pus pălăria pe cap, am încuiat sticla de scotch în valiza de lîngă scaunul pe care şezusem, m-am îndreptat spre fereastră şi am închis-o.

Am pornit spre ieşire. Tocmai cînd am pus mîna pe clanţă, bătăi puternice răsunară în uşă. I-am făcut semn lui Soare-apune să se lipească de zid. M-am uitat o clipă la uşă şi apoi am deschis-o.

Cele două ţevi de revolver apărură la acelaşi nivel — una mică de calibru 32, una mare, „Smith and Wesson". Cum nu putură pătrunde amîndoi o dată pe uşă, fata intră prima.

— E-n regulă, zmeule ! Mîinile sus.

8

M-am retras încet în cameră, mergînd de-a-ndăratelea. Cei doi vizitatori înaintau spre mine. M-am împiedicat de valiză, am căzut pe spate şi cu un geamăt m-am răsucit pe o parte.

Soare-apune spuse cu indiferenţă :

— Ăştia-s pungaşii ăia ? Binişor !

Simultan, două capete se întoarseră spre el încetînd să se mai aplece asupră-mi, aşa încît am putut să-mi scot arma şi s-o pun lîngă mine. Continuam să gem.

Urmă o tăcere. N-am auzit vreun revolver descărcîndu-se. Uşa camerei era încă larg deschisă, iar Soare-apune rămăsese lipit de perete, mai mult sau mai puţin ascuns de uşă. Fata rosti printre dinţi :

— Rush, ţine-l pe gabor sub armă — şi închide uşa. Slăbănogul nu poate să tragă aici. Nimeni nu poate trage.

Apoi, într-o şoaptă pe care abia am deslușit-o, adăugă: Trînteşte-o!

Rush Madder se îndreptă de-a-ndăratelea spre uşă, clătinîndu-se şi ţintind spre mine revolverul „Smith and Wesson". Era cu spatele la Soare-apune şi gîndul acesta făcea să i se învîrtească ochii în cap. Aş fi putut trage în el cu destulă uşurinţă, dar nu ăsta era jocul. Soare-apune stătea cu picioarele răscrăcărate şi cu limba afară. Ceva ce putea fi luat drept zîmbet îi încreţea pleoapele turtite. Se uita fix la faţă şi faţa îl fixa pe el. Revolverele lor se fixau unul pe celălalt.

Rush Madder ajunse la zid, dibui cu mîna, apucă mucheia uşii şi-i făcu vînt cu putere. Ştiam precis ce se va petrece. În clipa cînd se va auzi bufnitura uşii trîntite, ţeava de calibru 32 se va descărca. Dacă zgomotele se vor produce exact în aceeaşi secundă, nimeni n-o să-şi dea seama. Explozia va fi acoperită de bufnitura uşii.

M-am întins, am apucat-o pe Carol Donovan de încheietura mîinii şi am smucit-o cu forţă. Uşa s-a trîntit cu zgomot. În aceeaşi clipă, revolverul s-a descărcat şi glonţul a ciobit tavanul.

Carol se răsuci brusc spre mine izbind din picior. Cu firul lui de voce tărăgănată, dar într-un fel pătrunzătoare, Soare-apune grăi:

— Dacă-i asta, atunci asta-i. Hai să mergem!

Piedica se lăsă cu un ţăcănit pe Coltul lui.

Ceva din vocea lui Soare-apune o domoli pe Carol Donovan. Se destinse, lăsă în jos revolverul şi se îndepărtă de mine aruncîndu-mi peste umăr o privire sinistră. Madder răsuci cheia în broască şi se rezemă de uşă, respirînd zgomotos. Pălăria îi lunecase pe o ureche şi de sub bor apăreau capetele a două fîşii de leucoplast.

Toată lumea rămase pe loc, în timp ce gîndurile mi se perindau prin minte. Afară, în hol, nu se auzea nici un zgomot de paşi, nici un fel de alarmă. M-am opintit în genunchi, mi-am camuflat arma, apoi m-am sculat în picioare şi m-am dus la fereastră. Pe trotuar nu se vedea nimeni care să se uite în sus, la etajele hotelului „Snoqualmie".

M-am aşezat pe pervazul lat, de modă veche, al ferestrei; făceam o mutră stînjenită, de parcă mi-ar fi spus popa o vorbă de dojană.

— Deşteptul ăsta-i partenerul tău? se repezi fata-n mine.

N-am răspuns nimic. Faţa i se îmbujoră uşor şi ochii-i aruncară scîntei. Madder întinse o mînă şi începu să se agite:

— Ascultă, Carol, ascultă-mă ce-ţi spun. Nu în felul ăsta...

— Tacă-ţi gura!

— Da, răspunse Madder cu o voce mieroasă. Da, sigur.

Pentru a treia sau a patra oară Soare-apune o măsură pe fată din priviri. Mîna care ţinea revolverul i se rezema uşor de şold şi întreaga lui atitudine trăda destindere. Speram însă că după ce-l văzuse cu arma în mînă, fata ştia ce-i poate pielea.

Soare-apune rosti rar:

— Am auzit de voi doi. Care-i oferta voastră? Nici n-aş sta de vorbă, numai că nu-mi trebuie mie proces pentru omor prin împuşcare.

Fata răspunse:

— E destul pentru patru.

Madder încuviinţă scuturînd cu vigoare din cap, şi aproape că reuşi să schiţeze un zîmbet.

Soare-apune îmi aruncă o privire. Am dat din cap.

— Patru... fie, oftă el. Şi cu asta, basta. Mergem acasă la mine să ne gargarisim. Nu-mi place aici.

— Trebuie să arătăm cît mai firesc, spuse fata cu o voce ostilă.

— Să omorîm cît mai firesc, răspunse tărăgănat Soare-apune. Am avut eu de-a face cu mulţi. De asta mergem să stăm de vorbă. Nu trebuie să facem acolo o întrecere de tir.

Carol Donovan scoase de sub braţul stîng o pungă de antilopă şi vîrî înăuntru revolverul de calibru 32. Zîmbi. Era drăguţă cînd zîmbea.

— Eu mi-am depus miza, anunţă ea calm. Primesc să joc. Unde-i casa?

— Water Street. Mergem c-un taxi.

— Ia-o înainte, vitejie!

Am părăsit camera, am coborît cu liftul şi am străbătut — ca patru buni amici — holul înţesat cu coarne de cerb, păsări împăiate şi flori de cîmp presate sub geamuri de sticlă.

Taxiul o luă pe Capitol Way, trecu de scuar, trecu de un bloc mare roşu, prea mare pentru oraş atunci cînd nu aveau loc întrunirile Consiliului legislativ. Lăsarăm în urmă palatul

Congresului şi monumentalele porţi închise ale reşedinţei guvernatorului.

Trotuarele erau străjuite de stejari. Pe după zidurile ce împrejmuiau grădinile, se zăreau cîteva clădiri mai somptuoase. Taxiul trecu în zbor pe lîngă acestea şi vină pe un drum ce ducea spre extremitatea canalului. Peste puţin, într-un luminiş strîmt, înghesuit între nişte arbori înalţi, se ivi o casă. În depărtare, pe după trunchiurile arborilor, sclipea apa. Casa avea o verandă acoperită şi o mică pajişte în faţă, cotropită de bălării şi de lăstăriş crescut în voie. La capătul unei alei neîngrijite, se găsea un şopron sub care se cuibărea un autoturism de tip antic.

Am coborît şi am plătit şoferului. Toţi patru am aşteptat grijulii să dispară taxiul. După care, Soare-apune ni se adresă :

— Locuinţa mea e la etaj. Jos stă o profesoară. Nu-i acasă. Hai să mergem să ne gargarisim.

Am străbătut pajiştea pînă la verandă ; Soare-apune deschise o uşă şi ne arătă nişte scări înguste.

— Doamnele au întîietate. Ia-o înainte, frumuseţe. În oraşul ăsta nimeni nu încuie uşa.

Fata-i aruncă o privire de gheaţă, trecu pe lîngă el şi începu să urce. Am urmat-o, Madder venind după mine, şi Soare-apune la urmă.

9

Unica încăpere care ocupa cea mai mare parte a etajului era întunecoasă din pricina copacilor, avea o lucarnă, un pat încăpător adăpostit sub clina tavanului mansardat, o masă, cîteva scaune de răchită, un aparat mic de radio şi o sobă rotundă, neagră, plantată în mijlocul camerei. Soare-apune se strecură într-o chicinetă şi ieşi de acolo cu o sticlă pătrată şi cîteva pahare. Umplu paharele, ridică unul şi le lăsă pe celelalte pe masă.

Ne-am luat băuturile şi ne-am aşezat.

Soare-apune îşi goli paharul dintr-o înghiţitură, se îndoi ca să-l aşeze pe podea şi se ridică ţinînd Coltul în mînă.

În tăcerea de moarte care se lăsă brusc, auzeam gîfîitul lui Madder. Gura fetei zvîcni de parcă era gata să izbucnească în rîs. Apoi se aplecă în față, ținîndu-și în mîna stîngă paharul așezat peste poșetă. Buzele lui Soare-apune se strînseră încetul cu încetul pînă ajunseră să alcătuiască o linie subțire, perfect dreaptă. Rosti incet și cu grijă :

— Arzători de picioare, ha ? I-ați fript picioarele asociatului meu, ha ?

Madder se înecă, dădu să-și agite mîinile grăsune. Coltul se îndreptă spre el. Își puse palmele pe genunchi încleștîndu-i cu degetele.

— Și fraieri pe deasupra, continuă Soare-apune cu o voce sleită. Îi prăjești unui om picioarele ca să-l faci să cînte și pe urmă dai buzna în salonul unuia din partenerii lui. Nu prea sînteți duși pe la biserică.

— B-b-bine. C-c-care-i p-prețul ? întrebă Madder cu voce zgîlțîită.

Fata zîmbi vag, dar nu scoase o vorbă. Soare-apune rînji.

— O funie, răspunse moale. O funie cu noduri zdravene și bine udată. Pe urmă eu cu amicul ăsta al meu ne ducem să prindem fluturi — sau perle dacă vreți — și pe urmă, cînd ne întoarcem... se opri din vorbă și își duse palma stîngă la grumaz. Ce zici de ideea asta ? întrebă uitîndu-se la mine.

— Bine, dar nu mai face atîta tărăboi, am răspuns. Unde ți-e funia ?

— În birou, spuse Soare-apune indicînd cu o ureche către colțul odăii.

Am pornit într-acolo, cu spinarea lipită de zid. Madder scoase un scîncet slab, ochii i se rotiră în orbite și căzu leșinat cu fața-n jos.

Asta-l zăpăci pe Soare-apune. Nu se așteptase la o figură atît de stupidă. Mîna lui dreaptă coborî cu o smucitură, pînă cînd țeava revolverului ajunse să țintească spatele lui Madder.

Mîna fetei dibui pe sub poșeta care se înălță cu cîțiva centimetri. Pistolul ascuns acolo, într-o despărțitură secretă — pistolul pe care Soare-apune îl credea în interiorul poșetei — își scuipă glonțul într-o clipită.

Soare-apune tuși. Coltul său bubui și o bucată de lemn se desprinse din spătarul scaunului pe care șezuse Madder.

Soare-apune scăpă pistolul din mînă, își lăsă bărbia în piept și încercă să-și ridice privirea în tavan. Picioarele lungi îi lu-

necară înainte și podeaua hîrșîi sub călcîiele lui. Rămase așa, inert, cu bărbia în piept și ochii în tavan. Mort pe vecie.

Dintr-o lovitură de picior, am făcut să zboare scaunul de sub domnișoara Donovan, care se răsturnă pe o parte, într-un vîrtej de picioare în ciorapi de mătase. Pălăria i se strîmbă. Scoase un chelălăit. Mi-am pus piciorul pe mîna ei, apoi, retrăgîndu-mi-l brusc, am făcut să-i zboare revolverul în celălalt capăt al mansardei. Poșeta luă același drum — împreună cu pistolul aflat în ea. Începu să țipe.

— Scoală-te ! am mîrîit.

Se ridică încet, depărtîndu-se de mine de-a-ndaratelea, cu o privire sălbatică în ochi și mușcîndu-și buza, o fetișcană păcătoasă, aflată la ananghie. Continuă să se retragă pînă ajunse la perete. Ochii îi scăpărau pe fața albă ca varul.

Am privit în jos spre Madder și m-am îndreptat spre o ușă închisă. Camera de baie. Am răsucit cheia și i-am poruncit fetei printr-un gest :

— Înăuntru !

Străbătu podeaua călcînd țeapăn și trecu prin fața mea aproape atingîndu-mă.

— Gabore, ascultă aici un minut...

Am împins-o înăuntru, am trîntit ușa în urma ei și am întors cheia în broască. Dacă avea chef să sară pe fereastră, cu n-o opream. Văzusem de jos la ce înălțime erau ferestrele. M-am apropiat apoi de Soare-apune, am bîjbîit cu mîna pînă am simțit într-un buzunar umflătura tare a legăturii de chei înșirate pe o verigă, și le-am scos afară fără să urnesc cîtuși de puțin cadavrul de pe scaun. N-am mai căutat nimic altceva.

Pe verigă erau și chei de mașină. M-am uitat din nou la Madder și am observat că degetele îi erau livide ca zăpada. Am coborît scările strîmte și întunecoase, am ieșit din verandă, am dat ocol casei și m-am suit în mașina veche de sub șopron. Una dintre chei se potrivise în siguranța portierei.

Mașina demară cu o zgîlțîitură și am dat îndărăt pe aleea murdară pînă am ajuns la bordura trotuarului. Din casă nu se vedea și nu se auzea nici o mișcare. Pinii înalți din fața și din spatele clădirii își legănau apatic cununile și o lumină solară crudă și rece licărea intermitent, o dată cu mlădierea ramurilor. Am coborît iar pe Capitol Way și am luat-o în jos cu maximum de viteză la care mă încumetam, am trecut de scuar și de

hotelul „Snoqualmie" și am traversat podul spre ocean și spre Westport.

O oră de viteză maximă prin zona de păduri subțiate în urma defrișărilor, întreruptă numai de trei opriri pentru apă și punctată de tusea continuă a motorului, mă aduse în punctul de unde începeam să deslușesc zgomotul valurilor. Șoseaua lată, albicioasă, traversată la mijloc de o dungă galbenă care-o împărțea în două culoare, șerpui ocolind coasta unui deal, un mănunchi de case mici în lumina irizată a oceanului și drumul se bifurcă. În stînga, un indicator marca : Westport – 9 mile, iar clădirile rămîneau de partea dreaptă. Drumul ducea peste un pod de bîrne măcinate și se înfunda într-o regiune cu livezi de meri cu trunchiuri contorsionate de vîntoase.

Peste alte douăzeci de minute intram în Westport, o limbă de pămînt nisipos, cu case de lemn răzlețe, presărate pe movilițele de dincolo de plajă. Istmul trimitea în mare un dig lung și îngust, la capătul căruia zăcea un ciorchine de bărci cu cîte un singur catarg de care fluturau și se izbeau pînzele pe jumătate lăsate. Mai încolo, un canal marcat de geamandure, după care se întindea o fîșie lungă, neregulată, de apă gălbuie, tulbure din pricina unui banc de nisip ascuns vederii.

Dincolo de bancul de nisip, Pacificul se pregătea să scalde Japonia. Era punctul cel mai avansat al coastei, extremitatea vestică cea mai îndepărtată de pe care te mai puteai considera încă pe țărmul Statelor Unite. Un loc strașnic ales pentru un fost pușcăriaș ca să se ascundă cu două perle ale altuia, mari cît cartofii noi – cu condiția să n-aibă dușmani.

Am oprit mașina în fața unei vilișoare cu o firmă în curte : „Servim prînzul, ceaiul și cina". Un omuleț pistruiat, cu o mutră de iepure, gonea două orătănii negre agitînd o greblă. Păsările păreau să se rățoiască la el, indignate.

Cînd motorul mașinii lui Soare-apune izbucni într-un acces final de tuse, omul întoarse capul.

Am coborît, am deschis portița și am arătat către firmă :

– Gata prînzul ?

Zvîrli cu grebla în păsări, își șterse mîinile de pantaloni și privi firma chiorîș.

– Nevastă-mea a născocit asta, îmi mărturisi cu o voce pițigăiată, șagalnică. De fapt, nu-nseamnă decît ouă cu șuncă.

– Ouă cu șuncă nu-mi strică la stomac, am răspuns.

Am intrat în casă. Trei măsuțe acoperite cu muşama imprimată, nişte cromolitografii pe perete, iar pe cămin, într-o sticlă, o corabie cu toate pînzele sus. Mi-am aşezat. Gazda ieşi pe o uşă batantă, cineva zbieră ceva la el, iar dinspre bucătărie se auzi un sfîrîit de grăsime încinsă. Patronul reveni, se întinse peste umărul meu şi aşternu pe muşama o faţă de masă de hîrtie şi nişte tacîmuri.

— E prea devreme pentru un rachiu de mere, nu-i aşa? murmură.

I-am asigurat că părerea lui era cu totul greşită. Ieşi din nou şi se întoarse cu pahare şi un sfert dintr-un lichid chihlimbariu, cristalin. Se aşeză cu mine la masă şi turnă. În bucătărie, pe deasupra sfîrîitului, se înălţa o voce plină, baritonală, care cînta „Chloe". Am ciocnit paharele, am băut şi am aşteptat să ni se împrăştie căldura prin măduva spinării, în jos.

— Nu eşti de prin partea locului, nu? întrebă omuleţul.

I-am contrazis.

— Poate de prin Seattle? Ai nişte ţoale de soi pe dumneata.

— Seattle, am încuviinţat.

— Nu prea ne calcă străinii pe aici, adăugă privind la urechea mea stîngă. Unde să se ducă? Ei, altceva era înainte de abrogare... îşi curmă vorba şi-şi mută sfredelul privirii de ciocănitoare la urechea mea dreaptă.

— A, înainte de abrogare, am spus schiţînd un gest larg, şi am băut ca omul care ştie despre ce-i vorba.

Se aplecă peste masă şi-mi şuflă în bărbie:

- Ce mai, puteai să încarci orice magazie de peşte de pe chei. Marfa intra pe sub încărcăturile de crabi şi de stridii. Ce mai, Westportul puţea de marfă, nu alta. Ajunseseră copiii să se joace cu lăditele de scotch. În oraşul ăsta nu era maşina să doarmă în garaj, domnule. Garajele erau pline ochi de whisky canadian. Ce mai, aveau un cuter care făcea de pază pe coastă, supraveghind descărcarea vapoarelor o dată pe săptămînă. Vinerea. Întotdeauna în aceeaşi zi.

Îmi făcu cu ochiul.

Am aprins o ţigară, iar sfîrîitul şi interpretarea baritonală a lui „Chloe" continuară în bucătărie.

— Fir-ar al naibii, dumneata nu cred să te ocupi cu spirtoasele, îmi spuse.

— Nu, pe naiba. Eu cumpăr culturi de peștișori de aur.
— O.K., făcu îmbufnat.

Am turnat încă un rînd din rachiul de mere.

— Asta mi-o treci mie în socoteală, am spus. Și mai iau încă două sticle cu mine.

Se lumină la față.

— Cum ai spus că te cheamă ?

— Carmady. Crezi că te duc cu peștii de aur. Să știi că-s serios.

— Fir-ar al naibii, doar nu poți scoate o pîine din fleacușteţele alea, nu ?

I-am ridicat în fața ochilor mîneca hainei.

— Ai zis că-s toale de soi. Te asigur că poți scoate o pîine din cultura speciilor decorative. Numai să ai mereu specimene noi, tipuri noi. Am fost informat că se află pe aici pe undeva un bătrîn care are o adevărată colecție. Poate că s-ar învoi să vîndă. Unele soiuri le-a scos chiar el.

Am turnat încă un rînd din rachiul de mere. O femeie voinică, mustăcioasă, împinse cu piciorul ușa batantă și strigă :

— Ia de-aici ouăle cu șuncă !

Gazda mea se grăbi într-acolo și se întoarse cu bucatele. Am mîncat. Mă cercetă cu de-amănuntul. După un timp, își plesni deodată pe sub masă picioarele slăbănoage.

— Bătrînul Wallace, chicoti. Desigur, pe bătrînul Wallace vrei să-l vezi. Fir-ar al naibii, nu prea-l cunoaștem bine pe aici. Se ține deoparte.

Se sui pe scaun și arătă în depărtare către un deal care se zărea prin perdelele străvezii. Pe creasta dealului, strălucea în soare o căsuță galbenă cu alb.

— Acolo locuiește, fir-ar al naibii. Are o herghelie de pești. Pești de aur, ha ? Fir-ar al naibii, ai fi putut să mă dărîmi c-o scobitoare.

Obținusem de la omuleț tot ce mă interesa. Mi-am înfulecat mîncarea, am plătit pentru ea și pentru trei litre de rachiu de mere a cîte un dolar fiecare, am dat mîna cu patronul și m-am întors la mașină.

Nu părea să fie pricină de grabă. Rush Madder avea să-și revină din leșin și s-o elibereze pe fată. Dar ei habar n-aveau de Westport. Soare-apune nu pomenise acest nume în prezența

lor. Cînd sosiseră în Olympia, nu ştiuseră nimic, altfel s-ar fi dus direct acolo. Şi dacă ar fi tras cu urechea la uşa camerei mele de hotel, atunci ar fi ştiut că nu eram singur. Din felul cum acţionaseră cînd au năvălit la mine, nu s-ar fi spus că ştiau.

Aşadar, aveam timp berechet. Am luat-o pe jos pe chei şi l-am examinat cu atenţie. Arăta bine utilat. Pe margine se înşirau magazii de peşte, cîteva spelunci, un tripou pentru pescari, o sală de biliard, o galerie cu diverse automate, barăci cu diascoape prin care te uitai la poze obscene. Peştişorii de momeală se zbăteau şi se zvîrcoleau în bazine mari de lemn cufundate în apă de-a lungul ţăruşilor. Pe chei se învîrteau cîteva haimanale cu mutre prevestitoare de rău pentru cine şi-ar fi căutat beleaua cu ei. N-am văzut în jur nici un reprezentant al legii.

Am luat-o înapoi, urcînd dealul spre căsuţa galbenă cu alb. Era foarte singuratică, la considerabilă depărtare de cea mai apropiată aşezare. Avea în faţă răzoare cu flori, o pajişte verde, îngrijită, o grădină stîncoasă. O femeie într-o rochie imprimată cafeniu cu alb, stropea insecticid cu o pompă. Mi-am oprit rabla, am coborît, mi-am scos pălăria.

— Aici locuieşte domnul Wallace?

Femeia avea o faţă frumoasă, liniştită, hotărîtă. Dădu din cap.

— Doriţi să-l vedeţi?

Avea şi o voce liniştită, fermă, cu accent corect.

Nu prea suna ca vocea nevestei unui jefuitor de trenuri.

I-am comunicat numele meu, i-am spus că auzisem jos, în oraş, despre peştii lor. Mă interesau peştişorii de aur, decorativi. Lăsă din mînă pompa cu insecticid şi intră în casă. Albine îmi zumzăiau în jurul capului, albine mari, păroase, rezistente la briza rece a mării. Departe, ca un fundal de muzică, se auzeau valurile spărgîndu-se de ţărmul nisipos. Strălucirea soarelui nordic mi se părea pustiită de căldură, nu dogorea văpaie în inima ei.

Femeia ieşi din casă şi lăsă uşa deschisă.

— E sus, îmi spuse, dacă doriţi să urcaţi.

Am trecut pe lîngă două balansoare rustice şi am intrat în casa omului care furase perlele Leander.

De jur împrejur, încăperea mare era plină cu bazine de peşti, aşezate pe două rînduri de rafturi consolidate, bazine spaţioase, prelungi, cu rame de metal, unele primind lumina de la un bec dinafară, altele cu lumini interioare. Ierburi de mare se împleteau la nimereală în ghirlande pe după sticla pătată de alge, iar apa avea o transparenţă verzuie spectrală, prin care săgetau peşti de toate culorile curcubeului.

Erau peştişori lunguieţi şi mlădioşi, ca nişte suliţe de aur, peşti japonezi cu coada înfăşurată în voaluri, trăgînd după ei fantastice trene, peşti cu raze X, transparenţi de parcă erau din sticlă colorată, peştişori minusculi, lungi numai de-un centimetru, peştişori pestriţi, pătaţi cu poala miresii şi *moori* chinezeşti, mari şi greoi, cu ochi telescopici, capete ca de broască şi aripioare inutile, legănîndu-se prin apa verzuie ca nişte burjui burduhănoşi în drum spre un ospăţ. În cea mai mare parte, camera primea lumina din tavan, printr-un luminator înclinat. La o masă de lemn, neacoperită, aflată sub luminator, stătea un bărbat înalt şi slab, ţinînd în mîna stîngă un peştişor roşu care se zvîrcolea, iar în dreapta o lamă de ras întărită cu o fîşie de leucoplast.

Se uită la mine pe sub nişte sprîncene groase, cărunte. Ochii îi erau înfundaţi în orbite, lipsiţi de culoare, opaci. M-am apropiat de el şi am privit peştişorul pe care-l ţinea.

— Ciupercă ? am întrebat.

Dădu încet din cap.

— Ciupercă albă.

Aşeză peştişorul pe masă şi-i întinse cu precauţie aripioara dorsală. Aripioara era sfîrtecată şi plesnită, iar marginile zdrenţuite aveau o culoare albă vîscoasă.

— Ciuperca albă nu-i prea periculoasă, adăugă. Îl tund un piculeţ pe domnişorul ăsta şi o să fie iar curat ca ploaia. Cu ce vă pot fi de folos, domnule ?

Mi-am învîrtit ţigara între degete şi i-am zîmbit :

— Ca şi la oameni, am spus. Mă refer la peşti ; şi cu ei se petrec uneori lucruri în neregulă.

Ţinu peştele pe lemnul mesei şi-i reteză vîrfurile zdrenţuite ale aripioarei. Efectuă aceeaşi operaţie şi asupra cozii. Peştele încetă să se mai zbată.

— Unii pot fi vindecaţi, spuse, şi alţii nu. De pildă, cînd se îmbolnăvesc la băşica de înot, n-ai ce le face. Ridică ochii spre mine. Dacă gîndiţi că-l doare, să ştiţi că nu simte. Poţi să loveşti într-un peşte pînă-l omori, dar nu-l doare ca pe om.

Lăsă jos lama de ras, muie un şomoiog de vată într-un lichid roşietic şi frecă părţile tăiate. Apoi vîrî un deget într-un borcănaş cu vaselină albă şi o întinse pe aceleaşi locuri. Cufundă peştele într-un bazin mic, dintr-un colţ al camerei. Peştişorul începu să înoate calm, aproape mulţumit.

Slăbănogul îşi uscă mîinile, se aşeză pe marginea unei banchete şi mă privi cu ochii lui lipsiţi de viaţă. Cîndva, de mult, trebuie să fi fost bărbat frumos.

— Vă interesează peştii ? întrebă.

Vocea lui avea murmurul potolit, prudent, al celui învăţat cu zidul celulei şi curtea închisorii.

Am scuturat din cap.

— Nu în mod special. A fost doar un pretext. Am făcut cale lungă ca să te văd, domnule Sype.

Îşi umezi buzele şi continuă să mă privească. Atunci cînd glasul i se făcu din nou auzit, suna sleit şi moale.

— Numele meu e Wallace, domnule.

Am suflat un colac de fum de ţigară şi mi-am trecut degetul prin el.

— Pentru ce mă interesează pe mine, va fi Sype.

Se înclină în faţă, îşi vîrî mîinile între genunchii osoşi şi-şi încleştă palmele. Mîini mari, ciolănoase, care împliniseră munci grele la vremea lor. Îşi lungea gîtul spre mine şi ochii lui lipsiţi de viaţă sticleau reci pe sub sprîncenele sîrmoase. Dar vocea îi rămăsese domoală.

— N-am mai văzut un gabor de ani de zile. O vorbă n-am mai schimbat cu vreunul. Care-i baiul ?

— Ghiceşte, am răspuns.

Vocea i se îndulci şi mai mult :

— Ascultă aici, poliţistule. Am o casă frumoasă, liniştită. Nimeni nu mai are nimic cu mine. Nimeni nu mai are dreptul să mă sîcîie. Am primit graţierea direct de la Casa Albă. Am peştişorii ăştia cu care mă joc şi omul îndrăgeşte orice suflet

de care are grijă. Nu datorez nimănui nimic. Am plătit cu vîrf și îndesat. Nevastă-mea are destul loz ca să putem trăi amîndoi. Nu cer decît să fiu lăsat în pace, polițistule. Se opri din vorbă, scutură din cap. Nu mă mai poți scoate din ale mele — s-a zis cu asta.

Nu am răspuns nimic. Am zîmbit vag și am continuat să-l privesc.

— Nimeni nu mă poate atinge, continuă. Mi-a venit grațierea direct din cabinetul președintelui. Nu vreau decît să fiu lăsat în pace.

Am dat din cap și am continuat să-i zîmbesc.

— Asta-i singurul lucru pe care n-ai să-l obții niciodată, atîta timp cît n-ai să recunoști.

— Ascultă-mă, răspunse blînd. Se vede că ești proaspăt în cazul ăsta al meu. Pentru dumneata e-o noutate. Gîndești c-o să-ți faci faimă cu el. Da eu, eu am fost frecat douăzeci de ani cu chestia asta, și așa s-au frecat și mulți alții, printre care destule capete deștepte. Toți știu că n-am nimic care să nu-mi aparțină. Nici n-am avut vreodată. Altcineva a pus mîna pe ele.

— Funcționarul de la poștă, de bună seamă, am spus.

— Ascultă-mă, continuă el, tot cu voce blajină. Mi-am executat pedeapsa. Cunosc problema sub toate unghiurile ei. Știu că n-or să înceteze nici un moment să se minuneze — atîta timp cît o mai trăi vreunul dintre ăia care-și amintesc. Mai știu că din cînd în cînd o să trimită pe cîte un boboc care să încerce să dezgroape morții. O. K. Nu port pică nimănui. Și acum, mă rog, ce-ar trebui să fac ca dumneata să te duci acasă ?

Am scuturat din cap și am privit, peste umărul lui, la peștii care pluteau în bazinele lor mari, liniștite. Mă simțeam ostenit. Calmul casei stîrnea fantome în imaginația mea, fantomele unor ani de mult trecuți. Un tren străbătînd prin beznă, un borfaș ascuns în vagonul poștal, un foc de revolver, un funcționar prăbușindu-se mort pe podea, o săritură agilă din tren pe un apeduct, un om care timp de nouăsprezece ani a păstrat o taină, sau aproape a păstrat-o.

— Ai comis o greșeală, am rostit iar. Ții minte pe unul Peeler Mardo ?

Îşi înălţă capul. Îmi dădeam seama că-şi scormonea memoria. Numele părea să nu-i spună nimic.

— Un tip pe care l-ai cunoscut la Leavenworth, am adăugat. Unu pricăjit, închis pentru falsificarea hîrtiilor de douăzeci de dolari

— Da, răspunse. Îmi amintesc.

— Astuia i-ai spus că ai perlele.

Era limpede că nu mă credea.

— Se vede c-am vrut să-l duc, răspunse cu voce înceată, golită de expresie.

— Se poate. Dar chestia stă altfel. El a luat-o de bună. Acum cîtva timp a venit prin locurile astea cu încă unul, care-şi spunea Soare-apune. Te-au văzut nu ştiu pe unde şi Peeler te-a recunoscut. Şi pe dată a început să coacă un plan cum să stoarcă ceva din treaba asta. Dar Peeler se droga şi vorbea în somn. O fată a ciulit urechile, pe urmă au mai intrat pe fir o altă fată şi un escroc. Peeler s-a ales cu picioarele prăjite şi a murit.

Sype se holba la mine fără să clipească. Brazdele din colţurile gurii i se adînciseră.

Mi-am scuturat ţigara şi am continuat :

— Nu ştiu cît şi ce a vorbit Peeler, dar escrocul şi fata sînt în Olympia. Şi Soare-apune e în Olympia, da-i mort. L-au omorît. Nu ştiu dacă cei doi îţi cunosc adresa sau nu. Dar mai devreme sau mai tîrziu, o vor afla, şi dacă nu ei, or s-o afle alţii. Pe sticleţi poţi să-i faci să se lase păgubaşi, dacă nu-ţi găsesc perlele şi dacă nu încerci să le vinzi. La fel pe cei de la Compania de asigurări şi chiar pe cei de la poştă.

Pe faţa lui Sype nu se clintea nici un muşchi. Mîinile ciolănoase, încleştate între genunchi, nu se urniseră. Ochii lipsiţi de viaţă mă priveau fix.

— Dar pe şnapani nu-i poţi face să se sature. N-or să se lase niciodată. Întotdeauna or să se găsească doi sau trei care să aibă destui bani, şi destul timp, şi destulă ticăloşie ca să se ţină de treaba asta. Într-un fel sau altul or să afle ce vor să ştie. Or să-ţi răpească nevasta sau or să te atragă în pădure şi or să te tortureze. Şi n-ai să ai încotro... Uite ce-i, eu unul vreau să-ţi fac o propunere chibzuită şi dreaptă.

— Din care gaşcă eşti ? mă întrebă brusc Sype. Întîi ziceam că miroşi a poliţie, dar acuma nu mai sînt aşa de sigur.

— De la Asigurări, am răspuns. Şi uite ce-ţi propun: recompensa toată e douăşcinci de mii. Cinci mii i se cuvin fetei care mi-a vîndut pontul. A obţinut informaţia pe cale dreaptă şi are dreptul la suma asta. Zece mii iau eu. Eu am făcut toată treaba şi m-am chiorît în toate ţevile de revolver. Şi zece mii dumitale, prin intermediul meu. Dumneata personal n-ai putea pune mîna pe-o para chioară. Îţi surîde? Ce părere ai?

— Mi se pare grozav, răspunse amabil. Cu o singură rezervă. Şi anume că nu am perlele, gabore.

M-am încruntat la el. Îmi epuizasem miza. Alte argumente nu aveam. M-am îndepărtat de la perete, am zvîrlit mucul de ţigară pe podeaua de lemn şi l-am strivit sub talpă. Am dat să plec.

Se ridică în picioare şi întinse o mînă.

— Aşteaptă o clipă, îmi spuse grav, şi am să-ţi dovedesc.

Trecu prin faţa mea şi ieşi din încăpere. Am privit peştii şi am început să-mi sug buzele. De undeva, nu din apropiere, răzbea zgomotul unui motor de automobil. Pocnetul unui sertar care se deschise şi se închise se auzi dintr-o cameră alăturată.

Sype se înapoie în acvariu. În pumnul osos strîngea un Colt strălucitor, de calibru 45. Pistolul părea lung ca un braţ de om.

Ţinti ţeava spre mine şi-mi spuse:

— În ăsta ţin perlele, ba chiar şase perle de plumb. Şi mă pricep să nimeresc musca de la şaizeci de metri. Tu nu eşti gabor. Acuma ia-ţi picioarele în spinare... şi spune-le prietenilor tăi cu fundul încins că-s gata să-i fac să-şi culeagă dinţii de pe jos în oricare zi din săptămînă, iar duminica, matineu şi seara.

N-am schiţat nici un gest. În ochii lui lipsiţi de viaţă, scăpăra nebunia. Nu cutezam să fac vreo mişcare.

— Astea-s vorbe de paradă, am spus cu glas potolit. Am să-ţi dovedesc că sînt poliţist. Dumneata eşti fost puşcăriaş şi comiţi un delict că deţii bicisuca asta. Las-o jos şi discută ca de la om la om.

Automobilul pe care-l auzisem păru să oprească în faţa casei. Frîne scrîşniră pe pavaj. Paşi răsunară pe o alee, pe trepte. Larmă bruscă de voci, o exclamaţie înăbuşită.

Sype se retrase de-a-ndăratelea în încăpere, pînă cînd se

află între masă şi un bazin mare de vreo optzeci sau nouăzeci de litri. Rînji spre mine ; rînjetul larg, hotărît, al luptătorului aflat în impas.

— Văd că prietenii te-au ajuns din urmă, mormăi. Scoate-ţi imediat arma şi zvîrle-o pe jos, cît mai ai timp... şi respiră adînc.

Nu m-am clintit. Îmi ţineam privirea aţintită asupra smocurilor de păr care-i adumbreau ochii. Îmi ţineam privirea aţintită asupra ochilor lui. Ştiam că dacă aş fi mişcat — chiar făcînd ce-mi spunea el — ar fi tras pe dată.

Paşi urcau scările. Paşi poticniţi, înfundaţi, sugerînd luptă. Trei oameni pătrunseră în cameră.

11

Prima intră doamna Sype, călcînd ţeapăn, cu privirea sticloasă, braţele rigid îndoite din cot şi mîinile întinse în gol, cu degetele încîrligate ca nişte gheare, căutînd parcă să se prindă de ceva ce nu era. Era mînată de un revolver pironit în coaste, unul dintre micile revolvere de calibru 32 ale Carolei Donovan, şi purtat cu îndemînare de mica şi neînduplecata mînă a Carolei Donovan.

Madder venea la urmă. Era beat, şi băutura îl făcea curajos, roşu la faţă şi aprig. Îşi îndrepta spre mine revolverul „Smith and Wesson" şi privi cu coada ochiului.

Carol Donovan o împinse pe doamna Sype într-o parte. Femeia mai în vîrstă se împletici şi căzu în genunchi, buimăcită.

Sype privea înmărmurit la Carol Donovan. Rămăsese năuc văzînd că-i fată, că-i tînără, că-i drăguţă. Nu era deprins cu tipul ăsta de duşman. Aparitia ei îi curmase zelul. Dacă ar fi intrat pe uşă bărbaţi, n-ar fi pregetat să tragă-n ei pînă-i făcea zob.

Fetişcana brunetă cu pielita albă îl înfruntă cu răceală şi-i spuse cu vocea ei seacă şi îngheţată :

— În regulă, papà. Aruncă pocnitoarea aceea. Hai, nu face nazuri.

Sype se aplecă încetişor, fără să-şi desprindă ochii de pe faţa ei. Aşeză pe podea Coltul uriaş.

— Împinge-l cu piciorul, papà.

Cu vîrful piciorului, Sype împinse revolverul, îndepărtîndu-l. Arma luneca pe scîndurile goale, oprindu-se în mijlocul camerei.

— Aşa, moşulică. Supraveghează-l, Rush, cît îl dezarmez eu pe gabor.

Cele două pistoale îşi schimbară direcţia, iar ochii cenuşii necruţători erau acum fixaţi asupră-mi. Madder se apropie puţin de Sype şi-şi îndreptă ţeava pistolului spre pieptul acestuia.

Fata zîmbi, un zîmbet lipsit de drăgălăşie.

— Te crezi deştept, hai ? Îţi pui pielea-n joc de fiecare dată, da ? Ai făcut o dobitocie cît tine de mare, gabore. Nu l-ai scotocit pe slăbănog. Avea o hartă într-un pantof.

— Eu n-aveam nevoie de hartă, am răspuns cu voce dulce şi i-am rînjit.

Am încercat să-mi fac rînjetul cît mai atrăgător pentru că doamna Sype îşi mişca uşor genunchii pe podea, şi fiecare mişcare o apropia tot mai mult de pistolul bărbatului ei.

— Dar acum s-a zis cu tine, cu tine şi cu zîmbetul tău frumos. Sus labele cît te caut de arme. Sus, domnul meu.

Era o fetişcană înaltă de un metru cincizeci şi cinci şi cîntărea cincizeci de kilograme. Mi-am ridicat mîinile şi i-am ars un şut în falcă.

A fost un gest nebunesc dar mă săturasem pînă peste cap de comedia Donovan-Madder, de revolverele Donovan-Madder, de vorbăria Donovan-Madder. I-am tras una în falcă. Zbură cam un metru îndărăt şi jucăria din mînă i se descărcă. Simţii arsura unui glonţ în coastă. Carol începu să cadă. Încet, ca într-un film turnat cu încetinitorul, căzu. Scena avea în ea ceva stupid.

Doamna Sype puse mîna pe Colt şi o împuşcă în spate. Madder se întoarse brusc şi în aceeaşi secundă Sype se repezi la el. Madder făcu un salt îndărăt, scoase un strigăt şi îndreptă din nou pistolul asupra lui Sype. Acesta încremeni din nou şi rînjetul de nebun i se răspîndi la loc pe faţa osoasă.

Glonţul pornit din Colt o împinse pe fată întîi înainte, ca o uşă trîntită de un vînt puternic. O învîlvorare de mătăsuri albastre, ceva ce-mi izbi uşor pieptul — capul ei. O frîntură

de secundă, cît se clătină spre spate, i-am zărit fața — o față stranie, pe care nu i-o mai văzusem niciodată. După aceea n-a mai fost decît ceva ghemuit pe podea, la picioarele mele. Ceva micuț, mort, stins, de sub care se prelingea lichid roșu, iar femeia înaltă, stăpînită, din spate, strîngea cu ambele mîini un Colt fumegînd.

Madder trase în Sype două focuri. Sype se aplecă înainte, cu rînjetul încremenit pe față, și izbi marginea mesei. Lichidul roșiatic cu care oblojise peștișorul bolnav, țîșni și-l împroșcă tot. Madder trase încă o dată și Sype se nărui.

Mi-am scos dintr-o mișcare Lügerul meu și l-am împușcat pe Madder în locul cel mai dureros dintre cele pe care nu le socotesc mortale: spatele genunchiului. Se prăbuși exact ca și cum s-ar fi împiedicat de o sîrmă invizibilă. I-am pus cătușe la mîini înainte de a fi apucat măcar să geamă.

Am împins în lături cu piciorul revolverele împrăștiate pe jos, m-am îndreptat spre doamna Sype și i-am luat din mîini Coltul cel mare.

Cîteva clipe, în încăpere stăpîni o tăcere de moarte.

Zdrențe de fum se destrămau spre luminator, ca o ceață cenușie, pălind în lumina soarelui de după-amiază. Auzeam mugetul mării, în depărtare. Pe urmă am auzit un sunet șuierător în apropiere.

Sype încerca să spună ceva. Soția se tîrî pînă la el, tot în genunchi, și se grămădi lîngă dînsul. Sype avea pe buze sînge și clăbuci. Clipea din ochi cu putere, încercînd să-și limpezească mintea. Îi zîmbi nevesti-si. Vocea lui șuierătoare șopti abia auzit:

— *Moorii*, Hattie... *moorii*.

După aceea grumazul i se relaxă și zîmbetul i se stinse pe față. Capul i se rostogoli într-o parte, pe podeaua goală.

Doamna Sype îl atinse, apoi se ridică foarte încet în picioare și se uită la mine calm, cu ochii uscați.

Mi se adresă cu un glas scăzut, dar limpede:

— Vrei să-mi ajuți să-l transport în pat? Nu-mi place să-l las aici, printre oamenii ăștia.

— Sigur. Ce-a vrut să spună?

— Nu știu. Ceva, vreo trăsnaie în legătură cu peștii lui, așa cred.

L-am ridicat pe Sype de umeri, iar ea l-a apucat de picioare și împreună l-am transportat în dormitor și l-am întins

pe pat. Nevastă-sa i-a încrucișat mîinile pe piept și i-a închis pleoapele. După aceea s-a dus la ferestre și a tras obloanele.

— Asta-i tot, mulțumesc, spuse fără să mă privească. Telefonul e jos.

Se așeză pe un scaun lîngă pat, și-și lăsă capul pe cuvertură, lîngă brațul lui Sype.

Am ieșit din odaie și am închis ușa.

12

Piciorul lui Madder sîngera încet, neprimejdios. Mă privi cu ochi înnebuniți de spaimă în timp ce-i legam strîns o batistă deasupra genunchiului. Îmi imaginam c-o fi avînd vreun tendon tăiat și poate rotula zdrobită. Poate că avea să șchiopăteze nițel în drum spre spînzurătoare.

Am coborît și am stat în prag privind la cele două mașini din fața casei, și apoi în vale, spre chei. Nimeni n-ar fi putut spune de unde veniseră împușcăturile, doar dacă s-ar fi nimerit cineva să treacă pe acolo. Și după toate probabilitățile, nici nu s-a sesizat nimeni. De bună seamă că de acolo, din pădure, se auzeau deseori împușcături.

Am intrat din nou în casă și am aruncat o privire spre telefonul cu manivelă, agățat în peretele odăii de zi, dar deocamdată nu m-am atins de el. Mă muncea un gînd. Am aprins o țigară, și am privit pe fereastră în timp ce o voce fantomatică îmi șoptea în ureche: „*Moorii*, Hattie. *Moorii*".

M-am reîntors în acvarium. Madder gemea, gemete groase, gîfîite. Dar ce-mi păsa mie de un ticălos ca Madder.

Fata zăcea moartă. Nici unul dintre bazine nu fusese atins. Peștii înotau în apa lor verzuie, calm, lin, ușor. Nici lor nu le păsa de Madder.

Bazinul cu *moorii* negri chinezești, un bazin mare de vreo patruzeci de litri, se afla într-un colț. Înăuntru erau doar patru exemplare de pești, mari, lungi de vreo zece centimetri fiecare, negri ca tăciunele. Doi dintre ei sorbeau oxigenul din stratul de la suprafața apei, doi pluteau lenevos la fund. Erau lățăreți și pîntecoși, cu coada în evantai, aripioare dorsale

ţuguiate, iar ochii bulbucaţi, telescopici, îi făceau să semene cu o broască, atunci cînd îşi împingeau capul spre tine.

I-am urmărit cum scurmau prin vegetaţia verde crescută în bazin. Vreo doi melci de baltă, roşii, frecau geamurile. Cei doi peşti de la fund arătau mai lăbărţaţi şi mai greoi decît cei doi de la suprafaţă. M-am întrebat de ce oare.

Între două bazine se găsea o strecurătoare din sîrmă împletită, prevăzută cu un mîner lung. Am luat-o şi am pescuit cu ea prin bazin, pînă am prins unul dintre cei doi *moori*, şi l-am scos afară. L-am întors pe spate în plasa strecurătorii, şi i-am cercetat pîntecele cu irizări argintii. Am descoperit o dungă ca o cusătură. Am pipăit locul. Dedesubt se simţea o bulfă tare.

Am scos şi celălalt peşte de la fund. Aceeaşi cusătură, aceeaşi bulfă tare. Am scos unul dintre peştii care respirau oxigen la suprafaţă. Nici o cusătură, nici o bulfă tare. De altfel îl şi prinsesem cu mai multă greutate.

L-am cufundat din nou în bazin. Cu ceilalţi doi aveam eu treabă. Îmi plac şi mie peştişorii, aşa cum îi plac oricui, dar afacerile-s afaceri şi crima-i crimă. Mi-am scos haina, mi-am suflecat mînecile cămăşii şi am luat de pe masă lama de ras întărită cu fîşia de leucoplast.

A fost o treabă neplăcută. A durat vreo cinci minute. Şi după aceea le-am avut în palmă, peste un centimetru jumătate în diametru, grele, perfect sferice, albe-sidefii, iradiind acea luminiscenţă interioară pe care nici o altă nestemată nu o are. Perlele Leander.

Le-am spălat, le-am înfăşurat în batistă, mi-am tras în jos mînecile cămăşii şi mi-am îmbrăcat haina. M-am uitat la Madder, la ochii lui mici, torturaţi de spaimă, la faţa îmbrobonită de sudoare. Nu mă sinchiseam de Madder. Era un ucigaş, un ticălos.

Am ieşit din acvarium. Uşa dormitorului era închisă. Am coborît şi am învîrtit manivela telefonului de perete.

— Aici e casa Wallace din Westport, am spus. A avut loc un accident. Avem nevoie de un medic şi va trebui anunţată poliţia. Ce puteţi face ?

Telefonista răspunse :

— O să încerc să vă trimit un doctor, domnule Wallace. Dar s-ar putea să ia puţin timp. Există un şef de post municipal, credeţi că vă poate fi de folos ?

— Cred că da, am răspuns mulțumindu-i și agățînd receptorul în furcă.

Un telefon de țară își are în fond avantajele lui.

Am mai aprins o țigară și m-am așezat într-unul din balansoarele rustice de sub portic. După scurt timp se auziră pași și doamna Sype ieși din casă. Rămase o clipă în picioare, cu privirile pierdute spre poalele dealului, apoi se așeză alături, în celălalt balansoar. Ochii care nu vărsaseră o lacrimă mă priveau insistent.

— Dumneata ești detectiv, presupun, spuse încet, cu neîncredere.

— Da. Reprezint compania care a asigurat perlele Leander.

Continuă să privească în zare.

— Credeam că aici o să aibă parte de liniște, spuse. Că n-o să-l mai hărțuiască nimeni. Că locul ăsta o să fie un soi de sanctuar.

— N-ar fi trebuit să încerce să păstreze perlele.

Își întoarse capul, de astă dată cu repeziciune. Întîi păru năucită, pe urmă speriată.

Mi-am vîrît mîna în buzunar, am scos batista înnodată, am desfăcut-o în palmă. Zăceau acolo, pe pînza albă, una lîngă alta, pricini de crime, în valoare de două sute de mii de dolari.

— Ar fi putut să-și aibă sanctuarul, am zis. Nimeni nu i l-ar fi tulburat. Dar nu s-a mulțumit numai cu atît.

Rămase îndelung cu privirea ațintită la perle. Apoi buzele îi tremurară. Rosti cu voce răgușită :

— Sărmanul Wally. Așadar, le-ai găsit. Nu ești prost de loc. Știi ? A spinteeat zeci de pești pînă a învățat șmecheria. Mă privi în față. Un licăr de mirare îi mijise în ochi. Continuă : Găseam odios lucrul ăsta. Îți amintești de vechea teorie din Biblie cu țapul ispășitor ?

Am făcut semn din cap că nu.

— Animalul pe seama căruia erau trecute păcatele unui om și pe care apoi îl izgoneau în sălbăticie. Peștii erau țapul lui ispășitor.

Îmi zîmbi. Nu i-am răspuns la zîmbet. Adăugă, continuînd să surîdă vag :

— Știi, el pe vremuri a avut perlele, pe alea adevărate, și faptul că a îndurat atîta de pe urma lor, l-a făcut să aibă

impresia că-i aparţin de drept. Dar nu le-ar fi putut valorifica în nici un fel, chiar dacă le-ar mai fi regăsit. Se pare că în vreme ce era la închisoare s-au schimbat marcajele de pe şosea şi n-a mai putut descoperi niciodată locşorul din Idaho unde le-a îngropat.

Un deget de gheaţă mi se plimba încet pe şira spinării, în sus şi în jos. Am deschis gura şi ceva despre care presupuneam că putea fi vocea mea, făcu :

— Hă ?

Întinse un deget şi atinse una dintre perle. Le ţineam încă la vedere, de parcă mîna mea era o etajeră bătută în perete.

— Aşa că şi le-a făcut pe astea, adăugă. La Seattle. Sînt goale pe dinăuntru, umplute cu ceară albă. Nu mai ţin minte cum se cheamă procedeul de confecţionare. Sînt foarte reuşite. Desigur, eu n-am văzut în viaţa mea perle veritabile.

— Şi de ce şi le-a făcut pe astea ? am cîrîit.

— Nu înţelegi ? Perlele acelea erau păcatul lui. Simţea nevoia să-şi ascundă sălbăticia în sălbăticie. Le-a ascuns în peşti. Şi, ştii... se aplecă din nou spre mine şi ochii îi scînteiară. Apoi rosti foarte încet şi foarte grav : Uneori cred că în ultimul timp, în ultimul an sau aşa ceva, începuse să creadă de-a binelea că ascunde perlele adevărate. Dumneata poţi înţelege una ca asta ?

Mi-am privit perlele. Mîna şi batista se strînseră încet asupră-le.

Am spus :

— Eu sînt un om cu idei simple, doamnă Sype. Teoria asta cu ţapul ispăşitor mă cam depăşeşte. Eu aş spune că Sype încerca să se amăgească singur un pic — ca tot omul care a suferit o pierdere grea.

Zîmbi din nou. Era frumoasă cînd zîmbea. Apoi înălţă uşor din umeri.

— Desigur, dumneata vezi lucrurile în felul ăsta. Dar eu... întinse mîinile. Ei, în sfîrşit, acum nu mai are nici o importanţă. Pot să le păstrez ca amintire ?

— Să le păstrezi ?

— Perlele... perlele astea, doar nu-s alea manglite. Doar n-ai de gînd...

M-am ridicat în picioare. Un Ford vechi, decapotat, urca dealúl păcănind de zor. Înăuntru era un bărbat cu o stea mare

pe piept. Icnitul motorului semăna cu un gîjîit de maimuță bătrînă, cheală și furioasă, din grădina zoologică.

Doamna Sype stătea lîngă mine, cu mîna pe jumătate întinsă, și o expresie de implorare în ochi.

I-am adresat un rînjet feroce :

— Da, da, un timp ți-ai jucat rolul foarte bine, i-am spus. Aproape că m-am prins. Și nu mi-a fost cald de loc, cucoană. Dar mi-ai sărit în ajutor. Cu „manglitul" ai cam ieșit din rol. Și-apoi ai mînuit Coltul acela cu dexteritate și fără cruțare. Dar cel mai mult cuvintele din urmă ale lui Sype ți-au stricat rostul. „*Moorii*, Hattie. *Moorii*". Dacă pietrele erau false, nu l-ar mai fi frămîntat. Doar nu se smintise ca să se înșele singur pînă-ntr-atîta.

O clipă expresia ei rămase neschimbată. Apoi se schimbă. În ochi îi scînteie ceva cumplit. Își țuguie buzele și mă scuipă. Intră în casă trîntind ușa.

În gînd, și vîrîsem douăzeci și cinci de mii de dolari în buzunarul vestei. Douăspe mii cinci sute pentru mine, douăspe mii cinci sute pentru Kathy Horne. Parcă îi vedeam ochii cînd îi aduceam cecul, cînd îl depunea la bancă, așteptînd ca Johnny să fie eliberat de la Quentin pe cauțiune.

Fordul garase în spatele celorlalte două mașini. Omul de la volan scuipă peste marginea mașinii, puse frîna de siguranță și sări jos fără să deschidă portiera. Era un flăcău voinic, cu mînecile suflecate.

Am coborît scările ca să-l întîmpin.

În românește de ANTOANETA RALIAN

ARTUR LUNDKVIST

SERVITORUL HARR

Un melon nu-i ceva comun. În schimb e elegant şi face impresie. Se poartă la costum negru, la ocazii şi la pantaloni vărgaţi, ba chiar şi la haine de toate zilele. Este aproape o piesă de uniformă — ca o şapcă de amploaiat. Dar asta n-are importanţă. De altminteri are un nume caraghios: melon. Aşa i numită în popor pălăria tare. Acest soi de pălărie provine din Anglia. Plin de demnitate, se-nţelege. Un gentleman e totdeauna bine îmbrăcat. Şi poartă pălărie. Asta impune respect. Să porţi pălărie nu-i tocmai comod, dar nici incomod. Nu, în nici un caz incomod, chiar dacă iarna îţi muşcă urechile un vînt rece ca gheaţa. O asemenea pălărie e, de fapt, tare ca tinicheaua, dar e elegantă şi impune respect.

Numele lui e Harr. Un nume neobişnuit, care e confundat adesea cu *Herr* [1]. *Herr* Harr. Iar numeroşii *rr* sînt greu de pronunţat. Se poticnesc de limbă sau transformă gîtlejul într-o scîndură de spălat rufe. Harr? întreabă lumea. Vă cheamă, într-adevăr, Harr? *Herr* Harr. Ha! ha! ha! Dar chiar aşa îl cheamă: Harr.

Discret, ia o priză de tabac. Asta limpezeşte mintea şi gîndurile aleargă ca mecanismul unui ceasornic. Harr nu fumează, n-a fumat niciodată. Fumatul înceţoşează capul şi distruge plăminii. Dar ia, cînd şi cînd, cîte o priză de tabac. S-a deprins aşa de la bătrînul domn Faber, binefăcătorul lui din vremea cînd a intrat prima oară în serviciu; era încă foarte tînăr pe atunci. Bătrînul domn Faber lua cu plăcere o priză de tabac din tabachera sa grea de argint. De cele mai

[1] În limba germană *Herr* înseamnă domn.

multe ori rămînea apoi cu tabachera în mînă şi o freca de jur împrejur cu degetele. Tabachera era polcită, dar, în adîncăturile ornamentelor, care s-ar fi putut să reprezinte un motiv floral, argintul începuse să se înnegrească. Uneori bătrînul domn Faber îl mîngîia pe cap cu mîinile lui ciolănoase şi reci, de bătrîn, oferindu-i în glumă o priză de tabac, ca să se simtă un domn distins. În casa domnului Faber nu se fuma.

Harr era un om foarte îngrijit. În buzunarul vestei avea întotdeauna o oglinjoară rotundă, înrămată în celuloid albastru. O scotea adesea la iveală şi-şi privea nasul pe care nu trebuia să existe nici cel mai mărunt firicel de tabac. Numai pe batistă se găseau urme de tutun. Dar batista este un bun personal. Nimeni nu cercetează batista semenului său. De altminteri, a sa ar fi rezistat oricărei comparaţii cu ale celorlalţi oameni care, de cele mai multe ori, erau murdare. La el, Harr, nu acesta era cazul. Tabacul îndepărtează microbii şi batista lui nu era niciodată prea întrebuinţată.

Harr purta un baston, din trestie uşoară de mare, baston care nu folosea la absolut nimic. Nici măcar să te sprijini în el nu puteai. Dar Harr îl purta nonşalant — ca pe un fir de pai — prin valurile vieţii. Uneori îl atîrna pe braţ, atunci cînd, fie vară, fie iarnă, voia să-şi vîre mîinile în buzunare. Căci el, Harr, nu ieşea niciodată din casă „dezbrăcat", cum spun danezii, nu purta pur şi simplu un costum, ci întotdeauna o redingotă, chiar dacă din cînd în cînd o desfăcea din nasturi. Vara purta o redingotă de culoare deschisă, iarna una neagră, iar în anotimpurile de tranziţie, primăvara şi toamna, o redingotă stropită în alb şi negru. Acorda mulţă importanţă acestui veşmînt, ţinînd seama de poziţia şi meseria sa. Cînd te respecţi singur, şi ceilalţi te respectă.

Se putea intitula servitor şi adesea chiar aşa i se spunea. Dar acest cuvînt nu-i făcea plăcere. Prefera cuvîntul camerist, chiar dacă nici acesta nu era titlul spre care năzuia, acela fiind: valet. Harr nu voia să recunoască faptul că trecea printr-o perioadă grea. N-avea serviciu şi se vedea serios primejduit. Nu era vina lui că-şi pierduse ultima slujbă. Decese! Nu găsea nimic altceva care să-i fie pe plac, deşi, iată, se-mplineau cîteva luni de cînd căuta. Îmbrăcămintea îi era uzată, dar tot curată, corectă şi nicăieri nu se vedea vreo ruptură. Numai tocurile pantofilor erau scîlciate şi ciorapii găuriţi. Cînd se

așeza, avea grijă să ascundă și una, și alta. Se-nțelege că avea niște economii. Dar te cuprinde neliniștea, dacă ești nevoit să cheltuiești bănișorii munciți din greu. Asta nu-i zgîrcenie, ci prevedere. Harr obișnuia să-și calculeze bine cheltuielile, căci voia să stea pe teren sigur. Totuși acum, încetul cu încetul, pămîntul acesta sigur începu să se clatine în chip amenințător, sau, pe scurt, îi fugea pămîntul de sub picioare. Harr nu avea nici o vină în toate astea.

Totuși, continua să aibă o înfățișare îngrijită și se ținea tare. Era totdeunea ras ca-n palmă și întotdeuna cam flămînd. Dar asta nu se vedea. Avea un loc bun la cafenea : un domn singuratic, discret, care-și sorbea pe-ndelete ceașcuța de cafea. Nu o simplă ceașcă de cafea, nu, atît de sărac nu voia să pară. La asta se adăuga o prăjitură obișnuită, din aluat franțuzesc, pe care-o mesteca încet, pînă la ultima fărîmitură. Nu arăta cîtuși de puțin afectat. Ziarele le citea pe gratis. Zi de zi studia anunțurile. Dar nu găsea nimic convenabil. Cînd și cînd, încerca totuși să se ducă personal sau să cheme telefonic, în vederea unui post. Nimic însă. Îi era de-ajuns felul în care îl priveau sau i se răspundea la telefon. Nu erau pentru el. Nu cadrau cu rangul lui. N-aveau stil.

Din aparatul de radio se revărsa încet melodia unui vals vienez. Asta îi plăcea lui Harr ; i se părea atmosfera potrivită. Era plină de demnitate și totodată plutea lin ; înfrînare îmbinată cu grație. La masa învecinată ședea un domn și-l privea. Harr se simțea observat. Dar nu-l supăra. Mai curînd era o senzație de tainică înțelegere și simpatie. Domnul cel străin se apropie cît se poate de corect de masa lui Harr, se prezentă, își ceru scuze și îl rugă să-i acorde o scurtă convorbire.

— Cu ce vă pot fi de folos ? întrebă Harr, tot atît de corect.

Nu l-ar fi prins mirarea ca străinul să poarte și el melon. Fără-ndoială, se afla agățat deasupra locului pe care-l ocupase. Dar Harr nu văzu acolo decît o pălărie gri de catifea.

Harr intrase iar în serviciu și își îndreptase situația. După toate aparențele, era un post de durată, ceva de viitor. O locuință mare, cam demodată, dar elegantă, într-o casă de prim rang, cu etaj și cu lift, care însă era rareori folosit. Casa da

într-un parc, unde dimineaţa aburul se ridica printre copaci, sau era învăluit în ceaţă albă şi deasă. Miros de pămînt, rodnicie şi umezeala arborilor. Mireasma morţii şi a vieţii! În vestibul nu se aflau cărucioare de copii, iar pe scări nu se zbenguiau ţînci. Chiar şi poştaşul umbla încet şi nu zornăia cutia de scrisori.

Harr se obişnui repede şi se împăca bine cu domnul Charles, cu domnişoara Johnson şi cu domnul Nero. Pe domnul Farin, stăpînul casei, nu avea decît rareori prilejul să-l vadă. Şi atunci cînd se întîmpla acest lucru, abia dacă i se adresa. Domnul Charles era mijlocitorul, mandatarul, poate un camerist ceva mai de soi. Era mîna dreaptă a domnului Farin, omul de încredere şi confidentul lui. Era domnul cu pălărie gri de catifea şi cu mănuşi de culoare deschisă, din piele de căprioară, care-l angajase pe Harr. Domnişoara Johnson era bucătăreasă şi totodată menajeră. Odaia ei se afla lîngă bucătărie şi, din cînd în cînd, îl invita acolo pe Harr, la o cafeluţă. În asemenea momente, oaspetele şedea pe sofa şi privea cu acest prilej fotografiile la care menajera ţinea atît de mult. Domnişoara Johnson era un om minunat, o persoană de încredere şi foarte hotărîtă. Chiar dacă era cam coaptă, pentru vîrsta ei arăta totuşi încă bine şi sprintenă. Din pricina unor tainice deceptii sau din convingere, nu se căsătorise, cu toate că nu părea în nici un caz indiferentă în ce priveşte bărbaţii, se-nţelege, cînd era vorba de domni onorabili şi cu purtare aleasă.

Domnului Nero i se spunea aşa parte în glumă, parte din respect faţă de stăpînul său, căci era animalul preferat al acestuia. Era negru ca pana corbului, avea ochi verzi, înflăcăraţi şi măsura începînd de la vîrful mustăţilor aproape o jumătate de metru. Pe deasupra era şi castrat. Era o veche tradiţie ca în casă să existe un cotoi negru, castrat. La nevoie, era înlocuit cu un altul. Animalul mort era îndepărtat şi numele şi locul îi era luat, pe nesimţite, de un nou cotoi tînăr. Trebuia doar să nu facă murdărie în casă şi să aibă un temperament paşnic — şi apoi era de îndată castrat.

Printre îndatoririle lui Harr se număra şi aceea de a-i purta de grijă domnului Nero. La anumite răstimpuri trebuia să-i dea de mîncare şi să-l plimbe zilnic o oră bună prin grădină. Îl lăsa liber pe domnul Nero să alerge primprejur, dar trebuia să fie atent, ca animalul să nu pricinuiască stri-

căciuni și să-l prindă iar, cînd, ca să-și păstreze mobilitatea și agilitatea, începea să se cațere în copaci, sau vîna păsările. Domnul Nero nu era de acord cu această tutelă. În definitiv, toate astea erau dreptul lui, de care se-nțelege că profita. Deși nu se lăsa tulburat, rămînea cuviincios, plin de demnitate, mulțumit cu sine însuși: un adevărat domn, care cerea să fie respectat și chiar merita acest respect. În orice caz, domnul Nero nu era neprietenos. Se lipea de pantaloni, își agita tihnit încoace și încolo coada ridicată și între timp torcea plăcut. Dar toate astea le făcea numai din propria-i voință și numai în împrejurări pe care singur le alegea. Domnul Nero era mîndru, distant -- un caracter.

Harr primea ordine de la domnul Charles și, neabătut, în ultima zi a lunii, la ora douăsprezece la prînz, salariul. Domnul Charles nu era meschin. Nu-i scădea niciodată lui Harr ceva din leafă, chiar dacă pricinuise vreo pagubă. Nu se ocupa de amănunte, dispozițiile sale erau numai de ordin general.

Domnul Charles era aproape cu desăvîrșire chel. Doar o coroană de păr rar și bălai îi înconjura capul, care arăta ca un ou bine lustruit. Dar nu un ou natural, ci unul din porțelan. Făcea impresia unui om nervos, avea trăsături regulate și era de vîrstă mijlocie, ce nu putea fi precizată. Evident, reprezenta ceva, dar făcea impresia că e cu totul lipsit de importanță. După cît se părea, nu-l interesau nici prietenii, nici cunoscuții; nu primea niciodată vizite și nu avea convorbiri telefonice decît în probleme de afaceri. Din cînd în cînd pleca de acasă pentru cîteva ore, dar niciodată noaptea sau după lăsarea serii. S-ar fi zis că domnul Farin are nevoie de el și noaptea. Domnul Charles își îndeplinea serviciul cu multă conștiinciozitate, dacă, în general, activitatea depusă de el se putea numi serviciu. Dar Harr nu îndrăznea să judece acest lucru.

Chiar din primele zile fu prezentat domnului Farin. Apoi se scurseră însă săptămîni și luni, pînă cînd îl văzu din nou la față. Ce-i drept, știa că domnul Farin există, chiar dacă abia-i simțea prezența, atît de liniștit și de retras trăia. La prima întrevedere, domnul Farin ședea într-un fotoliu, cu picioarele înfășurate într-o pătură. O pereche de ochelari îi ferea ochii de lumina puternică a zilei. Domnul Farin avea păr alb, lung, pieptănat cu grijă și purta mănuși. După toate

aparenţele era un om rece, mai în vîrstă. Vorbea încet, şuierînd puţin, ceea ce făcea să fie doar cu greu înţeles. Harr îşi încordă la extrem auzul, ca să nu apară în ochii stăpînului său ca un bădăran greoi la minte, care nu vrea şi nu e în stare să priceapă nimic.

Ceea ce spusese domnul Farin era lipsit de însemnătate, ba chiar banal, totuşi era domnul Farin cel care rostea toate acestea. Mai tîrziu repetă în faţa domnişoarei Johnson :

— Domnul Farin mi-a spus : „Astăzi parcul e atît de umbros!" Am crezut că ochelarii lui fumurii sînt de vină, dar i-am răspuns : „Da, copacii cresc". Aşa i-am spus. „Da, copacii cresc" — şi cred că a fost un răspuns destul de prompt. Acelaşi lucru îl gîndea se pare şi domnul Farin, căci mi-a răspuns : „Da, da, copacii cresc, cresc, da, da".

După aceea domnul Farin n-a mai putut fi văzut multă vreme. Domnul Farin n-avea nevoie de el. A fost aproape o întîmplare cînd s-au întîlnit data următoare. Dar Harr nu se putu abţine să împărtăşească asta domnişoarei Johnson, care nu-l mai văzuse pe domnul Farin de aproape zece ani. Cînd şi cînd, Harr arunca în treacăt :

— Astăzi, domnul Farin mi-a spus : „Aici e parchet, nu e nevoie de covor". Şi : „Gîndeşte-te la păsări. E zăpadă şi ele sînt afară şi ciugulesc din fereastră." Dar afară nu-i pic de zăpadă. Iar păsările pe care zice el că le aude nu sînt decît picături de ploaie. Dar ce să-i faci, e bătrîn !

— Desigur, trebuie să fie bătrîn, încuviinţă domnişoara Johnson. Socot că trebuie să aibă peste optzeci de ani.

— Atît de bătrîn ? se miră Harr. N-aş fi crezut. Dar nu-i poţi vedea niciodată mîinile, căci poartă întotdeauna mănuşi. Şi mîinile trădează multe în privinţa vîrstei.

Mai tîrziu Harr putu să observe un lucru ciudat. Poate nu chiar de-a dreptul ciudat. Ar fi, poate, un cuvînt prea tare. Dar era un lucru care merita să fie stabilit. Şi anume : domnul Charles nu se afla niciodată acasă cînd Harr avea prilejul să dea ochii cu stăpînul său. Poate era o simplă întîmplare, dar uşor de explicat. Domnul Farin avea nevoie de Harr numai atunci cînd domnul Charles nu se afla acasă. Sau invers : Harr nu era solicitat, cînd domnul Charles era prezent. Dar ce înseamnă solicitat ? Domnul Farin nu cerea nimic de la Harr. Niciodată nu-l ruga să-i dea nici cel mai mic ajutor. Avea ce-i trebuia, era în permanenţă îngrijit în

toate privințele. Dacă domnul Farin l-ar fi rugat pe Harr să-i facă un serviciu cît de mic, s-ar fi putut interpreta greșit, spunîndu-se că domnul Charles nu-i poartă de grijă, în toate privințele, în chipul cel mai atent cu putință.

Prin urmare, cînd Harr spunea „era solicitat", înțelegea numai că trebuie să-i țină de urît domnului Farin. Acestuia îi plăcea să știe și să vadă că în odaie, în apropierea lui, e cineva, că locuința nu e pustie, în cazul cînd ar izbucni, de pildă, un incendiu sau vreo pasăre neobișnuit de mare ar intra în zbor pe fereastră. Harr voia să spună, bineînțeles: să spargă geamul și să pătrundă; asta totuși s-ar fi putut petrece cu totul întîmplător, și ar fi fost o nenorocire. În definitiv, domnul Farin e bătrîn și foarte sensibil. Chiar și zornăitul unui geam care s-ar sparge i-ar putea provoca moartea.

Domnișoara Johnson și Harr petreceau împreună multe ore plăcute. În asemenea momente ședeau în bucătărie sau în odaia ei — menajera nu-l vizitase niciodată în camera lui — și tăifăsuiau la o ceașcă de cafea sau bînd un păhărel. De coniac, se-nțelege, și doar din cînd în cînd lichior. De fapt, Harr prefera lichiorul. Dar nu voia ca domnișoara Johnson să observe asta. În curînd ajunseră în relații cît se poate de bune. Amîndoi erau servitori de încredere, excelenți, amîndoi aveau cîte ceva depus la bancă. Se completau de minune unul pe celălalt. Cînd e vorba de oameni atît de cumsecade, de minunați, nu este exclus și nici fără rost, să se simtă tot mai aproape unul de celălalt. Și unul și altul erau liberi, aveau oarecare experiență și nici unul dintre ei nu se socotea nici prea tînăr, nici prea bătrîn.

Se întîmpla ca după un păhărel domnișoara Johnson să-l înghiontească pe domnul Harr într-o coastă, strengărește. Ușor de tot, și aproape nevinovat. Se poate, de asemenea, ca Harr să-și fi strecurat brațul, cuprinzînd mijlocul domnișoarei Johnson. În nici un caz impetuos, dar nici atît de ușor încît să treacă neobservat. Îi făcea într-un fel bine, căci ceea ce îl atrăgea acolo era într-adevăr ispititor. Dar Harr vru să lupte împotriva ispitei, adică încercă momentan, o dată De fapt, domnișoara Johnson nu se temea cîtuși de puțin că s-ar putea să vină cineva în camera ei, după-amiază, la o oră

atît de tîrzie. Pentru orice eventualitate însă întoarse cheia în broască.

Nici Harr, nici domnişoara Johnson nu făcură greşeala să renunţe brusc la titlurile lor şi să se tutuiască. Ştiau chiar şi în clipele cele mai intime să-şi păstreze ţinuta. Aveau presimţirea că s-ar putea să nu fie totdeauna atît de intimi unul cu celălalt. Harr era grozav de mulţumit. Se putea spune că se lăsase din toată inima pradă plăcerii, aşa încît aproape răstimpul unei clipe îşi dădu uitării demnitatea. Cînd îşi veniră în fire, se purtară ca şi cum nu se întîmplase nimic. Şi data următoare Harr fu foarte mulţumit, iar a treia oară nu mai puţin. A patra oară devenise oarecum rutină. Nici unul dintre ei nu mai era tînăr şi Harr nu avea nevoie de suprasaturaţie. Numai din cînd în cînd o mică priză, o dată pe săptămînă, sau o dată la două săptămîni, o scurtă întîlnire intimă.

Harr avea atîta bun-simţ încît să n-o invite pe domnişoara Johnson în camera lui. Socotea că aşa ceva nu se cuvine. În odaia lui curată de burlac nu trebuia să se simtă nimic altceva decît mirosul aspru al tabacului de prizat şi acela al rufelor proaspăt spălate. Harr nu voia să rămînă vreo mireasmă de femeie sau rufărie intimă. Nu dorea ca vreo mînă de femeie să facă ordine, căci n-ar izbuti decît să încurce totul. Odaia îi era locşorul de odihnă, insula singuratică a viselor sale.

În camera sa atîrna un tablou pe care-l privea adesea. Era o frumoasă litografie în culori, înrămată, care înfăţişa, cu o autenticitate ce-ţi trezea entuziasmul, o scenă de viaţă din Anglia, pictată într-o manieră desăvîrşită. Dedesubt scria *Fox-hunt* [1]. Harr nu ştia ce înseamnă asta. Dar putea să vadă că e vorba de o vînătoare de vulpi. Tabloul nu te obosea; era ceva care îngăduia privirii să rătăcească şi înviora sufletul.

De altminteri, nici în restul locuinţei nu te plictiseai. Şi în celelalte încăperi, în care trebuia să facă zilnic curăţenie, atîrnau de asemenea tablouri. Vechi maeştri, de o mare noblete, la care predominau culorile întunecate, ca şi cum pe vremurile acelea lumina zilei arăta altfel.

[1] Vînătoare de vulpi (engl.).

Harr nu-şi putu da seama niciodată cu exactitate cîte încăperi avea locuinţa. Domnul Farin ocupa cel puţin două odăi, pe care Harr trebuia să le rînduiască şi să le mătură. Dar era posibil ca domnul Farin să ocupe şi alte camere; căci existau şi uşi încuiate. Harr nu ştia unde răspund. Domnul Charles locuia într-o cameră unde Harr făcea zilnic curăţenie, şi o a doua, în care servitorul nu avea voie să pătrundă. Domnul Charles o ţinea întotdeauna încuiată. De bună seamă că se aflau acolo lucruri pe care voia să le ferească de priviri curioase. Asta era de înţeles. Odăile domnului Farin erau măturate cu schimbul, cîte una în fiecare zi. Pesemne că nu voia să fie stingherit, şi nici măcar văzut împotriva voinţei sale. Nici una dintre încăperi nu lăsa să se vadă urme demne de a fi amintite, care să îngăduie a socoti că a stat cineva în ele. Totul se afla la locul său. Pe mobile şi pe celelalte obiecte nu se aduna decît foarte puţin praf. Făcea impresia că nimeni nu se învîrteşte pe-acolo, ca şi cum praful nu era niciodată răscolit. Dulapurile cu haine erau ticsite, dar aproape toate obiectele de îmbrăcăminte se dovedeau a fi demodate. Nu prea arătau că ar fi des purtate, dar erau — bineînţeles — de cea mai bună calitate.

Încăperile pe care Harr nu trebuia să le mătură rămîneau închise pentru el. Sistemul de organizare, introdus de domnul Charles, funcţiona fără cusur. Chiar dacă s-ar fi îmbolnăvit, totul s-ar fi desfăşurat conform planurilor sale. În ceea ce o privea pe domnişoara Johnson, ea era aproape o parte componentă a bucătăriei, cu toate că nu exista nici o interdicţie care s-o oprească a intra în celelalte încăperi.

Harr servea masa pe o tavă de argint. N-ar fi putut niciodată relata cu precizie dacă domnul Charles prînzea măcar ocazional împreună cu domnul Farin sau mînca fiecare separat, ceea ce era mai probabil. Adesea Harr trebuia să lase tava în odaia domnului Charles, cea în care avea voie să intre, dar, din cînd în cînd, avea acces şi într-una din încăperile ocupate de domnul Farin. După exact o oră trebuia să ia tava. Felurile de mîncare erau atinse, dar nu consumate. Totdeauna ducea înapoi în bucătărie aproape toată mîncarea.

Harr îi spunea domnişoarei Johnson: „Astăzi n-au mîncat aproape nimic!" sau „Cred că astăzi le-a plăcut mult!" Iar domnişoara Johnson replica: „E de neînţeles de ce lasă atîta, în loc să mănînce totul ca lumea! Şi totuşi, n-am pu-

tut să-mi dau niciodată seama ce fel de mîncare preferă. Nu poţi auzi nici un cuvîntel, fie că mîncarea e bună ori rea." La care Harr răspundea: „Fii sigură că domnul Charles e mulţumit. Altminteri de mult ţi-ar fi spus ceva." Cu asta domnişoara Johnson trebuia să fie de acord.

Într-o zi se întîmplă ceva neprevăzut, surprinzător. Harr fu chemat de domnul Farin, care şedea, ca de obicei, în fotoliul său. Dar era ceva neobişnuit la el. Brusc, în mintea lui Harr se făcu lumină: domnul Farin nu purta mănuşi! Şi mîinile sale nu erau de om bătrîn, zbîrcite şi cu vine albastre, cum presupusese Harr, ci aproape de om tînăr, fine şi netede.

Domnul Farin observă privirea încremenită a servitorului. Abia în clipa aceea îşi dădu seama că nu poartă mănuşi. Poate că a rămas surprins, în orice caz nu s-a trădat cu nimic. La urma urmelor, era vară, cald şi, deci, cît se poate de explicabil că o dată se dispensează şi el de mănuşi. Totuşi spuse:

— Sînt un om bătrîn, dar am să trăiesc mult. Am găsit un preparat tainic, pe care nu-l ştiu decît puţini, şi socot că voi atinge cel puţin suta de ani.

Fii, va să zică aşa! În cazul acesta nu era de mirare că avea mîini atît de netede, care arătau atît de tinere. Oricum, o dată uitase să-şi pună mănuşile sau şi le scosese fiindcă era vreme călduroasă de vară. Şi pînă acum, nu se mai întîmplase niciodată.

Bineînţeles că mîinile se pot asemăna. Nu întotdeauna poţi descoperi deosebiri. Cînd într-o zi Harr privi mai îndeaproape mîinile domnului Charles, îl izbi grozav cît de mult semănau cu acelea ale domnului Farin. Asta putea fi pură întîmplare. La fel de bine se putea ca lui Harr să-i fi trecut ceva prin minte. Nu era oare posibil ca domnul Charles să fie fiul domnului Farin? Poate nelegitim? Asta ar aduce lumină în anumite privinţe. Dar el n-avea nevoie să-şi lămurească nimic. Nu-l priveau toate astea. Avea o slujbă bună şi voia să şi-o păstreze.

Şi la asta continua să se adauge faptul că domnul Charles nu era nici o dată acasă, cînd Harr avea prilejul să dea ochii cu domnul Farin. Totuşi, Harr nu observase ca domnul Charles să fi părăsit vreodată casa. Afla numai de la domnul Charles însuşi că are de gînd să plece. Poate că în vremea

asta — contrar afirmațiilor sale — stătea în încăperile interzise lui Harr ; căci odaia cealaltă rămînea cu cea mai mare încredere deschisă. Dacă domnul Charles pleca sau nu în asemenea ocazii, asta n-a putut afla niciodată Harr. Nu-și putea permite să cuteze a ciocăni pe neașteptate la ușa zăvorîtă. Ce explicații sau ce pretext ar fi putut să găsească ? Și la ce i-ar fi folosit ? Să iscodească prin gaura cheii era inutil ; de asta se convinsese de mult servitorul. Iar ca să sfredelească în taină o bortă în ușă, ar fi fost o cutezanță cu succes cam îndoielnic. Lui Harr nici prin minte nu-i trecea să riște o asemenea ispravă. La drept vorbind, nu voia să știe nimic. Asta era cel mai bun lucru. Căci, la ce i-ar fi folosit să știe ?

Chiar dacă Harr avea unele bănuieli, ele nu-i erau pe de-a-ntregul limpezi. Și se ferea să facă măcar vreo aluzie în fața domnișoarei Johnson.

Așa trecură cîțiva ani. Rînduiala casei rămase neschimbată. Domnul Farin părea că nu îmbătrînește. Domnul Charles de asemenea. Cel puțin nu se observa nimic. Numai domnișoara Johnson îmbătrîni vădit. Nu mai era atît de prietenoasă și gata să petreacă ceasuri de intimitate cu Harr, care fu destul de bucuros de această schimbare, deși faptul că menajera devenise inaccesibilă îi pricinuia uneori cheltuieli nedorite sau care îl împovărau în chip inutil. Dar, la urma urmelor, voia să trăiască. Și, în afară de asta, avea forțe care-i prisoseau. În ciuda acestor neajunsuri, economiile lui Harr sporeau încet, dar sigur.

În toiul nopții, domnul Charles se îmbolnăvi subit. Avea dureri violente și febră și trebui să fie transportat de îndată la spital, unde urma să i se facă o operație. Nu era timp să se ceară consimțămîntul domnului Farin. Harr stătea în casă, fără instrucțiuni și nu știa ce are de făcut. Ușile care duceau spre odăile domnului Farin erau încuiate. Cînd Harr ciocăni, nu primi nici un răspuns. Strigă cu discreție prin ușă, căci nici aici nu se putea zări nimic prin gaura cheii. Din cameră răzbătu un zgomot ușor. Oare era domnul Farin care răspundea cu glas slab ? Nu cumva se îmbolnăvise și el ?

Harr strigă mai tare :

— Domnule Farin ! Deschideți ! Deschideți ușa ! Sînt eu, Harr. Domnul Charles s-a îmbolnăvit !

Dar de răspuns nu răspunse decît același glas subțire și miorlăitor de mai înainte. Deodată, Harr înțelese că nu era glasul domnului Farin, ci cel al domnului Nero. Era cotoiul, flămînd, închis în odaia stăpînului, care cerea să fie scos la plimbarea zilnică prin parc. Domnul Nero se jeluia, și avea întru totul dreptate. Harr era cu gîndul și cu inima alături de el. Dar domnul Nero nu putea să descuie ușa. Și nici el nu putea s-o facă. Cît despre domnul Farin, acesta nu dădea nici un semn de viață. De ce oare ? Ce i se întîmplase ? Trebuia doar să li se ducă de mîncare. Și nici nu putea fi lăsat singur. Harr stătea descumpănit în fața ușii. Nu primise nici un fel de indicații.

Domnul Charles fusese dus la spital și operat. De abia s-a trezit din anestezie și e încă prea slab, așa că nu poate fi deranjat, i se răspunse lui Harr, cînd acesta se interesă la telefon. Dar aici, acasă, domnul Farin era încuiat, ca și domnul Nero. Și lucrurile nu puteau să mai rămînă așa. Trebuia să întreprindă ceva. Dar ce ? Și cum ?

Harr se sfătui cu domnișoara Johnson ; despre bănuielile lui ascunse nu pomeni nimic. Și se arătă mai agitat decît era în realitate. Căci, de fapt, acum, după atîta încordare și așteptare, se simțea salvat, eliberat de orice povară.

— E limpede, spuse cu fermitate domnișoara Johnson, că bietul domn Farin nu poate rămîne încuiat acolo.

— Și domnul Nero ?

— Da, cotoiul. Firește, nici el, recunoscu domnișoara Johnson. Adu un lăcătuș. Să deschidă ușa.

Harr socoti că nu e prudent să procedeze astfel, într-o asemenea împrejurare. Ar fi poate mai bine să se adreseze poliției.

— Poliției ?

Domnișoara Johnson se îngrozi. Se gîndea că n-avusese în viața ei de-a face cu poliția. Și nu puteai ști niciodată ce-ți aduce în casă.

Harr mai zăbovi o vreme pînă să ia o hotărîre. Se uită la ceas și constată că era timpul ca domnul Nero să fie scos la plimbare. Dar domnul Nero era încuiat. Harr se duse la fereastră, privi afară, spre parc, și își imagină cum s-ar plimba acolo, jos, cu domnul Nero. Animalul se bucura de acele momente de libertate. Era un cotoi încă tînăr, adus în casa domnului Farin abia de vreun an. Pe una din labele

dindărăt avea o pată albă. Prin urmare nu era cu desăvîrşire negru. Era, dacă vrei, un cusur neînsemnat. Cînd domnul Nero sărea, pata aceea albă lucea, de parcă era un petic de hîrtie albă, care se lipise de laba dindărăt, ceea ce arăta uneori tare nostim. Şi apoi domnul Nero ţîşnea în cîte un copac. Iar un stol de păsărele se năpustea din coroana pomului, împrăştiindu-se în toate cele patru vînturi. Domnul Nero se uita în urma lor, lovind cu coada stufoasă, ridicată năbădăios, şi lingîndu-se pe bot cu limbuţa lui roşie.

Nu, Harr aşteptase destul. Chemă în cele din urmă poliţia şi ceru ajutor.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă fără voie domnişoara Johnson, apucîndu-se cu mîinile de cap. Trebuie oare să mă arăt şi eu?

— Nu-i necesar, fu de părere Harr. Dar s-ar putea să fie nevoie de dumneata ca martor ocular. De altminteri, cine ştie, toate astea pot să fie foarte interesante.

Poliţistul veni. Se uită de jur împrejur, prin toată casa, privi cercetător uşa încuiată şi-l privi tot atît de cercetător pe Harr. Puse întrebări şi-şi însemnă totul într-un carnet negru. Apoi se duse plin de demnitate la uşă şi o controlă. Era încuiată! Declaraţiile corespundeau realităţii. Strigă:

— Deschideţi uşa! Deschideţi uşa! Poliţia!

Trase cu urechea. Nu se auzea nici un zgomot. Nici măcar cotoiul. Domnul Nero nu răspundea poliţiei. Funcţionarul îl privi cu neîncredere făţişă pe Harr. Atunci strigă Harr. De data asta cotoiul răspunse. Poliţistul dădu zelos din cap.

— Unde e lăcătuşul?

Harr rămase încremenit; nu trimisese după nici un lăcătuş.

— N-aţi chemat nici un lăcătuş? întrebă poliţistul.

Domnul Harr era la pămînt.

— Am crezut, credeam că însăşi poliţia... bîigui el.

— Doar nu vă închipuiţi că descuiem broaştele cu mîinile goale? întrebă ironic poliţistul. Prin urmare, telefonaţi o dată să vină un lăcătuş. Ce mai aşteptaţi?

Harr telefonă. Lăcătuşul nu putea să vină, cel puţin nu putea într-un răstimp mai mult sau mai puţin apropiat. Următorul. Imposibil. Altul. Da, firește, numaidecît. Harr şi poliţistul aşteptară. Poliţistul îşi ţinea mîinile încrucişate la

spate. O clipită privi afară pe fereastră, apoi începu să măsoare-n sus și-n jos odaia, iar în cele din urmă se așeză pe un scaun. Se așeză și Harr. Asculta, atent la orice zgomot. În bucătărie era liniște deplină. Domnișoara Johnson ar fi putut veni în casă, pentru a-i oferi polițistului o ceașcă de cafea sau un păhărel de băutură. Dar nu, se ținea deoparte. El, Harr, trebuia să poarte singur povara.

Deodată cineva sună tare la ușă. Era lăcătușul. Avea obrazul ușor înroșit și era bine dispus. Îi salută familiar pe servitor și pe polițist și se duse de-a dreptul la ușa încuiată, de parcă știa care e. O clipă studie, ca un specialist ce era, broasca. Apoi scoase o legătură uriașă de chei, o scutură, iscând un zornăit puternic, și apucă una dintre ele. Nu, nu se potrivea. Dar cheia următoare alunecă fără nici o piedică în broască și se învârti în ea. Încuietoarea ceda și ușa se deschise. Și — în fața lor sta, cu ochi mari și plini de atenție, domnul Nero. O clipă cotoiul șovăi. Apoi țîșni, dintr-o săritură, pe dinaintea celor trei bărbați. Altminteri încăperea era goală. Mirosea a cotoi. Căci, la urma urmelor, pe undeva trebuia să-și fi făcut nevoile domnul Nero.

Ușa spre camera cealaltă era doar închisă. Polițistul porni înaintea lăcătușului și o împinse. Odaia era goală! Nici aici nu era nimeni. Nici urmă de domnul Farin. Polițistul privi în jur cu scepticism și ironie. Devenea tot mai neîncrezător.

— Domnule Farin! strigă Harr nesigur, cu jumătate glas.

— Ei, aici nu e, zise polițistul.

Dădură fuga în odăile domnului Charles. În încăperea din fund, Harr găsi o perucă din păr alb. O cunoștea. De parcă domnul Farin ar fi fost scalpat, gîndi el. În clipa aceasta bănuiala lui deveni certitudine. Acum știa ceea ce presimțise de multă vreme, dar nu avusese dovezile necesare.

Harr avu de suportat cîteva neplăceri. Fu interogat la postul de poliție și trebui să stea la dispoziția autorităților în timpul cercetărilor. Fu nevoit să se înfățișeze la spital cu prilejul audierii domnului Charles. În rest, deretica locuința, ca de obicei, și-i împărtășea cu zgîrcenie, ba chiar cu țîrîita, domnișoarei Johnson din ceea ce știa. Era discret și misterios. Îl ducea pe domnul Nero la plimbare, în parc. Domnul Nero nu pățise nimic de pe urma acestei întîmplări.

Poate şi uitase că a fost închis cîndva. Era vesel şi tînăr şi nu-şi făcea nici un fel de griji cu privire la domnul Charles ori domnul Farin. Adică, domnul Charles alias domnul Farin, după cum se afirma în ancheta poliţiei. Căci bietul, bogatul domn Farin fusese ucis cu mai bine de cincisprezece ani în urmă, aşadar cu mult înainte ca Harr să intre în acest serviciu. Perfidul domn Charles, slujitorul de încredere, îl omorîse şi luase el locul stăpînului. Îşi însuşise averea domnului Farin şi rămăsese în acelaşi timp şi domnul Charles. Harr îşi făcea reproşuri că nu-şi dăduse mai demult seama de toate aceste treburi, chiar dacă n-ar fi folosit propriilor sale interese. Şi totuşi, de la început, n-ar fi trebuit să aibă încredere în domnul Charles, de vreme ce omul purta o pălărie de catifea.

În româneşte de SUZI HIRSCH

H. DE BALZAC

CASA DE LA GRANDE-BRETÈCHE

La vreo sută de paşi de Vendôme, pe malurile rîului Loir, se poate vedea o casă veche, cafenie, cu acoperişul foarte înalt — şi atît de izolată încît nu veţi găsi în preajmă-i nici acele tăbăcării urît-mirositoare, nici acele hanuri mizerabile pe care le întîlnim pe la marginile mai tuturor oraşelelor. În faţa casei se află o grădină ce se întinde pînă pe malul gîrlei şi unde tufele de merişor — care pe vremuri erau tunse şi formau alei — cresc astăzi în voia lor. Cîteva sălcii, cu rădăcinile în apă, au crescut repede, ca şi gardul viu, încît casa e pe jumătate ascunsă privirilor. Buruieni de tot felul împodobesc cu frumoasa lor vegetaţie taluzul malului. Pomii, neîngrijiţi de zece ani, nu mai dau fructe, iar lăstarii lor alcătuiesc un adevărat desiş. Spalierele par nişte adevărate păduri. Potecile, cîndva aşternute cu nisip fin, sînt acum năpădite de iarbă-grasă ; la drept vorbind, nici nu se mai văd. De sus, de pe muntele încununat de ruinele vechiului castel al ducilor de Vendôme — singurul loc de unde privirea poate îmbrăţişa întreaga proprietate — ai impresia că odinioară, într-o epocă greu de precizat, pe moşia asta se desfăta cine ştie ce nobil, ocupîndu-se de trandafiri, de lalele, cu un cuvînt, amator de horticultură, dar, mai ales, mare amator de fructe de soi. Se mai poate vedea un umbrar sau, mai bine zis, rămăşiţele unui umbrar, cu o masă pe care intemperiile încă nu au distrus-o de tot. Privind grădina asta care nu mai este, nu-i greu să ghiceşti acele bucurii negative ale unei tihnite vieţi de provincie, aşa cum poţi reconstitui viaţa unui bun negustor citindu-i epitaful de pe mormînt. Parcă anume pentru a ne întregi ideile triste şi duioase care ne cuprind, unul dintre pereţi ne oferă imaginea unui cadran solar, or-

nat de o inscripție burghez de creștină : *Ultimam cogito !* [1] Acoperișul casei e oribil de distrus, persienele sînt trase, balcoanele pline de cuiburi de rîndunică, ușile veșnic închise. Spațiile dintre pavele sînt năpădite de buruieni, ferecăturile sînt mîncate de rugină. Luna și soarele, vara, iarna, zăpada au mîncat lemnăria, au scorojit podelele, au distrus zugrăvelile. Tăcerea sumbră care domnește acolo nu e tulburată decît de păsări, pisici, dihori, guzgani și șoareci care umblă de colo pînă colo în toată voia, se încaieră, se sfîșie. O mînă nevăzută a scris pretutindeni cuvîntul : *mister*.

Dacă, mînat de curiozitate, veți privi casa dinspre stradă, veți băga de seamă o poartă înaltă și boltită în care copiii din împrejurimi au făcut numeroase găuri. Mai tîrziu, am aflat că poarta era de zece ani blocată. Prin aceste spărturi neregulate, ați fi putut observa desăvîrșita armonie care există între aspectul grădinii și cel al curții. Și aici, și dincolo, aceeași paraginâ. Pavelele sînt încadrate de buruieni. Pereții sînt brăzdați de crăpături enorme, cu marginile înnegrite și mîncănțuite de miile de vrejuri ale parachernițelor. Treptele intrării sînt smintite de la locul lor, funia clopotului e numai putregai, streșinile sînt fărîmate. Ce trăsnet din ceruri să fi căzut acolo ? Care tribunal să fi poruncit a se azvîrli germenii nimicirii peste această așezare omenească ? L-a supărat cineva pe Dumnezeu ? A trădat cineva Franța ? Iată ce întreabă lumea. Dar reptilele se tîrăsc fără a răspunde. Această casă goală și pustie este o imensă enigmă, pe care nimeni n-a izbutit s-o dezlege.

Odinioară, acolo era o mică feudă ce se numea Grande-Bretèche. Pe cînd locuiam la Vendôme, o bucată de vreme am simțit o vie plăcere să privesc această ciudată așezare. Nu era oare mai interesantă decît niște ruine ? Ruinele se asociază cu unele amintiri a căror autenticitate nu poate fi pusă la îndoială ; dar așezarea asta — care încă stătea în picioare, deși un braț răzbunător o dărăpăna cu încetul — avea secretul ei, un gînd necunoscut ; ea trăda cel puțin un capriciu. De cîte ori, serile, nu mă apropiam de gardul viu, crescut în paraginâ, care împrejmuia curtea ! Fără să iau seama la zgîrieturi, pătrundeam în această grădină a nimă-

[1] Gîndește-te la ceasul tău din urmă ! (Lat.).

nui, în această proprietate care nu mai era nici publică, nici particulară ; și ceasuri întregi priveam dezordinea din juru-mi. Nu voiam să pun nici o întrebare nici unui locuitor mai vorbăreț, care mi-ar fi putut împărtăși povestea acestui bizar spectacol. Acolo, îmi imaginam tot felul de povești plăcute, mă dedam unor mici dezmățuri melancolice, care mă încîntau.

Căci a afla taina — poate, vulgară — a acelei case părăsite, ar fi însemnat să renunț la toată poezia cu care mă îmbătam. Pentru mine, acel refugiu reprezenta imaginile cele mai variate ale vieții omenești, întunecată de nefericiri : cînd o mănăstire fără călugări, cînd un țintirim fără morții care-ți vorbesc prin epitafurile de pe lespezi ; astăzi îmi părea a fi casa unui lepros, mîine cea a Atrizilor — dar cele mai adesea îmi venea în minte provincia, cu ideile ei reculese, cu viața ei de clepsidră. În grădina aceea am plîns adesea ; niciodată n-am rîs însă. De cîte ori nu m-am simțit cuprins de teamă auzind, deasupra capului, fîlfîitul înăbușit al aripilor vreunui guguștiuc grăbit ! Pămîntul e jilav ; la tot pasul trebuie să te ferești de șopîrlele, de viperele, de broaștele care se plimbă de colo pînă colo în deplina libertate a naturii : dar mai ales trebuie să te ferești de frig, căci după numai cîteva clipe simți pe umeri o mantie de gheață — ca mîna comandorului pe grumazul lui Don Juan. Într-o seară m-au trecut toți fiorii : vîntul pusese în mișcare o giruetă veche și ruginită, care scîrțîia așa fel încît mi se păruse că însăși casa gemea tocmai în clipa cînd imaginația mea încheiase o dramă destul de sinistră în chip de explicație a acestui monument al durerii. M-am întors la hanul meu, pradă gîndurilor celor mai negre. După ce am cinat, mă pomenesc că-mi intră în odaie hangița și, cu un aer misterios, îmi spune :

— Domnule, a venit domnul Regnault.

— Dar cine-i domnul Regnault ?

— Cum, domnul nu-l cunoaște pe domnul Regnault ? Vai, curios ! spuse ea ieșind din odaie.

N-a trecut mult și a apărut un bărbat înalt, firav, îmbrăcat în negru, cu pălăria în mînă, cu înfățișarea unui berbec gata să se năpustească asupra rivalului său, arătîndu-mi o frunte teșită, o scăfîrlie mică și ascuțită și o față palidă, care semăna îndeajuns cu un pahar de apă murdară. Avea aerul unui ușier de minister. Necunoscutul purta o haină

veche, cu marginile foarte uzate ; dar la jaboul cămăşii avea un diamant, iar la urechi cercei de aur.

— Domnule, cu cine am onoarea ? am întrebat.

Necunoscutul se aşeză pe un scaun, lîngă focul meu, îşi puse pălăria pe o măsuţă şi îmi răspunse frecîndu-şi mîinile :

— A, ce frig e. Domnule, eu sînt domnul Regnault.

M-am înclinat, zicîndu-mi în gînd : „Caută."

— Sînt notar la Vendôme, continuă el.

— Încîntat, domnule, i-am răspuns, dar, pentru motive care mă privesc, n-am de gînd să-mi fac testamentul.

— O clipă, reluă el ridicînd mîna ca pentru a mă opri să continui. Daţi-mi voie, domnule, daţi-mi voie ! Am aflat că vă plimbaţi din cînd în cînd prin grădina de la Grande-Bretèche.

— Da, domnule.

— O clipă, spuse el repetînd gestul, acest lucru constituie un adevărat delict. Domnule, am venit ca, în numele şi ca executor testamentar al defunctei contese De Merret, să vă rog să renunţaţi la vizitele dumneavoastră. O clipă! Nu sînt turc şi nu vreau să vă acuz de vreo crimă. De altfel, aveţi tot dreptul să nu cunoaşteţi împrejurările care mă silesc să las în paragină cel mai frumos palat din Vendôme. Cu toate astea, domnule, păreţi a fi un om instruit : ar trebui să ştiţi că legea interzice, sub sancţiuni aspre, violarea unei proprietăţi împrejmuite. Un gard viu e ca un zid. Adevărat însă că starea în care se află casa ar putea scuza curiozitatea dumneavoastră. Eu, unul, n-aş avea nimic împotrivă să umblaţi cît doriţi prin casa asta ; dar însărcinat fiind să execut voinţa testatoarei, am onoarea, domnule, să vă rog să nu mai intraţi în grădină. Nici eu însumi, domnule, de la deschiderea testamentului, n-am mai călcat în acea casă care, după cum am avut onoarea a vă comunica, depinde de succesiunea doamnei De Merret. Ne-am limitat la a constata uşile şi ferestrele în scopul fixării impozitelor anuale pe care le plătesc din fondurile lăsate în acest scop de defuncta doamnă contesă. A, stimate domnule, testamentul ei a făcut multă zarvă în Vendôme.

Spunînd acestea, bravul domn Regnault se opri o clipă pentru a-şi sufla nasul. I-am respectat limbuţia, înţelegînd de minune că succesiunea doamnei De Merret era evenimentul vieţii sale, întreaga sa reputaţie, glorie, Restauraţie. Trebuia să spun adio frumoaselor mele visări, romanelor mele ; iată de ce nu m-am împotrivit plăcerii de a afla adevărul în chip oficial.

— Domnule, i-am spus, dacă nu sînt indiscret, cum se explică toată ciudăţenia ?

La vorbele astea, chipul notarului se lumină de acea plăcere pe care o simt maniacii cînd li se oferă prilejul să vorbească despre ideea lor fixă. Plin de un fel de îngîmfare, notarul îşi ridică gulerul cămăşii, îşi scoase tabachera, o deschise, mi-o întinse ; după gestul meu de refuz, luă o priză copioasă. Era fericit ! Cine nu are vreo idee fixă nu ştie cît de frumoasă poate fi viaţa. „O idee fixă reprezintă punctul de mijloc între pasiune şi monomanie.“ În clipa aceea am înţeles în toată vastitatea ei această frumoasă sentenţă a lui Sterne [1] şi mi-am format o idee completă despre bucuria cu care unchiul Tobie încăleca, ajutat de Trim, calul său de luptă.

— Domnule, îmi spuse domnul Regnault, eu am fost primul secretar de cancelarie al maestrului Roguin, de la Paris. Excelent birou de notariat — poate că aţi auzit de el ? Nu ! Cu toate astea, un nefericit eşec l-a făcut celebru. Neavînd destulă avere ca să pot practica la Paris — în 1816, cînd preţurile funcţiilor crescuseră — am preluat biroul predecesorului meu. Aveam rude la Vendôme — printre ele şi o mătuşă foarte bogată, care mi-a dat-o pe fie-sa în căsătorie.

Domnule, reluă el după o scurtă pauză, într-o seară, trei luni după ce fusesem aprobat de excelenţa-sa ministrul justiţiei, am fost convocat de doamna contesă De Merret la castelul său de la Merret. Camerista — o fată vrednică, ce slujeşte astăzi în această pensiune — mă aştepta la scară, într-una din caleştile doamnei contese. A, o clipă ! uitasem să vă spun, domnule, că domnul conte De Merret murise la Paris, cu două luni înainte de a mă fi stabilit eu aici. Murise în mod mizerabil, pe urma excesclor de tot felul. Înţelegeţi, nu ? După ce i s-a prăpădit soţul, doamna contesă a părăsit casa de la Grande-Bretèche, luînd cu ea şi mobilierul. Spun unii că ar fi pus pe foc mobilele, tapiseriile, în sfîrşit, toate lucrurile fără mare valoare care umpleau spaţiul actualmente închiriat susnumitului domn... (Doamne, dar ce tot spun ! Vă rog să mă scuzaţi, credeam că dictez un contract de închiriere.) Şi pe care le-a ars, reluă notarul, pe cîmpul de la Merret. Aţi fost vreodată la Merret, domnule ? Nu, răspunse tot el. A, ce locuri frumoase !

[1] *Laurence Sterne* (1713—1768), romancier englez.

Timp de vreo trei luni, continuă notarul clătinînd uşor din cap, domnul conte şi doamna contesă trăiseră cam ciudat ; nu mai primeau pe nimeni, doamna locuia la parter iar domnul la catul întîi. După ce doamna contesă a rămas singură, nu s-a mai arătat decît la biserică. Mai apoi, cînd unii prieteni şi prietene veneau la castel s-o vadă, refuza să-i primească. Încă din clipa cînd a părăsit proprietatea de la Grande-Bretèche pentru a se muta la Merret, era foarte schimbată. Scumpa doamnă... (spun „scumpa" pentru că ea mi-a dăruit diamantul acesta ; de altfel, n-am văzut-o decît o dată !). Va să zică, scumpa doamnă contesă era foarte bolnavă ; sînt sigur că nu mai nădăjduia să se facă bine, căci s-a prăpădit fără a voi să mai apeleze la vreun medic : de aceea multe doamne au crezut că nici nu mai era în toate minţile. Domnule, am fost deci foarte surprins aflînd că doamna De Merret are nevoie de serviciile mele. Multă lume se interesa de istoria asta. Deşi era tîrziu, pînă seara toată lumea aflase că fusesem chemat la Merret. Pe drum, camerista răspundea destul de nelămurit la întrebările mele : totuşi, mi-a spus că ziua stăpîna ei fusese grijită de preotul de la Merret şi că se părea că nu va mai trăi pînă dimineaţa.

Pe la ceasurile unsprezece am sosit la castel. Am urcat scara cea mare. După ce am străbătut mai multe încăperi înalte şi negre, al dracului de reci şi de umezi, am intrat în dormitorul de onoare, unde se afla doamna contesă. Judecînd-o după zvonurile care se vînturau despre această doamnă (n-aş mai termina, domnule, dacă v-aş înşira toate poveştile care se debitau pe seama ei !), îmi închipuisem că e o cocheţă. Vă rog să mă credeţi că numai cu greu am descoperit-o în patul mare unde zăcea. Adevărat că, pentru a lumina acea încăpere enormă — cu nişte frize de pe timpul Vechiului Regim [1] atît de prăfuite, încît strănutai numai uitîndu-te la ele — exista acolo o veche lampă de Argand. A, dar dumneavoastră n-aţi fost niciodată la Merret ! Aflaţi, domnule, că patul acela e un pat de pe vremuri, cu un baldachin înalt, garnisit cu indian ţesut cu ramuri şi flori. Pe noptiera de lîngă pat am văzut un exemplar din „Urmarea lui Cristos" pe care, în treacăt fie spus, l-am cumpărat pentru soţia mea, o dată cu lampa. Mai era acolo un fotoliu mare pentru femeia ei de încredere, şi două scaune.

[1] Înainte de Revoluţia din 1789—1794.

Sobă nu era. Àsta era tot mobilierul. Nici zece rînduri într-un inventar.

A, stimate domnule, dacă aţi fi văzut, aşa cum am văzut eu, acea cameră vastă, cu pereţii acoperiţi de tapete cafenii, v-aţi fi crezut transportat într-o adevărată scenă de roman. Totul era glacial ; mai rău : funebru, adăugă notarul după o pauză. Pînă la urmă, tot uitîndu-mă în jur şi apropiindu-mă de pat, am văzut-o pe doamna De Merret, graţie lămpii care lumina perna. Chipul ei era galben ca ceara şi aducea cu două mîini împreunate a rugăciune. Doamna contesă purta o bonetă de dantelă, părul îi era frumos dar alb ca neaua. Şedea în capul oaselor, deşi părea că îi vine greu să şadă aşa. Ochii mari, negri, învinşi, fără îndoială, de febră şi aproape stinşi, abia se mişcau pe sub oasele sprîncenelor... Oasele astea, îmi zise notarul, arătîndu-mi arcadele ochilor săi. Fruntea îi era umedă. Mîinile-i descărnate păreau nişte oscioare acoperite de o piele subţire ; vinele şi muşchii se vedeau perfect. Trebuie să fi fost cîndva frumoasă de tot ; dar în clipa aceea... m-a cuprins nu ştiu ce sentiment cînd am văzut-o. După cum spuneau cei care au îngropat-o, niciodată nu s-a văzut fiinţă vie atît de slabă. Pe scurt, era îngrozitoare la vedere ! Boala o măcinase pînă-ntr-atîta încît nu mai era decît o umbră. Cînd mi-a vorbit, buzele ei de un violet palid mi s-au părut imobile. Deşi profesiunea mea m-a familiarizat cu asemenea scene, aducîndu-mă uneori la căpătîiul muribunzilor pentru a înregistra ultimele lor dorinţe, vă mărturisesc că toate familiile înlăcrimate şi toate agoniile pe care le-am văzut sînt nimica toată pe lîngă acea femeie solitară şi tăcută, în acel vast castel.

Nu se auzea nici cel mai slab zgomot, nu vedeam nici cea mai mică mişcare pe care respiraţia bolnavei ar fi trebuit s-o imprime aşternutului ce-o acoperea — şi aşa, am rămas nemişcat, privind-o înmărmurit. Mi se pare că aşa stau şi acum. În sfîrşit, o văd că-şi îndreaptă privirea spre mine, încearcă să ridice mîna dreaptă — care însă cade pe pat — şi de pe buze îi ies, ca o părere, căci glas nu mai avea de loc, următoarele vorbe :

— Vă aşteptam cu multă nerăbdare.

Obrajii i se împurpurară. Pentru ea, domnule, fusese o mare sforţare să vorbească.

— Doamnă, i-am spus

Mi-a făcut semn să tac. În clipa asta, o slujnică bătrînă s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit la ureche :

— Nu-i vorbiţi, doamna contesă nu suferă nici cel mai mic zgomot, aşa că ceea ce-i spuneţi ar putea s-o neliniştească.

M-am aşezat. După cîteva clipe, doamna De Merret, adunîndu-şi puterile care-i mai rămăseseră, mişcă braţul drept şi, chinuindu-se îndelung, reuşi să-l vîre sub pernă ; apoi făcu o ultimă sforţare pentru a-şi retrage mîna care acum ţinea o hîrtie pecetluită ; pe frunte îi alunecau broboane de năduşeală.

— Vă încredinţez testamentul meu, spuse. O, doamne, o !

Atît. A luat apoi în mînă un crucifix, care se afla pe pat, l-a dus repede la buze şi şi-a dat sufletul. Şi astăzi, cînd îmi amintesc, expresia ochilor ei nemişcaţi îmi dă fiori. Mult trebuie să fi suferit ! Ultima ei privire părea fericită — şi acest sentiment îi rămăsese întipărit în ochii morţi.

Am luat testamentul ; cînd l-am deschis, am citit că doamna De Merret mă numise executorul ei testamentar. Lăsase întregul avut spitalului din Vendôme, cu excepţia cîtorva dispoziţii particulare. Dar să vedeţi ce hotărîse cu privire la proprietatea de la Grande-Bretèche. Îmi recomandase ca — timp de cincizeci de ani încheiaţi, începînd din ziua morţii sale — să las casa în starea în care se va afla în clipa decesului său, oprind intrarea în apartamente a oricărei persoane, interzicînd pînă şi cea mai mică reparaţie şi chiar alocînd o rentă pentru plata unor paznici care, la nevoie, să asigure îndeplinirea întocmai a dorinţei sale. După expirarea acestui termen, dacă această ultimă dorinţă a testatoarei avea să fie respectată, casa va aparţine moştenitorilor săi — căci domnul ştie că noi, notarii, nu putem accepta moşteniri ; iar de nu, proprietatea de la Grande-Bretèche va reveni celor în drept — dar cu obligaţia de a îndeplini condiţiile indicate într-un codicil anexat testamentului, codicil care însă nu poate fi deschis decît la expirarea susamintiţilor cincizeci de ani. Testamentul nu a fost atacat, deci...

Rostind vorba asta şi fără a-şi termina fraza, notarul cel deşirat mă privi cu un aer triumfal ; ca să-l fac de tot fericit, i-am adresat cîteva complimente.

— Domnule, i-am spus în cele din urmă, m-aţi impresionat atît de mult încît parcă o văd aievea pe biata muribundă, cu obrazul mai alb decît aşternutul ; privirea ei sticloasă mă în-

fioară ; la noapte o s-o visez. Dar cred că aţi reflectat la unele împrejurări legate de dispoziţiile acestui ciudat testament.

— Domnule, îmi răspunse el cu o prudenţă comică, nu-mi permit niciodată să judec conduita persoanelor care m-au onorat dăruindu-mi un diamant.

Curînd însă am dezlegat limba scrupulosului notar din Vendôme care mi-a mărturisit — nu fără lungi digresiuni — observaţiile unor oameni cu scaun la cap, bărbaţi, femei, care se bucură de autoritate în Vendôme. Dar aceste observaţii erau atît de contradictorii şi de împrăştiate, încît era cît pe ce să adorm, cu toate că povestea asta adevărată mă interesa. Tonul greoi şi accentul monoton al notarului — om deprins, fără îndoială, să se asculte singur şi să fie ascultat de clienţii sau de consătenii săi — s-au dovedit mai tari decît curiozitatea mea. Din fericire, am scăpat de el.

— Vai, vai, domnule, îmi spuse pe cînd trecea pragul, cîţi n-ar vrea să mai trăiască patruzeci şi cinci de ani... însă, o clipă, vă rog. Şi, cu un aer subtil, îşi puse arătătorul pe nas ca şi cum ar fi vrut să spună : „Fiţi atent aici !" Dar cum să apuci, cînd ai şaizeci de ani ?!

După ultima remarcă a notarului — care lui i se păruse foarte spirituală şi care m-a mai trezit puţin din apatie — am închis uşa. Apoi m-am aşezat în fotoliul meu, sprijinindu-mi picioarele de grătarul şemineului, şi am început să mă cufund într-un adevărat roman a la Radcliffe[1], plăsmuit din datele juridice ale domnului Regnault, cînd uşa se deschise, mişcată de o mînă uşoară de femeie. În prag apăru gazda mea, o femeie trupeşă, veselă şi binevoitoare, care nu-şi urmase chemarea ; era o flamandă ce ar fi fost mai la locul ei într-un tablou de Teniers[2].

— Mi se pare, domnule, că domnul Regnault v-a omorît cu poveştile lui despre casa de la Grande-Bretèche...

— Da, maică Lepas.

— Şi ce v-a îndrugat ?

I-am repetat pe scurt tenebroasa istorie a doamnei De Merret. La fiece frază, gazda mea întindea gîtul, privindu-mă

[1] *Ann Radcliffe* (1764—1823), romancieră engleză, cunoscută ca autoare a unor istorii pline de mister şi de neprevăzut.

[2] *David Teniers* (1610—1690), vestit pictor flamand ; a zugrăvit mai ales lumea satelor şi a hanurilor

cu acea agerime proprie hangiilor — un amestec între instinctul jandarmului, ingeniozitatea spionului și viclenia comerciantului.

— Dragă doamnă Lepas, am adăugat la urmă, mi se pare că dumneavoastră știți mai multe. Am ghicit ? Că altminterea de ce v-ați mai ostenit să vă urcați pînă la mine ?

— Vai, pe cuvîntul meu de femeie cinstită, vă rog să mă credeți...

— Lăsați jurămintele, ochii dumneavoastră sînt plini de secrete. L-ați cunoscut pe domnul De Merret. Ce fel de om era ?

— Păi să vedeți, domnul De Merret era un bărbat chipeș, și înalt cît ușa ! Om nobil și mîndru, de fel din Picardia, și care, cum spunem noi, avea capul bine așezat pe umeri. Plătea totdeauna peșin ca să n-aibă vorbă cu nimeni. Era plin de viață, domnule. Doamnele pe la noi îl găseau foarte pe placul lor.

— Pentru că era plin de viață ! am spus hangiței.

— Se prea poate, admise ea. Gîndiți-vă și dumneavoastră, domnule, trebuie, cum s-ar zice, să fi fost ceva de capul lui o dată ce s-a căsătorit cu doamna De Merret, care, deși nu vreau să vorbesc de rău pe nimeni, era cea mai frumoasă și mai bogată persoană de pe la noi. Avea o rentă de vreo douăzeci de mii de livre. La cununia ei a luat parte tot tîrgul. Mireasa era mărunțică și drăguță, un adevărat giuvaier ! A, ce pereche minunată !

— Au fost fericiți în căsnicie ?

— Hm, hm, da și nu, după cît mă duce pe mine capul, că doar vă dați seama că nu mîncam cu ei dintr-o strachină ! Doamna De Merret era o femeie bună, blîndă, care uneori poate suferea de pe urma firii cam iuți a omului ei... Domnul De Merret se ținea mîndru, dar noi îl iubeam. Ce să-i faci, așa-i era firea ! Cînd ești nobil, vedeți dumneavoastră...

— Cu toate astea, trebuie să se fi întîmplat vreo nenorocire dacă domnul și doamna De Merret s-au despărțit pe neașteptate !

— V-am spus eu că s-a întîmplat o nenorocire, domnule ? Nu știu nimic.

— Bine. Acum sînt sigur că știți totul.

— Fie, domnule, am să vă spun toată întîmplarea. Cînd l-am văzut pe domnul Regnault venind la dumneavoastră, mi-am dat seama că vă va vorbi de doamna De Merret în legă-

tură cu proprietatea de la Grande-Bretèche. Astfel mi-a dat în gînd să mă sfătuiesc cu domnul, care îmi pare a fi un om de omenie, neinstare să înşele încrederea unei biete femei ca mine, care niciodată n-a făcut nimănui rău şi care, totuşi, e muncită de remuşcări. Pînă azi n-am îndrăznit să mă destăinuiesc oamenilor de pe la noi, care-s toţi nişte palavragii cu limba de-un cot. Şi-apoi, domnule, încă n-am avut un muşteriu care să fi stat atît de mult ca dumneavoastră în hanul meu şi căruia să-i pot spune povestea celor cincisprezece mii de franci...

— Dragă doamnă Lepas ! i-am răspuns, oprind torentul vorbelor ei, dacă spovedania dumneavoastră m-ar putea compromite, n-aş voi pentru nimic în lume să-mi împovărez conştiinţa cu ea.

— Nu vă temeţi, mă întrerupse ea. Veţi vedea.

Graba asta m-a făcut să înţeleg că simpatica hangiţă mai împărtăşise şi altora taina pe care doar eu trebuia s-o cunosc — şi am fost numai urechi.

— Domnule, îmi spuse, cînd împăratul [1] ne-a trimis aici nişte spanioli — prizonieri de război sau alţii — a trebuit să iau în gazdă, pe socoteala cîrmuirii, pe un tînăr spaniol, trimis la Vendôme pe cuvînt de onoare. Cu tot cuvîntul lui de onoare, se întîlnea zilnic cu subprefectul. Era un nobil de Spania, dragă doamne ! Avea un nume terminat în *os* şi în *dia*, dacă mi-aduc bine aminte : Bagos de Feredia. Păstrez numele lui scris într-un registru ; dacă vreţi, puteţi să-l citiţi. O, era un tînăr arătos, deşi se spune că spaniolii sînt toţi urîţi. Nu era prea înalt — vreo cinci picioare şi două sau trei degete — dar bine legat : şi-avea nişte mîini mici şi îngrijite, o, păcat că nu le-aţi văzut. Pentru mîini avea el mai multe perii decît o femeie pentru toaletele ei ! Avea un păr lung şi negru, ochi înflăcăraţi, faţa cam arămie, dar care-mi plăcea. Purta ruse atît de fine, cum nu mi-a fost dat să văd vreodată, deşi am avut ca oaspeţi prinţese şi, printre alţii, pe generalul Bertrand, ducele şi ducesa D'Abrantès, domnul Decazes şi regele Spaniei. Nu mînca mult ; era atît de manierat, de amabil, încît nu puteai să nu-l iubeşti. O, da, îl iubeam mult, deşi nu rostea nici patru vorbe pe zi, încît era cu neputinţă să legi o conversaţie cu el ; dacă-i spuneai ceva, nu răspundea ; ăsta era un năravul lui, o manie pe care-o au toţi,

[1] E vorba de Napoleon I.

așa se spune. Își citea breviarul de-ai fi zis că-i preot, era nelipsit de la toate liturghiile și slujbele. Și unde se așeza ? (Asta am băgat-o de seamă mai tîrziu.) La doi pași de capela doamnei De Merret. Și fiindcă acolo s-a așezat de prima dată cînd a intrat în biserică, nimeni nu s-a gîndit că a făcut-o cu vreun gînd. De altminteri, nici nu-și ridica ochii din cartea de rugăciuni, bietul tînăr ! În vremea aceea, domnule, serile obișnuia să se plimbe pe munte, printre ruinele castelului. Asta era singura plăcere a bietului tînăr ; astfel își mai amintea de țara lui. Se spune că Spania e toată numai munți !

Încă din primele zile ale prizonieratului său, a întîrziat în aceste plimbări. La început, am fost îngrijorată văzîndu-l că se întoarce abia pe la miezul nopții, dar curînd ne-am învățat cu deprinderile lui ; lua cu sine cheia de la intrare și nici nu se mai auzea cînd se întorcea. Locuia în casa noastră de pe ulița Cazărmilor. Într-o bună zi, un grăjdar de-al nostru ne spuse că o dată, pe înserat, ducîndu-se cu caii la scăldat, l-a găsit pe nobilul de Spania notînd în rîu, în depărtare, ca un pește. Cînd tînărul s-a întors dintr-o plimbare, i-am spus să ia seama la algele din rîu ; el s-a arătat însă nemulțumit că fusese zărit în apă.

Ca să nu mai lungesc vorba, domnule, într-o zi — sau, mai bine zis, într-o dimineață — nu l-am mai găsit în odaia lui ; nu se întorsese. Tot căutînd pretutindeni, am găsit o hîrtie într-unul din sertarele mesei, unde se mai aflau și cincizeci de piese de aur spaniole — din cele care se numesc „portugheze" — și care făceau vreo cinci mii de franci : apoi, într-o cutiuță sigilată, diamante în valoare de vreo zece mii de franci. Pe hîrtie sta scris că, în cazul cînd nu se va mai întoarce, ne lăsa banii și pietrele scumpe ca să plătim slujbe de mulțumire lui Dumnezeu, care l-a ajutat să evadeze, și pentru mîntuirea sufletului său. Omul meu, care pe-atunci mai trăia, a dat fuga să-l caute. Dar să vedeți drăcia dracului ! S-a întors cu hainele spaniolului, pe care le găsise sub o piatră mare, într-un fel de groapă, pe malul gîrlei, pe partea castelului, nu departe de casa de la Grande-Bretèche.

Omul meu se dusese dis-de-dimineață, încît nu-l văzuse nimeni. A dat foc hainelor, după ce citise scrisoarea, și apoi am declarat, după voia contelui Feredia, că acesta evadase. Subprefectul a pus toată jandarmeria pe urmele lui ; dar zadarnic, nu l-au putut găsi. Lepas zicea că s-a înecat. Fu,

domnule, nu cred ; mai degrabă cred că spaniolul e amestecat în istoria asta cu doamna De Merret. Rosalie mi-a spus că crucifixul la care stăpîna ei ţinea atît de mult încît l-a luat cu ea în mormînt era de abanos şi argint — şi-mi amintesc că, în primele zile ale şederii sale aici, domnul Feredia avea un crucifix de abanos şi argint, pe care apoi nu l-am mai văzut la el. Acum, domnule, nu-i aşa că nu trebuie să-mi fac remuşcări pentru cei cincisprezece mii de franci ai spaniolului, care mi se cuvin cu vîrf şi-ndesat ?

— Nici vorbă. Dar n-aţi încercat să staţi de vorbă cu Rosalie ? am întrebat-o.

— O, ba da, domnule. Dar zadarnic ! Fata asta e tăcută ca mormîntul. Ştie ea ceva, dar nu-i chip să afli.

După ce am mai stat aşa de vorbă o bucată de vreme, gazda mea m-a lăsat singur, pradă unor gînduri nestatornice şi tenebroase, unei curiozităţi romanţioase, unei groaze religioase destul de asemănătoare cu sentimentul profund care ne cuprinde cînd intrăm noaptea într-o biserică sumbră în care nu se zăreşte decît o slabă licărire de lumină pe sub bolţile înalte ; o siluetă vagă se strecoară, se aude un foşnet de rochie sau de sutană... ne trec fiori. Curtea de la Grande-Bretèche — cu bălăriile ei, cu ferestrele înţepenite, cu ferecăturile ruginite, cu uşile blocate, apartamentele pustii — apăru dintr-o dată, în chip fantastic, dinainte-mi. Am încercat să răzbesc cu mintea în această misterioasă locuinţă, să dau de firul acestei istorii grave, al dramei care a ucis trei oameni. În ochii mei, Rosalie devenise fiinţa cea mai interesantă din Vendôme. Cercetînd-o, am descoperit la ea semnele unei gîndiri intime — şi aceasta, în ciuda unei sănătăţi înfloritoare, care se putea citi pe obrajii ei rotunjori. Era capabilă de remuşcări şi de speranţă ; atitudinea ei ascundea o taină, ca aceea a bigotelor care fac exces de rugăciuni sau aceea a pruncucigaşei căreia mereu i se pare că aude ultimul ţipăt al copilaşului ei. Ţinuta îi era totuşi naivă şi grosolană, zîmbetul nerod nu era de loc criminal şi — judecînd-o după basmaua mare, cu carouri roşii şi albastre, care-i acoperea pieptul viguros, îndesat într-o rochie cu dungi albe şi violete — aţi fi putut jura că-i nevinovată.

„Nu, mi-am zis, nu plec din Vendôme pînă nu aflu toată istoria casei de la Grande-Bretèche. Ca să-mi ating scopul, mă voi împrieteni cu Rosalie — dacă va fi necesar."

— Rosalie ! am chemat-o într-o seară.

— Da, doamnule.

— Eşti măritată ?

Fata a tresărit uşor.

— O, s-or găsi destui bărbaţi, cînd mi-o veni pofta să mă nenorocesc ! răspunse ea rîzînd.

Apoi şi-a revenit repede din emoţia interioară — căci toate femeile, de la doamnele din înalta societate pînă la slujnicele de pe la hanuri, toate, au un sînge-rece care le caracterizează.

— Eşti destul de tînără şi de nurlie ca să te placă bărbaţii! Dar ia spune-mi, Rosalie, de ce te-ai băgat slujnică la han după ce-ai plecat de la doamna De Merret ? Doamna contesă nu ţi-a lăsat nici o rentă ?

— O, ba da ! Dar să ştiţi, domnule, că locul meu e cel mai bun din tot tîrgul.

Iată un răspuns din categoria celor pe care magistraţii şi avocaţii le numesc *dilatorii*. În povestea asta romanescă, îmi părea că Rosalie este piesa din mijlocul tablei de şah : era în chiar centrul interesului şi al adevărului, nodul însuşi al chestiunii. Nu era pentru mine o oarecare încercare de a cuceri pe cineva ; fata asta era deznodămîntul unui roman ; iată de ce din clipa aceea Rosalie a devenit preocuparea mea predilectă. Tot studiind-o, am descoperit la ea ceea ce de obicei descoperim la toate femeile care ne preocupă : o mulţime de calităţi. Era curată, îngrijită ; curînd, am găsit că are acel farmec pe care dorinţa noastră îl atribuie femeilor, oricare ar fi condiţia lor. Vreo două săptămîni după vizita notarului, într-o noapte — sau, mai bine zis, într-o dimineaţă, căci era în zori — i-am spus Rosaliei :

— Povesteşte-mi tot ce ştii despre doamna De Merret.

— Vai, nu-mi cereţi asta, domnule Horace !

Chipul frumos i se întunecă, bujorii aprinşi şi vii din obraji păliră, iar privirea-i pierdu acea strălucire umedă şi nevinovată.

— Fie, reluă ea, fiindcă îmi cereţi, fie, am să vă spun, dar să păstraţi bine secretul !

— Bine, draga mea, am să-ţi păstrez toate secretele cu o probitate de hoţ — care-i cea mai loială dintre toate.

— Dacă n-aveţi nimic împotrivă, îmi spuse ea, aş prefera probitatea dumneavoastră.

Zicînd acestea, şi-a aranjat şalul şi şi-a dres glasul ; căci pentru a istorisi ceva e necesară, fără îndoială, o atmosferă de încredere şi de siguranţă. Cele mai bune istorisiri se fac la un anumit ceas al zilei. Nimeni nu istoriseşte stînd în picioare sau nemîncat. Dar dacă mi-aţi cere să vă redau întocmai vorbirea împrăştiată a Rosaliei, apoi mi-ar trebui o carte întreagă. Ţinînd însă seama că întîmplările pe care Rosalie mi le-a povestit într-un mod atît de nedesluşit se situează între flecăreala notarului şi aceea a doamnei Lepas — precum termenii medii ai unei proporţii aritmetice între cele două extreme — pot să vi le redau în puţine cuvinte. Deci, pe scurt :

Camera pe care doamna De Merret o ocupa la Bretèche era situată la parter. În peretele camerei se afla un cabinet, adînc de vreo patru picioare, care-i servea drept garderob. Cu trei luni înainte de seara despre care o să vă vorbesc îndată, se vede că doamna De Merret s-a simţit atît de indispusă, încît soţul ei a lăsat-o singură şi s-a mutat într-o altă odaie, la catul întîi. Printr-o întîmplare neprevăzută, în seara de care v-am amintit domnul conte a întîrziat două ore mai mult decît de obicei la clubul unde se ducea să citească ziarele şi să discute politică cu oamenii din tîrg. Soţia lui îl credea acasă, culcat, dormind. Dar invadarea Franţei dăduse loc unei discuţii foarte însufleţite ; partida de biliard devenise pasionantă, domnul conte pierduse patruzeci de franci — o sumă enormă la Vendôme, unde lumea e strîngătoare şi unde moravurile sînt încorsetate de o modestie vrednică de toată lauda, care, poate, este la originea unei fericiri adevărate, de care nici un parizian nu are habar.

De o bucată de vreme, domnul De Merret se mulţumea s-o întrebe pe Rosalie dacă soţia lui se culcase ; la răspunsul întotdeauna afirmativ al fetei, se urca îndată în camera lui, cu acea naivitate făcută din obişnuiţă şi încredere. În seara aceea însă, întorcîndu-se acasă, avu ideea să treacă pe la doamna De Merret ca să-i povestească neplăcerea care i se întîmplase şi, poate, ca să se mai mîngîie. La cină, o găsise pe doamna De Merret gătită cu multă cochetărie ; mai tîrziu, întorcîndu-se de la club, îşi zise că soţia lui se simte bine cu sănătatea, că în vremea convalescenţei s-a făcut mai frumoasă:

își dădea seama de asta așa cum își dau soții seama de toate: cam prea tîrziu. În loc s-o cheme pe Rosalie — care în clipa aceea era în bucătărie, unde căsca gura la jocul de cărți al bucătăresei și vizitiului — domnul De Merret s-a îndreptat spre odaia soției sale, la lumina unei lămpi de mînă pe care a lăsat-o apoi pe prima treaptă a scării. Pasul lui, ușor de recunoscut, răsuna pe sub bolțile coridorului. În clipa cînd gentilomul răsucea cheia ca să intre în odaia soției sale, i se păru că aude închizîndu-se ușa cabinetului de care v-am amintit; cînd a pășit însă în cameră, doamna De Merret era singură, în picioare lîngă șemineu. În naivitatea lui, soțul și-a zis că Rosalie a intrat în cabinet; totuși, o năzăreală — care i-a răsunat în urechi ca un clopot — l-a făcut bănuitor și-a privit soția și în ochii ei a întîlnit ceva tulbure și sălbatic.

— Vii tîrziu acasă, spuse ea.

Vocea ei — de obicei atît de pură și de amabilă — îi păru ușor alterată. Domnul De Merret nu răspunse însă nimic, căci în chiar clipa aceea intră Rosalie. Părea că trăsnetul căzuse lîngă el. Începu a măsura odaia în lung și-n lat, cu pași uniformi și cu brațele la piept.

— Ai avut vreo neplăcere sau ești bolnav? îl întrebă timid soția, în vreme ce Rosalie o dezbrăca.

Contele tăcu.

— Lasă-ne singuri, spuse doamna De Merret cameristei sale, o să-mi pun singură papiotele.

Pe chipul soțului citise o nenorocire — și voise să rămînă singură cu el. După ce Rosalie a plecat sau, mai bine zis, după ce i s-a părut că a plecat — căci ea a mai zăbovit cîteva clipe pe coridor — domnul De Merret se postă drept în fața soției și-i spuse cu răceală:

— Doamnă, în cabinetul dumneavoastră este cineva!

Contesa și-a privit soțul cu un aer calm și a răspuns simplu:

— Nu, domnule.

Acest „nu" l-a mîhnit pe domnul De Merret, care nu credea; și cu toate astea, niciodată soția lui nu-i păruse mai pură și mai cu frica lui Dumnezeu decît în clipa aceea. Contele s-a ridicat și a dat să se apropie de cabinet pentru a-l deschide; doamna De Merret a pus mîna pe brațul lui, l-a oprit și, privindu-l cu un aer melancolic, i-a spus, cu un glas straniu de emoționat:

— Dacă nu vei găsi pe nimeni, să știi că totul s-a sfîrșit între noi!

Ținuta, plină de o demnitate de neerezut, a soției sale, îl făcu pe gentilom să simtă un respect adînc pentru dînsa și îi inspiră una dintre acele hotărîri cărora nu le lipsește decît scena unui vast teatru pentru a deveni nemuritoare.

— Nu, Joséphine, spuse el, n-am să deschid. Oricum, ne vom despărți pentru totdeauna. Ascultă, știu ce suflet curat ai, știu că trăiești ca o sfîntă, sînt sigur că nu-ți vei încărca sufletul cu un păcat de moarte.

La vorbele astea, doamna De Merret se uită la soțul ei cu o privire rătăcită.

— Ia crucifixul în mînă, adăugă bărbatul. Jură-mi în fața lui Dumnezeu că acolo nu-i nimeni — și te voi crede, și nu voi deschide niciodată ușa aceea.

Doamna De Merret luă crucifixul de la gît și rosti:

— Jur.

— Mai tare, spuse soțul, și repetă după mine: Jur în fața lui Dumnezeu că în cabinet nu-i nimeni.

Fără a se tulbura, contesa repetă fraza.

— Bine, zise cu răceală domnul De Merret. Iar după o clipă de tăcere: Dar ce lucru frumos ai — și nici nu l-am văzut pînă acum, zise, cercetînd crucifixul de abanos cu incrustații de argint și foarte artistic sculptat.

— L-am găsit la Duvivier, care-l cumpărase de la un preot spaniol acum un an, cînd a trecut pe la noi grupul acela de prizonieri.

— A! spuse domnul De Merret înapoindu-i crucifixul — și sună. Într-o clipă, Rosalie fu în cameră. Domnul De Merret se apropie repede de ea, o luă cu sine în dreptul ferestrei care dădea spre grădină și-i spuse în șoaptă:

— Știu că Gorenflot vrea să te ia și că numai din pricina sărăciei nu vă puteți cununa, iar tu i-ai spus că nu-i vei fi soție dacă nu se face meșter-zidar... Ascultă: dă fuga după el și spune-i să vină îndată la mine, cu mistria și celelalte scule. Ai grijă să nu-l trezești din somn decît pe dînsul; o să fiți mai bogați decît gîndiți. Nu cumva să-ți scape vreo vorbă, că e vai de tine...

Își încruntă sprîncenele. Rosalie dădu să plece, dar contele o reținu:

— Ține cheia mea, spuse. Jean ! strigă el apoi pe coridor, cu o voce tunătoare. Jean — care era vizitiul și, în același timp, omul lui de încredere — lăsă jocul de cărți și se înfățișă.

— Duceți-vă toți la culcare, îi spuse stăpînul făcindu-i semn să se apropie : apoi adăugă în șoaptă : După ce vor adormi cu toții, auzi ? după ce vor adormi, să te cobori la mine.

Domnul De Merret, care dăduse aceste porunci fără a-și slăbi din ochi soția, se întoarse acum liniștit lîngă dînsa, lîngă cămin și începu a-i povesti peripețiile partidei de biliard și discuțiile de la club. Cînd Rosalie se întoarse, îi găsi pe domnul și pe doamna De Merret vorbind foarte prietenește.

— Domnule, a venit Gorenflot, spuse încet Rosalie.

— Să intre ! răspunse tare nobilul din Picardia.

Văzîndu-l pe zidar, doamna De Merret păli ușor.

— Gorenflot, zise bărbatul, în remiză sînt niște cărămizi : ia mai multe, să-ți ajungă să zidești ușa acestui cabinet, apoi să tencuiești peretele. Pe urmă, făcînd semn lucrătorului și Rosaliei să se apropie, spuse în șoaptă : Ascultă, Gorenflot, astă-noapte vei dormi aici. Dar mîine dimineață vei primi un pașaport ca să pleci într-o țară străină, într-o localitate pe care am să ți-o indic eu. Pentru călătoria asta, îți voi da șase mii de franci. Vei locui zece ani în orașul acela ; dacă n-o să-ți placă acolo, te vei putea strămuta în alt oraș, dar în aceeași țară. Vei trece prin Paris, unde mă vei aștepta. Acolo îți voi asigura prin contract alți șase mii de franci, care-ți vor fi plătiți la întoarcere — dacă vei îndeplini condițiile învoielii noastre. Pentru prețul ăsta, va trebui să nu sufli nimănui vreo vorbă despre ceea ce vei face aici în noaptea asta. Iar ție, Rosalie, îți dăruiesc zece mii de franci — care însă nu ți se vor înmîna decît în ziua cînd te vei cununa și cu condiția să te căsătorești cu Gorenflot : dar ca să vă puteți căsători, trebuie să tăceți. Dacă nu, adio zestre.

— Rosalie, spuse doamna De Merret, vino să mă piepteni.

Bărbatul se plimba liniștit, în lung și în larg, fără a pierde din ochi ușa, pe zidar și pe contesă, dar în același timp fără a arăta vreo neîncredere jignitoare. Lucrînd, Gorenflot fu nevoit să facă zgomot. Doamna De Merret se folosi de clipa

cînd lucrătorul descărca un braţ de cărămizi şi cînd soţul ei se afla la capătul opus al odăii, pentru a-i şopti Rosaliei:

— Dragă copilă, îţi fac o rentă de o mie de franci dacă-i poţi spune lui Gorenflot să lase o crăpătură în partea de jos. Apoi îi porunci tare, cu sînge rece: Dă-i o mînă de ajutor!

Cît timp Gorenflot lucră la zidirea intrării, domnul şi doamna De Merret rămaseră tăcuţi. Bărbatul îşi făcuse socoteala că, tăcînd, îşi va opri soţia să arunce vorbe cu subînţelesuri, în vreme ce doamna De Merret tăcea din prudenţă sau din mîndrie. Cînd peretele se înălţase pînă la jumătate, vicleanul zidar folosi clipa cînd gentilomul sta cu spatele la el ca să dea cu ciocanul într-unul dintre cele două geamuri ale uşii. Din gestul acesta, doamna De Merret înţelese că Rosalie îi vorbise lui Gorenflot. Ilustrei văzură atunci un bărbat cu faţa posomorîtă, arămie, cu părul negru, cu privirea înflăcărată. Pînă să se întoarcă soţul ei, biata contesă avu vreme să facă necunoscutului un semn cu capul — şi acesta înţelese că semnul voia să spună: „Nu-ţi pierde nădejdea!" Pe la ceasurile patru, cînd se crăpa de ziuă, căci era în luna lui septembrie, zidăria fu gata. Zidarul rămase în paza lui Jean, iar domnul De Merret se culcă în camera soţiei sale.

A doua zi, trezindu-se din somn, spuse nepăsător:

— Tiii, drace! Trebuie să mă duc la primărie pentru paşaport! Îşi puse pălăria, făcu trei paşi spre ieşire, se întoarse, luă crucifixul. Soţia lui tresăltă de fericire. „Se duce la Duvivier", îşi zise.

Îndată ce contele ieşi, doamna De Merret o sună pe Rosalie; apoi strigă, cu un glas teribil:

— Seulele! Seulele! Să ne punem pe treabă! M-am uitat ieri cum lucra Gorenflot, avem timp să facem o răsuflătoare şi apoi s-o astupăm.

*

Cît ai bate din palme, Rosalie îi aduse stăpînei sale un fel de baros, cu care aceasta începu — cu o însufleţire de neînchipuit — să dărîme zidul. Dar abia apucase să scoată cîteva cărămizi cînd, ridicînd barosul ca să izbească mai cu putere, îl zări îndărătul ei pe domnul De Merret şi leşină.

— Culc-o pe doamna în pat, spuse cu răceală gentilomul.

Prevăzînd ceea ce avea să se întîmple în timpul lipsei sale, întinsese o cursă contesei ; pur şi simplu scrisese primarului şi trimisese după Duvivier. Ciuvaergiul sosi tocmai cînd se terminase cu dezordinea din apartament.

— Duvivier, îl întrebă contele, ai cumpărat cumva nişte crucifixe de la spaniolii care au trecut pe la noi ?

— Nu, domnule.

— Bine, îţi mulţumesc, spuse, schimbînd cu soţia sa o privire de tigru. Jean, adăugă el către omul său de încredere, îmi vei servi masa în camera doamnei De Merret ; doamna e suferindă şi voi rămîne la ea pînă se va face bine.

Nemilosul gentilom rămase douăzeci de zile cu soţia sa. În primele clipe, cînd se auzea vreun zgomot din cabinetul zidit şi cînd Joséphine voia să-l implore pentru necunoscutul care trăgea să moară, el îi răspundea fără a-i îngădui să scoată măcar un cuvînt :

— Ai jurat pe cruce că acolo nu-i nimeni.

În româneşte de G. MARCUSON

GUILLAUME APOLLINAIRE

DISPARIȚIA LUI HONORÉ SUBRAC

În ciuda unor cercetări deosebit de minuțioase, poliția nu a izbutit să elucideze misterul dispariției lui Honoré Subrac.

Subrac mi-era prieten și — întrucît cunoșteam adevărul asupra cazului său — m-am simțit dator să informez autoritățile. După ce m-a audiat, judecătorul care mi-a luat declarația a abordat un ton de o politețe atît de speriată, încît mi-am dat îndată seama că mă credea nebun — și i-am spus aceasta. Omul a devenit și mai politicos; apoi, ridicîndu-se, m-a împins binișor spre ușă. L-am văzut pe grefierul său, în picioare, cu pumnii strînși, gata să sară asupră-mi dacă aș fi făcut pe furiosul.

N-am insistat. Ce-i drept, cazul lui Honoré Subrac e atît de straniu încît adevărul pare de necrezut. Lumea știa din ziare că Subrac era privit ca un original. Vară și iarnă umbla îmbrăcat cu un amplu halat și încălțat cu papuci. Era putred de bogat și — fiindcă mă miram de ținuta lui — într-o zi l-am întrebat de ce umblă așa.

— Spre a putea, la nevoie, să mă dezbrac cît mai repede, mi-a răspuns. De altfel, te obișnuiești repede să umbli îmbrăcat mai sumar. Omul se poate ușor lipsi de rufărie, de ciorapi și de pălărie. Eu, unul, trăiesc așa de la vîrsta de douăzeci și cinci de ani și n-am fost niciodată bolnav.

Răspunsul ăsta, în loc să mă lămurească, mi-a stîrnit și mai mult curiozitatea.

„De ce oare, mă întrebam, o fi avînd nevoie Honoré Subrac să se dezbrace atît de repede?“ Și mă pierdeam în supoziții...

Într-o noapte, pe cînd mă întorceam spre casă — să tot fi fost pe la ora unu sau unu și un sfert — aud un glas care-mi rostește în șoaptă numele. Mi se păruse că glasul venea dintr-un perete pe lîngă care trecusem. Neplăcut surprins, m-am oprit.

— Nu mai e nimeni pe stradă? auzii din nou glasul. Sînt eu, Honoré Subrac.

— Dar unde ești? am strigat privind în jur, fără a-mi putea însă da seama unde se ascundea prietenul meu.

Am descoperit numai faimosul lui halat, care zăcea pe trotuar, alături de nu mai puțin faimoșii papuci.

„Iată, mi-am zis, o împrejurare care l-a silit pe Honoré Subrac să se dezbrace într-o clipită. În sfîrșit, mi se va dezvălui o interesantă taină."

Apoi am spus tare:

— Strada e pustie, dragă prietene, poți să te arăți.

Brusc, Honoré Subrac a apărut, ivindu-se parcă din peretele lîngă care stătuse și unde nu-l observasem. Era golpușcă și primul său gest a fost să-și ridice de jos halatul, pe care l-a îmbrăcat cît a putut de repede. Apoi s-a încălțat și, cu hotărîre în glas, a început a-mi vorbi în timp ce mă însoțea spre casă.

— Te mirai, mi-a spus, dar acum înțelegi de ce mă îmbrac într-un mod atît de bizar. Și cu toate astea, n-ai înțeles cum am putut să mă sustrag cu totul privirilor tale. Simplu ca bună-ziua. E vorba de un fenomen de mimetism... Natura e o mamă bună. Copiilor săi pe care-i amenință vreo primejdie și care-s prea slabi pentru a se apăra, ea le-a acordat darul de a se confunda cu ceea ce-i înconjoară... Dar toate astea le știi. Știi că fluturii seamănă cu florile, că unele insecte sînt aidoma frunzelor, că un cameleon poate lua culoarea care-l camuflează cel mai bine, că iepurele polar e alb ca ținuturile glaciale pe care — fricos cum e, ca și cel de pe la noi — le colindă aproape invizibil.

Astfel, aceste vietăți slabe reușesc să scape de dușmanii lor printr-o ingeniozitate instinctivă care le modifică aspectul. Tot așa și eu. Urmărit fără încetare de un dușman, eu, care sînt fricos și incapabil să mă apăr luptînd, sînt ca și făpturile de care ți-am vorbit: după cum mi-e voia și de teamă, mă fac una cu mediul înconjurător.

Sînt mulți ani de cînd mi-am exercitat pentru prima oară această însușire instinctivă. Aveam pe-atunci douăzeci și cinci de ani și, în general, femeile găseau că sînt bine făcut și pe placul lor. Una dintre ele — care era măritată — s-a arătat atît de prietenoasă cu mine, încît nu m-am priceput să-i rezist. Fatală legătură !... Într-o noapte eram la ea. Bărbatu-său îi spusese că pleacă din oraș pentru cîteva zile. Stam amîndoi în pielea goală ca niște divinități, cînd, brusc, ușa se dădu de perete și în prag apăru soțul, cu un revolver în mînă. Spaima mea a fost de nedescris ; las cum eram — și cum sînt și astăzi — aveam o singură dorință : să intru în pămînt. Lipindu-mă de perete, am încercat să mă fac una cu el. Și imediat dorința mi se îndeplini. Am luat culoarea tapetului, iar membrele mele se întinseră voluntar într-un chip de necrezut și se topiră astfel încît mi se păruse că aș fi una cu peretele și că nimeni nu mă mai poate vedea. Așa și era. Soțul mă căuta din ochi ca să mă omoare. Mă văzuse și știa că nu pot fugi. Înnebunise de furie și, vărsîndu-și focul pe nevastă-sa, a ucis-o cu sălbăticie trăgîndu-i șase gloanțe în cap. Apoi a plecat, plîngînd de deznădejde. După aceea, instinctiv, corpul meu și-a reluat forma normală și culoarea obișnuită. M-am îmbrăcat și am reușit să plec înainte de a veni cineva... De-atunci mă bucur de această fericită însușire, un fel de mimetism. Soțul care n-a putut să mă ucidă și-a consacrat întreaga existență acestui scop. De multă vreme mă urmărește prin diferite țări — și credeam că, stabilindu-mă la Paris, îmi va pierde urma. Dar mai adineauri, cîteva minute înainte de a te întîlni pe tine, l-am zărit pe el. De frică, îmi clănțăneau dinții în gură. Abia am avut vreme să mă dezbrac și să mă lipesc de perete. Omul a trecut pe lîngă mine, uitîndu-se cam mirat la halatul și la papucii pe care-i lăsasem pe trotuar. Înțelegi deci că am motive să umblu îmbrăcat cît mai sumar. Calitățile mele mimetice nu mi-ar folosi la nimic dacă aș umbla îmbrăcat ca toată lumea. Căci n-aș putea să mă dezbrac destul de repede ca să scap de călăul meu, iar lucrul cel mai important e să fiu gol ; altminteri, îmbrăcămintea, lipită de vreun perete, ar face inutilă dispariția mea defensivă.

L-am felicitat pe Honoré Subrac pentru această însușire de care acum mă convinsesem și pe care i-o invidiam...

În zilele următoare m-am gîndit tot timpul la întîmplarea asta și uneori mă surprindeam, cu diferite prilejuri, încercînd să-mi încordez voința ca să-mi modific forma și culoarea. Am încercat să mă preschimb în autobuz, în Turnul Eiffel, în academician, în cîștigător la loterie. Străduințile mele s-au dovedit zadarnice. Nu izbuteam, și pace ! Voința mea nu era destul de puternică — și apoi, îmi lipsea acea sfîntă frică, acel pericol formidabil care trezise instinctele lui Honoré Subrac...

Cîtăva vreme nu-l mai întîlnisem pe Honoré, cînd, într-o bună zi, vine la mine înnebunit :

— Omul acela, dușmanul meu de moarte, mă pîndește pretutindeni. De trei ori i-am scăpat din mînă grație însușirii mele, dar acum mi-e frică, mi-e frică, dragă prietene.

Am observat că slăbise, dar m-am ferit să i-o spun.

— Nu-ți rămîne de făcut decît un singur lucru, i-am declarat. Ca să scapi de un dușman atît de necruțător, pleacă ! Ascunde-te undeva, la țară. Încredințează-mi mie afacerile tale și du-te la gara cea mai apropiată.

Honoré mi-a strîns mîna, spunîndu-mi :

— Vino și tu cu mine, te conjur, mi-e teamă !

Pe stradă mergeam în tăcere, dar Honoré Subrac întorcea mereu capul, cu un aer neliniștit. Deodată, scoase un strigăt și o luă la fugă, aruncîndu-și halatul și papucii. Am văzut, în spatele nostru, un bărbat care se apropia în fugă. Am încercat să-i atîn calea, dar mi-a scăpat. În mînă ținea un revolver, îndreptat spre Honoré Subrac, care ajunsese în dreptul zidului unei cazărmi și dispăruse ca o nălucă.

Omul cu revolver se opri uluit, scoase un strigăt de ciudă și, ca pentru a se răzbuna împotriva zidului care părea că-i smulsese prada, își descărcă revolverul în direcția în care Honoré Subrac dispăruse. Apoi se depărtă în fugă...

Lumea se adunase, apărură și cîțiva sergenți ca s-o împrăștie. Atunci, mi-am strigat prietenul. Dar nu mi-a răspuns.

Am pipăit zidul. *Era căldicel încă* și am observat că, dintre cele șase gloanțe de revolver, trei loviseră în dreptul *unei imimi de om*, în timp ce celelalte zgîriaseră tencuiala mai sus, în locul unde mi se părea că deslușesc vag, vag de tot, trăsăturile unui chip omenesc.

În românește de G. MARCUSON

SEICHO MATSUMOTO

ACCIDENTUL

I

Notă din ziarul R. din 2 septembrie:

Accidentat pe Kashima.

Domnul Hideo Iwase (28 de ani) funcţionar la sucursala băncii A. din Marunouchi a întreprins la 30 august, împreună cu doi prieteni, o excursie pe vîrful Kashima din Alpii de nord japonezi. El s-a rătăcit din cauza ploii şi a ceţii şi, doborît de epuizare şi frig, a decedat în seara zilei de 31 august, într-o pădure aproape de Muntele Vacii la vest de Vîrful de Nord. Prietenul său a alergat la Cabana Rece pentru a aduce ajutoare. Membrii Clubului Alpin al Universităţii M. care înnoptau la stînă au pornit în zorii zilei de 1 septembrie pentru a-l salva pe accidentat, dar au ajuns prea tîrziu.

II

După accident, Goichi Urahashi, prietenul lui Hideo Iwase, a scris un articol în numărul din noiembrie al revistei clubului „Munţii".

Goichi Urahashi, în vîrstă de douăzeci şi cinci de ani, lucra împreună cu Hideo Iwase la aceeaşi bancă. Masatoshi Eda, al cărui nume este menţionat în articol, are treizeci

și doi de ani și este locțiitorul șefului sucursalei. Acești trei bărbați au întreprins la 30 august excursia pe vîrful Kashima.

Am pierdut un prieten pe vîrful Kashima.
(de Goichi Urahashi)

I

La sfîrșitul lunii iulie, domnul Masatoshi Eda m-a invitat să facem o excursie pe vîrful Kashima. Domnul Eda făcea parte din Clubul Alpiniștilor încă din universitate. El cunoștea toate vîrfurile importante ale Alpilor japonezi și făcuse excursii pînă în îndepărtatul Hokkaido și pînă la Yakudjima. Era cel mai bun alpinist dintre noi și toată lumea participa cu plăcere la excursiile conduse de dînsul. Aveam puțină experiență în alpinism, eram începător și fusesem o singură dată la Cabana Karazavu pe Hodaka și o singură dată pe Fudji. Iwase avea mai multă experiență. Urcase de trei ori pe Hodaka și cîteodată pe Yatsugatake și pe Kaikomagatake. Am acceptat invitația domnului Eda, deoarece îmi spuneam că ar putea fi o excursie interesantă. Cum tocmai intenționam să-mi încep concediul și nu plănuisem nimic deosebit, propunerea a sosit la timp. Ne-am sfătuit în cîteva rînduri cu privire la pregătirile necesare. La terminarea serviciului mergeam adesea într-o ceainărie, iar duminica vizitam, împreună cu Iwase, pe domnul Eda la locuința sa.

— Iwase crede că Hodaka n-ar mai prezenta interes pentru el. Ar dori mai curînd să meargă de la Kashima pînă dincolo, la Goryu. Excursia este mai frumoasă decît cea de pe veșnic supraaglomeratul Hodaka.

Din vorbele acestea ale domnului Eda am înțeles că Iwase propusese Kashima. Soarta omului e de nepătruns.

Resursele fizice ale lui Iwase erau mult mai mari decît ale mele. Fața lui rotundă părea întotdeauna sănătoasă și proaspătă. Domeniile noastre de activitate erau cu totul deosebite, așa că nu ne cunoșteam decît superficial. Datorită pregătirilor pentru excursia în munți ne-am cunoscut mai de aproape. Iwase era celibatar ca și mine și poseda o locuință proprie. Era o fire sinceră. Poate că uneori îi plăcea să bea. Se bucura foarte mult de ascensiunea pe vîrful Kashima.

Deoarece aveam concediu, am plănuit de la început o excursie de trei zile cu două înnoptări. De fapt, urma să aibă loc la mijlocul lui august, dar domnul Eda avea îndatoriri urgente și așa ne-am înțeles în cele din urmă asupra datei de 30 august. Conducătorul era bineînțeles domnul Eda, deoarece avea cea mai mare experiență. Fiind lipsit de orice experiență în privința ascensiunilor, ajutorul lui mi-a fost prețios încă din faza pregătirilor. Chiar Iwase avea mai multă experiență decît mine, era sigur de el și foarte întreprinzător. Azi, cînd mă gîndesc la cele întîmplate, aș spune că aceste însușiri au fost în oarecare măsură cauza nenorocirii lui. Ar suna poate ca o lipsă de pietate, dar oricît de experimentat ar fi un alpinist, trebuie să fie întotdeauna modest ca un începător. Domnul Eda știa acest lucru și de aceea se străduia să temperez spiritul întreprinzător al lui Iwase. Dar omul este slab și inconsecvent și așa s-a ajuns, în cele din urmă, la această tragedie. Soarta lui Iwase era inevitabilă și nimeni nu poartă vreo răspundere.

Ultima consultare a avut loc la locuința domnului Eda. Iwase locuia în apropiere și vizita probabil deseori familia Eda. Soția lui Eda îi spuse într-o zi în glumă :

— Domnule Iwase, sînteți prea încrezut. Asta ar putea să vă fie fatal pe munte.

Prorocirea s-a împlinit. Iwase nu s-a simțit cîtuși de puțin ofensat de această glumă, a acceptat-o, iar domnul Eda și cu mine am făcut haz pe seama ei.

Am stabilit atunci definitiv următorul program :

28 august : ora 22,45 plecarea din gara Shindjuku.

30 august : sosirea la Omachi, cu autobuzul pînă la platoul Otami. Platoul Otami — Lacul Rece — Djii. Înnoptarea la Cabana Rece.

31 august : Cabana Rece — Kashima — Saua Yatsumin — Vîrful Goryu.

1 septembrie : Cabana Goryu — Cabana Tomi — Kamishiro. 22,39 Plecarea de la Matsumoto.

2 septembrie : ora 4,45 Sosirea la Shindjuku.

Era o excursie foarte normală. Domnul Eda, foarte grijuliu, reținu pentru noi locuri de dormit la vagonul de clasa a treia, avînd în vedere că la trenurile personale clasa a treia este întotdeauna supraaglomerată. Ne temeam să nu ajungem obosiți și nedormiți în caz că nu vom găsi locuri obișnuite.

Iwase era împotriva vagonului de dormit, considera asta drept ceva inutil, dar din consideraţie faţă de mine acceptă în cele din urmă.

În sfîrşit a sosit seara de 29 august şi ne-am întîlnit în gara Shindjuku. În tren am golit o sticluţă de whisky. Domnul Eda ocupase patul de jos. Iwase dormea în cel de deasupra, iar locul meu era cu trei compartimente mai departe. Iwase glumea şi povestea fără întrerupere. Nu sînt obişnuit să beau mult şi de aceea am adormit imediat. Dar puţin mai tîrziu a trebuit să mă scol din nou. În drum spre toaletă, am zărit îndărătul uşii, la capătul vagonului, o umbră. Nu era Iwase? Am deschis uşa şi am văzut că într-adevăr Iwase se afla la locul de trecere spre clasa a doua şi privea îngîndurat pe fereastră. Ţigareta lui puncta întunericul.

— Încă nu te-ai culcat?

Se întoarse repede şi răspunse abătut:

— Hm. Whisky-ul mi s-a cam urcat la cap. Aş vrea să respir puţin aer curat.

Privi din nou afară. Era o noapte întunecoasă şi contururile negre ale munţilor se profilau pe cerul înstelat. Deoarece eram obosit, n-am continuat conversaţia, ci m-am dus să mă culc din nou. Compartimentul în care dormea domnul Eda era închis cu o perdea şi dinăuntru se auzea sforăit. M-am uitat la ceas — unu trecute.

Cînd, spre dimineaţă, am deschis ochii, domnul Eda se scúlase şi se îmbrăca. Următoarea staţie era Matsumoto şi m-am grăbit să mă spăl şi să mă îmbrac. Iwase se sculase şi el; fuma. Mi s-a părut cam nedormit.

Tramvaiele din Matsumoto erau tiesite de alpinişti şi rucsacuri. Pînă la Omachi a trebuit să stăm în picioare dar, în comparaţie cu cei care petrecuseră toată noaptea şezînd înghemuiţi în clasa a treia, noi călătoriserăm foarte comod.

Acum, dis-de-dimineaţă, în gara Omachi numai alpinişti — printre care şi multe femei — aşteptau autobuzul. În oraşul aşezat într-o vale închisă, am şi început să simţim aerul rece de toamnă. În autobuz a trebuit să stăm din nou în picioare aproape o oră. Era sîmbătă şi de aceea călătorea atît de multă lume, cu toate că de fapt sezonul se cam sfîrşise. Curînd, lăsarăm în urma noastră grădinile de meri şi de duzi; autobuzul începea să urce pe coasta muntelui. Soarele se înălţase către răsărit şi razele lui se reflectau pe zăpada piscurilor în-

depărtate. Vremea era frumoasă, șoseaua se îngusta și urca din ce în ce mai abrupt. Ultima așezare prin care am trecut a fost satul Kashima, iar de aici înainte începeau pădurile.

Pe platoul Otami părăsirăm ultimul mijloc de transport pe care îl folosisem în drumul început seara trecută. Autobuzul se golea încetul cu încetul și călătorii se desmorțeau în aerul proaspăt de afară. Pe albia uscată și plină de pietre a unui pîrîu se afla o mică tabără izolată. Cei din corturi ne-au cercetat îndelung și nu fără curiozitate.

Cam jumătate dintre călătorii veniți cu autobuzul se așezară pe pietre și începură să mănînce. Cealaltă jumătate se pregăti imediat pentru ascensiune.

— Mîncăm și noi ? întrebă domnul Eda.

— Desigur, am aprobat eu și Iwase dădu afirmativ din cap.

Domnul Eda scoase din rucsac plăcintele cu orez pe care le cumpărase în ajun la gara din Shindjuku. Mi-era foame și am mîncat cu poftă.

— Ai dormit bine ? mă întrebă domnul Eda. Am răspuns că am dormit chiar adînc. Iwase tocmai încălzea o cană cu apă ; el nu scoase nici un cuvînt.

Ne-am odihnit vreo patruzeci de minute și văzînd că treptat-treptat ceilalți turiști porneau cu toții la drum, ne-am săltat și noi rucsacurile în spate. Cînd am simțit cele optsprezece kilograme, mi-am dat seama că de-abia acum începe excursia. Domnul Eda mergea în frunte prin albia uscată a pîrîului, eu îl urmam, iar ultimul venea Iwase. Aceeași ordine am păstrat-o pînă la sfîrșit. Am trecut pe lîngă un mic stăvilar, după care drumul continua între pîrîu și pădure, fără să urce prea pieptiș. Poate că și din pricina asta domnul Eda mergea destul de repede.

— Aș vrea să mă odihnesc puțin, veni din spate vocea gîfîită a lui Iwase, iar eu atrăsei atenția domnului Eda.

— Da ? întrebă domnul Eda și lepădă rucsacul. Ne aflam în apropierea unui pîrîu. Urahashi calcă și el pentru prima dată pe-aici, așa că să facem o mică pauză. Jumătatea distanței pînă la răscrucea Nishimata am și făcut-o. Domnul Eda avea într-adevăr grijă de mine. Alte cîteva grupe ne depășiră și din pădure răsunau cîntece. Iwase ședea pe o stîncă, fuma și se uita în jos spre rîu.

— Am impresia că Iwase nu se simte prea bine, îi spusei domnului Eda.

— O fi reacţia pregătirilor febrile de călătorie. A dormit bine în tren, de ce nu s-ar afla la datorie ? răspunse domnul Eda. Cînd m-am trezit, în timpul nopţii, sforăia în patul de sus. Putem porni ?

Domnul Eda dădu semnalul de plecare şi Iwase luneca în tăcere de pe stînca pe care se aşezase. Am trecut din nou prin păduri de fag, de brad, de pin. Pîrîul se-ndepărta de drum şi susura în albia sa de sub stîncă. Pe poteca umedă, în afară de noi trei nu se zărea, cît vedeai cu ochii, nici o fiinţă. In sfîrşit, am ajuns la ieşirea din vale şi deasupra noastră în depărtare se vedea bolta cerului.

— Aici ne odihnim. De aici încolo urcuşul e mai anevoios, zise domnul Eda.

La răscrucea Nishimata din nou ne-am odihnit patruzeci de minute. În timpul acestui popas nori grăbiţi au acoperit, dincolo de Vîrful de Nord, o parte a crestei de est. O ceaţă uşoară, subţire, plutea, asemenea unui fum de ţigară, peste stînci. Cu cît se ridica mai sus, soarele, cu atît se micşorau umbrele. Creasta acoperită de zăpadă dintre Vîrful de Nord şi de Sud strălucea în toată splendoarea ei.

— Ce vreme frumoasă e azi. Mergem mai departe ? întrebă domnul Eda, după ce aruncă o privire către cer. Înainte de plecare am băut apă rece din pîrîu.

— Să ne umplem sticlele aici, fiindcă mai sus nu se găseşte apă, ne sfătui domnul Eda.

Într-adevăr, pe o stîncă se găsea indicaţia : „Umpleţi-vă aci sticlele." Apa rece ca ghiaţa era plăcută şi răcoritoare. Iwase bău mai multe pahare la rînd. A băut destul de mult, era evident că-i plăcea apa.

— Acum începe un urcuş mai abrupt, fără privelişte, o porţiune obositoare şi neinteresantă. Dar dacă rezistăm şi ajungem pe platoul Takachiho ne aşteaptă o privelişte măreaţă, ne explică ghidul nostru.

— Cît facem ?

— Trei ore, răspunse domnul Eda şi porni din nou, în frunte.

Urcuşul de trei ore a fost neînchipuit de greu. Poteca trecea, drept în sus, prin pădure. După numai cinci minute eram scăldaţi în sudoare. Pădurea era atît de deasă încît nu

se putea zări nimic. Înaintam numai puţin cîte puţin. Domnul Eda mergea însă cu multă siguranţă; se vedea limpede că-i obişnuit de ani de zile cu asemenea excursii. Liniştit şi ritmic punea un picior înaintea celuilalt. Din cînd în cînd privea înapoi, spre mine şi Iwase. Curînd am observat că Iwase rămînea tot mai în urmă. Îi vedeam cămaşa cafenie mult în urma mea, printre pomi. La început am crezut că vreo plantă i-a captat atenţia sau că a găsit fructe de pădure.

— Iwase a obosit, să facem un popas, spuse domnul Eda oprindu-se. Cînd Iwase ne ajunse din urmă era foarte epuizat. Respira pe gură şi transpiraţia i se prelingea pe bărbie.

— Leapădă-ţi rucsacul şi odihneşte-te pînă mai prinzi ceva puteri. Domnul Eda era foarte îngrijorat din pricina lui.

Iwase aruncă imediat rucsacul şi se trînti în iarbă. Apoi duse sticla la gură şi bău cu nesaţ. Ne-am odihnit vreo douăzeci de minute. Domnul Eda nu şi-a scos rucsacul de pe umeri; s-a aşezat doar puţin, apoi s-a plimbat încoace şi încolo. Am auzit cum croia drum printre pomi. Trei tineri ne-au ajuns din urmă, au ocolit locul nostru de popas şi s-au dus mai departe, strigîndu-ne: „Noi o luăm înainte". Domnul Eda aruncă o privire către Iwase şi le răspunse: „Venim şi noi, acuma!" Iwase dădu din cap, se ridică, îşi puse rucsacul pe spate. Din nou începu urcuşul monoton şi obositor. Înconjuraţi de pădurea deasă, urcam din ce în ce mai sus. O uşoară schimbare putea fi însă uşor observată: brazii deveneau mai rari şi în locul lor apăreau pini pitici.

Iwase continua să fie obosit. Mai poposirăm de vreo cinci ori. De fiecare dată îşi scotea rucsacul, se aşeza şi îşi ştergea transpiraţia care-i şiroia pe obrazul congestionat. Încă de la a patra oprire băuse toată apa, şi domnul Eda îi dădu sticla lui.

De la platoul Takachiho urcuşul nu mai era atît de abrupt, ci mult mai plăcut. Şi ca o răsplată a eforturilor depuse pînă atunci, o privelişte minunată se deschidea înaintea ochilor noştri. Toate piscurile şi toţi pereţii stîncoşi erau scăldaţi de lumina soarelui şi jocul de lumină şi umbră le accentua puternic contururile. Treptat, lui Iwase îi reveni buna dispoziţie. Am mers pe cărăruia ce trecea pe alocuri peste stînci roşii acoperite de jnepeni. În jos, pe coastă, se vedea centura deasă de păduri traversată de noi cu atîtea eforturi şi acum lumi-

nată de soare. Uriașa suprafață albastră părea să respire fierbinte și greu.

— Aici este Șaua Rece. În curînd ajungem la cabană, zise domnul Eda și ne privi încurajator. Avem trebuit să străbatem încă o centură de pădure și deodată am văzut înaintea noastră cabana. Cînd am zărit căsuța luminată de soarele în asfințit, m-a cuprins un sentiment de liniște și siguranță.

Ne-au trebuit șapte ore ca să străbatem drumul de la poalele muntelui pînă la cabană. În apropierea cabanei era un lac mic și murdar. Domnul Eda spuse rîzînd că, după hartă, ar fi Lacul Rece. Mi-l închipuisem mult mai mare, mai adînc și mai curat, așa cum îți imaginezi un lac de munte. Aveam harta regiunii Omachi la scara de 1 : 50 000. Abia cuprindea Kashima și Goryu. Cum domnul Eda fusese de părere că nu mai aveam nevoie și de altă hartă, care n-ar fi făcut decît să ne împovăreze, nu o luasem decît pe asta.

La cabană ne primi un bărbat de vreo cincizeci de ani, spătos și lat în umeri. În încăperea mare, pardosită, cei cîțiva vizitatori își lepădaseră bagajele. Bărbatul cel spătos ne spuse că oaspeții aveau să petreacă noaptea acolo și acum se duseseră să se plimbe puțin și să admire împrejurimile.

— Dacă am vrea să mai urcăm și pe Djii, în două ore am putea fi înapoi, spuse domnul Eda cercetîndu-ne din ochi.

Iwase clătină din cap și răspunse scurt :

— Eu rămîn aici. În acel moment părea foarte epuizat. Cum și eu eram obosit, am făcut la fel.

Domnul Eda se uită la ceas și mormăi nemulțumit :

— E ora patru, puțin cam tîrziu, nu-i așa ?

Soarele se pierdea în asfințit iar cerul strălucea în amurgul roșiatic. Vîrful Tsurugi deveni imediat negru. Nori negri pătrunseră în valea Kurobe și se îngrămădiră într-acolo.

Am petrecut noaptea în cabană, acoperiți cu pături subțiri. Încăperea mare era atît de ticsită de oameni, încît ar fi fost imposibil de făcut un singur pas. La început n-am putut adormi din cauza oboselii. Și mă mai pișcau și puricii. Apoi am auzit voci care istoriseau povești alpine fantastice. Mai tîrziu vocile s-au mai potolit, dar erau atît de multe că tot mă enervau. Mă răsuceam încoace și încolo și la lumina slabă a lămpii am văzut că și Iwase, lîngă mine, stătea cu ochii în tavan. Am

presupus că nici el nu putea adormi din cauza neîntreruptului zumzet de voci. Domnul Eda sforăia ușor. Se vedea limpede că e obișnuit să înnopteze prin cabane.

2

Am pornit a doua zi, dimineața la șapte. Iwase arăta mai bine, eu mă simțeam însă obosit și mă dureau picioarele. Cerul se acoperise încă din zori și soarele pătrundea greu prin perdeaua norilor. Vremea nu prea era frumoasă. Munții, care cu o zi înainte se vedeau clar, se ascundeau după un strat de abur gros și cenușiu ca plumbul. Aveam impresia că vîntul e umed. Un ceas întreg am străbătut un drum ce trecea printr-un mărăciniș, apoi am început să urcăm panta abruptă a lui Nunobiki presărată cu pietre mici roșietice. Deodată, se auzi o sirenă. Surprins, m-am oprit pe loc.

— E fabrica din Omachi, explică domnul Eda.

Se vedea că sunetele vin de foarte departe și părea oarecum ciudat ca zgomote din oraș să urce pînă la noi, la două mii de metri înălțime. Mie mi se părea romantic. Mi-am amintit de un film în care alpiniști de pe Mont Blanc auzeau clopotul unei mici biserici îndepărtate.

Vîrful Tateyama era ascuns îndărătul unor ciudați nori negri. După două ore de la părăsirea cabanei ne aflam pe Vîrful de Sud pe care se găsea o coloană clădită din pietre. Priveliștea de pe micul platou era închisă de nori.

— E rău, spuse domnul Eda cu o expresie contrariată. Totuși Iwase propuse să mergem mai departe așa cum fusese stabilit. În contrast cu prima zi, era plin de energie. Vălul alb de abur care îmbrăca Vîrful de Nord devenea din ce în ce mai dens. Cu cît înaintam mai mult, cu atît vizibilitatea era mai proastă. Nu vedeam nimic altceva decît poteca ce cobora abrupt și dispărea în ceața albă care se mișca valuri-valuri la douăzeci de metri înaintea noastră. Și, pe deasupra, mai sufla și un vînt puternic.

— Începe să devină primejdios, spuse domnul Eda și, după o ezitare, se opri.

De ambele părți ale potecii pante abrupte coborau în vale. Ceața plutea prin aer și se lăsa tot mai jos. Încet-încet mă

cuprinse panica. Mi se părea că vîntul ar putea să mă răstoarne și să mă arunce în prăpastia în care se rostogolea ceața.

— Cred c-ar fi mai bine să ne întoarcem, spuse domnul Eda.

Iwase era însă împotrivă :

— Nu, mergem înainte. Dacă am ajuns pînă aici, cred că n-are nici un rost să ne întoarcem.

Vocea lui era arogantă și părea că-și bate joc de ezitarea domnului Eda. Era din nou atotîntreprinzătorul Iwase pe care-l cunoscusem la Tokio înaintea plecării. Îl auzii spunînd :

— Am avea nevoie de mai mult timp pentru înapoiere decît pentru urcuș pînă la Cabana Șeii.

De la Cabana Rece pînă aici mersesem trei ore, iar pînă la Cabana Șeii mai putea fi cam jumătate de oră de drum. Pentru înapoiere am fi avut din nou nevoie de trei ore. În această clipă decisivă am fost de acord cu Iwase și am stăruit pe lîngă domnul Eda :

— Mai încercăm încă puțin ?

Domnul Eda răspunse însă, încet :

— Dar dacă vremea se înrăutățește ne întoarcem. De acord ?

Iwase dădu din cap, supus. Consimțămîntul lui parcă ar fi vrut să spună : „Om vedea."

O ploaie măruntă ne lovea obrajii.

— Puneți-vă vindiacurile, ne sfătui domnul Eda.

Am lepădat rucsacurile și am scos din ele vindiacurile. M-am uitat la ceas ; era zece și douăzeci. Geamul ceasului se aburise. Acum nu mai puteam vedea decît la o distanță de zece metri. De ambele părți se aduna ceața albă, din vale sufla o furtună puternică. Și curînd ceața deveni atît de deasă, încît nici vîntul nu o mai putea clinti. Aveam sentimentul că mergem pe o creastă de munte foarte înaltă. Înaintam din ce în ce mai încet. Mi se părea că parcursesem o distanță mare. Ploaia se înteți. M-am speriat atît de rău, că am țipat. Domnul Eda s-a întors către mine și mi-a spus :

— Ne întoarcem. Ar fi prea periculos să mai continuăm.

Eu eram de acord, dar Iwase, în spatele meu, protestă :

— Cum așa, mai avem puțin și ajungem. În douăzeci de minute trebuie să fim la Cabana Șeii. Dați-i drumul !

— Pe vremea asta rea e prea periculos. Ploaia e prea puternică. Să nu încercăm imposibilul. Înțelege și tu, Iwase !

— Dar de ce să ne speriem așa, domnule Eda. Numai douăzeci de minute. Rezistăm noi încă douăzeci de minute și pe urmă am ajuns, stărui Iwase.

— Stai ! Poteca nu mai e practicabilă, iar șaua e foarte periculoasă.

Defileul adînc de sub șaua Yatsumine îmi juca amenințător înaintea ochilor. În locurile cele mai grele erau fixate cîrlige în peretele stîncos, dar cînd îmi imaginam că trebuie să ajung acolo pe ploaie și vînt, îmi tremurau genunchii.

— E o absurditate să ne întoarcem. Înseamnă din nou trei ore de drum, stărui Iwase cu încăpățînare.

— Mai bine să mergi trei ore în siguranță decît douăzeci de minute în permanentă primejdie. Una sau cel mult două secunde ne pot fi fatale. Urahashi e și el de aceeași părere ; să renunțăm deci la asemenea experiențe periculoase, strigă domnul Eda făcînd cale întoarsă. Nu trebuie să ne expunem fără rost. Poate să ne coste viața. Trec din nou în capul coloanei, ne întoarcem.

Ploaia se întețise și mai tare, iar vîntul sufla și el tot mai violent. Cuvintele domnului Eda sunau ca un ordin. Era evident că voia să-și îndeplinească neapărat datoria de ghid și să se întoarcă la cabană. Mă liniștii din nou. Ne îndreptam acum în direcția Vîrfului de Sud. Bineînțeles că nu vedeam unde anume se află Vîrful de Sud pe care ne aflasem doar cu o jumătate de oră mai înainte. Peretele alb se ridica tot mai sus ; părea ca și cum ne-am fi mișcat printre nori. Tatonam, întocmai ca orbii cu bastoanele drumul înaintea noastră. Prin ceața deasă, de-abia mai puteam zări la cîțiva metri. Acum aveam ploaia și vîntul în spate. Iwase, care mergea în urma mea, nu mai spunea nimic. Am început să tremur, și nu numai de frică. Tremuram din tot trupul. Dinții îmi clănțăneau. Domnul Eda, care mergea cu cîțiva pași înainte, se întoarse și mă întrebă ca și cînd ar fi fost sigur.

— Ți-e frig ? La răspunsul meu afirmativ, își scoase rucsacul și spuse aproape cu asprime : Acum îmbrăcăm cămășile călduroase ! Ne-am oprit, am scos de pe noi hainele ude și ne-am luat cămăși de lînă și pulovere. Ne-am schimbat acolo, sub ploaia torențială.

Nu înaintam decît încet pe drumul de înapoiere. Uneori recunoșteam cîte un amănunt al traseului. După forma stîncilor și a jnepenișului mi-am dat seama că eram pe drumul

bun. Am observat apoi că am trecut peste creasta Tsuri. Ploaia lovea stîncile roşii, curgea prin grohotiş şi iarbă, peste poteca îngustă. Am crezut că, în curînd, trebuie să atingem Vîrful de Sud. Dar în ceaţă nu se vedea nici vîrful şi nici coloana înaltă de piatră.

— Domnule Eda, mai e mult pînă la Vîrful de Sud ? întrebai eu.

— Nu, curînd sîntem acolo, răspunse domnul Eda.

— Hei, mai avem puţin şi ajungem la Vîrful de Sud ! îi strigai lui Iwase pentru a-l încuraja. Prin ploaie, mi se păru că-l văd dînd din cap.

Ceva mai tirziu, am ajuns pe un mic platou. Furtuna şi ploaia biciuitoare ne loveau din nou dintr-o parte. De jur împrejur clocotea ceaţa albă. Trebuia să fie micul platou de pe Vîrful de Sud. Mi-am dat seama că ar trebui să fac cîţiva paşi laterali, şi într-adevăr am zărit coloana. Se înălţa ca un turn în ceaţă. Fără îndoială, ne aflam pe Vîrful de Sud. M-am uitat la ceas, era douăsprezece şi cinci.

— După atîtea eforturi îndelungate ar fi bine să ne dezmorţim puţin picioarele, i-am spus noi domnului Eda şi am alergat de cîteva ori în jurul platoului. Apoi, domnul Eda dădu comanda :

— Înainte ! şi începu să coboare panta stîncoasă. Îmi mai aminteam exact cît de lată şi abruptă era poteca. Ploua neîntrerupt şi ceaţa umplea toată valea. Numai vîntul părea să se fi liniştit puţin. Coboram mereu în tăcere. Întorcîndu-mă, l-am văzut pe Iwase departe în urmă. Se clătina. Mi-am adus aminte că încă de la începutul excursiei a fost, dintre noi trei, cel dintîi şi cel mai grav istovit.

— Domnule Eda ! am strigat. Iwase nu mai vine după noi. Eda se opri şi privi peste umărul meu, către Iwase. Apoi trecu pe lîngă mine şi se apropie de el.

— Cum te simţi ? Îi puse mîna pe umăr şi-l privi în faţă scrutător.

— Bine, răspunse Iwase şi se îndreptă puţin, ca şi cum ar fi vrut ca răspunsul şi ţinuta lui să arate că e un alpinist mai încercat decît mine.

— Adevărat ? Ascultă, scoate-ţi rucsacul. Ţi-l duc eu. Scuturînd din cap, Iwase refuză propunerea prietenului.

— Bine. Atunci strînge din dinţi şi adună-ţi puterile ! Într-o oră am terminat !

Domnul Eda îmi aruncă o privire, își îndreptă rucsacul și trecu din nou în frunte. Mult timp am coborît în aceeași direcție. Vîntul și ploaia slăbiseră, dar zidul de ceață nu voia să se împrăștie. Domnul Eda se întorcea adeseori și ne aștepta.

— Am și ajuns la Nunobiki. Sîntem curînd la cabană, strigă el pentru a ne încuraja.

Nunobiki e un vîrf de înălțime mijlocie pe care la dus urcaserăm fără dificultate. Ceasul meu arăta două și optsprezece minute. Și după cum socoteam timpul, Nunobiki trebuia să se afle în fața noastră. Poteca șerpuia în jos, nu prea abruptă, printre pietre și tufișuri izolate. Dacă-mi aduceam bine aminte, urma să dăm curînd peste o centură de jnepeniș. Așa s-a și întîmplat. După ce treceam prin centură, trebuia să ajungem la Cabana Rece. Iwase continua să rămînă în urmă. Istovirea lui devenise evidentă. Ținea partea de sus a corpului aplecată înainte și respira greu.

— Iwase, mai avem cîțiva pași ! Ține-te tare, acum o să apară cabana ! îi spusei eu.

Am mers mai departe, dar pădurea nu se mai termina. M-am uitat la ceas ; era trei trecute. Începuse să se întunece. Deodată, domnul Eda încetini pasul. Dar nu părea că ar avea de gînd să ne aștepte, ci mai curînd că ar fi fost nehotărît.

— Ciudat, mormăi el.

— Ce s-a întîmplat ? întrebai eu apropiindu-mă.

Domnul Eda nu răspunse imediat, ci se mulțumi să clatine din cap.

— Drumul nu-mi place de loc, vorbi el abia auzit. Ei, să mai încercăm o bucată. Și porni din nou, cu vechea cadență.

3

Pe Iwase puterile-l părăseau din ce în ce mai mult. Rămînea departe în urma noastră și se clătina pe picioare. Arăta asemenea unui om care se îneacă, nu puteai observa la el nici urmă din voința dîrză a unui alpinist. Domnul Eda aștepta pînă ne ajunse și-l prinse de mînă.

— Ascultă Iwase, scoți rucsacul și mi-l dai mie.

Iwase nu-l mai contrazise și, tăcut, lăsă povara să-i cadă de pe umeri. Domnul Eda încărcă peste rucsacul său de optsprezece kilograme și pe cel, la fel de greu, al lui Iwase,

apoi, ca un ghid experimentat, continuă coborîşul. Nu mai ploua, dar în schimb sufla un vînt aspru şi rece. Ceaţa din jurul nostru devenea tot mai întunecată.

— Fir-ar să fie ! exclamă deodată domnul Eda şi se opri în loc. Cred că ne-am rătăcit.

Surprins, m-am apropiat de el. Într-adevăr, poteca se îngusta vizibil şi se pierdea în mărăcinis.

— Ce facem ? întrebai cu îngrijorat. Doar am trecut peste Nunobiki. Poteca asta de piatră şi jnepenişul ne-au indicat direcţia spre Cabana Rece. Şi de-acolo am mers direct...

— Da, într-adevăr, am trecut peste Nunobiki. De-acolo există un singur drum şi nu ne putem rătăci.

Domnul Eda lăsă capul în jos.

— Mai încercăm un pic ? Pe urmă porni iarăşi, însă de data asta mult mai încet. Treizeci de metri mai departe cărarea cotea brusc spre stînga.

— Poate sîntem totuşi pe drumul bun. Să continuăm ! Domnul Eda îşi recăpătase încrederea şi porni cu hotărîre. Zidul de ceaţă din faţa noastră devenea tot mai negru, drumul zăcea în întuneric. Dar pădurea deasă nu voia să ne scape din ghearele ei, se întindea parcă fără de sfîrşit, ca şi cum şi-ar fi bătut joc de picioarele noastre.

— Stăm prost, spuse domnul Eda cînd l-am ajuns din urmă, arătîndu-mi un loc dinaintea sa unde poteca se sfîrşea brusc. Asta e o cărare folosită de sălbăticiuni.

— O cărare folosită de sălbăticiuni ?

— Da, o cărare bătătorită de animalele sălbatice. Cît e ceasul, de fapt ?

— Patru şi treisprezece, i-am răspuns după ce m-am căznit să descifrez cadranul.

— E chiar aşa de tîrziu ? Încă de la început mi s-a părut cam ciudat. De la Vîrful de Sud ne-am rătăcit complet, spuse domnul Eda foarte încruntat.

— Cum de la Vîrful de Sud ? Dar Nunobiki...

— Nu, n-a fost Nunobiki, ci Muntele Vacii. L-am confundat, în ceaţă.

— Muntele Vacii ?

— Da, seamănă foarte mult, ca înălţime, şi formă, cu Nunobiki. Dar creasta care duce la Vîrful de Sud e mai lată.

Ne-am lăsat înşelaţi de drum, de pietre şi de jnepeniş. În josul nostru se găseşte valea Kurobe.

Cînd am auzit asta, am înremenit de groază. În faţa Cabanei Reci, peste Vîrful de Sud, Vîrful de Nord, Şaua Tatsumine şi vîrful Goryu, drumul mergea de-a lungul crestei de la sud către nord, noi însă, de pe Vîrful de Sud am coiit direct către vest. În mijlocul crestei se află Muntele Vacii. Chiar experimentatul Eda l-a confundat, în ceaţa deasă, cu Nunobiki.

— Ai harta la tine ?

— Da. Am scos harta din buzunar. Domnul Eda lepădă cele două rucsacuri, scoase la iveală o lampă de buzunar şi îndreptă lumina asupra hărţii.

— Asta-i harta pentru Omachi, nu ne poate fi de folos. Ne trebuie cea a Tateyamei, adăugă el enervat.

— Dar chiar dumneavoastră aţi spus că nu avem nevoie de harta Tateyamei, răspunsei eu. Şi, bineînţeles, n-am luat-o decît pe aceasta.

Disperarea se citea limpede pe faţa domnului Eda.

— Da, aşa e, pentru ascensiunea pe Goryu ne ajungea harta pentru Omachi, dar Muntele Vacii apare pe harta Tateyamei. A fost o greşeală, ar fi trebuit să luăm amîndouă hărţile. Nu ne rămîne altceva de făcut, decît să ne întoarcem pe Vîrful de Sud. Am făcut-o lată ! Ne-am rătăcit în ceaţă. De asta mi-a fost frică !

— Nu prea e de mirare, i-am întrerupt eu scuzele. Pe o vreme atît de proastă şi un alpinist încercat se poate rătăci.

— Se întunecă, trebuie să ne întoarcem imediat. Domnul Eda îşi puse în spate ambele rucsacuri şi porni îndărăt. Iwase zăcea pe pămînt şi nu făcu nici un efort pentru a se ridica. Nu putea să se scoale. Abia acum observarăm, şi domnul Eda şi eu, că situaţia aceea fără de ieşire îl deprimase complet.

— Ce-i cu tine, Iwase ? Vino-ţi în fire ! Domnul Eda îl apucă de braţ şi-l scutură. Iwase, complet epuizat şedea acolo ca un copil neajutorat. Vedeam limpede că nu mai putea face nici un pas. Nu poţi să zaci aici, îi strigă domnul Eda luminîndu-i obrazul cu lanterna. În conul de lumină l-am văzut

cum se ghemuia şi cît de adînciţi îi erau ochii în orbite. Clănţănea din dinţi şi tremura din tot trupul. Domnul Eda aruncă ambele rucsacuri, îl bătu încurajator pe umăr şi începu să-i maseze spatele.

— Urahashi, vezi te rog dacă pe aci pe undeva nu există un locşor unde să ne putem odihni.

Am îndreptat lumina lanternei spre pămînt şi am dat în lături jnepenişul des. Curînd am găsit un mic luminiş doar puţin acoperit de vegetaţie. Tremuram de încordare şi de frig. Nu mai ploua, dar hainele ude leoarcă mi se lipeau de piele şi mă făceau să simt şi mai tare frigul. Cînd i-am vestit ce descoperisem, domnul Eda l-a ridicat pe Iwase şi l-a dus în luminiş.

Acolo, Iwase se prăbuşi.

— Să nu adormi ! Somnul înseamnă moarte sigură ! Nu ştiu dacă Iwase închisese ochii, dar i-am frecat puternic obrazul şi îi repetam într-una : Nu trebuie să adormi ! Somnul înseamnă moarte !

— Urahashi, eu plec la Cabana Rece să aduc ajutoare. Rămîi aici şi nu părăsi luminişul pînă cînd nu mă întorc. Dacă Iwase vrea să fugă, împiedică-l ! Orice s-ar întîmpla nu trebuie să plecaţi de aci. Aduc imediat ajutoare, pînă atunci rezistaţi. Nu dormi ! Nici Iwase nu trebuie să doarmă, ai înţeles ?

Domnul Eda despachetă toate lucrurile şi ne puse peste picioare rucsacurile goale. Întinse un rucsac sub Iwase şi tot timpul ne sfătuia fără încetare : „Nu cumva să părăsiţi luminişul !" Apoi luă lanterna şi curînd se pierdu în întuneric.

Ca o uriaşă fiinţă vie întunericul ne învălui şi pe noi. Mă cuprinse frica. Iwase tremura din tot trupul. Gîndul la noaptea ce avea să urmeze stîrni în mine o puternică reacţie. M-am ghemuit, am închis ochii şi mi-am astupat urechile. De îndată ce îndepărtam numai puţin mîinile, auzeam de jur împrejur gemete şi un foşnet ciudat. Pierdut în singurătate, mă cuprinse o frică nebună. Deodată, n-am mai simţit de loc frigul şi m-a cuprins o plăcută toropeală. Mor, mi-am spus în gînd. Încet-încet am aţipit, pînă cînd, brusc, am tresărit speriat de gemetele lui Iwase, care strigă deodată :

— Închide uşa ! Repede, repede, altminteri năvălesc cu toţii peste noi. Prostule ! Gesticula, zguduit de febră. Cînd i-am auzit strigătele, am înţeles că era pe moarte. Şi cînd am fost din nou în stare să judec ceva mai limpede, m-a cuprins iarăşi spaima. Deodată mi-a pătruns în auz, de undeva din depărtare, larma făcută de nişte oameni care rîdeau şi vorbeau cu toţii, alandala. În aceeaşi clipă mi-am dat seama că aşa ceva ar fi fost un lucru complet lipsit de raţiune. Mi se năzărise că undeva mai jos de noi erau oameni care benchetuiau. În jurul lor parcă era atîta lumină, încît ai fi zis că mijeau zorii unei zile noi.

Brusc răsună un strigăt şi Iwase se ridică în picioare. Imediat m-am trezit de-a binelea, iar vocile şi lumina au dispărut. În bezna nopţii l-am văzut pe Iwase cum îşi trăgea picioarele de sub rucsac. „Iwase !" i-am strigat, dar n-am primit nici un răspuns. Iwase se îndreptă de spate, îşi scoase vindiacul, apoi puloverul. Mişcările lui trădau o grabă înfrigurată, ca şi cum n-ar fi putut suporta căldura. Scoase din nou un strigăt ciudat şi o luă la goană spre mărăciniş. Auzii din nou voci omeneşti printre trosnetul crăcilor şi freamătul frunzelor. Iwase alerga în întîmpinarea morţii.

A doua zi dimineaţă, către ora nouă, am fost găsit de echipa de salvare alcătuită din studenţi ai Universităţii M., care înnoptaseră la Cabana Rece. Am aflat că domnul Eda sosise acolo la opt seara, dar echipa de salvare n-a putut porni înainte de cinci dimineaţa. Iwase a fost găsit degerat, prăvălit de pe o stîncă la vreo sută de metri spre vest de luminişul unde rămăsesem. Încă o sută de metri mai jos se întindea valea Kurobe. Iwase era aproape gol. În timpul fugii se dezbrăcase şi azvîrlise totul de pe el. Prietenul meu sucombase din cauza frigului, epuizării şi spaimei înnebunitoare.

Mă închin în faţa prietenului care şi-a găsit loc de odihnă în munţi, mă gîndesc la el cu profund respect şi mă rog pentru liniştea sufletului său.

(Pînă aici articolul lui Goichi Urabashi din revista alpină „Munţii".)

III

Telefonul de pe biroul lui Masatoshi Eda sună către ora patru.

— Domnul Eda ? întrebă telefonista. Vă caută o rudă a domnului Iwase.

Eda se sperie :

— A cui ?

— A domnului Iwase. Doamna Iwase la aparat.

Eda nu era în stare să scoată o vorbă. Ţinea receptorul la ureche şi privea drept înainte. Lîngă el lucrau ceilalţi funcţionari şi în fiecare clipă răsuna clopoţelul maşinilor de calculat.

— Alo, cu domnul Eda vă rog, se auzi o voce clară de femeie.

— Da, la aparat.

— Vă rog să mă iertaţi că vă deranjez. Sînt sora lui Hideo Iwase. Dumneavoastră ne-aţi...

„O clipă, se gîndi Eda, oare sora lui a fost la înmormîntare ? Să fi fost una dintre femeile îndoliate ? Nu-mi mai aduc aminte, au trecut vreo două luni." De atunci Eda arsese de două ori mirodenii pe altarul din casa Iwase, dar nu întîlnise decît pe mamă şi un unchi.

— Dar nu..., răspunse el nesigur, însă politicos.

— Vă rog să mă scuzaţi, pot sta de vorbă astăzi cu dumneavoastră ?

— Poftiţi ? rosti Eda înălţînd capul.

— V-aţi interesat atît de mult de fratele meu, lucru pentru care aş dori să vă mulţumesc, şi aş mai avea o mică rugăminte. Alo ? Numai o jumătate de oră. Aţi avea timp după terminarea lucrului ? Vocea insistentă răsuna ademenitoare.

— N-am nimic împotrivă.

— Vă mulţumesc. Vă aştept pe Ginza, în faţa restaurantului M. Ce oră vă convine ? Spuneţi-mi cînd, şi vă trimit o maşină.

— Lucrez pînă la cinci şi jumătate. Nu am nevoie de maşină, pot veni pe jos.

— Da ? Vă aştept, prin urmare, în jurul orei şase.
Şi închise telefonul.

De la Marunouchi pînă la Ginza drumul nu durează nici zece minute. Masatoshi Eda ajunse înainte de şase la restaurantul M. Intră, se opri puţin la uşă şi se uită primprejur. Puţinele mese acoperite cu feţe de masă albe erau ocupate. Observă deodată că, de pe estrada scundă, o femeie îl privea cu atenţie. Avea obrazul prelung, era relativ înaltă şi purta un taior alb. Cînd privirile li se întîlniră femeia surîse uşor, înclină capul şi vru să vină în întîmpinarea lui Eda, dar el i-o luă înainte.

— Domnul Eda ?

— Da. Eda se înclină, gîndindu-se : „E mult mai frumoasă decît mi s-a părut. Trebuie să aibă vreo treizeci şi doi de ani, dar pare mai tînără."

— Scuzaţi-mă că v-am deranjat, chemîndu-vă la birou. Era aceeaşi voce, la fel de clară ca şi la telefon.

— Dar vă rog... Nici un fel de deranj.

Cînd urcau treptele, silueta frumoasă a femeii îl impresionă pe Eda. Îl conduse la o masă de lîngă fereastra cu vedere spre grădină. Cînd bărbatul chipeş, care se afla la masă, îl zări pe Eda, se ridică şi trase un scaun ca pentru a-l primi cît mai călduros. Masa era pusă pentru trei persoane.

— Eu sînt Masako, sora lui Hideo. V-aţi îngrijit foarte mult de fratele meu. Şi la înmormîntare aţi fost cum nu se poate mai prevenitor, spuse femeia adresîndu-se lui Eda şi surîzîndu-i cu modestie.

— Am făcut-o din toată inima, răspunse Eda.

Masako Iwase se îndreptă puţin şi făcu prezentările :

— Vărul meu Djiro Makita. Lucrează la Societatea de electricitate nordjaponeză.

Bărbatul îşi săltă umerii laţi :

— Makita. Încîntat.

După prezentări se aşezară toţi trei. Masako anunţă că era comandată şi o friptură de pasăre.

— Fratele meu v-a pricinuit multe necazuri. Dar la înmormîntare am fost atît de ocupată, încît nici măcar nu v-am putut mulţumi...

— Eu trebuie să vă cer iertare pentru accidentul a cărui victimă a fost fratele dumneavoastră, răspunse Eda, care,

terminîndu-şi chiar atunci supa, îşi şterse repede buzele umede şi înclină capul.

— Nu, să nu spuneţi asta. Nu se putea face nimic. Doar n-aţi comis nici o greşeală, se împotrivi Masako Iwase, vrînd parcă să-i respingă scuza. Am citit articolul domnului Urahashi. Fratele meu şi-a supraestimat puterile. Era prea încrezut şi n-a vrut să ţină seama de avertismentele dumneavoastră.

Eda se-ntreba din ce pricină îl invitaseră oamenii ăştia la cină.

— Aş dori tare mult să depun un buchet de flori pe locul unde a murit fratele meu, urmă Masako Iwase, cu vocea ei cristalină. (Eda o privi surprins.) E foarte firească dorinţa de a cunoaşte locul unde fratele meu şi-a aflat un atît de tragic sfîrşit.

— Da, însă... începu Eda.

Masako Iwase surîse suav şi arătînd cu degetul spre vărul ei, spuse :

— Dar vărul meu e de părere că n-ar fi un lucru rezonabil.

— Într-adevăr. Eda încercă să mai spună ceva, dar Djiro Makita dădu din cap şi zise :

— Fără îndoială că ar fi o absurditate. Masako îşi închipuie că ascensiunea ar însemna o simplă excursie, dar acum munţii sînt acoperiţi de zăpezi. Vorbea liniştit şi-şi tăia calm friptura de găină.

— Da, încuviinţă Eda. A căzut zăpadă proaspătă.

— De aceea l-am rugat pe vărul Djiro să se ducă în locul meu.

Fără să vrea, Eda încetă să mai mănînce.

— Domnule Eda, m-am hotărît să merg la locul unde s-a petrecut accidentul vărului meu. La înmormîntare n-am putut veni, locuiesc de fapt în Sendai. Djiro Makita îşi îndreptă bustul, dar tonul îi rămase la fel de politicos. Aş dori să vă adresez o călduroasă rugăminte.

— Cu plăcere. Eda îşi închipuia ce ar vrea să-l roage, dar era totuşi oarecum încordat.

— N-aş vrea să vă deranjez prea mult, dar aţi fi oare dispus să mă conduceţi acolo ?

Djiro Makita îi vorbea cu voce rugătoare şi-l privea drept în ochi pe Eda, iar Masako Iwase privea atent tot către invitat.

Ar fi simplu să refuze. N-avea decît să spună că la sfîrşitul anului e mult de lucru la bancă. Dar conştiinţa nu-i

îngădui. Ca inițiator al acestei ascensiuni purta răspunderea nenorocirii. Simțea că e de datoria lui să conducă rudele la locul accidentului. Dar încă ceva îl îndemna să accepte: privirile neobișnuit de pătrunzătoare pe care le îndreptau asupra lui frumoasa soră a lui Iwase și bărbatul cel lat în umeri. Răspunse:

— Bineînțeles.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, declară Djiro Makita cu recunoștință și satisfacție.

— Mă bucur mult că sînteți atît de îndatoritor față de noi. Vă rog mult să ne iertați dacă amabilitatea asta vă pricinuiește greutăți în treburile dumneavoastră, zise Masako Iwase înclinîndu-se cu politețe. Nu știu cum să vă mulțumesc. Toată viața vă voi păstra recunoștință.

— Nu are nici un fel de importanță, ripostă Eda înclinîndu-se la fel de ceremonios.

— Vărul meu n-o să vă facă tot atîtea greutăți cît fratele meu. Încă din universitate e membru al Clubului Alpin.

Fără să vrea, Eda îl privi lung pe Djiro Makita.

— Nu, nu, nu trebuie să credeți că aș fi chiar atît de grozav. După studii am renunțat la ascensiuni, spuse Djiro Makita și mușcă din pulpa de pasăre.

— Din ce club universitar ați făcut parte? se interesă Eda.

— Am studiat înainte de război la Școala superioară din Matsumoto. Pe vremea de-atunci mă atrăgeau munții și de asta m-am dus la Matsumoto, deși tatăl meu se împotrivea.

IV

Masatoshi Eda coborî în gara Shindjuku. De la stația metroului pînă la scara ce mergea spre ieșire se lăsă purtat încet de mulțime, dar la ieșire își dădu deodată seama că nu are nici o țintă. Mintea îi era plină de idei confuze, nu se putea concentra asupra nici unui lucru. Era ora șapte și jumătate. Se uită la afișul unui film. Azi era singur de tot, nici acasă nu-l aștepta nimeni. Soția plecase cu o săptămînă în urmă la părinții ei, la Kanazawa. Afișul făcea reclamă unui

film străin și se hotărî să intre în cinematograf. Pe cînd plătea biletul, își aminti de chipul surorii lui Hideo Iwase, de care se despărțise cu o oră mai înainte. Mulțumirile au fost doar un pretext, gîndi el, și începu să urmărească ceea ce se petrecea pe ecran.

Depășise atunci puterile omenești, gîndi Eda. Masako Iwase însăși recunoscuse. Toată lumea ar trebui să-și dea seama că moartea fratelui ei se datorase unei întîmplări nenorocite. Frigul și oboseala l-au omorît în noaptea aceea pe Iwase, violența elementelor naturii a frînt puterea omenească. Ajutorul a sosit prea tîrziu. Despre asta îl pot convinge pe oricine și în special trebuie să mă înțeleagă cei care cunosc ei înșiși munții. Mulți alpiniști încercați au fost de aceeași părere cu mine.

Filmul nu-l interesa. Eda se ridică și părăsi cinematograful. În strada întunecoasă auzi sunete de chitară. Intră într-un restaurant de unde se răspîndea un miros apetisant de pește prăjit, și comandă *sake*. Cu paharul în mînă, medita. A fost oare Djiro Makita vreodată pe Kashima? Probabil. Dacă a fost membrul unui club în Matsumoto, cunoștea Alpii de Nord pe dinăuntru și pe dinafară. Fără îndoială că a participat la vreo ascensiune pe Kashima, cunoștea desigur și drumul de la Vîrful de Sud pînă la Goryu. Nu are importanță că a fost acolo, mormăi Eda și sorbi cu lăcomie din vinul galben de orez. Dacă Makita cunoaște condițiile de pe creastă, înseamnă că va considera drept bun tot ce făcuse el ca ghid și nu-i va aduce nici un fel de reproșuri.

Comandă încă un pahar de *sake*.

— Bună seara, îi spuse chitaristul cînd intră în local și privi clienții.

— Cîntă ceva, îi spuse Eda.

— Ce ați dori să ascultați? întrebă muzicantul și se înclină zîmbitor.

— Ceva vesel, poate un cîntec soldățesc.

Chitaristul începu să cînte. Eda bătea tactul cu mîna. Ceilalți clienți și patroana cîntau și ei. În timpul cîntecului Eda se înfierbîntă. Îl cuprinse o ciudată neliniște. Nu putea să nu se gîndească la comportarea politicoasă a lui Djiro Makita și avea simțămîntul că i s-a oprit un oscior în gîtlej. Deodată își dădu seama că trebuie să învingă. Dar ce să învingă, de fapt? Gîndul acesta îl înspăimîntă. Sînt beat, își zise el.

Clătinîndu-se uşor, părăsi restaurantul. Strada era pustie. Ajunse pe artera principală şi făcu semn unui taxi. „Koendji", porunci şi se răsturnă pe banchetа din spate. Îi era cald. Deschise fereastra şi valuri de aer rece pătrunseră în maşină.

„La începutul lui decembrie e frig pe piscurile Alpilor nordici, gîndi Eda, şi locul accidentului va fi acoperit de zăpadă. Abia vom putea deslui arbuştii în bătaia vîntului." Se gîndi din nou la Djiro Makita şi la obrazul alb al surorii lui Iwase, la figura cu trăsături asemănătoare cu ale fratelui.

Era în a doua jumătate a lunii noiembrie. Eda se duse la şeful său şi ceru o învoire pentru sîmbătă, 6 decembrie.

— Bineînţeles, du-te. Banca noastră n-o să-ţi facă greutăţi. Ai aici un avans pentru călătorie. Şeful scoase 2 000 de yeni din buzunar. Eda vru mai întîi să refuze, apoi însă, înroşindu-se, primi totuşi banii.

Duminică pregăti bastonul de munte şi o frînghie şi-şi aranjă lucrurile de iarnă. Le împrăştie prin toată odaia şi simţi mirosul de munte pe care-l mai răspîndeau încă. Cercetă de cîteva ori harta. Cu o deosebită atenţie, studie caracteristicile înălţimilor şi încercă să le memoreze. Ca ghid, nu voia să dea greş în vreun fel. Fără îndoială că munţii sînt de mult acoperiţi cu zăpadă, şi totuşi trebuie să ştie exact unde s-au rătăcit atunci şi unde a murit Hideo Iwase.

V

Cu rucsacul pe umeri, Masatoshi Eda părăsi metroul la Shindjuku. Era zece şi douăzeci. Merse de-a lungul trenului şi privi pe fereastra fiecărui compartiment.

— Aici, domnule Eda ! Cineva îi făcu semn. Djiro Makita rîse din toată inima. El dădu din cap şi se urcă. Zîmbind, Makita îi ieşi în întîmpinare şi-l anunţă că găsise un loc la fereastră.

— Am întîrziat, spuse Eda după ce se salutară şi-şi lepădă rucsacul.

— Nu face nimic, avem încă destul timp. Makita se înclină. Îi ajută lui Eda să-şi aranjeze bagajul. În plasa de ba-

gaje se găsea vechiul rucsac al lui Makita, iar deasupra un buchet de flori învelit într-o foaie de nylon transparentă.

Djiro Makita îi rezervase lui Eda locul din celălalt colț. Pentru a se arăta că locul e reținut așezase pe el o revistă. Cînd Eda zări coperta, se sperie puțin. Era numărul din noiembrie al Revistei Alpiniștilor, cu articolul lui Goichi Urahashi. Makita luă revista și o puse lîngă el. Eda se așeză. Djiro Makita îl privi drept în față, zîmbi și spuse politicos.

— Călătoresc de mai mulți ani cu trenul ăsta. Totdeauna e la fel de aglomerat.

— Pot să vă ofer ceva de băut ? întrebă el ceva mai tîrziu și scoase la iveală o sticlă de whisky. O să dormiți bine după asta. Eu nu pot dormi în tren, continuă imediat și trase o înghițitură din lichidul cafeniu deschis. Dumneavoastră, domnule Eda ?

— Dacă nu sînt prea obosit, dorm destul de bine, răspunse Eda privindu-și tovarășul de călătorie. În colțul gurii lui Makita apăru un zîmbet ușor.

— Asta e bine. Cînd n-ai dormit destul, a doua zi te resimți întotdeauna, mai cu seamă la urcuș. Makita privi indiferent pe fereastră în timp ce Eda trase și el o înghițitură. Atunci ați avut locuri la vagonul de dormit. A fost o dovadă de prevedere din partea dumneavoastră.

Eda se înecă cu restul lichidului. Dădu înapoi paharul și se uită la Makita, dar expresia feței acestuia rămînea neschimbată.

— Am procedat așa, pentru că aveam și un începător printre noi, pe Urahashi.

— Ați fost foarte prevăzător. În compartimentele astea zgomotoase nu se poate dormi. Hideo s-a bucurat, fără îndoială.

— Plecăm, anunță ceva mai tîrziu Djiro Makita, privind pe fereastră.

Whiskyul îl toropise pe Eda. Deodată, Makita se ridică. Eda deschise ochii, frecă apăsat cu degetul fereastra înghețată și obținu o porțiune prin care putea privi afară. În întuneric, munții negri zburau pe dinaintea ochilor, uneori se zărea în depărtare cîte o lumină. Trenul își încetini mersul, și cînd se opri în Otsuki, Makita, observînd că Eda stă cu ochii deschiși, vorbi din nou :

— E douăsprezece şi douăzeci şi cinci. Căldura asta usucă gîtlejul. Mergem să bem ceva ? Eda aprobă, şi Djiro Makita coborî pe peron şi aduse două pahare. Era un om ager a cărui mobilitate nu se potrivea de loc cu constituţia trupului. Eda bău jumătate de pahar, Makita îl goli pe al lui şi, încîntat, plescăi din limbă.

— Aţi mai dori o înghiţitură de whisky ?

Eda clătină din cap.

— Nu.

— Aţi dormit bine, nu-i aşa ? îl întrebă Makita zîmbind ca de obicei. Nici el nu mai bău nimic şi-şi aprinse o ţigară. Un timp fumară amîndoi ; Eda sufla fumul cu indiferenţă, ţigara nu-i făcea nici o plăcere.

Luminişul cel mic de pe fereastră era din nou acoperit de gheaţă. De jur împrejur dormeau toţi călătorii. În căldura compartimentului, Eda începu din nou să moţăie. Pe jumătate adormit, observă curînd că Makita se ridică şi părăseşte compartimentul. Cu ochii închişi, aşteptă să se întoarcă, dar Makita nu reapăru. Atunci se sculă şi se duse în capătul vagonului. Călători obosiţi stăteau pe culoar. Cînd deschise uşa din fund a vagonului observă pe geamul mat al celui următor inscripţia : „Vagon de dormit, clasa a III-a." Trecu dincolo şi deschise uşa celuilalt vagon. Chiar îndărătul ei stătea la fereastră Djiro Makita cu spatele întors spre el. Eda se sperie, deşi bănuise că aici îşi va găsi însoţitorul. Cînd Makita se întoarse şi-l zări pe Eda, zîmbi. Ai fi zis că-l aştepta.

— Aici trebuie să fie tare bine de dormit, spuse el cu admiraţie, privind de-a lungul şirului de perdele verzi. În asemenea vagon chiar şi eu aş fi în stare să dorm.

Pe Eda, care începea treptat să priceapă, îl cuprinse teama.

Au coborît la Omachi. Îmbrăcămintea şi obiectele de voiaj ale lui Makita erau vechi. Totuşi se putea spune că e perfect echipat pentru ascensiuni în munţi.

Autobuzul nu mai circula ca în vară, de aceea au luat un taxi. Makita îşi aşeză rucsacul cu multă grijă, din pricina florilor. Apoi reluă politicos conversaţia.

— Cînd vă înapoiaţi la Seridai ? întrebă Eda.

— După ascensiunea asta mai rămîn două zile la Tokio, pe urmă plec înapoi, răspunse Makita trăgînd din ţigară.

— Aţi mai fost vreodată pe Kashima ?

— Mai demult, cînd studiam la Matsumoto. Pe vremea aceea am fost de vreo trei ori acolo, dar e mult de atunci.

Răspunsul precis îl linişti întrucîtva pe Eda. Ajunseseră la satul Kashima, de unde şoseaua devenea mai proastă.

— Scuzaţi-mă, dar cîţi copii aveţi dumneavoastră ? întrebă Makita.

— Nu am copii, răspunse Eda zîmbind.

— A, dar e un lucru trist pentru soţia dumneavoastră, zise Makita cu compătimire. Inima lui Eda începu să bată cu putere, dar observaţia privitoare la soţie nu putea să aibă vreo semnificaţie mai profundă.

Deodată, valea se deschise în faţa lor, iar povîrnişul alb al Kashimei apăru foarte aproape. Maşina se opri ; se aflau la picioarele lui Otsubetazawa.

— Să luăm aici micul dejun, propuse Djiro Makita.

— Bineînţeles, conveni Eda.

Despachetară proviziile. Djiro Makita reuşi să fiarbă cu îndemînare apă într-un vas mic şi-i oferi ceai lui Eda.

— Mulţumesc.

— Ce mult timp a trecut de cînd am văzut ultima oară acest munte ! Djiro Makita privi în sus, spre vîrful Kashima. Se uită apoi la ceas. Au trecut patruzeci de minute, să pornim încet.

Se ridică. Eda mergea înainte, Makita îl urma. Cînd străbăteau pădurea, Eda pricepu deodată sensul observaţiei „au trecut patruzeci de minute", rostite ca în treacăt de Djiro Makita. Exact timpul petrecut cu Hideo Iwase în acelaşi loc !

La răscrucea Mishimata erau numai cîţiva centimetri de zăpadă.

— Ne odihnim ? întrebă Makita.

Chiar în clipa cînd Makita întreba „ne odihnim" ? Eda îşi dădu seama că atunci, în acelaşi loc, se odihniseră de asemenea patruzeci de minute. Înţelese acum limpede că Makita voia să verifice ceva. Cunoştea pe dinafară articolul lui

Goichi Urahashi, știa cum își împărțiseră timpul, cît de des se odihniseră și cît timp folosiseră pentru drum.

Străbătuseră o treime din urcușul dificil spre Stînca Roșie. În pădure nu se vedeau decît trunchiuri de copaci și ramuri desfrunzite. Era un drum monoton, fără priveliște, iarna la fel ca și vara.

— Un moment, strigă Djiro Makita. Aici ne odihnim. Eda se opri și văzu că însoțitorul lui se așază pe un trunchi de copac acoperit cu zăpadă. Lepădă rucsacul. Își scoase țigări și chibrituri din buzunar. Aici Hideo a băut apă multă, spuse Djiro Makita și suflă fumul de țigară.

— Da, i se făcuse sete, era la sfîrșitul verii, îl lămuri Eda.

— Și băuse puțin cam prea mult alcool, completă Makita strîngînd pleoapele din pricina fumului de țigară care-l înțepa în ochi. Era, desigur, obosit. După cum scrie Urahashi, încă de la început nu s-a simțit bine, deși se odihnise destul în vagonul de dormit! Vorbea întrucîtva batjocoritor despre vărul lui. Deodată, ca și cum și-ar fi amintit ceva, spuse: A dormit adînc, nu-i așa? În articol se spune că dumneavoastră v-ați trezit în cursul nopții și că Hideo, care dormea în patul de sus, ar fi sforăit puternic.

— Chiar așa a și fost, confirmă Eda.

— Într-adevăr? rosti Makita dus pe gînduri, apoi se uită la ceas, apucă rucsacul și spuse: Mergem? Se odihniseră douăzeci de minute. Hideo Iwase poposise aci tot atît.

— Domnule Eda! strigă Djiro Makita ceva mai tîrziu. De data asta nu voia să se odihnească, ci spuse din mers: Nu-i așa că, din contra, obosești mai mult dacă te odihnești des și lepezi rucsacul?

— Bineînțeles, răspunse Eda răstit.

În această clipă auziră un zgomot deasupra lor. Printre copacii golași se apropia de ei un alpinist. Părea murdar și neglijent, ca un fugar; dar se vedea că se simte în munți ca la el acasă. Obrazul neras al bărbatului îi era necunoscut lui Eda.

— Bună ziua, spuse străinul. În aceeași clipă îl văzu pe Makita. Nu ești Djiro Makita?

În spatele lui Eda răsună vocea însoțitorului :

— Tu ești ?

Eda se întoarse și-i văzu cum se băteau pe umeri.

— Credeam că ești pe undeva pe la Zao. Ce cauți pe aici ? întrebă necunoscutul.

— Vărul meu a murit aici astă-vară, într-un accident. Vreau să văd locul.

— Unde ?

— În spatele Muntelui Vacii. S-a rătăcit și a înghețat.

— A, da, am auzit și eu despre întîmplarea asta, răspunse omul. Era vărul tău ? Păcat ! Frumos din partea ta că vrei să vezi locul unde a murit. Cînd am să mor eu, trebuie s-o faci și pentru mine.

— Tu ? Tu ai să mori de moarte bună.

— Atunci, toate au să fie bune.

— La revedere.

Omul își luă rămas bun și continuă să coboare.

— Îi lipsesc degetele de la ambele picioare. I-au degerat, explică Djiro Makita. Eda stătea dus pe gînduri. Nu știu cum poate alerga în bocanci de munte, dar la șes șchiopătează.

— Cum îl cheamă ?

— Shinkichi Toki. Cînd învățam la Matsumoto făcea parte din același club ca și mine.

Eda era surprins. Shinkichi Toki un vechi și foarte cunoscut alpinist, un pionier al Alpilor nordici. Eda citise și auzise multe despre el. Prin urmare, Shinkichi Toki și Djiro Makita erau prieteni ! Se uită la Makita plin de uimire și începu să se teamă de el.

VI

De pe Șaua Rece, vîrfurile acoperite de zăpadă păreau foarte aproape.

— Ce frumos, spuse Makita plin de admirație. Am urcat aproape pe toți munții de acolo. Ca studenți eram foarte activi. Shinkichi Toki venea adeseori cu noi.

Continuară să meargă pe poteca acoperită de zăpadă. La dreapta străluceau povîrnişurile Vîrfurilor de Nord şi de Sud, peretele alb al văii Kitama se prăvălea abrupt sub ei. De jur împrejur era atît de pustiu, încît ai fi crezut că şi sosise toiul iernii.

— Am escaladat peretele văii Kitama, se lăudă Eda.

— Cînd ?

— Şi vara şi iarna.

— Zău ? De altfel şi eu, o dată, spuse cu modestie Djiro Makita.

— Şi cînd ? întrebă Eda.

— Către primăvară. Dar e mult de atunci.

La patru fără un sfert atinseseră Şaua Rece.

— De la platoul Otami şi pînă aici exact opt ore, anunţă Makita.

Timpul corespundea oarecum cu cel folosit cîndva de Iwase. Erau singurii oaspeţi la Cabana Rece. Djiro Makita îşi scoase bocancii şi intră în sacul lui de dormit. Eda nu putea adormi. După cîtva timp Makita întrebă :

— Domnule Eda, mai sînteţi treaz ?

Eda deschise ochii în întuneric :

— Ce e ?

— Nici eu nu izbutesc să adorm. Aţi vrea să stăm puţin de vorbă ?

— Vă rog, spuse Eda, şi inima începu să-i bată cu putere.

— Accidentul s-a petrecut la 31 august. Cu o săptămînă înainte staţiunea meteorologică din Matsumoto publicase o prognoză a vremii pe o perioadă lungă, începu liniştit Makita. Prognoza spunea că presiunea aerului nu era suficient de ridicată pentru ca vremea frumoasă să poată persista. Se anunţa o depresiune pentru 31 august şi 1 septembrie, vremea urma să se strice şi anume pentru mai mult timp, deoarece depresiunea avea să fie foarte pronunţată. Domnule Eda, dumneavoastră cunoşteaţi această prognoză ?

— Nu.

— Nu ? Probabil, însă, că dacă aţi fi fost informat dinainte aţi fi amînat ascensiunea. Deşi o prognoză meteoro-

logică pe o perioadă mai îndelungată nu trebuie neapărat luată chiar în serios.

A doua zi s-au trezit amîndoi la șase. Au pregătit micul dejun, au băut ceai, și la șapte au pornit. Cei mai mulți dintre alpiniștii care vor să meargă pe Vîrful de Sud aleg această oră. Makita s-a orientat totuși după articolul lui Urahashi, unde era menționat „am plecat la ora șapte". Eda știa asta din clipa în care se trezise. Acum se întreba cum va proceda mai departe Djiro Makita. În tăcere și cu pași egali începură urcușul spre Vîrful de Sud. Un străin ar fi putut crede că întreprind o ascensiune de iarnă, pentru a se menține în formă.

— Domnule Eda, strigă din nou Makita. N-avea încotro. Se opri și se întoarse. Makita spuse: Cînd v-ați urcat cu Hideo, priveliștea nu era atît de frumoasă, nu-i așa?

— Încă de dimineață se înnorase. Am avut ghinion, răspunse Eda și, în chip inevitabil se gîndi la ce-i spusese Makita, noaptea, despre prognoza pe interval lung dată de stațiunea meteorologică.

— Aici ați auzit sirena din Omachi?

— Da. Urahashi a scris despre asta. Chiar aici, confirmă Eda, ca și cum faptul n-ar fi avut nici o importanță.

— Sufla însă vîntul de la est. Și totuși ați putut auzi? Însemna că vremea avea să se schimbe.

Atinseră Vîrful de Sud. Coloana de piatră era acoperită cu chiciură și arăta ca un far. Lepădară rucsacurile și se odihniră. Makita avea multă grijă ca buchetul de flori să nu se strice. Apoi se uită la ceas și văzu că e nouă.

Eda privea înaintea sa tăcut și încordat. „Acum începe din nou", își spuse.

— Atunci n-ați avut o priveliște la fel de frumoasă. De aceea pierduse vărul meu orice interes. De aci înainte a început să se lase ceață tot mai deasă, nu-i așa? Makita îl privi fix pe Masatoshi Eda.

— Da, cînd am ajuns pe Vîrful de Sud treceau nori grei peste cel de Nord. Eda arătă cu degetul într-acolo. Mie mi s-a părut primejdios și am vrut să mă întorc, dar Iwase a

insistat să continuăm. Am cedat. Nu-i un reproş la adresa lui. Din contra, l-am înţeles foarte bine. Nu ar fi trebuit să fiu atît de îngăduitor.

— Tocmai asta e, spuse Makita dînd din cap. Era de acord cu toate. Îmi pot imagina situaţia. Dar cînd a început să plouă ?

— La vreo cincizeci de metri dincolo de Vîrful de Nord. Acolo.

— Era zece şi douăzeci, nu-i aşa ? remarcă Djiro Makita. Exista vreo speranţă de îndreptare a vremii ?

— Eu speram, de aceea am mers mai departe, răspunse prompt Eda.

— Şi cînd aţi constatat că totul era zadarnic ?

— Cînd am ajuns pe creastă. Ploaia şi vîntul erau din ce în ce mai puternice, iar ceaţa tot mai deasă. Nu mai voiam să risc nimic şi atunci am pus piciorul în prag. Ne-am întors.

— O hotărîre înţeleaptă, constată Makita. După aceea, pe ceaţă şi ploaie aţi ajuns pînă aici. Era douăsprezece şi cinci minute...

— Da, încuviinţă Eda. Faptul că Makita sublinia fiecare amănunt avea un efect deprimant. Era întuneric beznă. Vîrful de Nord nu-l puteam vedea, iar coloana de piatră de pe Vîrful de Sud am descoperit-o de-abia după ce am ajuns lîngă ea. Vremea devenea din ce în ce mai proastă.

— Exact, răspunse Djiro Makita.

Exact ? Eda pricepu abia cînd Makita scoase un carneţel din buzunar şi-l deschise.

— Mi-am procurat de la Institutul meteorologic din Matsumoto un raport exact asupra vremii din ziua aceea. Şi începu să citească : Din seara zilei de 31 august pînă în dimineaţa zilei de 1 septembrie s-a deplasat la nord de Kashima un centru depresionar din Marea Japoniei în direcţia nord-est. O ramificaţie pornită către sud-vest s-a oprit deasupra lui Honshu. O îmbunătăţire a vremii nu era de aşteptat. Previziune : precipitaţii de importanţă mijlocie de 50 pînă la 60 mm., viteza vîntului 10 m/sec, temperatura din timpul

zilei la altitudine de peste 2 000 metri în medie 5 grade Celsius, temperatura din timpul nopții minus 3 grade.

Inima lui Eda începu să bată cu putere.

Masatoshi Eda păși primul pe creasta care ducea spre Muntele Vacii. De fapt, mai exact spus, Makita, care mergea în urma lui Eda, îi porunci să păşească pe creastă. Eda avea permanent sentimentul că spatele îi este străpuns de privirile însoțitorului.

— La punctul acesta vărul meu era complet epuizat, nu-i așa ? întrebă Makita.

— Da, știam încă dinainte că e obosit, dar nu credeam că ar fi chiar atît de sleit de puteri. Abia mai putea face cîte un pas. Era, desigur, și reacția provocată de faptul că ne rătăcisem. Pentru asta eu sînt răspunzător, recunoscu Eda lăsînd capul în piept.

— Nu, nu era nimic de făcut. S-a produs o înlănțuire de împrejurări cu totul nefavorabile, îl întrerupse politicos Djiro Makita.

Din nou merseră înainte, tăcuți, o bucată de drum. Jnepenișul nu se mai termina, în fiecare clipă se așteptau să ajungă la poteca pe care cei trei bărbați se rătăciseră atunci. Makita părea să fi renunțat la continuarea conversației. Dar deodată se făcu din nou auzit :

— Domnule Eda !

— Ce este ? răspunse Eda și rămase în așteptare. Ce-ar mai putea să urmeze ?

— Ați fost vreodată la izvoarele de la Yamanaka ?

— Nu, adică — totuși, o dată, se bîlbîi Eda. Inima îi bătea furtunos, buzele îi păliră.

— Hideo a fost acolo anul ăsta, în iunie. Ce ironie — vara a fost la izvoarele calde și după două luni a degerat în munți.

Eda nu răspunse. Nu era în stare să scoată nici un sunet. Tăcu pînă ce ajunseră la locul morții lui Hideo Iwase. Djiro Makita lepădă rucsacul și așeză buchetul de flori pe zăpadă. Apoi se rugă încet. Din albul nesfîrșit răsăreau arbuști negri desfrunziți. Părea că zăpada ar fi căzut peste corpul gol al

răposatului Hideo Iwase. Eda îl observa în tăcere pe Makita, care scobi puțin zăpada și înfipse florile în ea. Vîntul rece scutura din crizantemele galbene aduse ofrandă de Masako Iwase.

VII

— E unsprezece. Ne întoarcem? întrebă Djiro Makita după ce se uită la ceas.

Și la înapoiere Eda mergea înainte. Amîndoi au traversat jnepenișul și au suit spre Muntele Vacii.

— Domnule Eda, răsună vocea lui Djiro Makita. Ce oră era cînd ați plecat de aci ca să căutați ajutoare?

— Trecuse de cinci, spuse Eda pe cît de liniștit îi era cu putință.

— Se făcuse întuneric. Drumul a fost greu tare?

— Am mers ca un somnambul. Pe la opt am ajuns la Cabana Rece, dar a fost în zadar. Echipa de salvare era acolo, însă nu putea porni pînă nu se crăpa de ziuă. N-am închis ochii toată noaptea.

— Da, înțeleg. Parcă Makita ar fi fost satisfăcut de această explicație. Pot înțelege foarte bine cum v-ați simțit dumneavoastră. Și Urahashi descrie bine asta în articolul lui.

Eda începu să-l urască din adîncul sufletului pe Goichi Urahashi. El era cel care publicase în revistă un articol fără nici o valoare și uite că Makita îl folosește acum.

Cînd ajunseră aproape de Muntele Vacii, Makita spuse deodată:

— Domnule Eda, desigur, atunci n-ați studiat harta regiunii.

Eda se sperie. Inspiră adînc înainte de a răspunde.

— Din păcate nu aveam la mine harta împrejurimilor Muntelui Vacii, adică pe cea a Tateyamei. Țelul nostru era Kashima, și de aceea am luat harta pentru Omachi. Nu mi-aș fi imaginat niciodată că ne vom rătăci pe Muntele Vacii, răspunse Eda și așteptă să vadă cum va reacționa însoțitorul.

— Înțeleg. Marginea stîngă a hărții pentru Omachi merge de la Lacul Rece peste Vîrful de Nord, peste Șaua Yatsumine și pînă la Goryu. Vîrful de Sud e tăiat, apare în harta regiunii Tateyama. Pentru o ascensiune normală pe Kashima e bună harta cealaltă.

Ceva mai tîrziu atinseră vîrful neted al Muntelui Vacii. Vîrfurile de Sud și de Nord se profilau într-un alb strălucitor pe cerul albastru.

— Ne odihnim puțin? Djiro Makita se așeză și privi mulțumit împrejur. Eda se așeză ceva mai departe.

— Cînd, în vara anului 1913, studenții Universității din Tokio s-au urcat pe Hafuzan, s-a întîmplat și atunci un accident. Pe vremea aceea noi nu eram încă pe lume; am citit despre povestea asta, spuse Makita cu voce calmă, și-și aprinse o țigară. Harta pe care figura Hafuzan era de asemenea împărțită între Kimpusan și Mitsumine. Alipiniștii s-au rătăcit și s-au pomenit deodată în regiunea de la răsărit de Hafuzan, și fiindcă nu aveau o hartă pentru Mitsumine li s-a întîmplat o nenorocire.

Eda asculta în tăcere. Oare ce voia să spună însoțitorul lui? Îl privi în față, dar Makita fuma și strînse puțin pleoapele.

— În cazul vostru, faptul că nu ați avut harta regiunii Muntelui Vacii nu a fost cauza directă a nenorocirii, ci cred că a fost numai una dintre numeroasele împrejurări.

Tonul lui Makita nu se schimbase, dar Eda avu deodată senzația că ar fi primit o lovitură în piept. O clipă i se făcu negru înaintea ochilor.

— Atunci, dumneavoastră... strigă Eda. Vreți cumva să spuneți că intenționat nu am luat nici o hartă pentru Tateyama?

— N-am spus asta, răspunse Makita surîzînd. Dar în acest accident s-au reunit o mulțime de circumstanțe nefavorabile. Și una dintre ele a fost aceea că dumneavoastră n-ați luat harta pentru Tateyama. O hartă inutilă împovărează, desigur, dar faptul de a o lăsa acasă poate fi socotit drept o circumstanță nefavorabilă.

Eda vru să riposteze ceva dar îi lipseau cuvintele. În sfîrşit... a sosit... el... duşmanul... este aici! Inima lui Eda bătea dureros.

— Am meditat asupra tuturor acestor împrejurări, continuă Djiro Makita, fără să aştepte răspunsul lui Eda. Nici vocea, nici faţa lui nu trădau vreo urmă de enervare. Înainte de toate m-a frapat faptul că vărul meu a fost de la început foarte obosit. Deşi dormise în vagonul cu paturi, era obosit încă înainte de a începe ascensiunea. Mi se pare foarte ciudat că Hideo era atît de obosit. Nu ştiţi de ce?

— Nu, răspunse Eda abia mişcînd buzele.

— Adevărat nu? Atunci fără îndoială că a fost o indispoziţie. Mai tîrziu... dar despre asta o să vorbim pe drum. Makita se ridică şi-şi scutură zăpada de pe pantaloni. Mergeau acum în direcţia Vîrfului de Sud, iar Eda o luase el înainte.

— Acum am să continui, domnule Eda, anunţă Makita, şi pentru Eda era un fapt liniştitor să audă în urmă vocea însoţitorului. Hideo s-a odihnit de două ori pe drumul dintre platoul Otami şi răscrucea Nishimata. În mod obişnuit, acest drum e parcurs fără oprire, sau cel mult cu un singur popas. Cînd v-aţi oprit un timp mai îndelungat la răscruce, vărul meu a băut apă rece. Urcuşul peste creasta Stîncii Roşii e abrupt, obositor şi durează patru ore. Hideo a întrerupt drumul de cinci ori deşi, în mod normal, ar fi fost cu totul suficient trei popasuri de cîte cinci minute. L-aţi lăsat totuşi să se odihnească foarte mult, ca să obosească. I-aţi mai spus să-şi scoată şi rucsacul. În aparenţă părea dovada unei griji deosebite, dar în realitate nu a făcut decît să-i iroseaşcă din ce în ce mai mult puterile. Ştiu din proprie experienţă că în felul acesta picioarele obosesc. La urcuş, ritmul mişcării nu trebuie întrerupt. Epuizarea lui Hideo a fost însă agravată de desele popasuri. A băut mereu apă. Cînd şi-a golit sticla lui, i-aţi oferit-o pe a dumneavoastră. De aceea aţi ajuns la Cabana Rece cu o oră mai tîrziu decît fusese prevăzut. Hideo nu era ceea ce se cheamă un expert, dar avea şi el oarecare experienţă. Noaptea aţi petrecut-o în cabană; după cum scrie Urahashi, acolo erau foarte mulţi oaspeţi care au

stat de vorbă pînă tîrziu, aşa încît nu era posibil să dormi cum trebuie. Ştiu cum se întîmplă treburile astea. La cabană, pe vreme de noapte, pînă şi şoaptele sînt insuportabile. Se pare că Hideo n-a dormit nici în noaptea aceea. Asta nu intrase în program, dar a avut urmări certe.

— În program ? întrebă Eda. Ce vreţi să spuneţi ? Glasul îi tremura.

— Să presupunem, urmă Makita vorbind chiar în spatele lui, că e vorba de un om care a urcat de cîteva ori pe Kashima şi cunoaşte bine munţii. Acest om invită un prieten într-o ascensiune şi-l copleşeşte cu atenţii. Celălalt trebuie să considere comportarea asta ca exemplară, dar în realitate ea nu face decît să-l obosească. Dacă, pe deasupra, şi vremea se înrăutăţeşte...

— O clipă ! Eda ridică mîna. Vremea este un fenomen al naturii. În această privinţă nu se poate atribui omului nici o intenţie.

— Dar dacă ar fi cunoscut prognoza vremii pe o perioadă îndelungată ? În orice caz, a fixat ascensiunea pentru o dată cînd posibilitatea, chiar o anumită probabilitate de înrăutăţire a vremii nu poate fi neglijată.

— Asta înseamnă a aştepta ceva întîmplător. Şi dacă vremea nu s-ar fi înrăutăţit ?

— Atunci ar fi căutat, poate, o altă ieşire. Dar nu s-a bizuit numai pe o întîmplare, a avut toată încrederea în calculul probabilităţilor, continuă Djiro Makita. Cînd grupul a trecut de Vîrful de Nord, ceaţa a devenit mai deasă. A început chiar să plouă. Omul propune înapoierea. Prietenul, îndrăgostit de aventură, vrea să meargă mai departe. N-ar vrea să piardă timpul de pomană. Sînt amîndoi funcţionari, şi deci nu pot dispune de prea mult timp. Bărbatul care conduce grupul — cedează, împotriva voinţei lui. Poate că asta face totuşi parte din plan. Au mers deci mai departe, dar în cele din urmă au trebuit să-şi dea seama că încercarea e lipsită de sens, şi s-au înapoiat. După-ora douăsprezece au atins Vîrful de Sud. Omul calculase şi împrejurarea asta. Da, circumstanţele pregătitoare ale accidentului s-au succedat exact

așa cum și le închipuise. Sau înlănțuirea acestor circumstanțe... continuă Djiro Makita pe un ton exagerat de politicos.

Atinseseră Vîrful de Sud.

— Cîteva minute după ora douăsprezece au ajuns pe vîrf, spuse Makita și privi în depărtare. Ceața era atît de deasă, încît a trebuit să se apropie mult de coloana de piatră ca s-o poată recunoaște. Pe urmă au început să coboare spre Cabana Rece, peste Nunobiki ; de fapt, însă, au pornit în direcția Muntelui Vacii. Ambele trasee se aseamănă foarte mult, și cînd bîjbîi într-o ceață atît de deasă, nimeni nu poate remarca vreun lucru care să-i trezească bănuieli. În manualul de alpinism se spune despre Kashima : „Deoarece Vîrful de Sud este adesea acoperit de ceață, se poate întîmpla ca în loc de Cabana Rece, din greșeală, să se ajungă pe creasta Muntelui Vacii care se întinde pînă la Kurobe. Se recomandă deci multă prudență." Nu sînteți dumneavoastră primul alpinist rătăcit pe aici. Nimeni nu poate învinui un om pentru așa ceva... În afară de mine. Eu am ajuns la o...

Masatoshi Eda se ghemui în sine și îl privi întrebător pe Djiro Makita. Acesta însă se uita în depărtare ca și cum n-ar fi observat nimic.

— ...m-am lovit de o situație specială... continuă Makita. Cînd sora lui Hideo, Masako, mi-a anunțat moartea lui, am atribuit-o și eu unui accident. Entuziasmul lui Hideo era de-a dreptul exagerat, și unor astfel de oameni li se întîmplă adesea lucruri neplăcute. Dar verișoara mea mi-a scris că totuși unele lucruri i se par ciudate, și de aceea mă roagă să cercetez cazul. Bănuiala ei era, firește, foarte naivă. Și anume se întreba de ce a trebuit să moară tocmai Hideo în timp ce începătorul Urahashi a putut fi salvat. Așa poate vorbi numai cineva care nu cunoaște munții și care din pricina legăturilor de rudenie judecă lucrurile cu părtinire. Două luni mai tîrziu Masako mi-a trimis revista cu articolul lui Urahashi. L-am citit foarte atent, și am aflat că Hideo fusese complet epuizat. Oare de ce ? Pentru că nu-i era bine ? Masako spunea că a plecat de acasă vesel și bine dispus. A călătorit în vagon de dormit, deci nici călătoria nu l-a putut obosi în mod deosebit.

Într-o dimineaţă m-am gîndit la asta. Stai, mi-am spus. Nu era, desigur, uşor să obţii locuri în vagonul de dormit — nu-i aşa ? Dumneavoastră aţi plătit pentru toţi bilete costisitoare. Iată ceva exagerat de binevoitor.

Djiro Makita rîse.

— Este exclus ca cineva să coboare din vagonul de dormit în asemenea hal de oboseală. Prin urmare, de ce era Hideo epuizat a doua zi de dimineaţă ? M-am gîndit mult pînă am găsit, în sfîrşit, o soluţie. Hideo era nedormit. Dar de ce n-a putut dormi ? Sînt vărul lui şi-l cunosc foarte bine, ştiu că începea să sforăie de cum punea capul pe pernă, indiferent unde s-ar fi culcat. Dacă, deci, nu a putut dormi, trebuie să fi existat un motiv. Trebuie să fi fost un motiv, repetă Makita transformîndu-se la înfăţişare. Fie că i s-a administrat ceva ce i-a întreţinut starea de veghe, fie că i s-a provocat un şoc nervos care l-a împiedicat să adoarmă. Lui Hideo nu i s-a administrat nimic, dar cred că a suferit un puternic şoc nervos. Cineva trebuie să-i fi spus ceva în vagonul de dormit. Dar ce ?... N-am putut descoperi. Trebuie să fie vorba de o taină pe care n-o cunoaşte decît cel care a fost atunci împreună cu el. Ceea ce-mi trebuie este deci o explicaţie din partea acestui om.

Masatoshi Eda îşi sprijini fruntea în mîini. Spatele îi era încovoiat, dar nu-şi plecase capul. Abia acum Makita se întoarse către el şi-l privi pătrunzător.

— Cînd am venit la Tokio, v-am rugat să mă conduceţi la locul unde s-a întîmplat nenorocirea cu vărul meu. Aţi avut amabilitatea de a accepta imediat. Am mers exact pe drumul descris de Urahashi în articolul său. Din revistă am aflat de asemenea că dumneavoastră aţi fost acela care a provocat în tren şocul lui Hideo. După asta n-a mai putut dormi, deşi dumneavoastră pretindeaţi că a sforăit. A doua zi dimineaţa s-au putut observa urmările : era încă obosit. La urcuş aţi avut grijă ca oboseala să se accentueze. Ceea ce m-a surprins în plus, domnule Eda, a fost starea vremii !

Cînd auzi, Eda ridică puţin capul, ca şi cînd ar fi fost surprins. Şi ciuli urechile.

— La ora şapte aţi părăsit Cabana Rece şi aţi ajuns pe Şaua Yatsumine, peste Nunobiki şi Vîrfurile de Sud şi de Nord, parcurgînd traseul într-o durată normală. Makita suflă un nor de fum. Începînd de acolo, vremea s-a stricat. Hideo se afla într-o stare disperată, dar stăruia totuşi să continuaţi drumul. Dumneavoastră v-aţi opus. Tactica dumneavoastră a avut succes. Către ora douăsprezece v-aţi întors la Vîrful de Sud şi aţi pornit imediat mai departe spre Muntele Vacii. Celorlalţi doi le-aţi spus că vreţi să vă întoarceţi la Cabana Rece. Aţi căutat un punct excepţional de nimerit. Nicăieri altundeva n-aţi fi putut face acelaşi lucru. După ce aţi lăsat în urmă Muntele Vacii, aţi nimerit prin ceaţă pe poteca sălbăticiunilor. Atunci aţi spus însoţitorilor dumneavoastră, pentru prima dată, că v-aţi rătăcit şi aţi umblat un timp, încolo şi încoace, fără nici o ţintă. Pe la ora cinci aţi pornit spre Cabana Rece în căutare de ajutor. Se pare că aţi calculat dinainte timpul cel mai potrivit. Ştiaţi că veţi avea nevoie de trei ore pentru drum. La ora opt aţi şi ajuns la cabană. Chiar dacă s-ar fi aflat acolo o echipă de salvare, tot n-ar fi putut porni înainte de zorii zilei. Şi aşa s-a şi întîmplat.

Ai fi putut crede că Makita citeşte dintr-un roman.

— Hideo, ud leoarcă şi complet epuizat, nu mai putea face nici un pas. Trebuia să petreacă noaptea în aer liber, pe un frig de trei grade, aşa cum am aflat de la staţiunea meteorologică. Acţiunea combinată a frigului şi a epuizării poate provoca moartea. Chiar Urahashi, care mai era oarecum în puteri, se afla într-o stare primejdioasă atunci cînd a fost salvat.

Djiro Makita întrerupse brusc lungile sale explicaţii. Numai o tuse uşoară sparse tăcerea ce se aşternuse.

— E o poveste interesantă, spuse Eda ceva mai tîrziu. Numai că presupunerile dumneavoastră se întemeiază pe întîmplări. O întîmplare însă, indiferent de ce gîndiţi dumneavoastră, nu poate fi luată drept intenţie.

— Recunosc că ar putea fi vorba de o întîmplare, ripostă politicos Makita la obiecţiunea lui Eda. Dumneavoas-

tră tocmai pe acest aspect al situației v-ați bizuit. Dar aici nu mai poate fi vorba de o întîmplare. După cum am mai spus-o a fost o înlănțuire de împrejurări. În ceea ce privește vremea, se pot face previziuni ; în anumite condiții, este posibil ca unui om să i se provoace oboseală în mod deliberat ; de asemenea, poți omite, cu bună știință, să iei harta pentru Tateyama, și tot intenționat să te rătăcești pentru a jongla cu timpul. Toate aceste împrejurări ar putea deveni cauza morții. Numai că o asemenea înlănțuire de împrejurări nu se mai cheamă întîmplare, ci premeditare.

VIII

Pînă atunci nu fusese pronunțat cuvîntul ucigaș, însă Djiro Makita demonstrase limpede că Hideo Iwase fusese ucis de către Masatoshi Eda. Nu întrebuințase nici măcar un ton aspru, deși conținutul demonstrațiilor sale era cu totul neobișnuit. Ambii bărbați ședeau acolo, cufundați în contemplarea peisajului.

— Totuși ceva încă nu e clar, continuă Djiro Makita. Și anume — motivul. De ce trebuia să-l lași pe Hideo să moară ? Nu pot să înțeleg. Nici verișoara mea, Masako, nu-și dă seama. Pe cînd mă gîndeam la concursul acela de împrejurări, mi-a trecut prin minte că în iunie Hideo a fost la izvoarele de la Yamanaka. El n-a spus niciodată nimic, dar este evident că n-a fost singur acolo. Masako crede că aci se ascunde vreo taină. Dumneavoastră n-ați fost acolo cu el ; m-am interesat. Toată luna iunie ați lucrat la bancă. Își mușcă vîrful degetelor și se aplecă brusc înainte. Nu știu dacă acest concediu petrecut la izvoare are vreo legătură cu dumneavoastră. Domnule Eda, dacă v-aș ruga să-mi indicați motivul, desigur că nu mi l-ați dezvălui. Makita privi fix spre Eda. Acesta îi susținu privirea. În ochii amîndurora ardea un foc sălbatic. Masatoshi Eda plecă cel dintîi ochii. Dar asta nu însemna încă deplina lui înfrîngere. Era

învins, dar mai ridică o dată capul. Mai avea o clipă de răgaz. Adversarul nu cunoștea un amănunt important.

— S-ar părea că vă plac anchetele.

— Vreau să aflu totul.

— Într-adevăr ?

— Da. Voi afla.

— Și dacă reușiți ?

— De îndată ce aflu motivul cazul este pe deplin lămurit. Djiro Makita vorbea pentru prima dată cu voce aspră. Ar însemna că crima dumneavoastră este dovedită.

— Și ce faceți dacă dovediți ?

Makita nu răspunse imediat. Nu se așteptase la o reacție atît de surprinzătoare. Îl privi pe Eda, al cărui chip nu exprima decît ură.

— Voi răzbuna crima. Vocea lui Djiro Makita deveni și mai puternică. Cum anume, asta nu v-o pot spune în clipa de față. Am însă intenția de a vă da o lovitură de moarte. Și să știți că asta o voi face în orice caz.

Masatoshi Eda înălță capul. Makita, care părea liniștit ca o stîncă, era copleșit de furie.

— Am înțeles, răspunse Eda. Apoi se uită la ceas. E tîrziu, ora două. Trebuie să prind trenul de seară. Învoirea mea expiră azi, mîine trebuie să fiu la lucru. De la Cabana Rece pînă la răscrucea Nishimata sînt necesare patru ore, apoi alte două pînă la Kashima. Nu mai apucăm ultimul autobuz. Am putea înnopta la Kashima, dar atunci aș fi abia mîine după amiază la Tokio. Domnule Makita, ați vrea să coborîm pe peretele Kitamata ? În patruzeci de minute am fi la răscrucea Nishimata. În acest caz mai apucăm ultimul autobuz.

Masatoshi Eda arătă peretele ce cobora abrupt în valea plină de zăpadă a cărei albie strălucea cu o mie de metri mai jos. În stînga și în dreapta se înălțau creste scunde, în față se afla platoul Atsumi, iar în depărtare se ridicau spre cer, asemenea unui fum alb, munții. Djiro Makita și Masatoshi Eda întoarseră spatele acestei priveliști și începură să coboare peretele abrupt și acoperit de zăpadă. Eda mergea înainte, Makita îl urma la distanță de vreo trei metri.

Cînd Eda privea în sus vedea, printre picioarele lui Makita, cerul albastru. Eda înfigea bastonul de munte în zăpadă şi săpa trepte cu o adevărată artă, dacă ţineai seama că zăpada era proaspătă şi moale. Cobora pas cu pas, ritmic.

Djiro Makita nu ezitase să coboare peretele înzăpezit. Alpinismul este un sport, şi un om ca Makita nu putea să refuze. Privea din cînd în cînd spre însoţitorul său şi zîmbea. Spusese că a mai coborît o dată, primăvara, pe acolo. Dar primăvara, zăpada care mai rămîne e tare ca betonul. Zăpada proaspătă e moale.

Masatoshi Eda coborîse pe acolo de mai multe ori în timpul verii şi cunoştea perfect fiecare locşor, ştia că aici există o crăpătură adîncă de zece metri. Cine se prăbuşeşte în ea nu mai are scăpare. Vara acolo urla o cascadă acum acoperită de năme ţi. Dacă Djiro Makita a fost acolo primăvara, a trecut probabil prin acelaşi loc, dar primăvara zăpada veche stă înfiptă ca o pană în crăpătură, aşa că n-aveai de unde şti ce se ascunde dedesubtul ei. Zăpada proaspătă e cu totul altfel, e moale şi afînată. Cine călca pe ea...

Masatoshi Eda înfipse bastonul în zăpadă, ca şi cum ar fi căutat ceva. Chiar în clipa cînd socotea că ajunsese la crăpătură, bastonul pătrunse adînc. Îl lăsă pe Makita să se apropie pînă la o distanţă de trei metri şi începu din nou să găurească zăpada.

— Domnule Makita, doriţi să cunoaşteţi motivul, spuse el deodată în aşa fel încît însoţitorul său să nu observe ce făcea. Djiro Makita se opri.

— Ascultaţi cu atenţie! Eda găurea zăpada fără întrerupere. Iwase întreţinea cu soţia mea relaţii mai mult decît prieteneşti. În iunie au fost împreună la izvoarele Yamanaka. Soţia mea a lipsit, sub un pretext oarecare, cinci zile de acasă. Mai tîrziu am aflat unde a fost. După aceea m-am dus la izvoare şi am aflat la ce hotel au locuit amîndoi. Am dovezi.

Makita asculta cu atenţie. Stătea încremenit.

— Iwase credea că nu ştiu nimic, rosti răspicat Masatoshi Eda. În vagonul de dormit i-am dat a înţelege cîte ceva.

Nu i-am spus nimic direct, ci am făcut numai aluzii. Asta i-a provocat tulburarea sufletească ce l-a împiedicat să doarmă. Înţelegeţi ? Acum aveţi şi motivul.

Djiro Makita scoase deodată un strigăt. Nu era clar dacă e reacţia la cele abia auzite sau un strigăt de groază pentru că-i fugea terenul de sub picioare şi începea să alunece. Zăpada căzu peste porţiunea bortită de Eda şi o mică avalanşă îl antrenă pe Makita, care zadarnic se zbătea să se oprească. Ca prin farmec, statura neagră a lui Djiro Makita dispăru într-un nor de zăpadă. Cînd norul se împrăştie, Eda nu mai putu decît să-şi imagineze corpul lui Makita cufundat jos în prăpastie, la zece metri adîncime.

Masatoshi Eda continuă să coboare. Zidul nu mai era atît de prăpăstios. Trebuia să ajungă jos cît mai repede cu putinţă şi să anunţe accidentul lui Djiro Makita. Cadavrul urma să fie găsit abia către vară.

În clipa cînd Masatoshi Eda observă că avalanşa continuă să se mişte, simţi şi zăpada în spate. Dădu cu disperare din braţe, ca să nu fie îngropat. Din fericire, avalanşa era mică, îi ajungea numai pînă la şold, şi se opri imediat pe un loc mai puţin prăpăstios. Gîfîind, Masatoshi Eda se eliberă. Repede, repede, îşi spuse el şi deodată se gîndi la soţia care plecase la ţară. Se linişti, şi, bine dispus, continuă să coboare.

În spatele lui surveni însă o schimbare nebănuită. Mica avalanşă întîlnise un strat mai gros şi zăpada moale se puse în mişcare. De data aceasta un zid uriaş de zăpadă îl ajunse din spate pe Eda. Mai auzi doar un zgomot ciudat, după care corpul îi fu împins înainte cu o forţă uriaşă. Zăpada îl acoperi şi-l trase în jos, în vale. O singură dată mai putu Eda să ajungă la suprafaţă. Zări o clipă, pentru ultima oară, crestele Vîrfurilor de Sud şi de Nord. După aceea avalanşa îl îngropă în adîncurile ei.

În româneşte de ADINA GERARD

SUMAR

Cami — O *femeie teribilă* (În românește de Constantin Olariu) 5

Alfredo Segre — *Roze în veșmînt de catifea* (În românește de Antoaneta Ralian) 9

Roy Vickers — *Mortul cu brațul ridicat* (În românește de Irina Runcan) 22

A. Conan Doyle — *S-a pierdut un tren special* (În românește de Linica Moscovici) 41

Lev Șeinin — *Pomelnicul morților* (În românește de Dan Demetrescu) 59

Francis Iles — *Plimbare sumbră* (În românește de Mircea Ivănescu) 64

Raymond Chandler — *Peștișori de aur* (În românește de Antoaneta Ralian) 83

Artur Lundkvist — *Servitorul Han* (În românește de Suzi Hirsch). 130

H. de Balzac — *Casa de la Grande-Bretèche* (În românește de G. Marcuson) 115

Guillaume Apollinaire — *Dispariția lui Honoré Subrac* (În românește de G. Marcuson) 165
Seicho Matsumoto — *Accidentul* (În românește de Adina Gerard). 169

COMBINATUL POLIGRAFIC
„CASA SCÎNTEII"

Coli tipar 13,5. C. 50495

În seria „ENIGMA"

au apărut :

Guy des Cars	B R U T A
Agatha Christie	CRIMA DIN ORIENT EXPRES
Sébastien Japrisot	COMPARTIMENTUL UCIGAȘILOR
Georges Simenon	COMISARUL MAIGRET A FOST PRĂDAT
Raymond Chandler	SOMNUL DE VECI
James Hadley Chase	TOTUL SE PLĂTEȘTE
Peter Cheyney	CE LE PASĂ DAMELOR!
Dashiell Hammett	CHEIA DE STICLĂ
X X X	ANTOLOGIA „ENIGMA". VOL.1
Per Wahlöö	CRIMA DE LA ETAJUL 31

sub tipar :

Ellery Queen	LOVITURA DE GRAȚIE
Gaston Leroux	MISTERUL CAMEREI GALBENE
Boileau-Narcejac	COMPLOT
Noël Calef	ASCENSOR SPRE EȘAFOD
Georges Simenon	MAIGRET ȘI HOȚUL LENEȘ
Josef Škvorecky	TRISTEȚEA LOCOTENENTULUI BORUVKA

Editura pentru Literatură Universală

Lei 3.50